

Viața noastră

Revistă cu apariție variabilă de cultură și viață a Asociației Casa de Ajutor Reciproc
a Pensionarilor „Elena Cuza” Bârlad • Nr. 57 • Decembrie 2022

Sărbători Fericite!

La Mulți Ani!

Revista „Viata noastra”

Revistă de cultură și viață a Asociației Casa de Ajutor Reciproc a Pensionarilor „Elena Cuza” Bârlad

CUPRINS

Lucia MUNTEANU 3 <i>„Vreme trece, vreme vine...” (Editorial)</i> Mesaje cu ocazia Sărbătorilor de iarnă Nicolaie Mihai, Maria Budescu, Consiliul Director al Asociației C.A.R.P. „Elena Cuza” Bârlad, Dumitru Boroș, Isabel Bogdan, Gheorgică Bădărău, Dumitru Dima	Ada Mioara TIMOFTE 55 <i>Povești de iubire și de iarnă</i> Ion DOBRIN 57 <i>Amintiri dintr-o iarnă adevărată</i> Valentina BIGHIU 58 <i>Sfârșit de Decembrie</i> Miron NUSU 59 <i>Vălărețul de la Voinești</i> Eugen DEUTSCH 61 <i>Poezii</i> Vasile CÂRCOTĂ 62 <i>Anul Nou, reper temporal în viața socială</i> Seniori cu care ne mândrim Gruia NOVAC 63 Nicolaie MIHAI 65 Victoria RUDI 68 Gheorghe COSTIN 72 Carmen FRĂȚIMAN 74 <i>Raport despre starea pădurii</i> Vasile CHELARU 75 <i>Privilegiul de a fi aniversat la centenar: Aneta Macovei</i> Bârladul de altădată Simona MIHAILĂ 77 <i>Legende de Bârladului. Cum se pregăteau bărlădenii pentru Crăciun și Anul Nou în urmă cu 100 de ani!</i> Ghiță CRISTIAN 79 <i>Casa Regală la Bârlad</i> Lucia MUNTEANU 81 <i>Minutul de cugetare</i> Bârladul - oraș al personalităților Maria MARIN 82 <i>Mihail Cristodulo Cerchez – ofițerul care nu și-a trădat Domnul</i> Andreea NANU 83 <i>„Mica Unire”, primul pas spre România</i> George Tutoveanu - 150 de ani de la naștere 84 Aristotel PILIPĂUȚEANU 87 <i>La vadurile Nistrului</i> Victoria RUDI 89 <i>Un jurnal de bord ca destin. „Zbor printre amintiri”... despre EL...</i> Zâna TĂMĂȘANU 93 <i>Mihail Sadoveanu – 142 de ani de la naștere</i>	Lansări de carte la Asociația C.A.R.P. „Elena Cuza” Livia ANDREI 96 <i>Zborul unei cărți către cititori</i> Jenică RUSU 97 <i>Scriitoarea Mariana Sava la al doilea volum de succes: „Viețile altora”</i> Petruș ANDREI 99 <i>Jurnalul Jenică Rusu: „Vivat Academia!”</i> Andreia-Elena BRICIU 100 <i>Învățătorul, un uriaș printre pitici</i> Constantin CHIPER 102 <i>Ziua Armatei Române</i> Ana MARCU 103 <i>Acțiuni ce duc la perfecționarea în conducerea activității administrative și social-culturale în asociațiile C.A.R.P.-urilor</i> Frosica-Anca STRATULAT 105 <i>Împlinirea a 124 de ani de la înființarea As. C.A.R.P. „Elena Cuza”</i> Mihai BATOG-BUJENIȚĂ 106 <i>O plimbare de seară prin Copoul Iașului</i> Dorina STOICA 110 <i>Clubul de poezie „Cristian Simionescu”</i> De la suflet la suflet Mihai și Maria BOCANCEA 112 <i>Familia învățătorilor Eudoxiu și Natalia Cantemir și cei mai de seamă urmași ai ei</i> Andreia-Nicolaie MIHAI 116 <i>„Consilier în domeniul adicțiilor” – veritabil model de tămbăduire</i> Marcel MIRON 118 <i>Poezii</i> Nicolae IONESCU 119 <i>HOREB nr. 3, revistă de referință a Episcopiei Hușilor</i> Jenică RUSU 122 <i>Viața omului Liviu ȚĂȚAN</i> Jenică RUSU 124 <i>Mândria todireștenilor: prof. Gheorghe ONOFREI</i> Mihai BATOG-BUJENIȚĂ 128 <i>Scrișul este har sau abilitate dobândită?</i>	Vasile CÂRCOTĂ 133 <i>Geografia comunei Grivița din județul Vaslui (I)</i> Maximilian OPAIȚ 134 <i>Performanță în matematica vasluiană</i> Cornelia URSU 135 <i>Amețelala și vertijul</i> Daniela Tudorița TEODORU 137 <i>Când suntem fericiți?!</i> Neculai CURELEA 138 <i>Ritualul tăierii porcului de Crăciun</i> Umoristice Ion DOBRIN 140 Mihai FRUNZĂ 141 Gheorghe ENĂCHESCU 142 Maximilian OPAIȚ 144 Elena MÂNDRU 144 Gheorghe NICULESCU 145 Nelu Vasile - NEVA 146 Gheorghe NICULESCU 147 Aristotel PILIPĂUȚEANU 149 <i>Medalioane</i> Serghei COLOȘENCO 155 <i>Rebus</i> Alin PĂUN 159 <i>Despre luptă, sport, coduri de onoare și cafeala metodică</i> Aristotel PILIPĂUȚEANU 160 <i>Ecouri</i> Petruș ANDREI 161 <i>Plugușorul seniorilor</i> Alexandrina PASCAL 162 <i>Sorcova - floare măiastră pentru toți din Viața noastră</i> <i>Coperta 1: Urători, sat Măscurei, com. Pogana; Consiliul Director, Comisia de Cenzori, părintele protopop Vasile Lăiu.</i> <i>Coperta 2: Steagul românesc oglindit în apele Dunării la Cazane.</i>
--	---	---	--

Colectivul de redacție

Coordonatori:

Serghei COLOȘENCO, Petruș ANDREI, Ion DOBRIN, Cosmin-Emil MIHAI

Consiliul Director al Asociației C.A.R.P.:

Veronel AIONIȚOAI, Vasile CHELARU, Nicolaie MIHAI, Tincuța SIBERESCU, Veruța TĂNASE

Foto: Sorin Gheorghiciș BOCAN

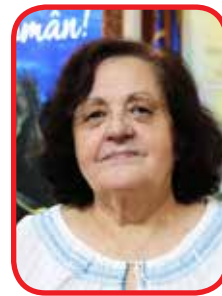
Tehnoredactare: Bogdan ARTENE

Adresa redacției:

ASOCIAȚIA C.A.R. A PENSIONARILOR „Elena Cuza”
Str. Nicolae Iorga nr. 7A, cod 731182, Bârlad, jud. Vaslui,
et. 2, cam. 13, Tel.: 0235 421 340, Fax: 0235-421.341,
0235-425.933, E-mail: revista@carpbarlad.ro,
Web: www.carpbarlad.ro

Tipărit la S.C. IRIMPEX S.R.L. Bârlad
ISSN 2247 – 3580; ISSN-L = 2247 – 3580

Responsabilitatea pentru conținutul textelor aparține autorilor.

Prof. Lucia MUNTEANU

„Vreme trece, vreme vine...”

Adeseori, în clipe de răgaz sau de meditație, gândurile se învălmășesc sau se așază în ordine. Cel mai adesea, gândurile ne duc la anii pe care i-am strâns ca pe o comoară de preț, la anii care se succed fără să se oprească măcar o clipă. Anii aceștia ne-au pus în fața unor piedici care păreau de netrecut sau ne-au adus bucurii nesperate, împliniri la care am lucrat cu mîgală și cu speranță.

Cei mai mulți dintre noi am avut la ce lucra: o căsuță în care să ne simțim stăpâni, un pom de sădit, copiii de crescut, de rostuit, apoi nepoții care ne-au făcut să ne reinventăm, să ne refacem forțele și să o luăm de la capăt, de data aceasta cu o experiență atât de necesară pentru creșterea unui copil.

Se poate spune, deci, că viața noastră nu a fost în zadar, că lăsăm în urma noastră realizări care ne fac acum să trăim satisfacții nebănuite. Dacă ne gândim și la activitatea noastră profesională, putem spune că am trăit cu adevărat. E o mare bucurie să te gîndești la ceea ce ai făcut cu pasiune, cu dăruire, fapt confirmat, după ani de muncă, de cei cu care sau pentru care a lucrat fiecare dintre noi și care păstrează amintiri frumoase și un respect și admirație pentru ceea ce am făcut.

Altfel spus, culegem la bătrînețe roadele muncii din tinerețe și chiar de mai târziu.

O viață fără muncă este o viață sterilă, de aceea, toți care nu au precupețit niciun efort și s-au dedicat muncii de-a lungul vieții găsesc până la adânci bătrîneți bucurie și mulțumire în muncă. Astfel se confirmă spusele marelui Nicolae Iorga: „E harnic nu acel care muncește, ci acela care nu poate trăi fără muncă”.

Cineva îmi spunea, mai demult, cât de important este ca, la o anumită vîrstă, să te simți util. Adevăr incontestabil, deoarece omul care muncește nu se plictisește; orice activitate, cât de neînsemnată ar fi, îi aduce bucurie.

Privesc în jurul meu și văd oameni trecuți de 80 de ani, care sunt cu mintea perfectă și care se bucură de fiecare clipă, care au o memorie de invidiat. Ce fac acești oameni? Fiecare clipă activă o folosesc citind, scriind, croșetînd, robotind în casă, în bucătărie, plimbîndu-se sau petrecînd clipe frumoase cu nepoții. Oare e puțin lucru să trăiești fiecare zi ca și cum ai avea în fața ta o viață întreagă?!...Cu siguranță, nu. Pentru că toate aceste activități îți dau satisfacție și, desigur, fericirea de a te bucura de orice, de a fi util, normal și nu povara cuiva.

Stă în puterea noastră să ne gestionăm timpul, care oricum curge în mod implacabil. Oamenii care, în tinerețe, au muncit responsabil, sunt la fel de responsabili și la vîrsta senectuții și prin activitatea lor dovedesc adevărul afirmației de mai sus.

Voi face, în continuare, câteva aprecieri referitoare la activitatea Asociației noastre, Casa de Ajutor Reciproc a Pensionarilor „Elena Cuza” Bîrlad, aprecieri prin care doresc

să subliniez rolul unor oameni în viața noastră, la o anumită vîrstă. Cu greu m-am lăsat convinsă de a participa la viața acestei asociații. Mi se părea că nu e cine știe ce, că am alte lucruri de făcut, cu care să-mi ocup timpul. Și totuși, într-o zi, cineva a reușit să mă convingă. Acest „cineva”, în persoana domnului președinte Nicolaie Mihai, m-a convins că ar fi nevoie de mine aici, deci m-a convins că pot fi utilă și pentru alții, nu numai pentru familia mea, pentru nepoții mei.

Deci acest om, care este „motorul” activității Asociației C.A.R. Pensionari „Elena Cuza” Bîrlad, care este el însuși senior, luptă cu toată ființa lui pentru împlinirea unor scopuri nobile. Pe lângă faptul că prin această organizație membrii ei au acces la diferite forme de întraajutorare cunoscute, aici se întîmplă lucruri minunate: întîlniri prilejuite de diferite evenimente: lansări de carte, sărbători laice sau religioase importante, întîlniri cu diferite personalități, vizionări de spectacole etc.

După doi ani de pandemie, în care întîlnirile au fost restricționate, ne-am reluat activitatea printr-un eveniment de marcă: NUNTA DE AUR. Anul acesta, la începutul lunii octombrie, cu prilejul zilei persoanelor vîrstnice, au fost sărbătorite 125 de cupluri care au împlinit 50 de ani de căsătorie. Ce eveniment minunat! I-am văzut pe protagoniștii sărbătorii îmbrăcați frumos, cu chipul luminat, însufleții! Împreună cu membri ai Consiliului Primăriei Bîrlad, membrii Consiliului Director al Asociației au adus multă bucurie în sufletul sărbătoritorilor, cărora li s-au acordat o diplomă, o medalie, flori, șampanie și o sumă de bani ca ajutor nerambursabil. I-am văzut pe acești oameni bucurîndu-se de o zi minunată din viața lor, i-am văzut dansînd „ca la 20 de ani”.

Astfel de lucruri frumoase și multe altele, precum aniversări remarcabile, se întîmplă în „casa noastră”, casă în care ne simțim bine, ne simțim importanți, ne simțim utili, „casă” în care uităm că „vremea trece” și ne bucurăm de fiecare zi pe care o întîmpinăm cu gândul că...se mai poate zâmbi!

Pentru toate acestea nu avem decât cuvinte de laudă și de grațitudine adresate celor care fac eforturi să aducă mai multe bucurii în viața noastră, și anume mulțumiri membrilor Consiliului Director, personalului angajat al Asociației C.A.R. Pensionari „Elena Cuza” Bîrlad, domnului președinte, magistrat pensionar Nicolaie Mihai, care nu cunoaște odihna, vrînd ca fiecare activitate să fie perfect organizată pentru a-și atinge scopul.

Le dorim tuturor sănătate, putere de muncă, împliniri în plan profesional și personal.

Aceleași urări le adresez tuturor membrilor Asociației C.A.R. Pensionari „Elena Cuza” Bîrlad și cititorilor revistei „Viața Noastră” și, pentru că sărbătorile de iarnă se apropie, un călduros „La mulți ani”!

Nicolaie MIHAI

DE-AR NINGE MULT ȘI LA BÂRLAD !

Doresc, stimați membri, colaboratori, simpatizanți, voluntari să primiți aceste rânduri ca un mesaj de suflet, pe care vi-l dedic, scriindu-l cu gândul la Dumnezeuastră, la viața așa cum este ea, dar mai presus la aspirațiile firești, și nu întotdeauna realizabile, pe care le visați îmbrăcate în sentimentele de români derutați, parcă, de direcția către care se îndreaptă această Țară, România, închipuită altfel.

Așteptăm emoționați sărbătorile de iarnă, cu nădejde, cu cetină verde, cu cuptorul pregătit pentru colăcei, cu mere și nuci pe masă, cu gutui în fereastră, cu plăcinte poale-n brâu, cu zurgălăi, harapnic și buhai, dar mai ales cu **omăt**, cu troiene în care să se bușească cei mici, cu zăpada care să ascundă urâtul, ca să ni se pară **totul** alb și pur...

Aș vrea să ningă mult și la Bârlad!

Aș vrea să văd cum cele rele scad!

În orice OM să văd un camarad!

Anul cel Nou să fie bun răsad!

Nu intenționez să fac un bilanț a ceea ce am realizat în 2022. Revista „Viața noastră”, care a devenit o oglindă a muncii zilnice a celor aproape 28.000 de membri, a arătat, în fiecare număr, ce-am întreprins, dar și ceea ce mai intenționăm. Vreau totuși să trec dincolo de statistici și cifre, lăsându-mi puțin imaginația să... lucreze.

Trăim într-un oraș pe care bunicii, părinții noștri și noi l-am construit. Locul acesta îl dorim izvor de satisfacții nu numai pentru maturi, fiindcă, vorba poporului, „ne-am trăit traiul, ne-am mâncat mălăiul”, ci ne gândim la copiii și la nepoții noștri. N-aș vrea ca ei să apuce drumul străinătăților, slugărind pe alții. „Fie pâinea cât de rea, tot mai bună-i în țara ta!” – așa sună o zicală veche și uitată azi de către cei mai tineri.

De aceea, **zăpada multă pe care o doresc are o justificare!**

Țara străbunilor noștri și a noastră seamănă, în visele mele dintotdeauna, cu o pâine rotundă, proaspătă și aburindă, dar sfântă precum prescura folosită la cuminecătură; parte a trupului sacru, alături de rația de vin, simbolizând sângele vărsat de Mântuitor. Pentru pâinea asta – **cuminecătura noastră cea de toate zilele** – s-au jertfit generații de înaintași pentru **Țara Mare**. Aceasta în care trăim pare o imagine palidă a

ceea ce înaintașii iluștri ne-au lăsat...

Stimați prieteni și concetățeni, doresc zăpadă multă, troienită, nu viscolită, doar-doar o mai acoperi nenorocirile, neîmplinirile, pe care România nu le merită. Vreau să nu mai vedem răni pe trupul țării; să nu mai vedem munți despăduriți; iazurile prăduite de pește; pășuni pe care nu mai pasc cirezi; pământuri lucrate ca în plin ev mediu; vreau să nu mai vedem sate golite de tinerii care și-au luat lumea în cap, în căutarea de himere întreținute de cei care ne vor argați; sate fără minimum de civilizație; copii dezbrăcați și flămânzi; școli comasate; spitale desființate; un medic la mii de pacienți; orașe dezindustrializate; mine închise; tricolorul batjocorit de cei pe care legile-i ocrotesc mai mult decât pe stăpânii pământului udat cu sângele a mii de generații; politicieni nepricepuți și doritori de comori în insule îndepărtate; alegeri de dragul lelii, că democrația e o frază dictată de Porți străine...

Poate că zăpada o să le acopere pe toate, măcar pentru o noapte, **Noaptea Revelionului**, ca să avem iluzia că am ajuns în paradis. În numele acestui vis, a acestei dorințe, vă îndemn, stimați prieteni și concetățeni, să vă adunați toate rămășițele speranțelor personale, încredințați fiind că o parte din aspirațiile dumneavoastră se vor împlini, cugetând la ele.

Din partea mea, a Consiliului Director al Asociației C.A.R. Pensionari „Elena Cuza” Bârlad, vă asigurăm de tot respectul nostru, dar, înainte de toate, vă promitem că vom capacita întregul efort pentru ca anul 2023 să nu semene cu cel pe care-l descălecăm în aceste zile. Nu vă vom sufla cu aur drumul spre CASA NOASTRĂ, dar vom face ca legăturile noastre să fie mai bune, mai omenești, mai pragmatice, în vederea ameliorării nevoilor materiale și spirituale ale fiecăruia.

Fie ca Anul Nou – 2023 – să vină cu speranța că românului îi va răsări mintea de pe urmă. Deșteptarea noastră ca neam mândru trebuie să se împlinească în fapt. Numai așa ne vom bucura de sănătate, de zile senine, de un dram de șansă, de zăpadă și pacea pe care ni le dorim cu toți.

La Mulți Ani! Să aveți bucurii și masa îmbelșugată! Noroc!

Despre sărbătorile ce se apropie, dar și despre invidie și alte patimi omenești...

Prof. **Maria BUDESCU**

Cu aceleași emoții și cu gânduri pozitive ne îndreptăm, ca în fiecare an, către sărbătorile de iarnă, sărbători ce constituie o etapă foarte importantă în viața noastră spirituală.

Începând cu 6 decembrie, când îl prăznuim pe Sfântul Nicolae, continuăm cu 24 decembrie, ziua de Ajun, 25 Decembrie, ziua nașterii Domnului nostru Iisus Hristos, 27 decembrie, ziua Sfântului Ștefan, 1 ianuarie – Anul Nou și ziua Sfântului Vasile cel Mare, 6 ianuarie – Botezul Domnului (Boboteaza) și încheiem cu 7 ianuarie, ziua Sfântului Ioan Botezătorul.

Toată această perioadă este marcată de diferite manifestări care creează o emulație în întreaga lume creștină și, în special, în rândul românilor.

Pentru mulți, dar mai ales pentru copii, această perioadă înseamnă un șir nesfârșit de bucurii. Nu e vorba neapărat de „luna cadourilor”, ci e vorba de mult mai mult, e vorba de o renaștere spirituală, e vorba de o atmosferă de pace, de bucurie în sânul familiei, și de dragoste între oameni, în general. E vorba de vremea colindelor, a plugușorului, a sorcovei. Peste tot auzi, începând cu 6 decembrie și încheind cu 7 ianuarie urarea „La mulți ani!”

Anul acesta, pe lângă urarea de sănătate, simțim nevoia să ne dorim PACE! Gândindu-ne la ce se întâmplă foarte aproape de noi, în Ucraina, să ne rugăm să le dea Dumnezeu celor care au puterea de a decide, sănătate, înțelepciune și gânduri de pace.

Asociația Casa de Ajutor Reciproc a Pensionarilor „Elena Cuza” din Bârlad a celebrat în fiecare an așa cum se cuvine sărbătorile despre care vorbim, aducând multă bucurie în sufletul membrilor „Casei”, prin manifestări culturale legate de aceste evenimente:

grupuri corale din comunele limitrofe ne-au bucurat cu minunatele colinde românești, cu plugușorul, cu trupe de teatru popular (Capra, Ursul, Haiducii).

Totodată, o parte din membri, aflați în nevoie, au primit ajutoare nerambursabile.

Pentru toate aceste activități e nevoie de eforturi, și mă refer, în speță, la eforturile financiare. Pentru cei care nu știu sau nu vor să știe, trebuie să menționăm că o parte din banii folosiți cu aceste scopuri provin din sponsorizări, obținute de membrii Consiliului Director, o parte este prevăzută în Bugetul Asociației care este controlat de o Comisie de Cenzori.

Cârcotașii să se abțină de la comentarii neprincipiale. Privită din afară, prin ochii INVIDIEI, funcția de președinte al Asociației C.A.R. Pensionari „Elena Cuza” Bârlad este una simplă, menită să-i aducă acestuia niște beneficii. Privită dinăuntru, lucrurile stau cu totul altfel. Funcția de președinte presupune o mare responsabilitate, presupune muncă multă, eforturi, ore de neodihnă, grijă pentru oamenii care beneficiază de această „Casă”.

De aceea, mi se pare corect să apreciem pe acești oameni din conducerea Asociației, să conștientizăm că nimic nu vine de la sine, ci numai prin eforturi susținute de către aceștia.

Păcat că din cutia Pandorei a scăpat, alături de alte rele care se năpustesc asupra oamenilor, și invidia. Încercați, oameni buni care sunteți CREȘTINI, să vă reprimați acest păcat care nu duce nicăieri și nu aduce bine, deloc.

Voi reproduce, în continuare, o fabulă a regretatului Aurel Baranga, „Fabula MORALEI”, și vă invit să reflectați asupra ei.

Fabula Moralei

Aurel Baranga

Într-o noapte,
De vis,
Diafană,
Pe un lac,
Sub tremur de lună,
Pluteau împreună
O rață
Și o lebedă wagneriană.

„- Uită-te la ea, ce-ngâmfată”,
Șopti rața în ciudată.
„Dacă stai și te socoți bine,
Ce diferență între ea și mine?
Aceleași pene

Și același cioc,
Ce mai calea-valea,
A avut noroc,
Arză-o-ar focu' s-o arză,
Vedea-o-aș pe varză!”

E și în istoria asta
O socoteală,
Deși cam strâmbă
Și
Cam

i – MORALĂ:
Dacă nu poți să urci,
Măcar să bârfești și să spurci.

Să ne bucurăm, așadar, de tot ce face Asociația Casa de Ajutor Reciproc a Pensionarilor „Elena Cuza” Bârlad pentru noi toți și să le urăm „CRĂCIUN FERICIT!”, un An Nou cu sănătate și noi realizări!

La mulți ani!

1 Decembrie - Ziua Națională a României

Dragii noștri salariați, membri, parteneri, colaboratori, voluntari, sponsori și donatori, oameni de bună credință și români de pretutindeni: vă mulțumim că existați și vă urăm un sincer la mulți ani, credință în Dumnezeu, speranță neștirbită și dragoste de neam și țară.

Cu toate că ne aflăm la sfârșitul unui an deosebit de greu, suntem bucuroși că am reușit, chiar și în aceste condiții vitrege, a vă servi cum se cuvine, inclusiv prin ajutoare nerambursabile, prin variate evenimente sociale și culturale, cât și prin faptul că am reușit a vă sta la dispoziție în orice problemă financiară pe care ați avut-o.

Suntem bucuroși atât pentru membrii noștri, cât și pentru salariații noștri, care pe lângă facilitarea accesului la ajutoarele materiale, nu de puține ori au avut disponibilitatea de a oferi o vorbă bună, un cuvânt de încurajare, o mângâiere emoțională – toate atât de necesare în aceste vremuri care nu sunt doar grele pecuniar, ci și spiritual, când mulți au uitat a mai fi oameni.

Cu credință în Dumnezeu și smerenie am pus în centrul atenției și preocupărilor noastre omul și nevoile sale. Din acest motiv nu putem a nu mulțumi tuturor partenerilor noștri, colaboratorilor, voluntarilor, sponsorilor și donatorilor care au înlesnit demersurile noastre umanitare.

Pentru că suntem fii ai patriei – iar noi, cei în etate, iubim în mod aparte această țară – dorim în mod deosebit a puncta bucuria și onoarea pe care ne-o conferă celebrarea sărbătorii de 1 Decembrie, Ziua României și a Românilor de pretutindeni. Ne rugăm bunului Dumnezeu să insuflă fiorul dragostei patriotice și generațiilor mai tinere, pentru care nu puțini dintre noi – dacă nu chiar toți – ne-am jertfit întreaga viață, cu seninătate și nădejde.

Credem, totuși, cu fermitate, că dragostea de neam și țară nu este cu adevărat posibilă și reală fără dragostea de Dumnezeu. Nu e deloc întâmplătoare prăznuirea de două mii de ani – în toată ortodoxia – a Sfântului Apostol Andrei, încreștinătorul românilor, pe 30 noiembrie, ca mai apoi, peste timp, prin pronia lui Dumnezeu, România să devină stat unitar și independent la o zi după această prăznuire. Fie că unora le place sau nu, Biserica ortodoxă, Biserica lui Hristos – singura cea adevărată, este mama poporului și statului român.

De aceea, în mod cu totul deosebit, dăm slavă Lui Dumnezeu, urând un călduros *La mulți ani* tuturor celor care poartă numele Sfântului Apostol Andrei, dar și celor care poartă numele Sfântului Ierarh Nicolae (6 decembrie), un sfânt atât de iubit și apreciat de toată creștinătatea, dar mai ales de copiii și nepoții noștri.

Oricât de vitregă ar fi vremea, inimile noastre nu pot sta nici în deznădejde, nici în nepăsare; avem speranță puternică: Hristos se naște! Fie vremurile oricât de grele, Crăciunul, prin dragostea Domnului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos, întotdeauna ne va oferi mângâiere, confort sufletesc și nădejde tare.

Din acest motiv noi urăm tuturor salariaților, membrilor, partenerilor, colaboratorilor, voluntarilor, donatorilor și cititorilor noștri fideli, *Crăciun fericit* și un nou an 2023 cu bucurii, împliniri și binecuvântare nemărginită întru mântuire de la Dumnezeu. Ani buni și binecuvântați!

Președinte, Nicolaie MIHAI

Mesajele Consiliului Director cu ocazia Zilei Naționale a României, a Crăciunului și a Anului Nou

Dragi concetățeni și membri ai ASOCIAȚIEI CASA DE AJUTOR RECIPROC A PENSIONARILOR „ELENA CUZA” BÂRLAD

Ziua de 1 Decembrie reprezintă Ziua Națională a României și ne duce cu gândurile la sacrificiile românilor pentru a deveni o națiune de sine stătătoare, independentă, cu toate teritoriile românești adunate în interiorul aceluiași granițe.

Este firesc ca în această zi gândurile și sentimentele noastre să fie legate de patrie.

Așadar, dragă Românie, îți dorim să rămâi liberă și demnă!

Să fii iubită de conducătorii de astăzi, cum te-au iubit înaintașii noștri, care și-au jertfit viața pentru tine!

Să nu fii uitată de românii care sunt plecați dincolo de granițele tale și să fii prețuită de cei care au rămas la casele lor!

Îți dorim să fii puternică în vremuri grele și să fii generoasă cu fiii tăi!

Să fii blândă cu bătrânii și aspră cu vrăjmașii!

Să-ți păstrezi bogățiile, de care să se bucure poporul tău!

Fie ca Ziua Națională să aducă românilor sănătate, prosperitate, bucurii, speranțe de mai bine, încredere în viitor.

La mulți ani România, la mulți ani români!

**Veronel
AIONȚOAIE
Consilier**

**Veruța
TĂNASE
Consilier**

**Nicolaie
MIHAI
Președinte**

**Tincuța
SIBERESCU
Consilier**

**Vasile
CHELARU
Consilier**

Dragi concetățeni și membri ai ASOCIAȚIEI CASA DE AJUTOR RECIPROC A PENSIONARILOR „ELENA CUZA” BÂRLAD

Ca de fiecare dată, sărbătoarea Nașterii Mântuitorului Iisus Hristos ne oferă ocazia de a trăi sentimente de liniște, de încredere. Dar cel mai plăcut este că spiritul acestei sărbători ne învăluie ca un vis frumos.

Cu această ocazie transmitem membrilor asociației noastre gândurile cele mai bune, urări de sănătate și împlinire, clipe de fericire în familie, momente de neuitat în preajma celor dragi.

Sărbătorile Sfinte de Crăciun să vă umple casele de lumină, pace, dăruire și iertare.

Vă mulțumim că ați fost alături de Asociația CASA DE AJUTOR RECIPROC A PENSIONARILOR „ELENA CUZA” BÂRLAD, mulțumim pentru sprijinul pe care ni l-ați oferit, începând cu încrederea în activitatea și proiectele noastre și până la implicarea în unele acțiuni organizate și desfășurate în acest an.

Magia sărbătorilor o simțim mai bine când se observă pe chipurile oamenilor bucuria și liniștea sufletească. De aceea suntem preocupați de a oferi membrilor asociației noastre, în limita posibilităților de care dispunem, clipe de bucurie și sprijin moral ori material.

Și pentru că Noul An, 2023, este foarte aproape, vă dorim să vă aducă sănătate, fericire și prosperitate.

***Sărbători binecuvântate!
La mulți ani!***

1 Decembrie - Ziua Națională a României

Ziua de 1 Decembrie reprezintă momentul potrivit pentru noi, românii, în care să vorbim de țara noastră, de România, patria tuturor românilor și să mulțumim înaintașilor noștri pentru mărețul moment istoric de la 1918, afirmând, cu toată convingerea, că omul, în genere, nu se poate împlini, decât la el acasă, alături de neamul lui.

Idealul a fost înfăptuit cu sacrificiul suprem al multor generații care au crezut în el și care nu au făcut niciun pas înapoi în fața pericolelor ce pândeau din toate direcțiile.

Astăzi, mai mult ca oricând, este necesar să retrezim acel sentiment de patriotism, înțelegând că, pe lângă vorbe, a fi patriot implică și alte aspecte cum ar fi să ne facem datoria la locul de muncă și, unind aceste milioane de eforturi, să schimbăm România în mai bine.

Trăim vremuri complexe, iar România, ca stat național, trebuie să se adapteze la schimbările regionale, europene, asumându-și și respectându-și obligațiile asumate odată cu aderarea la UE.

Noi, cei de astăzi, trebuie să ne unim eforturile pentru a realiza un proiect de țară bine articulat care să cuprindă toate sferele vieții sociale, să urmărim realizarea lui, astfel încât să putem spune generațiilor viitoare că noi ne-am făcut datoria.

Sărbătorim Ziua Națională a tuturor românilor în preajma Crăciunului, considerată cea mai mare sărbătoare a creștinătății și, cum nimic nu e întâmplător pe lume, nici apropierea celor două sărbători nu este aleatorie.

Nașterea Domnului Iisus Hristos reprezintă un început, este simbolul vieții, prilej de bucurie și împlinire sufletească, este prilej de întâlnire a celor dragi. Unirea a reprezentat renașterea poporului nostru, împlinirea voinței lui de secole, prinderea lui în marea horă a fericirii spirituale.

LA MULȚI ANI, ROMÂNIA!

LA MULȚI ANI, ROMÂNI DE PRETUTINDENI!

SĂRBĂTORI FERICITE!

**PRIMAR,
Av. Dumitru BOROȘ**

De 1 Decembrie... suntem cu toții români... generație după generație în efortul continuu de a păstra o țară unită și o identitate de neam!

Să privim cu respect spre trecutul încercat al românilor care au reușit să înfăptuiască Marea Unire!

Să împărtășim bucuria de a fi români atât în realizări cât și provocări deopotrivă!

Să ne țină uniți dulcea limbă română și credința de veacuri a străbunilor noștri pentru a rămâne același neam puternic, răbdător și învingător, pentru a stăpâni peste aceste meleaguri pe care toți le numim România.

Traversăm împreună o perioadă mai dificilă, instabilă din punct de vedere economic, cu schimbări majore cărora trebuie să le facem față; cu atât mai mult mesajul nostru vă îndeamnă la unitate. Fiți sprijin și călăuză în cumpătare și înțelepciune, pentru a reuși cu toții, împreună să depășim aceste vremuri!

La mulți ani români!

La mulți ani tuturor!!!!

**Isabel
BOGDAN**

Director
executiv
Casa
județeană de
pensii Vaslui

BUCHETUL SFÂNT AL ȚĂRII

V-ați uitat la harta Țării?
Are formă de buchet.
A fost ea mai consistentă,
Dar au îngustat-o-încet.

A luat câte-o felie
Fiecare din vecini.
Încolțită-a fost de dânșii
Ca balena de rechini.

S-au luptat strămoșii noștri
Cu imperii mici și mari,
Cu armate-având în frunte
Împărați, sultani și țari.

Zece înfruntau o sută,
Iar o mie zece mii,
Toți veniți să ciopârțească
Harta bieteii României.

Au cerut pământ și apă,
Au primit numai pământ,
Au primit adică groapă
În pământul nostru sfânt.

N-au putut înaintașii
Să le țină piept mereu..
Dezbinarea dintre triburi
Nu i-a ajutat la greu.

De-ar fi fost uniți mai bine,
Cum scria și Herodot,
Ar fi stăpânit pământul,
Nu o parte, ci pe tot!

Au știut întotdeauna
Toți românii că sunt frați,
Și aceia din câmpie
Și aceia din Carpați,

Și aceia de pe vale
Și aceia de pe deal,
Și aceia din Moldova
Și aceia din Ardeal,

Și aceia din Dobrogea
Și aceia din Banat,
De la Nistru până la Tisa,
Din cetate, târg și sat.

Toți vorbind aceeași limbă,
Toți având același crez
Într-un Dumnezeu treimic,
Într-un Domn și un Botez,

După veacuri lungi de lupte,
Cu eroi și cu martiri,
Și-au văzut românii visul:
Ziua Marii lor Uniri!

Ne-au lăsat o Românie
Mai frumoasă ca oricând,
Însă cum spuneam, vecinii
Au mușcat din ea pe rând,

Sfârtecând prin viclenie
Și răpind din trupul ei;
Va veni și vremea-n care
Vor plăti acești mișei!

Avem sfânta datorie
Ca „buketul” să-l păstrăm,
Pentru plaiurile sfinte
Precum leii să luptăm,

Să vărsăm, de-o fi nevoie,
Sânge sfânt mucenicesc,
Apărându-ne credința
Și pământul românesc!

Preot Sorin CROITORU

LA MULȚI ANI, ROMÂNIA MEA FRUMOASĂ!

(Acrostih)

La întretăieri de drumuri și de doruri, de poveste,
A pus Dumnezeu o țară, un tărâm cum nu mai este.
Munți a presărat de-a lungul, iar pe-un colț a pus o mare
Unde Dunărea își plânge lacrimi preschimbate-n sare.
La nord, sus, a pus Săpânța, unde cei plecați din lume
Țin, nespun, la veselie și sunt hâtri puși pe glume.
Iar la sud a pus câmpie, o coloană și o poartă
A sărutului și-o masă, unde, cei bătuți de soartă,
Negăsind în vorbe leacul, să suspine în tăcere,
Iar cu doina strămoșească să-și aline din durere.
Râuri multe-a pus Preasfântul și de-a lungul și pe latul,
Oltul, Mureșul și Prutul, din Moldova-n tot Banatul.
Mai în centrul țării sfinte s-a gândit să pună aur,
Ardeleni, Avram din munte, Alba Iulia-tezaur
Nu de bani, nu în avere, ci în spiritul Unirii
Inimilor înfrățite sub stindardele iubirii.
A pus în Ardealul falnic, A, din cartea de citire,
Murmurul din zorii vieții, când măicuța, cu iubire,
Era îngerul de veghe, asculta A-ul în noapte,
Alungând, cu pieptul-mugur, plâns amestecat cu șoapte.
Fraților de o sorginte, din Moldova milenară,
Rânduit le-a fost de Domnul să se zbată pe afară
Urmărind reîntregirea, după ce ne-au fost aproape,
Mână-n mână, la Unire, și ne-au șters lacrimi din pleoape.
O istorie, o țară, un popor bătut de rele,
Amărăți, huliți de lume, mulți eroi plecați la stele,
Suntem, toți, copiii vetrei. Iară eu, un prunc al gliei,
Astăzi, în genunchi, sărut steagul sfânt al României.

Eugenia MIHU

Mesajul președintelui Federației Naționale „OMENIA” cu prilejul sărbătorilor de iarnă

Ec. Giorgică BĂDĂRĂU

Apropierea sfârșitului de an constituie un profund prilej de reflecție asupra a ceea ce am realizat în acest an dar și despre condiția socială a seniorilor, a celor care au dat viață, au crescut și educat tinerele generații.

Fenomenul neglijării vârstei a treia, în mod pregnant pe timpul pandemiei, s-a văzut că este în general mondial și că speranța vârstnicilor României într-o viață mai bună, promisă după 1989, a reînviat pentru o scurtă perioadă, dar ca o flacără ce arde prea repede, s-a stins.

Schimbarea de mentalitate și de atitudine, privind creșterea standardului de viață, care au fost transmise de la vest către est în cadrul Uniunii Europene, au pălit în fața noilor realități economico-sociale și atunci când am sperat că am ieșit din tranziție ne-am trezit după pandemia de COVID-19 într-o multiplă criză geopolitică, economico-financiară, energetică și de combustibili cu un război aproape de granițe și o provocare geoclimatică distructivă.

În acest context, politicienii de la guvernare se joacă cu pensiile celor care după o viață de muncă nu mai au alte surse de venit, vorbesc toată ziua de principiul contributivității dar care nu este aplicat în nici un sistem de pensii din România, neexistând fond de pensii ci doar buget de asigurări sociale.

Dacă înainte de anul 1989 pensiile reprezentau 80% din salariu, astăzi pensia medie este sub 30% din

valoarea salariului mediu brut pe economie.

Putem vorbi de o discriminare față de seniori a actualei societăți bazată pe ficțiuni administrative.

Vârstnicii care au plătit toate datoriile României au plătit și cel mai scump tranziția la economia de piață, au și avut cele mai mari pierderi în pandemie.

Sperăm ca redresarea economică, ieșirea din aceste multiple crize să nu se realizeze tot pe spinarea seniorilor, care au demnitate și nu cer prea mult, dar doresc respect și o fărâma de atenție.

De aceea gândurile mele, acum în pragul sărbătorilor de iarnă, sunt pentru dumneavoastră, milioanele de pensionari, membri ai Caselor de Ajutor Reciproc ale Pensionarilor pe care vă reprezintă și în cadrul Age Platform Europe și pe care aș vrea să vă asigur că facem eforturi deosebite pentru a sensibiliza clasa politică, indiferent de partid, față de condițiile tot mai precare de trai a celor mai mulți dintre vârstnici.

În același timp, vă îndemn să fim din ce în ce mai uniți, mai activi social și cu mai multă inițiativă, considerând că în noi înșine stă puterea de schimbare a lucrurilor în mai bine.

Acum la începutul iernii, cu prilejul sărbătorilor noastre cele mai dragi, Nașterea Domnului, Anul Nou, vă urez multă sănătate și fericire, zile senine și liniștite lângă cei dragi, alături de tradiționalul „La mulți ani!”

Dumitru DIMA

*Ca o piesă de teatru, așa este viața:
nu interesează cât de mult a ținut,
ci cât de frumos s-a desfășurat.*

(SENECA)

Viața noastră este legată de a tuturor. Nu poate fi fericit cineva care se uită numai la dânsul și care aduce toate lucrurile spre interesul lui: trebuie să trăiești pentru altul, dacă vrei să trăiești pentru tine.

(SENECA, Scrisori morale)

Anul 2022 se apropie de final cu bune, dar mai mult cu rele, pentru că se întâmplă, în frumoasa **NOASTRĂ ȚARĂ**, acum „democratică-europeană”, respect să nu mai avem, să auzim zilnic de scumpiri la alimente, curent, gaze, facturi uriașe și costuri imense pentru supraviețuire care se răsfrâng cel mai puternic asupra **pensionarilor**. Aceasta este realitatea în care trăim, în care doar **omenia** ne mai poate da o speranță pentru a exista.

Asociația C.A.R.P. „Elena Cuza” Bârlad, care a împlinit 124 de ani de existență, încearcă să se mobilizeze și să continue activitatea cu responsabilitate și dăruire pentru membrii actuali și pentru atragerea de noi membri în vederea depășirii acestei perioade extrem de dificilă, prin îndeplinirea tuturor obiectivelor propuse privind protecția socială a persoanelor vârstnice, pentru a fi alături de ei atunci când au cea mai mare speranță și nevoie de noi.

Putem spune că am mai îndurat un an care ne-a supus la grele încercări, însă ne bucurăm să împărtășim tuturor membrilor, colaboratorilor, organelor de conducere, salariaților, cât și cititorilor revistei „**VIAȚA NOASTRĂ**” **momentul de bilanț și planul pentru viitor**, că așteptăm un an cu roade pe măsura eforturilor întreprinse de toți cei care mai sunt **oameni**.

Nu pot trece cu vederea că anul acesta se împlinesc 33 de ani de la Revoluția din 1989, când un frumos cântec patriotic, „**Deșteaptă-te române**”, care datează din 1848, odată cu conceptele modernității, a devenit simbolul național - **Imnul României**, care reflectă adevărul unei stări dedicate patriei într-o vreme când încă suntem treji. Ar trebui, credem noi, să ne însufle acum duhul moralității și al demnității, respectul de noi înșine și ceea ce ni s-a mai spus de marii români, că suntem capabili să ne rezolvăm multe lucruri prin noi înșine, **fără a ne umili cu mâinile întinse după ajutoare iluzorii**.

Dragi membri ai Asociației C.A.R.P. „Elena Cuza” Bârlad, bucurați-vă de acest nou ritm al vieții! În calitate de contabil șef vă transmit sincere felicitări și mulțumiri pentru tot ceea ce s-a putut realiza prin eforturile și cu contribuția voastră până în prezent și cred cu tărie că doar printr-un efort comun putem progresa, așa cum ne dorim cu toții.

Doresc ca iubirea, înțelepciunea, încrederea și generozitatea să vă călăuzească pașii și în noul an ce va veni.

LA MULȚI ANI ÎN 2023!

**ASOCIAȚIA CASA DE AJUTOR RECIPROC
A PENSIONARILOR "ELENA CUZA" BÂRLAD**

Împreună suntem mai puternici!

La BILANȚ

SPRIJIN

**ÎMBUNĂTĂȚIRE
VOLUNTARIAT
RESPONSABILITATE
SOCIAL
DEZVOLTARE
RESPECT
DESCHIDERE
ALTRUISM
PERSEVERENȚĂ
ACȚIUNE**

MISIUNEA

*Asociația Casa de Ajutor Reciproc a Pensionarilor "Elena Cuza" Bârlad este o asociație cu caracter neguvernamental, apolitic, civic, privat, nonprofit, o persoană juridică de binefacere, de caritate, de întraajutorare mutuală, filantropică, cu scop de ocrotire socială, medicală și juridică care nu urmărește foloase pecuniare sau patrimoniale pentru asociații săi."
(art.1, alineat 2, Statutul de funcționare al Casei de Ajutor Reciproc a Pensionarilor "Elena Cuza" Bârlad)*

VIZIUNEA

Asociația Casa de Ajutor Reciproc a Pensionarilor "Elena Cuza" Bârlad este o asociație unde acțiunile voluntare și neîngrădite ale membrilor săi determină sprijinirea materială, socială, culturală a persoanelor generației a treia, cărora se încearcă a li se oferi un trai decent și o bătrânețe liniștită.

VALORILE

Asociația Casa de Ajutor Reciproc a Pensionarilor "Elena Cuza" Bârlad promovează responsabilitatea socială și individuală, respectul, solidaritatea, altruismul, încrederea, perseverența, deschiderea, acțiunea.

Prin implicare și dăruire am reușit împreună
ca numărul membrilor Asociației C.A.R. Pensionari
"Elena Cuza" Bârlad la 30 septembrie 2022 să fie 27.406 membri

Bârlad

13.971 membri

Sucursale (28)

13.435 membri

Nr. Crt.	Sucursala	Nr. total membri	Nr. Crt.	Sucursala	Nr. total membri	Nr. Crt.	Sucursala	Nr. total membri
1	Al. Vlahuță	287	11	Grivița	613	21	Roșiești	282
2	Băcani	354	12	Hălărești	375	22	Sl. Moldova	109
3	Banca	1.012	13	Iana	316	23	Șuletea	458
4	Bârlad	13.971	14	Ivești	890	24	Tutova	580
5	Bogdănești	461	15	Mălușteni	239	25	Vetrișoia	165
6	Ciocani	509	16	Murgeni	722	26	Viișoara	358
7	Coroiești	237	17	Perieni	1.002	27	Vinderei	382
8	Epureni	419	18	Pogana	612	28	Voinești	204
9	Fălciu	287	19	Popeni	616	29	Zorleni	1.106
10	Fruntișeni	328	20	Puiești	512			

AJUTOARE RAMBURSABILE ACORDATE ÎN PERIOADA 01.01.2022 - 30 SEPTEMBRIE 2022

* BÂRLAD

În valoare de **13.743.135** Lei
acordate unui număr de **2.192** membri

* 28 SUCURSALE

În valoare de **14.579.504** Lei
acordate unui număr de **2.437** membri

Nr. Crt.	SUCURSALA	ÎMPRUMUTURI ACORDATE	VALOARE	Nr. Crt.	SUCURSALA	ÎMPRUMUTURI ACORDATE	VALOARE
1	AL. VLAHUȚĂ	39	134.806	15	MURGENI	132	706.122
2	BĂCANI	61	233.562	16	PERIENI	197	1.009.057
3	BANCA	145	456.943	17	POGANA	144	1.143.866
4	BOGDĂNEȘTI	76	578.009	18	POPENI	55	1.140.394
5	CIOCANI	126	918.580	19	PUIEȘTI	98	402.480
6	COROIEȘTI	32	159.920	20	ROȘIEȘTI	72	360.134
7	EPURENI	72	388.626	21	SLĂNIC MOLDOVA	16	70.064
8	FĂLCIU	62	308.400	22	ȘULETEA	82	492.764
9	FRUNTIȘENI	61	246.702	23	TUTOVA	156	1.271.554
10	GRIVIȚA	86	409.697	24	VETRIȘOIA	47	306.238
11	HĂLĂREȘTI	106	758.816	25	VIIȘOARA	69	463.395
12	IANA	38	140.445	26	VINDEREI	54	269.416
13	IVEȘTI	109	702.092	27	VOINEȘTI	23	142.048
14	MĂLUȘTENI	51	324.884	28	ZORLENI	228	1.040.472

AJUTOARE NERAMBURSABILE **perioada 01.01.2022 - 30 septembrie 2022**

742.929 Lei **8.402 Beneficiari**

Ajutoare deces

BENEFICIARI 700 membri

VALOARE 646.777 Lei

Ajutoare acordate cu ocazia sărbătorilor religioase

BENEFICIARI 2.731 membri

VALOARE 191.170 Lei

Ajutoare acordate conform statut art. 15 - membri în dificultate

BENEFICIARI 5 membri

VALOARE 670 Lei

Ajutoare oferite persoanelor ce au beneficiat de bilete de tratament în stațiunile balneo-climaterice

BENEFICIARI 41 membri

VALOARE 4.554 Lei

Ajutoare acordate în urma unei achete sociale

BENEFICIARI 5 membri

VALOARE 590 Lei

Ajutoare acordate cu ocazia Nunții de aur

BENEFICIARI 82 membri

VALOARE 8.200 Lei

Ajutoare acordate cu 1 octombrie și ziua casei

BENEFICIARI 95 membri

VALOARE 23.750 Lei

Ajutoare oferite procurare ochelari de vedere

BENEFICIARI 12 membru

VALOARE 1.630 Lei

Ajutoare materiale - reviste

BENEFICIARI 1.200 membru

VALOARE 9.400 Lei

Ajutoare activități culturale Adunări Generale

BENEFICIARI 55 membri

VALOARE 5.500 Lei

Cabinete stomatologice (în număr de 2)

BENEFICIARI 129 membri ce au economisit 26.670 Lei

Cabinet kinetoterapie

BENEFICIARI 1.311 membri ce au economisit 14.058 Lei

Cabinet juridic

BENEFICIARI 37 membri ce au economisit 1.350 Lei

Salon frizerie (Bârlad, Zorleni, Perieni)

BENEFICIARI 3.843 membri ce au economisit 52.745 Lei

Atelier croitorie (Bârlad)

BENEFICIARI 333 membri ce au economisit 1.463 Lei

Urmare a Hotărârii Consiliului Director nr.42 din 24 aprilie 2014, în categoria ajutoarelor nerambursabile se înscriu din anul 2014 și serviciile prestate în cadrul cabinetelor medicale.

În aceeași categorie au fost menționate și facilitățile oferite prin intermediul magazinelor de tip Economat, cu profil naturist, funerar, în cadrul atelierelor de croitorie și frizerie.

Decizia adoptată de conducerea Casei s-a întemeiat pe considerentul că aceste cabinete deja aplicau reduceri substanțiale (între 25 - 50%), restul costurilor fiind suportate de către Casă.

Sărbători creștin-ortodoxe

Preot paroh **Teofil ȘTEFĂNICĂ**

A trecut încă un an în care am trăit cu greutățile, lipsurile și fricile pe care societatea contemporană ni le-a pus înaintea.

Vedem că trăim o etapă a istoriei în care informația devine relativă și poate fi folosită cu știință, reavoință și determinare împotriva omului.

Nu contează pregătirea, studiile, meseria sau hobby-urile deoarece suntem asaltați non-stop de informații diseminate în mediul media care induc o stare de confuzie, irascibilitate, autism social și chiar comportamente agresive social care destabilizează ființa umană.

Omului i se induce prin televiziunile comerciale, rețelele de socializare o mulțime de comportamente antisociale, rebele și comerciale prezentate ca fiind corecte și cu efecte imediate de satisfacție.

Așa numita societate de consumerism facil, de împlinire a ego-ului personal și asocial dăruiește plăceri efemere, de scurtă durată fără a fi ancorate în etica socială normală și funcțională.

În această etapă a vieții sociale se promovează egoismul, singurătatea și uitarea.

Egoismul sau egocentrismul adus la nivel de curent filozofic are ca urmări falsa cunoaștere, iresponsabilitatea socială în care individul se satisface cu iluzii de atotcunoaștere și individualism, pentru el contând împlinirea nevoilor personale fără răspundere socială, legală, familială.

Toate mediile de informare induc starea de însingurare. Singurătatea individului care nu mai are raporturi sociale normale cu semenii, se teme să relaționeze și se izolează într-o lume virtuală, fără conotații sociale.

Această însingurare forțată este contrară scopului vieții, acela de a fi o ființă socială care să relaționeze normal și corect cu semenii săi.

Uitarea dusă la extrem, o adevărată ideologie care vrea să ne despartă de obiceiurile și tradițiile naționale, sau cele paneuropene creștine, mergând până la a ne

induce uitarea istoriei naționale, jertfele înaintașilor și exemplele de eroism național care ne țin trează conștiința de neam, de popor și de națiune suverană.

Iarăși putem da vina pe metodele moderne de influențare socială, dusă pe platformele media, dar și de o adevărată politică a uitării care este indusă oarecum de anumite instituții ale statului modern, european și globalist.

Mentalul colectiv creștin ne propune în schimb altruismul, comuniunea, cunoașterea și valorificarea tradițiilor autentice creștine care dezvoltă aptitudini și deprinderi social-umane deosebite.

Întrucât ne aflăm aproape de sărbătorile de iarnă, ne aducem aminte că începând cu 1 septembrie (începutul anului bisericesc), calendarul creștin ortodox abundă de exemple vii și ușor de urmat ale sfinților care au fost pildă de rugăciune în comuniune cu oamenii și cu Dumnezeu și exemple de aducere aminte a prezenței zilnice în viața omului a Domnului Iisus Hristos, precum și adevărate monumente

de filantropie și milă creștină față de copii, tineri sau vârstnici.

Începem cu 8 Septembrie, „Nașterea Maicii Domnului”, grabnic ajutoare a tuturor celor ce-i cer ajutorul, continuând cu 14 Octombrie când o sărbătorim pe Sfânta Cuvioasă Parascheva, rugătoare către Maica Domnului, urmată de prăznuirea pe 26 Octombrie a Sfântului Dimitrie Izvorătorul de mir, mare ierarh al Tesalonicului și ajutător celor în nevoi, iar apoi sărbătorim pe Sfântul Dimitrie Basarabov, ocrotitorul Bucureștilor, care a pătimat pentru Hristos. La data de 8 Noiembrie, Biserica ne aduce aminte de Sfinții Arhangheli Mihail și Gavril, conducători ai oștilor cerești, aducători de biruință și vești bune, iar pe 9 Noiembrie ne aducem aminte de Sfântul Nectarie de la Eghina, vindecător și păzitor al poruncilor dumnezeiești.

Luna decembrie începe cu sărbătoarea Sfântului Ierarh Nicolae, episcop al Mirelor Lichiei, un exemplu

Sf. Cuvioasă Parascheva

edificator al credinței creștine și al milei. Acesta a avut o viață înduhovnicită petrecută în biserică, fiind apărător al dreptății și ajutor al celor defavorizați, lucruri pentru care românii, din cele mai vechi timpuri l-au perceput ca pe un bătrân înțelept, mare iubitor de oameni care are conotații și echivalențe în memoria afectivă a poporului român. În ziua de 5 Decembrie în seara de dinaintea prăznuirii Sfântului Nicolae, există tradiția ca copiii să îl aștepte pe Acesta cu ghetuțele curate în care „Moș Nicolae” le va pune câte un dar celor cuminți sau câte o vârguță pentru cei năstrușnici. Această trăire este profundă și de mare importanță pentru sufletul copiilor.

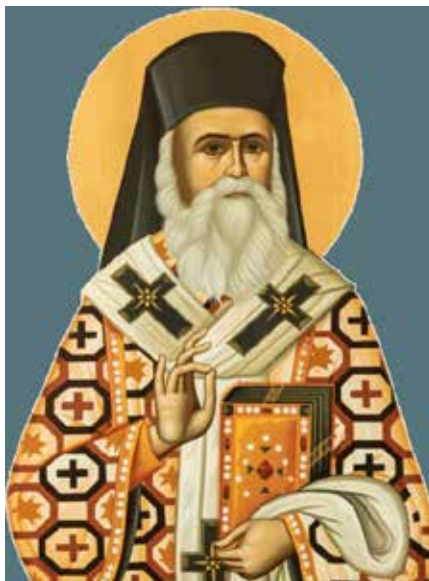
Aceste sărbători sunt încununate de Sărbătoarea Crăciunului sau a Nașterii Mântuitorului nostru Iisus Hristos, eveniment prezis de Dumnezeu Tatăl încă de la izgonirea omului din Rai și propovăduit de prooroci și profeți în toate religiile lumii. Sărbătoarea bucuriei, a dragostei lui Dumnezeu pentru oameni, este punctată istoric prin bornele istoriografice: „În timpul lui Irod” care era tetrarh al Iudeii și a Împăratului Augustus, care ordonă prin edict imperial recenzarea tuturor cetățenilor de pe cuprinsul imperiului, la localitățile de baștină.

Atunci Fecioara Maria și Dreptul Iosif pleacă în Betleem, unde se va naște Fiul lui Dumnezeu „în sărac lăcaș”. Această naștere minunată vestită de profeți, ca Ieremia și Isaia, vestită de înger păstorilor și de astre celor trei magi, este expresia comuniunii dintre Dumnezeu și om.

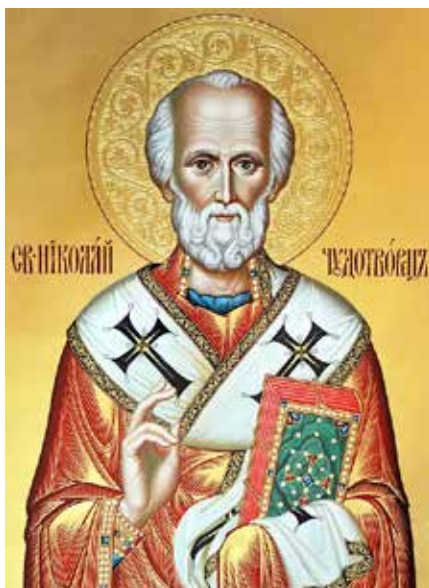
Ritualul bisericesc este extraordinar de frumos și profund fiind completat în decursul secolelor de tradițiile și obiceiurile românilor, care au transfigurat credința în adevăratul Dumnezeu în frumoasele colinde ce descriu acest moment: „Cerul se unește cu Pământul, intangibilul devine tangibil iar Dumnezeu se întoarce cu dragoste și iertare la omul creat.” – Sfântul Dionisie.

Toate aceste tradiții și obiceiuri, colinde, capra, țurca sau brezoaia sunt acoperite și de semnificații religioase ca binecuvântarea recoltelor și a animalelor din gospodărie, iar focurile aprinse în Ajunul Crăciunului, întâlnite frecvent în zona Moldovei, în cea mai scurtă zi din an, reprezintă lumina credinței adevărate și biruința luminii asupra întunericului.

Cel mai așteptat moment al Crăciunului este descoperirea, de către cei mici și mari, a darurilor de sub bradul împodobit, iar bucuria Nașterii Domnului îi cuprinde pe toți membrii familiei, care uniți în dragoste își fac daruri.

Sfântul Nectarie de la Eghina

Sfântul Nicolae

Sărbătorile de iarnă sunt legate de dragostea lui Dumnezeu care aduce comuniune, introducându-l pe om în interiorul misterului hristic, al iubirii jertfelnice, al liberului arbitru, al libertății asumate și responsabile. Astfel, omul nu mai este o ființă fără trecut și viitor și este racordat la conștiința divină, cosmică a lui Dumnezeu și la comuniunea ființială, umană și socială. De asemenea, omul înțelege că egoismul este calea prin care te închistezi, nu evoluezi, iar efectele efemere ale acestei atitudini nu sunt benefice pentru viață și mântuire.

Prin urmare, tradițiile și obiceiurile legate de sărbătorile creștine de iarnă evidențiază exemple de oameni care prin puterea rugăciunii, credinței în adevăratul Dumnezeu și prin păzirea poruncilor cerești și a normalității sociale, au fost și sunt modele creștine ce trebuie promovate și exemplificate în viața de zi cu zi a fiecărui creștin.

Știind că vor urma o serie de evenimente, legate de sărbătoarea Crăciunului, organizate de către Asociația Casa de Ajutor Reciproc a Pensionarilor „Elena Cuza” Bârlad, precum și în familiile domniilor voastre, vă dorim un sfârșit de an binecuvântat și „Harul lui Dumnezeu să fie cu voi cu toți”.

Sărbători fericite!

Prof. Ionel GOMBOȘ,
Alba Iulia

UNIREA TRANSILVANIEI CU ROMÂNIA

• 1 Decembrie 1918 •

1) Italianul Giuseppe Mazzini prorocise românilor încă înainte de 1848 că nu vor izbuti să-și cucerească neatârnată, libertatea și dreptatea decât după ce vor fi căzut: țarul Rusiei și Împăratul Austriei.

Sfârșitul războiului adusese împrejurările de neapărată trebuință pentru împlinirea acestei prorociri, mai presus de orice speranțe ce ar fi putut nutri regele Ferdinand în acea clipă.

2) După ce se prăbuși țarismul (la 1917), începu să mijască de la răsărit cea dintâi rază a soarelui dreptății: desfacerea Basarabiei de cătușele țariste, spre a se organiza mai întâi ca Republică Democratică Moldovenească, apoi ca o republică neatârnată.

După care a urmat hotărârea de la 27 martie/ 9 aprilie 1918, prin care Sfatul Țării de la Chișinău „**în puterea dreptului istoric și a principiului ca noroadale singure să-și hotărască soarta lor**”, a declarat că Basarabia se unește cu patria sa mamă România, pentru totdeauna, de care fusese dezlipită fără voia ei.

3) Prăbușindu-se în revoluția din Octombrie 1918 monarhia austro-ungară, li s-a dat românilor din Bucovina și Transilvania, Banat puțința, să-și rostească și ei cuvântul.

Voința lor de viață, laolaltă s-a rostit măreț prin Congresul general al Bucovinei care, întrunit în Sala sinodală a Palatului Mitropoliei din Cernăuți la 15/ 28 noiembrie 1918, a hotărât „**Unirea necondiționată și pentru vecie a Bucovinei în vechile ei hotare până la Ceremuș Colacin și Nistru cu Regatul României**”.

4) Transilvănenii și bănățenii rămași în cuprinsul granițelor Ungariei nu aveau puțința să-și rostească liber gândul de unire cu frații de peste Carpați.

Simțind primejdia ce amenința din această parte unitatea Ungariei, contele Ștefan Tisza (în calitate de președinte al guvernului) a stors pe la începutul anului 1917 câtorva arhierei și fruntași intelectuali români mărturisirea mincinoasă că: transilvănenii și bănățenii nu ar dori să fie dezrobiți de sub jugul ungaro-austriac.

Cei rămași acasă neputând să-și arate liber voința, în numele lor a înțeles a rosti, chiar în cursul războiului, mulțimea prizonierilor ardeleni și bănățeni concentrați în marea tabără rusească de la Darnița.

Aici au redactat un memoriu, pe care l-au trimis birourilor de presă rusești, franceze, engleze și italiene și române mărturisind în cuvinte răspicate convingerea că în cadrele Monarhiei austro-ungare orice păreri, orice legi,

orice garanții nu pot fi socotite ca niște simple minciuni.

De aceea, miile de ofițeri și soldați români prizonieri în Rusia cereau să fie alipite provinciile lor la România „**în numele dreptului fiecărei națiuni capabile de viață și în stare de a-și hotărî singură soarta**”.

Se apropia sfârșitul războiului. Odată cu el conducerea politică a românilor din Transilvania și Banat își redobândește dreptul și libertatea de rostire și acțiune.

Europa era încă în flăcări. Nici Transilvania n-a rămas izolată de frământările revoluționare, frământări ce aveau loc în întregul Imperiu Habsburgic.

Astfel Comitetul Național al Românilor din Transilvania și Banat, întrunit la Oradea Mare, în ziua de 12 octombrie 1918, prin condeiul iscusit a lui Vasile Goldiș a făcut o încheiere arătând: „**că nu mai recunoaște parlamentului și guvernului din Budapesta dreptul să reprezinte națiunea română, cerând pe seama acesteia drepturile nestrămutate și de neînstrăinat la viața națională deplină**”.

Încheierea a fost înaintată parlamentului ungar de către Alexandru Vaida Voevod la 18 octombrie 1918.

5) Urmează tratativele de la Arad. În urma tratatelor avute la sfârșitul lui octombrie 1918 între reprezentanții Partidului Național Român și ai secției române a Partidului Social Democrat din Ungaria se pun bazele la Budapesta (în aceeași zi – 18 octombrie 1918) Consiliului Național Român Central.

Din Comitet făceau parte 6 social-democrați: Tiron Albani, Ion Fluieraș, Bazil Surdu, Iosif Jumanca, Enea Grapini, Iosif Renoiu și 6 reprezentanți ai Partidului Național Român: Vasile Goldiș, Aurel Lazăr, Teodor Mihali, Ștefan Cicio Pop, Alexandru Vaida Voevod și Aurel Vlad.

Sediul Consiliului Național Român Central a fost stabilit la Arad în casa lui Ștefan Cicio Pop.

Programul Consiliului Național Român Central (C.N.R.C.) enunța dreptul la autodeterminarea Transilvaniei până la despărțire și unirea ei cu România.

Începând cu primele zile din noiembrie conducerea localităților Transilvaniei, în mod treptat este trecută în mână unor organe alese – consilii naționale locale – secții ale Consiliului Național Român Central, preluând astfel puterea poporului.

Preluarea puterii s-a făcut în cele mai multe localități ale Transilvaniei pe cale pașnică, vechii funcționari și comandanți militari înțelegând că nu se pot opune voinței nestrămutate a poporului român.

Înfuriați de pierderea unor teritorii, unii dintre ei s-au

dedat la cruzimi înfiorătoare, omorând ființe nevinovate, cum a fost împușcat preotul Opriș din Turda în clipa când ieșea din biserică, țăranul Ion Arion în drumul spre Adunarea de la Alba Iulia, preoții Cornel Popescu și Cornel Lecuța din județul Arad, avocații Ioan Ciordaș și Nicolae Bolcaș sunt îngropați de vii.

La Giucurța-Belișului, lângă Huedin, județul Cluj, unde era moșia latifundiarului Urmanczy, un detașament de militari unguri a împușcat 44 țărani români pe care i-a aruncat peste un rug și le-au dat foc.

La Făget, în Banat, un avion unguresc a aruncat bombe asupra românilor care țineau o adunare în piața orașului, ucigând peste 100 de persoane.

Concomitent cu crearea consiliilor naționale locale s-au organizat gărzi naționale locale formate din ofițeri și soldați întorși de pe front.

Pornind de la noua realitate la 10 noiembrie 1918, Consiliul Național Român Central a prezentat guvernului Karoly o notă ultimativă, pretinzând putere deplină de guvernare asupra teritoriilor locuite de români în Ardeal și Țara Ungurească.

Ca răspuns s-a propus începerea tratatelor de la Arad. Delegații au pus deschis și răspicat problema despărțirii Transilvaniei de Ungaria, necesității exercitării de către români a suveranității depline.

Tratativele de la Arad au eșuat.

6) La 15 noiembrie, după eșuarea tratatelor, Consiliul Național Român Central face cunoscută intenția sa de a pregăti convocarea Adunării Naționale.

Se dispune ca în termen de 12 zile de la această chemare să se facă în toate județele locuite de români alegeri de delegați cercuali pentru Adunarea Națională care să fie convocată în scurt timp. Alegerile urmau să se facă după normele sufragiului universal.

În ziua de 18 noiembrie 1918 în numele Consiliului Național Român Central s-a dat publicității manifestul: „Către popoarele lumii” reînnoind în fața lumii hotărârea românilor transilvăneni de a-și realiza autodeterminarea.

Peste două zile, la 20 noiembrie se decidea convocarea Adunării Naționale la Alba Iulia, în ziua de 1 Decembrie 1918. Semn că marile adunări de la Câmpeni (1784), Padeș (1821), Blaj, Izlaz și Filaret (1848) stăruiau în mintea generației chemate să înfăptuiască Marea Unire.

Alegerea orașului Alba Iulia nu a fost întâmplătoare, Consiliul Național Român Central a ținut seama de cel puțin trei criterii sau condiții.

Prima condiție a fost de ordin geografic. Alba Iulia situându-se în centrul Transilvaniei pe principalele căi de comunicație, ușurând accesul din toate ținuturile provinciei.

A doua cerință se referea la existența unei masive populații românești și a unei puternice gărzi naționale înarmată.

O a treia condiție pe care orașul Alba Iulia a îndeplinit-o a fost tradiția istorică. El amintea de originea latină a poporului român, fiind unul dintre cele mai înfloritoare orașe ale Daciei romane, de unirea înfăptuită de Mihai Viteazul la 1600, care-și stabilise aici reședința, de martiriul lui Horea, Cloșca, de detenția lui Avram Iancu

– figuri legendare ale istoriei neamului.

7) Componenta adunării așa cum rezultă din convocare era următoarea: 1228 delegați, din care 680 erau aleși de 130 cercuri (circumscripții) electorale din 25 județe, prin vot universal, restul erau delegați de drept: episcopii, delegații consistoriilor, ai asociațiilor, școlilor medii, instituțiilor teologice, ai reuniunilor, ai social-democrației române, ai gărzilor naționale, etc.

Convocarea face un apel călduros către poporul român ca să participe în număr cât mai mare la manifestațiile de la Alba Iulia pentru a stabili viitorul Transilvaniei

Convocarea publicată în ziarul „Românul” a stârnit un val de bucurie. În aceeași atmosferă se făceau pregătirile pentru marele eveniment.

În ultimele două zile, premergătoare Adunării proiectul Rezoluțiunii redactat într-o primă formă la Arad, a fost supus dezbaterii într-o zi prelungită până noaptea târziu (30 noiembrie) Partidului Național Român și reprezentanților social-democrației române din Transilvania.

În timpul dezbaterii numeroase grupuri de români treceau prin fața restaurantului „Hungaria” scandând: „Trăiască România Mare!” și cântând: „Deșteaptă-te române”, „Pe-al nostru steag e scris Unire”.

Generalul Mackensen, la cererea lui Ștefan Cicio Pop, s-a oprit cu oștirea lui aflată în retragere, acolo unde evenimentele l-au prins. Resemnați: general, ofițeri și soldați salută la margine de drum marșul triumfal al românilor spre Alba Iulia.

Căile ferate primesc ordin să pună în mișcare trenuri fără număr, de câte va fi nevoie. În cale au fost puse obstacole de vreme și oameni. A fost un drum apoteotic. Parcă curgeau la vale râurile pornite din Carpații noștri ardeleni pentru a se vărsa în Câmpul lui Horea.

La Alba Iulia s-a ajuns nu numai cu trenurile. Căruțele și săniile au fost puse în mișcare, iar cei din apropiere au venit pe jos, mai iute ca oricând.

Cete de țărani, mii de muncitori, intelectuali, cu steaguri tricolore în frunte ce veneau din Munții Apuseni, din Bihor, Sătmăr, de pe văile Crișurilor, Someșurilor, Mureșului intrau în Bălgrad pe jos, luând drumul Cetății, pentru a se aduna pe Câmpul lui Horea.

S-au adunat la Alba Iulia, începând cu ziua de 29

noiembrie 1918 „un număr impresionant de oameni, după cum spun cronicarii acelor zile – peste 100 000 de suflete românești.

Sâmbătă, 30 noiembrie sosea pe calea aerului la Blaj, prin transilvăneanul Precup și pilotul locotenent Niculescu – mesajul guvernului român cu privire la marele act al unirii.

Securitatea adunării, ordinea din cetatea istorică a fost încredințată moșilor care au sosit în dimineața zilei de 30 noiembrie cu o gardă națională comandată de locotenentul Vesa Avram. Această gardă primise misiunea să facă paza cetății, după tradiția de la 1848, când tot moșii lui Avram lancu au păzit Adunarea Națională de la Blaj.

Adunarea se desfășura în momentul când armata română abia trecuse Carpații și mari unități inamice se retrăgeau din Sebeș spre Turda.

8) 1 DECEMBRIE 1918 era o zi de duminică, o zi de sărbătoare pentru creștini și zi națională pentru români. În noaptea de 30 noiembrie spre 1 decembrie ninsese din plin, îmbrăcând orașul într-o hlamidă albă, vrând parcă și natura să participe la marea sărbătoare.

Programul Adunării era fixat din timp și de toată lumea era știut. Începea la ora 7:00 cu serviciul divin în cele două biserici românești din oraș, ortodoxă și greco-catolică. La 10:30 urma să aibă loc deschiderea Marii Adunări Naționale în Sala Casinei Militare (Cazinoului Militar), azi Sala Unirii. Toți cei veniți la Alba Iulia își aveau locul bine ales. Delegații urmau să intre în sala ce de atunci se va numi *Sala Unirii*, iar mulțimea venită în număr mare se afla în imediata apropiere, pe Câmpul lui Horea.

Cazinoul era în solemnă așteptare. Interiorul era împodobit cu cetină de brad și tablouri cu figuri legendare din istoria noastră.

Sosirea Marelui Sfat este primită cu ovații puternice. Primul care intră în uralele sălii întregi este Vasile Goldiș. Apoi, pe rând: Nicolae Ioan, A. Cosma, Saftu, Giurgiu, Ciser, Fluieraș, Jumanca, Tiron Albani, Mihuț, toți tineri și mici de statură. Când intră în sală Avram Imbroane, Ghiță Pop, Geni Goga, Ștefan Șchiopul izbucnesc din nou aclamările. Apar apoi arhieriei Radu, Papp, Frențiu, Cristea, Hossu în ovațiile furtunoase ale tuturor. Printre ultimii care intră este Ștefan Cicio Pop.

În prezidiul Adunării au luat loc membrii Consiliului Național Român Central. La 10:00 se ridică în liniștea solemnă a sălii Ștefan Cicio Pop și ia cuvântul în calitate de Președinte al Marelui Sfat Național – Consiliul Național Român Central.

Discursul său este o puternică evocare a evenimentelor și a stărilor de spirit din anii războiului și de până atunci.

O comisie propune ca președinți ai Marii Adunări Naționale pe George Pop de Băsești (președintele Partidului Național Român) și pe Episcopii: Ioan I. Papp și Demetriu Radu, ca vicepreședinți pe Ștefan Cicio Pop, Teodor Mihali și Ion Fluieraș, iar ca notari pe Alexandru Fodor, Sever Miclea, Caius Brediceanu, Silviu Dragomir, Victor Deleu, Iosif Ciser, Ionel Pop și George Crișan. Adunarea i-a aclamat prelung primind propunerea unanim.

Urmează la cuvânt George Pop de Băsești, aproape nonagenar, cu barba și cu părul nins, președintele Partidului Național Român. Se adresează Marii Adunări Naționale, încărcat de ani mulți puși în slujba națiunii române și plin de emoții.

După o însuflețită cuvântare George Pop de Băsești cheamă la cuvânt pe profesorul Vasile Goldiș, referentul Marelui Sfat Național, care a prezentat proiectul de Declarație, precedându-l de un discurs, făcând un istoric al luptei de dezrobire națională a românilor din Transilvania.

S-a trecut apoi la prezentarea articolelor din Declarație, așa cum ele au fost definitive în dezbaterile din 30 noiembrie.

DECLARAȚIA: „Adunarea Națională a tuturor românilor din Transilvania, Banat și Țara Ungurească întrunită la Alba Iulia, în ziua de 18 noiembrie/ 1 Decembrie 1918 decretează: Unirea acestor români și a tuturor teritoriilor locuite de dânsii cu România”.

S-a supus apoi votului proiectul în 9 puncte al Rezoluțiunii. George Pop de Băsești supune la vot Rezoluțiunea întrebând:

- Primește onorata Adunare, Rezoluțiunea?

Adunarea votează, răspunzând cu aclamații și cu strigăte de: „**Trăiască România Mare!**”

Vorbesc apoi: Iuliu Maniu, Iosif Jumanca, Episcopul Unit de Oradea Mare, Demetriu Radu și Episcopul Iuliu Papp de Arad.

George Pop de Băsești care avea aproape 90 de ani a rostit la sfârșitul Adunării cuvintele biblice ale dreptului Simion: „**Acum slobozește, Stăpâne, pe robul Tău în pace, căci văzură ochii mei mântuirea neamului românesc!**”

Vestea despre cele hotărâte în Sala Unirii ajunse cu repeziciune pe Câmpul lui Horea. Din piepturile celor prezenți au izbucnit atunci mii de urale. Mulțimea plângea și se închina.

Nu întâmplător, poetul Lucian Blaga, rememorând măreția zilei de 1 Decembrie 1918, avea să spună cu mulți ani mai târziu: „... în ziua aceea am cunoscut ce înseamnă entuziasmul național, sincer și spontan, irezistibil, organic și masiv...”

Nepieritorul act al unirii Transilvaniei cu România a dat o nouă dimensiune istoriei orașului-cetate: Alba Iulia, consacrand-o drept capitală a Marii Uniri.

Cei întorși acasă au povestit celor ce-i așteptau cum a fost la Alba Iulia. Mulți dintre ei au vrut să audă încă o dată și încă o dată povestea Marii Uniri.

În aceeași însuflețire, la 2 decembrie 1918 a fost ales Consiliul Dirigent (cu sediul la Sibiu) ce urma să conducă treburile Transilvaniei până la desăvârșirea unității politice și administrative cu România. Ca președinte a fost ales Iuliu Maniu.

9) Tot acum s-a hotărât să fie trimisă o delegație la București care să ducă actul unirii și să-l prezinte Parlamentului și Regelui Ferdinand I al României.

Delegația a fost formată din distinși bărbați: Vasile Goldiș, Caius Budiceanu, Alexandru Vaida Voevod și episcopii Hossu și Miron Cristea.

O imensă mulțime i-a primit pe 6 decembrie cu urale în Gara de Nord din București și i-a condus în triumf până

la Palatul Regal.

La 14 decembrie, delegația Ardealului, Banatului și părților ungurene predă Regelui Ferdinand și Primului ministru, Ion C. Brătianu, „Declarația” de la Alba Iulia.

Regele Ferdinand cu mulțumire deplină rostea următoarele cuvinte: „... Unirea Românilor era o necesitate istorică. Această necesitate a fost înțeleasă de toți românii cu inimă patriotică de dincoace și de dincolo de Carpați, de la Nistru până la Tisa. Azi, după atâtea trude și suferințe culegem roadele binemeritate ale unei lupte de veacuri. Azi când vedem... săvârșită clădirea măreață, ce Mihai Viteazul începuse...”

Regele Ferdinand înțelege greutatea stării în care ajunsese România, împresurată de bolșevici și la răsărit pe granița Nistrului, și la apus de-a lungul Tisei. Din norocire pentru România, împotrivirea armatei și noul ei avânt de luptă au fost în stare să înlăture primejdia.

În vara anului 1919, se întrunise la Sibiu un „Mare Sfat al Națiunii” române din Transilvania, când se votau legile privitoare la votul obștesc și cea privitoare la împărțirea marilor moșii, armata română era atacată la Tisa de numeroase trupe din armata roșie a Republicii ungare. La început, acele trupe avuseseră oarecare izbândă reușind să treacă Tisa. Tocmai izbânda aceasta le-a adus pieirea, armata română le-a aplicat o lovitură zdrobitoare, intrând la 4 august în Budapesta. Ne-a fost dat nouă, holoților valahi, să avem satisfacția supremă de a răzbuna umilințele și suferințele atâtor generații de strămoși.

Pas cu pas cu isprăvile militare din partea din urmă a războiului de întregire națională a mers acțiunea diplomatică la Conferința Păcii de la Paris. Brătianu și Generalul Coandă au semnat la Versailles tratatul cu Austria (9 decembrie 1919), iar doctorul Ioan Cantacuzino și Nicolae Titulescu pe cel cu Ungaria, așa numitul Tratat de la Trianon (4 iunie 1920), prin care Ungaria fu redusă la proporțiile ei reale, aproape cu voievodatele cucerite

la sfârșitul veacului IX (X?) de către oștenii ducelui Arpad.

Jertfele României în cursul Războiului Reîntregirii Naționale au fost nespuse de grele, pierderile în morți ridicându-se la cifra de 300.000, iar numărul invalizilor, văduvelor și orfanilor de război fiind aproape îndoit. Pagubele în bani au depășit suma de 33 miliarde lei/aur.

Toate aceste jertfe au venit să întărească și mai mult temeliile Unirii naționale românești care, după ce fusese totdeauna o realitate în domeniul vieții sufletești a poporului, trebuia să izbândească și în cel politic. Declarațiile de Unire votate cu atâta însuflețire la Chișinău, Cernăuți și Alba Iulia nu făceau decât să consemneze realitatea aceasta în niște procese verbale, cărora prin tratatele de pace din 1919-1920 li s-a dat cuvenita pecetluire politică și în domeniul Dreptului Internațional.

Primul Parlament al României Mari, rezultat din alegeri pe baza votului universal, a votat legile prin care se ratifica Unirea Basarabiei, Bucovinei și Transilvaniei cu România la 29 noiembrie 1919 pe baza voinței exprimate liber de românii din aceste provincii istorice.

În sensul consolidării organismului național-statal între 13 martie 1920-19 decembrie 1921 au fost dizolvate: Consiliul Dirigent din Transilvania (4 aprilie 1920), secretariatele de serviciu din Bucovina și directoratele din Basarabia, mărindu-se funcționalitatea instituțiilor statului întregit.

După cum neamul românesc a fost ursit să-și poarte crucea suferințelor, ca prin curățire în flacăra lor să se poată învrednici a-și realiza unirea politică, tot astfel și Regele Ferdinand a purtat mai întâi cununa de spini a reîntregirii în Moldova, apoi a urmat să-și împodobească fruntea cu Coroana de oțel în Catedrala din Alba Iulia (15 octombrie 1922).

După Ion Lupaș, „Istoria Unirii Românilor”, Editura Cartea Satului, 18, 1938, București, pp. 365-395.

ROMÂNIA = OMENIA

Prof. Alexandrina PASCAL

ARGUMENT

Stimate cititor,

OMENIA NU ARE ETNIE – este doar o calitate morală care cuprinde în sine bunătate, onestitate, cinste și caracter, valori care o definesc. Această însușire umană s-a dovedit a fi trăsătura esențială a poporului român, fapt care mi-a dat dreptul de a pune semnul egalității între omenie și România, țara unui neam generos care în lungul zbuciumatei sale istorii a dat dovadă de omenie, în mod necondiționat.

Expunerea ce urmează este un omagiu dedicat neamului românesc, un elogiu susținut de exemplificări concrete, exprimat acum, în prejma celor două mari sărbători naționale:

- 1 Decembrie – Ziua Națională a României;
- 24 Ianuarie – Momentul constituirii statului național România.

*
* *

Omenia nu este un obiect care se predă în școală, școala doar „te formează” să fii om, de unde și expresia înțeleaptă: „să fii om, e lucru mare”. Dovedește că are această calitate cel care prin comportament este iertător, respectuos, iubește și ajută în mod necondiționat. Noțiunea nu este o noutate, o regăsim și în cugetările lui Platon care menționează: „Căutând binele altora îl găsim pe al nostru”. Înțelepți ai neamului românesc, cum ar fi părintele Dumitru Stăniloae, într-un interviu acordat publicației „Revista culturală” a afirmat că: „Omul nu e om decât în relația cu oamenii” și referindu-se strict la poporul român: „Noțiunea românească a omeniei este tot așa de greu de definit ca și noțiunea dorului”.

Dar nu este chiar atât de greu dacă exemplificăm cu fapte de viață din istoria poporului român care a trăit de veacuri în acest spațiu binecuvântat de Dumnezeu, înfrățit cu alte etnii, toți „încălziți” de același soare”. Izvorul care ne oferă informațiile este literatura. Documentele cu valoare administrativă și legislativă oferă informații, ele sunt lipsite de sentiment, doar literatura este oglinda vieții care sensibilizează și

filtrând exemplele din trecutul existenței noastre naționale, vom înțelege de ce putem afirma că românii sunt un neam de omenie.

Deci, să urmărim firul istoriei... Explozia evenimentelor social politice din Țările Române, în a doua jumătate a sec. al XIX-lea a avut efecte benefice asupra dezvoltării economice și culturale a țării căreia i s-au deschis Porțile Orientului spre progres și civilizație. Tratatelor economice, politice și culturale au permis ca în spațiul românesc să pătrundă oameni din toate categoriile sociale, diferiți prin cultură sau etnie, ajungându-se astfel ca în unele zone, favorabile comerțului, să fie o populație preponderent eterogenă. A fost momentul când românul și-a arătat bogăția sufletească și a trăit în bună înțelegere cu toate etniile existente atunci în spațiul Carpato-Dunărean. Au făcut negoț împreună, ba chiar au încheiat și familii mixte ca etnie.

Dar, ca în orice situație din viață, problema trebuie privită selectiv, ținând cont de contextul social, fiindcă în viață, ca și în natură, nu există pădure fără uscături. Când primează interesele și ambiția, omenia-și pierde valoarea. Din nefericire, și poporului român i-a fost dat să trăiască vremuri care l-au supus la astfel de încercări. Nu de puține ori clasa socială care deținea puterea și-a arogat-o ca pe un drept ce i se cuvine învrăjbind națiile în scopul propriilor interese, ignorând chiar și Voința Divină, pe Dumnezeu care ne-a creat și în fața căruia toți suntem egali.

Izvoarele istoriei stau mărturie-document și susțin afirmația.

Este cunoscută maxima latină „DIVIDE ET IMPERA” – ca principiu al puterii de stat aplicat de guvernele statelor multietnice, tradus prin „DEZBINĂ ȘI STĂPÂNEȘTE”. Este deviza lui Filip al Macedoniei (336 î.e.n.) menționată și de Nicollo Machiavelli în „Arta războiului” (1521), este strategia prin care se urmărea provocarea și întreținerea dușmăniilor interetnice pentru impunerea voinței clasei conducătoare. Metoda a fost folosită și în Țările Române, a fost principiuul celor lipsiți de scrupule, de etică și de omenie, cu scopul de a dezbină, a învrăjbi și a distruge unirea care face puterea.

Turci, tătari, lipoveni, evrei, greci, macedoneni, bulgari și alții, care au mai fost, în anumite momente

ale istoriei, au fost conlocuitorii acestor meleaguri, dar etniile cu care românul și-a împletit cel mai mult existența au fost ungurii, evreii și țiganii (romii). Traiul în armonie i-ar fi făcut puternici și atunci strategia politică a claselor interesate de a-și menține puterea și dominația a aplicat principiul amintit. Au dezlănțuit o adevărată prigoană împotriva țăganilor și a evreilor din toate provinciile românești și au învrăjbit permanent cele două etnii din Ardeal: români și unguri. Această stare era menținută la nivel de lege și politică, pentru că în viața de toate zilele etniile din spațiul românesc au trăit în armonie și bună înțelegere și toți au oferit societății valori umane.

Nu culoarea pielii și nici zeitatea căreia i te închini îți definește omenia, există alte valori morale pentru noțiunea definită umanism, în primul rând **înțelegere, toleranță și spirit caritabil**. Sunt principiile care au avut prioritate în relațiile interumane ale românului cu celelalte națiuni conlocuitoare. Iată motivul fundamental care ne dă dreptul legitim de a pune semnul egalității: ROMÂNIA=OMENIA. Faptele din viață, mărturisite de cei care au fost victimele aberațiilor umane exercitate abuziv și folosindu-se de putere, rămân ca un document de care istoria trebuie să se rușineze. Arta literară păstrează și transmite generațiilor următoare adevărul, exprimat prin cuvânt.

Orașul nostru, Bârlad, se poate mândri cu faptul că pe lângă alte valori, (bărbații – conducători de stat dar și o Miss România) este și locul de naștere al unui mare dramaturg interbelic, Victor Ion Popa. Celebra sa comedie, „Tache, lanche și Cadâr”, surprinde exact un moment al acestui mod de viață, cu o societate amestecată etnic, dar profund umană. Cei mai vârstnici știu din amintirile proprii că mica noastră urbe avea foarte mulți evrei, concentrați în cartiere de negustori, pe străzile „Cojocărescu” și „Strâmba”, în jurul pieței. Și era plin Bârladul de „afaceri” care erau mici „dughene jidovești” sau mari magazine ale căror patroni erau greci: Manzavinatos cu „Magazin Universal”, fabrica de pâine a lui Xenachis, pescăria lui Arcadi sau Carussi cu „Delicatese”. Și în afară de concurența pentru a atrage clienții nu exista nici o contradicție, viața se scurgea cu bune și cu rele. La marginea orașului poposeau, aproape permanent, țăganii cu șatra. Acestei etnii, atât de mult blamată i-a fost dat să trăiască un destin cumplit, care nu l-a meritat. În 1942, interese politice au dictat un tratat care prevestea exodul forțat, deportarea obligatorie a țăganilor la Bug. Este o pagină rușinoasă a istoriei care a călcat în picioare demnitatea umană și în totalitate noțiunea de omenie. Imaginația noastră nu-și poate închipui suferințele și umilința la care au fost supuși țăganii deportați, dar descrierile din romanul „Șatra”, a lui Zaharia Stancu, rămân mărturie a maximei latine „Homo hamini lupus” („Omul este lup pentru semenii săi”). Chiar te întrebi cu ce s-a făcut vinovat acest neam cu sânge fierbinte, cu oameni pasionali, cu dansatori care te răscolesc și capabili de pasiuni

mistuitoare? Pe pământ românesc au răsărit multe „flori” ale acestei etnii, fapt care dovedește că gena lor nu este lipsită de sensibilitate. Este destul să ne gândim la marele violonist **Ion Voicu** și tot în domeniul artelor la actrița **Doinița Oancea**.

Nedreptatea dictată de interese a venit „de sus” fiindcă oamenii simpli, chiar de altă etnie, au conviețuit pașnic pe pământ românesc și s-au simțit „acasă”. Această afirmație mă implică emoțional fiindcă întâmplarea a făcut să cunosc un personaj autentic, supraviețuitor al exodului. În 1974, într-o excursie în Asia Centrală, într-un restaurant din Tașkent (capitala fostei republici uzbekă) am avut surpriza ca o chelneriță să ni se adreseze românește. Era o persoană matură acum, una din victimele care în adolescență fusese deportată din România. Am fost impresionați când ne-a spus trista poveste a țăganilor alungați care au rătăcit prin lume ca și copii ai nimănui. I-a secerat foamea și gerul, și cei care n-au pierit s-au statornicit pe unde au putut. Această copilă care a supraviețuit calvarului era din Moldova, își mai amintea chiar unele nume de localități despre care spunea „la noi”, iar când am întrebat-o ce vârstă avea atunci a răspuns cu cel mai autentic arhaism moldovenesc: „eram codană” (fată tânără). La despărțire i-am oferit o eșarfă tricolor și niște vederi din România, iar ea le-a strâns la piept.

Acum, rememorând amintirea, îmi vin în minte versurile poetului de etnie maghiară, **Horvath Imre**, locuitor pe pământ românesc:

„Mi-s dragi aceste plaiuri românești,
Cu soarele ce bate în ferești,
Cu munte, deal, cu seșuri și câmpie,
Acest pământ mi-e Patrie și mie.”

Sufletul românesc este bun și iertător, românul s-a luptat doar când a fost nevoit să-și apere „sărăcia și nevoile și neamul” (Mihai Eminescu). Învrăjbierea dintre etnii și dezbinarea până la cel mai sângeros moment – războiul, este manipularea pe care o exercită cei interesați, urmărindu-și interesele mascate de lozinci patriotice. Doar cei din linia întâi, combatanții, „carnea de tun”, erau cei sacrificați care luptau din ordin, nu din convingere. Este o povestire impresionantă care relatează o întâmplare unică. Este vorba despre două formații de ostași, războinici pe poziție de luptă, care în sfânta seară a Nașterii Mântuitorului, pătrunși de magia Crăciunului, au lăsat armele, au ieșit din tranșee, s-au îmbrățișat, și-au împărțit reciproc merindele și au cântat cinstind nașterea Pruncului Sfânt – în numele **credinței** și al **omeniei**. Apoi, s-a întors fiecare la locul său unde nu se afla din proprie voință, fără a înțelege rostul măcelului.

Se știe că omul moștenește trăsături genetice ale etniei căreia îi aparține, dar împrumută și elemente de limbaj și comportament de la cei cu care conviețuiește, așa cum s-a întâmplat cu românii care au trăit

„amestecați” cu unguri și evrei, două din națiile cele mai numeroase care au trăit pe pământ românesc. Și au trăit în armonie, s-au certat, s-au împăcat, s-au ironizat (dar fără răutate), ca-n viață și tot viața a fost cea care a dat o lecție atunci când soarta le-a fost potrivnică minorităților. Românul și-a arătat omenia prin fapte ascunse atunci și abia mai târziu recunoscute.

Îndrăgitul nostru actor, Florin Piersic, ne-a povestit o întâmplare adevărată a cărei erou necunoscut a fost tatăl său, medicul veterinar **Ștefan Piersic**, care în timpul persecuțiilor evreiești, în ciuda pericolului la care se expunea, a ascuns și a salvat cinci familii de evrei, adăpostindu-i la loc sigur, în abatorul unde era șef și nimeni nu avea acces. I-a hrănit, i-a protejat și i-a ajutat „să fugă”, un ajutor dat necondiționat și cu riscul pedepsei capitale. Ajunși în final în Israel, cei care au fost salvați și-au imortalizat recunoștința printr-un gest care mult timp va dăinui. Au sădit un copac care crește mereu, la fel ca recunoștința lor, este unul din obiectivele turistice și vizitatorii pot citi placheta pusă pe trunchiul său care are inscripționat un text de mulțumire pentru doctorul român, *Ștefan Piersic, salvatorul a cinci familii de evrei*.

Este amintirea unui moment trist din istoria omenirii, când forțe iraționale au dezlănțuit o prigoană împotriva acestor „vinovați fără vină”. Cei mai vârstnici dintre noi i-au cunoscut în mod nemijlocit, am trăit în cartiere cu foarte mulți evrei. Cei mai tineri pot cunoaște această realitate prin lecturi de referință, recomand cartea „*Nu sunt eu*”, scrisă de cea care a devenit un nume răsunător în cinematografia lumii, actrița **Maia Morgenstern** și pentru amuzament total poeziile lui **Isac Lazarovici** care semnează sub pseudonimul *Ion Pribeagul*. Sunt adevărate pamflete ale unor situații din viață, ale unui evreu cu un umor „românesc” în stilul lui George Topîrceanu. Pe lângă talentul literar apreciem fondul problemei, fiindcă mesajul este întotdeauna prelucrarea unei zicale sau a unui proverb românesc. De exemplu:

„Soacră-mea-ntr-o seară
Cum ședea proțap
Din perete, ceasul
I-a căzut în cap.
Eu privind pendulul
Ce-i strivise nasul, zic: „N-aduce anul
Ce aduce ceasul”.

Dezbinarea etniilor din România au dorit-o doar cei interesați, acest spirit s-a manifestat doar în politică, în viață a fost normalitate, adevărul îl găsim în oglinda vieții – literatura. În operele lui Vasile Alecsandri, Gala Galaction, Liviu Rebreanu vom găsi povestiri care nu sunt decât reconstituiri ale unor fapte de viață, personajele sunt de etnii diferite iar trăirile se manifestă în raport cu vârsta. Vasile Alecsandri în „Vasile Porojan” trăiește emoția amintirii care i-a bucurat copilăria,

prietenia cu un copil de țigan rob pe moșie, dar după cum el însuși afirmă „ne-a încălzit același soare”.

Dar dragostea, ține ea oare cont de prejudecăți? Nuvelele lui Gala Galaction (Grigore Pișculescu) îți întoarce sufletul în timp, la anii tinereții și îi înțelege pe cei doi îndrăgostiți: Mură, *țiganul lăutar* și *domnița Oleana* care trec pragul veșniciei îmbrățișați, în vârtejul unui fluviu, pentru a fi împreună în eternitate fiindcă în viață destinul le-a fost potrivit.

Absurditatea teoriilor de învrăjbire între etnii se ridică la cote maxime când dezbinarea dezumanizează. Revenim la nația cea mai vitregită, evreii, și pe nedrept pentru că în sinea lor ei sunt blânzi și pașnici. Drama evreului Ițic care trăiește cu sufletul alături de cei cu care își împarte existența este cel mai autentic act de acuzare. Mobilizat și trimis pe front își face conștiincios datoria de militar. Dar pentru că este „jidani” este forțat să înainteze spre liniile inamice pentru a fi considerat dezertor, ca să poată fi împușcat. Dar Ițic simte „românește”, nu poate trăda, refuză să se salveze trecând la dușman și atunci plătește loialitatea cu propria sa viață, se sinucide (L.R. – Ițic Ștrul, dezertor). Și exemplele din viață pot continua, iar poporul, în adâncă sa înțelepciune a condamnat lipsa de omenie prin zicători și proverbe care transmit peste generații mesajul omeniei. Să amintim câteva: „Omenia, omenie cere și cinstea, cinste” sau „Cinstea cântărește mai mult decât banul”. Ba chiar s-a dat un sens nou cuvântului „omenie”. Când ajuți pe cineva sau îl tratezi frumos, se zice „m-a omenit”.

Mai nou, se pare că apar maxime care oglindesc realitatea contemporană, acum când dramele aduse de războiucid omenia, se zice că „Omenia a devenit o floare rară”.

Revenind la acea egalitate între român și omenie, la toleranța sa față de semenii, ne gândim și la faptul că structura genetică a neamului nostru are în esență această trăsătură și explicația ar fi faptul că neamul românesc își are rădăcinile în contopirea a două seminții cu virtuți deosebite: *dacii și romanii*.

De ziua României, să omagiem această sărbătoare, să nu uităm, și să fim mândri că România = Omenia, pentru că românul dorește să trăiască în pace cu toți semenii săi și nu declară război decât lipsei de omenie.

P.S.

Stimate cititor,

Consider că articolul de față, dar și mai mult viața, v-a convins că valoarea unei opere literare constă în talentul autorului, nu în etnia lui. Râsul și starea de bine sunt stări sufletești care n-au legătură cu naționalitatea. Dacă apreciem o operă valoroasă din literatura universală, de ce să avem rezerve cu creația unui scriitor de altă etnie, dar care trăiește pe pământ românesc? Eu apreciez mult umorul „în spirit românesc” al evreului Isac Lazarovici, ca argument pentru buna

dumneavoastră dispoziție reproduc o poezie-pamflet cu speranța că veți avea curiozitatea de a mai citi și altele. Ar fi încă o dovadă că românul apreciază omenia.

CLASIC SAU MODERN?

Blauspitz, fabricant de nasturi
Și cu sucursale-n țară
Avea tender și-o soție
De o frumusețe rară.

Pe când Sulizom Naftule,
Un om simplu și-n etate
Era lucrător cu ziua
Pe la Electricitate...

Nu-și vorbiră niciodată,
Nici în zori și nici pe seară,
Ci-și spuneau doar „bună-ziua”
Când se-ncrucișau pe scară.

Lunile-au trecut în goană
Mai cu soare, mai cu vânt,
Și în toată vremea asta
N-au schimbat nici un cuvânt.

Da-ntr-o zi, o zi măreață
Sub albastrul policrom
Se-ntâlniră jos, în piață,
Și-amândoi, și-au spus: Shalom!

- N-ai idee, domnu Blauspitz
Cât de mult îmi pare bine
Și nici nu știi cât mă bucur
Că te-am întâlnit, vecine!

- Nu te superi, domn Naftule,
Dar vreau numai să-ți explic
Că pe noi, socialmente,
Nu ne-apropie nimic.

Eu am altfel de cultură
Dumneata, meșteșugar,
De-aia nu știi, ce anume,
Am putea vorbi măcar!

Am să-ți dau numai o pildă,
Că deși sunt fabricant,
Însă-l știi pe Schopenhauer,
Pe Sofocle și pe Kant.

Dumneata îl știi pe Dante?
Pe Gounod, pe Tzitzian?
Îl cunoașteți pe Euripide,
Platon sau Aristofan?

- Drept e, cu savanți și genii
Nu pot cot la cot să merg,
P-ăștia nu-i știi, dar matale
Știi pe unul Goldemberg?

- Goldemberg, modern sau clasic?
Nici n-am auzit de el!
- Nu știi de-i modern sau clasic,
Însă știi că-i tinerel,

Care vine-n orice miercuri
Când ești dus la sucursale
Și se giugiulește strașnic
Cu nevasta dumitale...

Iarna

Dacă-i iarna grea, mă bate gândul
Lângă ușă eu să-mi pun lopata
Și cât colo-omățul alungându-l,
Pârtia-ntr-un ceas să fie gata.

Și odată calea luminată,
Nu cumva să mă apuce frigul,
Eu în bașcă-mi voi găsi răsplată,
Coborând de cum desfac cârligul.

Și las iarna mendrele să-și facă,
Poate-aduce chiar și uraganul,
Eu dau cep la încă o bârdacă
Și în zâmnice am să-mi fac divanul.

Mai pe urmă, să nu ies afară,
O să-mi sun nevasta sau vecina,
Să le-aduc aminte, de uitară,
Să grăbească să-mi aducă cina.

Toate anotimpurile-s bune
Fiindcă-și are rostul fiecare
Dar din toate patru, orice-ai spune,
Iarna este-o binecuvântare!

Petruș Andrei

BRUMAR ȘI NEIOS ȘI SĂRBĂTORILE LOR

Mariana SAVA

Timpul fizic, care curge spre infinit, a fost receptat și trăit de om numai după împărțirea în segmente egale și repetabile: zile, săptămâni, luni, ani. În mod simbolic, timpul a fost oprit în anumite momente, sugerate omului de manifestările astronomice repetabile, echinocții, solștiții, faze ale Lunii etc.) sau de manifestări terestre (bioritmurile de reproducere la unele păsări și animale), urmând a fi reluat imediat, numerotându-se din nou zilele, săptămânile, lunile și anii. Locuitorii carpato-dunăreni, vechii daci, s-au înscris și ei în aceste fascinante manifestări, cu două realizări excepționale: calendarul dac de la Sarmisegetusa Regia și calendarul popular. Noiembrie și Decembrie sunt ultimele două luni ale calendarului oficial actual, ele fiind a noua și a zecea lună din vechiul calendar popular, când începutul de an era la 1 martie.

NOIEMBRIE, numit popular *Brumărel*, *Brumarul Mare*, *Promorar*, datorită căderii primelor brume groase, dar și promoroacei, sau *Vinicer*, *Vinar*, adică luna fermentării și limpezirii vinului în butoaie, are multe sărbători **precreștine**, unele dedicate lupului, totem al dacilor: Filipii de Toamnă, Ziua Lupului, Filipul cel Șchiop, Noaptea Strigoilor, dar și **creștine**: Cosmadinul, Moșii de Arhangheli, Arhanghelii, Lăsatul Secului de Crăciun, Ovidenia, Sântandrei etc.

Noiembrie începe cu sărbătoarea *Legărea gurii lupului*, regăsită mai ales în Maramureș, practică în vederea apărării vitelor de atacul lupilor sau al altor jivine ale pădurii. Gospodarii legau în mod simbolic limbile foarfecii de tuns oile și limbile mielitei pentru câneapă și in. Lupul deține un loc aparte între divinitățile dacice și mai târziu ale românilor, având și rolul de călăuză între lumea celor vii și lumea de dincolo. Trebuie evidențiat și frecvența în antroponomastica românească a numelor de Lupo. Sărbătorile dedicate lupului la sfârșitul lunii noiembrie (Filipii de Toamnă, Ovidenia, Sântandrei) și cele de la începutul lunii decembrie (Moș Nicolae, Zilele Bubatului, Varvara) alcătuiesc scenariul ritual al Anului Nou dacic, care culminează cu noaptea de Sântandrei.

Moșii de Arhangheli (Mihail și Gavril) sunt sărbătoriți pe 8 noiembrie, având mai multe semnificații. Arhanghelii sunt paznici la căpătâiul bolnavilor – stau la capul lor dacă sunt gata de moarte, sau la picioare, dacă mai au zile de trăit -, sunt cei ce transportă

sufletele morților, sunt păzitori și patroni ai oilor. Acești doi arhangheli au aripi și sunt înarmați cu săbii.

Ziua *Sfântului Mucenic Mina* sau *Ziua Tâlharilor* este sărbătorită pe 11 noiembrie. Sfântul Mina este personajul care dovedește pe răufăcători, iar una din practicile magice este aprinsul lumânării la capătul care de obicei se lipește de sfeșnic, crezându-se că acest lucru, alături de acatiste și sărindare, poate schimba deciziile hoților, conduce la aflarea hoților, ajută fetele la măritat, se află anumite taine etc.

Filipii de Toamnă sau *Haita divină* sunt sărbătoriți pe 21 noiembrie (Ovidenie) sau de Sântandrei (30 noiembrie). Practic, este sărbătorit Filipul cel Mare, zis și cel Șchiop, căpetenia haitei. Sărbătoarea simbolizează virilitatea și se credea că în acea noapte, lupoaicele căutau tăciuni aprinși, ca să-i mănânce, iar de nu reușeau, rămâneau sterpe un an întreg, motiv pentru care femeile de la țară, care respectau sărbătoarea, nu scoteau cenușa și nu împrumutau foc vecinilor, ca să nu mai dea naștere la copii.

Lăsatul Secului (13/14 noiembrie) deschide postul Crăciunului (15 noiembrie-24 decembrie) și este o sărbătoare a abundenței culinare, dar și ocazie pentru anumite rituri de purificare, de alungare a spiritelor malefice.

Ovidenia, *Obrejenia* sau *Vovidenia* este ziua intrării în biserică a Fecioarei Maria. În zona Bucovinei, se credea că în această zi s-ar fi născut Iisus Hristos. Se deschid cerurile, animale capătă darul vorbirii, se fac diferite ritualuri pentru copiii morți nebotezați, pentru înecați și pentru morții fără de lumânare. Ovidenia, împreună cu Filipii de Toamnă, Noaptea Strigoilor, Sântandrei și Sânnicoară (Moș Nicolae), formează în perioada 13 noiembrie 6 decembrie un ritual de înnoire a timpului, presupunându-se că ar fi fost Anul Nou dacic.

Până la sfârșitul lunii noiembrie, când sărbătorim pe Sfântul Andrei, există o mulțime de tradiții specifice unor anumite regiuni/zone, predominând cele care apără de strigoi. De exemplu, se credea că în noaptea de Ovidenie, strigoi circula peste tot, fără opreliști, motiv pentru care se ungea cu usturoi ramele ferestrelor, ale ușilor, cuptorul și vatra cuptorului. Ritualul u usturoiul persistă și astăzi, pentru noaptea de Sânt Andrei/Sântandrei (Sfântul Andrei). De ce se ungeau tocmai aceste locuri din casă? Răspunsul este

simplic: pentru că ele fac legătura cu exteriorul, unde circulau necurații, strigoii. De asemenea, aceasta este o perioadă de a practica diferite ritualuri pentru protecția vitelor împotriva sălbăticiunilor, care le puteau ataca și omorî, pentru farmece și descântece în vederea aflării ursitului și pentru observații meteorologice. Aceste practici au fost atestate documentar în Bucovina, Moldova, Oltenia și Muntenia.

Vârcolacii, echivalentul strigoilor din alte regiuni ale țării, născuți, se zice, de o fată nemăritată, ca al treilea sau al șaptelea copil, mușcau din Lună și din Soare și erau alungați cu diferite practici, printre care și aceea cu băutul în tablă sau în fiare vechi și prin rugăciuni și mătăanii. Preponderent vorbim despre ei în Maramureș și Bistrița-Năsăud, dar îi regăsim cam în toate zonele etnografice.

Cu cât ne apropiem de sărbătoarea lui Sântandrei, cu atât actele de divinație se înmulțesc. Fetele erau interesate de măritiş, astfel că practicile erau făcute în taină la fântână, la cotețul porcului, la gardul sau la poarta casei. Un ritual unic, cules de Tudor Pamfile în fostul județ Covârului (aflat în sudul județului Tutova, Vasluiul de astăzi) și numit „Facerea turtei de Andrei” consta în, citez „Fetele mari, care se adunau la casa uneia pentru facerea turtei de Andrei, aduc apa cu gura. Pentru colacul de Andrei, aduc apă neîncepută. La turtă se pun în aceeași măsură apă, sare și făină, măsurându-le cu o coajă de nucă. Fiecare fată își coace turta pe vatră și apoi o mănâncă, așteptând peste noapte voinicul care va veni în vis să-i dea apă pentru astămpărarea setei ce-i pricinuieste turta” (Pamfile, 1914, p. 140).

Sărbătorile și obiceiurile de la sfârșitul lunii noiembrie și începutul lui decembrie corespund calendaristic cu Dionisiacele câmpenești ale tracilor și Saturnaliile romanilor. Încă din mileniul întâi al erei creștine, Părinții Bisericii au fixat data de celebrare a Apostolului Andrei, care a propovăduit credința în Iisus la Dunăre și la Marea Neagră, în această perioadă. Sărbătoarea a prins repede la creștini, deși existau și elemente „păgâne”, rămase din practicile sfinte pentru zeul uzurpat.

Dacă e să vorbim despre „Moși”, la Anul Nou contemporan apar Moș Ajun și Moș Crăciun, care sugerează vârsta înaintată, apropierea morții și a renașterii timpului calendaristic, iar la Anul Nou dacic apar tot doi moși: Moș Andrei (30 noiembrie) și Moș Nicolae (6 decembrie). În ambele situații, vorbim despre o trecere din moarte la viață.

DECEMBRIE, *Neios* sau *Andrea*, *Indrea*, *Undrea*, este a zecea lună din calendarul roman, cu început de an la 1 martie, și a douăsprezecea în calendarul iulian și gregorian, cu începutul de an la 1 ianuarie. Neios indică abundența zăpezii, iar Andrea/Indrea/Undrea amintește de Sfântul Andrei, sărbătorit la final de noiembrie.

Decembrie este o lună a începuturilor: începutul

iernii pe 1, în calendarul oficial, Moș Nicolae pe 6, în calendarul popular, solstițiul de iarnă, în calendarul astronomic. Sărbătorile sunt specifice sfârșitului și începutului de an, mai intense cele de Crăciun și de An Nou, multe dintre ele amintind de sărbătorile din calendarul popular. Cele mai importante, care merită într-adevăr a fi amintite, sunt: Bubatul, Sava, Moș Nicolae, Ana Zacetenia, Modest, Ignatul Porcilor, Moș Ajun, Moș Crăciun, Îngropatul Crăciunului etc. Noaptea este timpul marilor prefaceri: așa cum Învierea Domnului se petrece noaptea, tot așa Crăciunul (Nașterea Domnului), Revelionul (Nașterea Anului), Sântandrei (Noaptea Strigoilor), Focul lui Sâmedru etc. Întrebarea firească este de ce noaptea? Aceste sărbători și obiceiuri nocturne se leagă strâns de un vechi cult lunar și agrar, din vremea când timpul se măsura pe nopți și nu pe zile. „În liniștea întunericului din viața intrauterină omul își trăiește Raiul preexistenței” (Ghinoiu, Ion, *Calendarul țaranului român*, 2020, p.399).

Tot în această perioadă se procește anul ce vine, mai ales din punctul de vedere al roadelor. Crenguțele de copaci roditori, tăiate și puse în apă, trebuiau să înfrunzească sau chiar să înflorească până la o anumită dată. Unele crenguțe erau folosite și la Sorcovă de către copii (practică din Moldova, Muntenia, Oltenia, sudul Transilvaniei). De asemenea, pentru rodul ogoarelor, se puneau boabe de grâu la germinat într-un vas de lut.

Cronologic, în decembrie este sărbătorită *sfânta Varvara*, apărătoarea minerilor, a agricultorilor și a copiilor; Varvara este preluată din calendarul popular, unde apărea ca zână, ca femeie bătrână și transferată în cel ortodox în vestul țării, Varvara este sărbătorită chiar și trei zile (de pe 3 până pe 5 decembrie, *Zilele Bubatului*), mai ales de mame, care consideră că îi apără pe copii de bolile copilăriei.

Sfântul Nicolae, sărbătorit pe 6 decembrie, este cunoscut și sub numele de *Sănnicoară* (Transilvania), *Moș Nicolae* (Muntenia). El are mai multe atribuții, precum apărător al corăbierilor, paznic al Soarelui, care vrea să plece spre nord, lăsând oamenii fără căldură și lumină, ajutor pentru soldații aflați în luptă, pentru femeile văduve și pentru fetele de măritat și precursor al lui Moș Crăciun, aducând daruri copiilor cuminți în noaptea de 5 spre 6 decembrie. Ziua de 6 decembrie încheie ciclul sărbătorilor și obiceiurilor dedicate lupului și Anului Nou dacic.

Ziua de 9 decembrie, ziua solstițiului de iarnă pe stil vechi și a începerii urcușului Soarelui spre vară, a fost un reper important pentru măsurarea timpului calendaristic. Peste fenomenul astronomic al solstițiului de iarnă, părinții Bisericii creștine au suprapus sărbătoarea nașterii Sfintei Fecioare Maria, de către Sfânta Ana, pe 9 decembrie.

După jumătatea lunii, încep tradițiile și datinile care anunță Crăciunul, astfel că e momentul să amintim de Butucul și Stejarul de Crăciun. Butucul a fost mult timp

substituit al zeului mort, reprezentat de un trunchi de stejar, tăiat din pădure și ars în vatra casei în noaptea de 24 pe 25 decembrie. Copacul tăiat (butucul) simboliza moartea anuală a zeului Crăciun, care renăștea prin ritul funerar de incinerare practicat de daci și de daco-romani înainte de creștinare. Obiceiul acesta, astăzi dispărut, a fost atestat la români, aromâni, letoni și sârbo-croați. În limba română, cuvântul *butuc* are și o semnificație funerară, despre care ne dăm seama când folosim sau auzim expresia *a găsi pe cineva butuc*, adică mort fără lumânare, sau *a-l lega butuc*, semnificând legat fedeleș, imobilizat, fără posibilitatea de a se mișca, precum un mort.

Împodobirea pomului de Crăciun a fost suprapus peste obiceiul autohton al incinerării butucului de Crăciun, iar din secolul al XIX-lea, a pătruns în Europa de nord și de vest ca o tradiție, preluată mai târziu și în alte zone ale pământului.

Aceeași semnificație pe care o are bradul, o are și stejarul, arbore sacru, simbol al dăinuirii, substituind un zeu: masiv, rezistent, longeviv. La altitudinile joase, el devine adăpost postum (sicriu), substituit al mortului (crucea, stâlpul funerar). Ramurile sale protejează de spiritele malefice, de mânia ielelor, de furia Strigoilor sau a Moroilor.

Putând să pară curios sau chiar de necrezut, porcul a fost comparat cu spicul de grâu și venerat ca divinitate a vegetației. Românii păstrează multe elemente ale acestui cult: îl sacrifică ritual de Ignat, pe 20 decembrie, prepară din el alimente ritualice (cârnat, bundărete, piftie), îi imită glasul cu un instrument special, numit *surlă*, apare în jocurile copiilor (De-a Poarca, Puceaua) și are și o colindă, *Siva*. Există, de asemenea, și o mască pentru colindătorii Siva, reprezentând capul împodobit al porcului jertfit de Ignat. Obiceiul a fost atestat doar la români și aromâni, iar în Asia, aparent ciudat, la indieni.

Ignatul este de fapt sărbătoarea Sfântului Ignatie Teofanul, sărbătoare suprapusă peste momentul din calendarul popular a legat de cultul focului și al Soarelui (latinescul *Ignis* = foc). Există o mulțime de argumente etnologice care vin în sprijinul ipotezei că practicile, precum sorcova, obiceiul semănatului, plugușorul etc. erau celebrate primăvara la echinocțiu și au fost mutate la solstițiul de iarnă.

Moș Ajun este o reprezentare mitică în Panteonul românesc, frate cu *Moș Crăciun*, care, după 365 de zile, ajunge la momentul dispariției, pentru a face loc unui an nou. Moș Crăciun este un zeu solar specific teritoriilor locuite de strămoșii noștri, geto-dacii, identificat cu zeul roman Saturn și cel indian, Mithra. Mai bine de un mileniu, creștinii au sărbătorit Anul Nou în ziua de Crăciun, în imediata apropiere a solstițiului de iarnă. La români, amintirea este încă vie, atâta timp cât în unele sate bănățene și transilvănene ziua de Anul Nou se numește Crăciunul Mic. Peste sărbătoarea autohtonă a Crăciunului s-au suprapus Saturnaliile romane, apoi zeul solar Mithra, iar după apariția creștinismului,

Nașterea Domnului Iisus.

Obiceiurile de Crăciun, Anul Nou și Bobotează formează scenariul morții și renașterea divinității: sacrificiul porcului de Ignat (20 decembrie), pregătirea alimentelor rituale, mai ales colacii de Crăciun, abundența obiceiurilor și credințelor care ilustrează degradarea timpului, dezordinea și haosul de dinaintea Creației, transpuse prin excesele de băutură, mâncare, distracție, dansul ritual al Periniței, jocurile cu măști etc.; moartea Anului Vechi, prin stingerea rituală a luminilor la cumpăna dintre ani, la miezul nopții, nașterea Anului Nou prin aprinderea luminilor, alungarea spiritelor malefice prin zgomote, strigăte, pocnitori, purificarea oamenilor prin stropitul cu apă, scăldatul flăcăilor în apa rece, numărul mare de obiceiuri agrare – Plugușorul, Semănatul, Sorcova, Vasilca, toate acestea arată vechimea și suprapunerea sărbătorilor creștine peste cele precreștine, a celor greco-romane și orientale peste cele autohtone și au dat naștere unei realități spirituale unice în Europa, greu de disociat de elementele care au clădit-o peste milenii.

Prin numeroasele sărbători și obiceiuri, românii împlânzesc curgerea necruțătoare a timpului, umanizând fenomenele naturale desfășurate independent de dorința și voința lor.

Bibliografie:

Ghinoiu, Ion – *Calendarul țaranului român – Zile și mituri*, București, Editura Univers Enciclopedic Gold, 2020

Pamfile, Tudor – *Sărbătorile de toamnă și postul Crăciunului*, București, Editura Academiei,

Vulcănescu, R. – *Mitologie românească*, București, Editura Academiei, 1985

Postul Crăciunului – un nou prilej de a câștiga mântuirea

Andrei-Nicolaie MIHAI

Trăim vremuri grele, vremuri de cernere. Unii spun că asemenea vremuri au mai fost. Se înșală! Vremuri de greutate materiale, chiar mai adânci decât cele de astăzi, într-adevăr, au mai fost. Dar timpuri în care omului să-i fie puse sufletul, credința, firescul și însăși propria ființă la încercare atât de mult precum astăzi nu au mai fost.

Ne apropiem de Postul Crăciunului, un post al bucuriei, un post al speranței: Hristos, Mântuitorul nostru, se naște! Cu toate acestea, peste tot, întâlnesc oameni peste măsură de îngrijați și care se îngrozesc de iarna care va să vină. Și pe bună dreptate! Sunt zvonuri de războaie, de întreruperea energiei electrice și a gazului, de executare silită (inclusiv prin pierderea locuințelor) a celor care nu vor avea cu ce plăti facturile. Scopul? Ni se va pune în față locuința sau pâinea și lepădarea de Hristos. Nu știm dacă vor reuși! Ne aducem aminte că Dumnezeu a revelat la cucerirea Constantinopolului de către turci din 1453 (în brațele cărora se află până astăzi), că dacă măcar 5 (cinci) drepti ai lui Hristos s-ar fi aflat viețuind în cetate, Mehmed n-ar mai fi cucerit-o. Aceasta arată sărăcia și indiferența duhovnicească, apostazia și păcatul în care creștinii acelor vremuri căzuseră. Despre ziua de astăzi ce am putea spune?!

Știm că în vremurile de pedeapsă, cei buni vor suferi alături de cei răi. Dar care dintre noi ne-am putea numi în clipa aceasta buni înaintea Domnului?

Nu pot să nu îmi aduc aminte Psalmul al 13-lea, pe care îl voi și cita:

„Zis-a cel nebun în inima sa: „Nu este Dumnezeu!” Stricatu-s-au oamenii și urâți s-au făcut întru îndeletnicirile lor. Nu este cel ce face bunătate, nu este până la unul.

Domnul din cer a privit peste fiii oamenilor, să vadă de este cel ce înțelege, sau cel ce caută pe Dumnezeu. Toți s-au abătut, împreună netrebnici s-au făcut; nu este cel ce face bunătate, nu este până la unul.

Oare, nu se vor înțelepți toți cei ce lucrează fărădelegea? Cei ce mănâncă pe poporul Meu ca pâinea, pe Domnul nu L-au chemat. Acolo s-au temut de frică, unde nu era frică, că Dumnezeu este cu neamul dreptilor.

Sărăcul nădăjduiește în Domnul și voi ați răs de nădejdea lui, zicând: Cine va da din Sion mântuire lui Israel? Dar când va întoarce Domnul pe cei robiți ai poporului Său, bucura-se-va Iacob și se va veseli Israel.”

Există oare un text care să illustreze mai bine vremurile de astăzi?

Nu ar strica a ne aminti vremurile frumoase, firești, pline de credință, bucurie și libertate din copilăria sau tinerețea noastră – vremuri în care poate nu aveam

înlesnirile omului de azi, dar aveam libertate, pace în suflet și bucurie nesfârșită.

De aceea, în acest post binecuvântat al Nașterii Domnului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos, aleg a vă evoca două cuvinte, cu rol de încurajare, mângâiere și nădejde. În loc de frică, sinceritate și pocăință. Pocăința naște credință, speranță, curaj, putere. Să facem diferența între vinovăție bolnăvicioasă, depresivă și pocăință: prima ne afundă și mai adânc în groază, deznădejde și păcat, a doua ne dă aripi, putere, credință și speranță vie în Dumnezeu că vom reuși.

Primul e un cuvânt care se citește la Duminică Înfricoșătoarei Judecăți, în postul Paștelui. E un cuvânt de trezire și este binevenit, chiar dacă ne aflăm în Postul Crăciunului. Mai ales că în acest an am văzut din ce în ce mai puțini dintre noi care se salutau cu „Hristos a înviat”... puțini spre nici unul...

Al doilea – un cuvânt mângâietor al Sfântului Ioan Gură de Aur, indicații simple și clare pentru dobândirea milei lui Dumnezeu, apropierea rapidă cu dânsul, iertarea păcatului și dobândirii bucuriei interioare, cu care nădăjduim să (re)întâmpinăm nașterea lui Hristos în inimile noastre. Curaj! Fiecare încercare e un nou prilej de autocunoaștere (vederea păcatelor) și apropiere de Dumnezeu!

La Înfricoșătoarea Judecată va conta cel mai mult MILOSTENIA!

„(...) Dumnezeieștii părinți au rânduit în această duminică pomenirea celei de-a doua venire a Domnului, pentru ca nu cumva omul, aflând din acele pilde despre iubirea de oameni a lui Dumnezeu, să trăiască fără nici o grijă, spunându-și: „Dumnezeu este iubitor de oameni! Dacă mă voi depărta de păcat, îndată voi dobândi totul”.

Au rânduit aici dumnezeieștii părinți în această Duminică pomenirea înfricoșătoarei zile a celei de a doua venire a Domnului, ca înfricoșându-i pe oameni prin moarte și prin așteptarea chinurilor ce vor să fie, să-i întoarcă spre virtute pe cei ce trăiesc fără nici o grijă și să nu se încreadă numai în iubirea Sa de oameni, ci să țină seama și de aceea că Dumnezeu este un Judecător drept, Care răsplătește fiecăruia după faptele lui. De altfel trebuia să vină Judecătorul sufletelor care au mers mai înainte.

Se numește a doua venire pentru motivul că întâia oară Hristos a trăit cu trupul printre noi, dar blând și fără

slavă. La A Doua Venire însă va veni din cer cu minuni mai presus de fire și cu mare strălucire; va veni în trup ca să fie recunoscut de toți că El este Cel care a venit întâia oară spre a mântui neamul omenesc, iar acum a doua oară, ca să-l judece dacă a păzit bine poruncile ce i-au fost date.

Nimeni nu știe când va fi venirea Lui. Domnul a ascuns-o chiar apostolilor Săi. Cu toate acestea a arătat că înainte de venirea Sa vor fi unele semne, lămurite mai pe larg de unii din sfinți. Se spune că a doua venire va fi după trecerea celor șapte mii de ani.

Înainte de venirea Lui va veni Antihrist (I Ioan 2, 18, 22; 2 Ioan 7). Se va naște, după cum spune Sfântul Ipolit al Romei, dintr-o femeie desfrănată, fecioară cu numele, dintre evrei, din seminția lui Dan, fiul lui Iacov: Se va purta ca și cum ar trăi după Hristos, va face minuni, câte a făcut și Hristos, și va învia morți. Totuși pe toate le va face în chip mincinos, nu cu adevărat; și nașterea, și trupul, și toate celelalte minuni, după cum zice Apostolul: „Atunci, zice el, se va descoperi fiul pierzării, cu toată puterea și semne și mărturii mincinoase” (II Tes. 2, 3-4).

Dar, după cum spune Ioan Damaschin, nu se va întrupa diavolul, ci va fi un om născut din desfrânare. Va lua asupra sa toată lucrarea Satanei și se va arăta pe neașteptate. Apoi se va arăta blând și bun tuturor. Va fi atunci foamete mare. Va veni, așa zicând, în ajutorul poporului; va cerceta dumnezeieștile Scripturi; va ține post și va fi silit de oameni să primească a fi ales împărat. Va iubi mai cu seama poporul evreu, se va așeza în Ierusalim și va zidi templul iudeilor.

Cu șapte timpuri înainte, după cum zice Daniel, vor veni Enoh (Facere 5,24) și Ilie, propovăduind poporului să nu-l primească. Antihrist însă îi va prinde și îi va chinui, apoi le va tăia capetele. Cei care vor voi să rămână credincioși vor fugi departe; pe cei care îi va găsi în munți îi va ispiti prin demoni. Dar, din pricina celor aleși, se vor micșora cele șapte timpuri. Va fi foamete mare; Toate stihiiile lumii se vor schimba, încât, aproape să dispară toate. După aceasta va fi pe neașteptate venirea Domnului din cer, ca un fulger, mergând înainte cinstita Lui Cruce. Râu de foc clocotind va merge înainte, curățând tot pământul de miasme. Îndată va fi prins Antihrist și slugile lui și vor fi dați focului veșnic. La sunetele de trâmbițe ale îngerilor, va veni deodată, de la marginile pământului și din toate stihiiile, tot neamul omenesc în Ierusalim, căci acesta este centrul lumii, și acolo vor sta tronurile de judecată.

Toți oamenii se vor schimba întru nestrăcătorene cu propriile lor trupuri și suflete, și vor avea aceeași formă. Înseși stihiiile lumii vor primi o schimbare în mai bine. Domnul, printr-un singur cuvânt, va despărți pe cei drepti de cei păcătoși. Și vor merge lucrătorii faptelor bune spre a primi viața veșnică, iar păcătoșii iarăși spre a primi chinul veșnic. Și nu vor înceta niciodată acestea, nici viața veșnică, nici chinul veșnic.

Dar trebuie să se știe că Hristos nu va întreba atunci nici de post, nici de sărăcie, nici de minuni, cu toate că sunt bune și acestea, ci de cele ce sunt cu mult mai bune decât acestea, de **milostenie și de milă**. Va spune dreptilor și păcătoșilor șase lucruri: „Am flămânzit și Mi-ați dat să mănânc; am însetat și Mi-ați dat să beau; străin am fost și M-ați primit; gol am fost și M-ați îmbrăcat; bolnav am fost și M-ați cercetat; în temniță am fost și ați venit la

Mine. Întrucât ați făcut unuia dintre aceștia mai mici, Mie ați făcut!” (Matei 25, 35-40). **Aceste fapte bune poate să le facă oricine, după puterea sa.** Așadar, atunci toată limba va mărturisi că Domnul este Iisus Hristos întru slava lui Dumnezeu-Tatăl. Chinurile despre care vorbește Sfânta Evanghelie sunt acestea: acolo va fi plângerea și scrâșnirea dinților; viermele lor nu se va sfârși și focul lor nu se va stinge; și „aruncați-l în întinericul cel mai din afară!” (Matei 22, 13). Pe toate acestea Biserica lui Dumnezeu hotărât le primește”

Despre binefacerea către cei săraci

(cuvânt al Sfântului Ioan Gură de Aur)

„Milă îmi este de popor” (Marcu 8, 2)

A nu da săracilor din averea ta, este a prăda. Poate că vă mirați de acest cuvânt, dar nu vă îndoiiți, căci tot ce avem noi, nu este proprietatea noastră, ci a Domnului Dumnezeu, ori în ce chip a primit-o. Dacă noi ajutăm cu ea pe cei nevoiași, vom dobândi prin aceasta mare binecuvântare; și de aceea ți-a dat ție Dumnezeu o avere mai mare, nu ca să o cheltuiești la necurăție, la beție, la îmbuibare, la haine scumpe și la alte moleșiri, ci ca să împarți la cei lipsiți. Precum un administrator de bani împărătești, se pedepsește și se depărtează, dacă el nu dă acelor trimiși la dânsul, și încă întrebunțează o parte din ei pentru desfătarea sa; așa și bogatul este numai un administrator al comorii celei hotărâte pentru săraci, pe care el trebuie să o împartă soților săi celor lipsiți. Dacă el întrebunțează pentru sine mai mult decât este de trebuință, El va trebui să dea în cealaltă lume cea mai aspră socoteală.

Căci bogățiile lui nu sunt ale sale, ci ale soților săi. De aceea să cruțăm aceste bunuri, ca străine, pentru ca tocmai prin aceasta ele să fie ale noastre! Dar cum putem noi să le cruțăm ca pe o avere străină? Când noi nu le întrebunțăm la lucruri de prisos, și nu numai pentru noi înșine, ci împărțim din ele și prin mâinile celor săraci.

Dacă tu ești avut, însă cheltuiești mai mult decât neapărat, vei da seama despre comorile, ce ți s-au încredințat. Una ca aceasta se întâmplă și în palatele Domnitorilor. Mulți dintre dâșii a încredințat vistieriiile și veniturile lor la niște anumiți dregători și administratori, dar precum aceștia păzesc cele încredințate lor și nu le întrebunțează rău, ci împart aceloră, cărora Domnul poruncește să le dea, și la timpul, când el poruncește; așa fă și tu. Căci tu ai primit mai mult decât alții, nu pentru ca să întrebunțezi numai pentru tine, ci pentru ca să economisești și pentru binele altora. Deci, după ce am văzut, că cel ce nu dă săracilor săvârșește un jaf asupra lor și le oprește ceea ce Dumnezeu a hotărât pentru dâșii, să socotim ca nimeni să nu fie neîmpărtășit din binefacerile noastre. Pentru ce oare, socotiți voi, că Lazăr, precum spune Sfânta Scriptură, fu așezat tocmai în sânul lui Avraam și nu în al altui drept? Pentru aceea, că Avraam era așa de ospitalier, încât el însuși invita pe străini și-i aducea în casa sa. Bogatul cel îmbuibat în toate zilele trecea pe lângă Lazăr cel sărac și nu se îngrijea de dânsul.

Nu așa făcea patriarhul, ci tocmai dimpotrivă. El ședea înaintea ușii și primea deopotrivă pe toți trecătorii.

Precum pescarul, care aruncă mreața în mare, de regulă, scoate numai pește, însă uneori încă și aur și mărgăritare, așa și Avraam. El voia să prindă oameni și odată a prins încă și îngeri și încă fără a-i cunoaște. Încă și Pavel vorbește de aceasta, plin de mirare și dă sfatul ăsta: „iubirea de străini să nu o uitați, că prin aceasta oarecare neștiind au primit oaspeți pe îngeri” (Evrei XIII, 2). El zice foarte frumos: „fără știrea lor”; căci, dacă Avraam ar fi cunoscut pe îngeri, și de aceea i-ar fi primit cu o atât de multă bunăvoință, el n-ar fi făcut vreun lucru mare.

Când tu primești cu priință pe un Domn însemnat, nu ai făcut nimic deosebit, căci însemnătatea Oaspetelui adeseori silește și pe cei neospitalieri a fi politicoși și darnici. Dimpotrivă, este ceva foarte mare, când noi primim cu multă bunăvoință pe oamenii nebăgați în seamă și neînsemnați. De aceea Hristos lăudând pe aceia, care fac așa, a rostit aceste cuvinte: **„întrucât ați făcut unuia dintre aceștia prea mici, mie ați făcut”** (Matei XXV, 40). Și iarăși: „nu este voia Tatălui vostru, ca să piară unul dintre acești mici” (Matei XVIII, 14). Și iarăși: „Oricine va sminti pe unul dintr-aceștia mici, mai de folos i-ar fi lui, ca să spânzure o piatră de moară la grumazul lui, și să se înece în adâncul mării” (Matei XVIII, 6). Și pretutindeni mult vorbește Domnul despre cei mici și neînsemnați.

Avraam conformându-se cu aceasta, nu întreabă pe trecători, cine și de unde sunt, precum noi acum adeseori obișnuim a face, ci primea la sine, simplu, pe toți trecătorii. Adică cel ce voia să facă o faptă a iubirii de oameni, nu trebuie să ceară socoteală celui nevoiaș despre întreaga sa viață, ci numai să ajute sărăciei lui și să împace trebuința lui.

Săracul are un singur mijlocitor și acesta este sărăcia și trebuința lui de ajutor; și de aceea, tu nu trebuie să-i întrebi despre nimic mai departe. Și chiar de ar fi el păcătosul cel mai mare, dar suferă lipsa de hrană cea neapărată, noi totuși trebuie să potolim foamea lui. Așa ne-a poruncit și Hristos să facem, când zice: „Să fiți asemenea Tatălui vostru celui din cer, care răsare soarele său peste cei răi și peste cei buni, și plouă peste cei drepti și peste cei nedrepți” (Matei V, 45).

Cel milostiv este un liman pentru cei ce suferă nevoi; dar limanul primește fără deosebire pe toți aceia ale căror corăbii s-au sfărâmat și îi scapă din primejdie. Fie aceia drepti sau nedrepți, sau orice alta, îndată ce ei sunt în primejdie, limanul îi primește în sânul său cel mântuitor. Deci, când tu vezi pe pământ pe un om, care din pricina sărăciei a ajuns în soarta celui cu corabia sfărâmată, atunci nu te face judecătorul lui și nu cere la dânsul socoteală, ci mântuiește-l de nenorocirea lui. De ce vrei tu să-ți faci o îndeletnicire netrebuitoare? Dumnezeu Însuși a ridicat de la tine această grijă și trudă prisoselnică. Cât de spornici la întrebări și cât de aspri ar fi mulți oameni, dacă Dumnezeu ar fi poruncit ca noi să cercetăm cu de-amănuntul viața fiecăruia dintre cei nevoiași, și mai întâi să ne informăm despre istoria nenorocirii lui și să cunoaștem cu de-amănuntul toate faptele lui, și abia atunci să ne milostivim asupra lui? Acum noi însă suntem scutiți de toată această greutate. Pentru ce voiești să-ți faci o osteneală de prisos? Altceva este judecătorul, altceva milostivul.

Cuvântul milostivire arată în sine, că noi trebuie să

fim binefăcători și către aceia care nu merită. La aceasta ne îndeamnă și Pavel, când zice: „să facem bine către toți și mai vârtos către cei de o credință cu noi” (Galateni VI, 10). De mare însemnătate sunt încă și următoarele: Dacă noi, cu atâta amănunțime și cu atâta îngrijire vom cerceta nevrednicia celor săraci, atunci și cei vrednici nu se vor apropia de noi; când, dimpotrivă, noi dăm și celor nevrednici, atunci cu atâta mai sigur vor primi de la noi și cei vrednici și între dânsii mulți sunt așa de vrednici de milă, încât meritul lor va ține cumpăna dreaptă cu nevrednicia celorlalți.

Așa era și la fericitul Avraam. El nu făcea nicio cercetare supărăcioasă celor ce aveau nevoie de ajutor și de aceea a găzduit oarecând pe îngeri. Să urmărim și noi lui, precum și urmașului său lui Iov. Încă și acesta râvnea strămoșului său în binefacere și în mărimea de suflet, și pentru aceea zicea: „Ușa mea la tot cel ce venea se deschidea” (Iov XXXI, 32); așa dar nu se deschidea unuia, iar altuia se închidea, ci tuturor sta deschisă fără deosebire. Să facem și noi așa, iubitorilor, rogu-vă, și să nu mai întrebăm pe cei ce au trebuință de ajutor, de sunt ei cu totul nevoiași; căci pentru ca să fie cineva vrednic de milostenie, nu are trebuință de altă, decât ca să fie sărac și dacă cel ce caută ajutor este sărac, noi nu avem trebuință a mai cerceta altceva.

Noi dăm milostenie sărăciei omului, nu năravurilor sale, ne e milă de dânsul nu pentru preferința lui, ci pentru nenorocirea lui, pentru ca și noi oarecând să dobândim multă milostivire de la Dumnezeu, deși suntem nevrednici, a fi părtași harului Său. Iar dacă noi cercetăm și ispitim, cu atâta istețime nevrednicia celor deopotrivă cu noi, slugi, apoi și Dumnezeu va face aceasta cu noi, - și atunci vai nouă! „Căci precum voi judecați, așa vă veți judeca” (Matei VII, 2).

FARMECUL SĂRBĂTORILOR DE IARNĂ (Sonet)

Sub bolta plină de lumini celeste,
La luminița lămpii de pe masă,
Copiii scriu scrisori în care lasă
Sub brad, c-o rugămintă, o poveste.

De sărbători, la toată lumea este
Lumină, bradu-mpodobit în casă
Și în fereastră, Steaua Luminoasă,
Drept călăuză, pentru marea veste.

În Betleem, în ieslea părăsită,
Aleasă e Maria, Preacinstită,
Să nască pe Iisus, spre mântuire

A celor ce trăind întru credință,
Așteaptă-n rugăciune izbăvire
Și dăruiesc în schimb... recunoștință!

Maximilian OPAIT

Icoana Nașterii Domnului – oglinda Crăciunului

Pr. Dan MEREUȚĂ

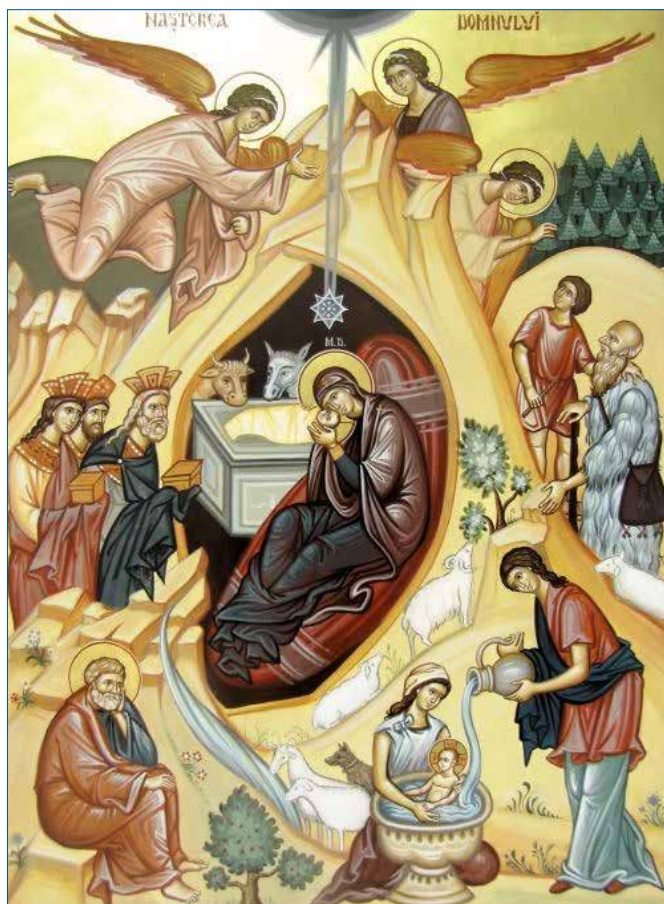
În fiecare an, în zilele premergătoare Crăciunului, ne bucurăm să primim în casele noastre preotul cu icoana Nașterii Domnului, vestindu-ne tuturor acest deosebit eveniment al Întropării Mântuitorului. Am sărutat icoana de atâtea ori, am apreciat, poate, măiestria pictorului care a reușit să redea prin culori această scenă tainică a Nașterii Domnului, dar câți dintre noi ne-am întrebat care este sensul persoanelor și al elementelor iconografice reprezentate? De aceea, am gândit să explicăm, pe scurt, înțelesurile pe care le „tăinuiește” icoana Nașterii Domnului.

În primul rând, trebuie să știm că, din punct de vedere tehnic și iconografic, scena Nașterii Mântuitorului se împarte în trei zone sau registre principale: **registru superior** (muntele, îngerii care îl slăvesc pe Dumnezeu alături de rază și de alți îngeri care vestesc Nașterea Pruncului păstorilor din câmp), **registru central** (magii care aduc Pruncului daruri, Mântuitorul cu Maica Domnului, peștera cu animalele care îl încălzeau și păstorii) și **registru inferior** (dreptul Iosif, ciobanul și moașele Salomeea și Zelemi). Este surprins întregul mesaj din Evanghelie completat și cu alte detalii adăugate din Sfânta Tradiție a Bisericii. În cele ce urmează, ne vom îndrepta atenția către fiecare dintre cele trei registre și vom prezenta elementele zugrăvite cât se poate de sistematic, pentru o mai bună și mai facilă înțelegere:

Registru superior (ceresc):

Raza unică ce coboară din semicercul aflat în partea superioară a icoanei semnifică Însăși Fierea cea Una a lui Dumnezeu. La mijocul razei observăm steaua care i-a îndrumat pe magi până la locul Nașterii Domnului. Raza, ieșind din stea se împarte în trei pentru a desemna participarea Celor Trei Persoane (Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt) la lucrarea de mântuire. Reprezentarea iconografică a stelei sugerează faptul că aceasta este mai presus de un simplu fenomen cosmic, ea fiind trimisă de către Dumnezeu cu misiunea de a vesti magilor Nașterea cea mai presus de fire a unui Împărat Ceresc și totodată să-i călăuzească spre locul unde s-a petrecut minunea.

Îngeri sunt reprezentați în dubla lor lucrare: de a aduce slavă lui Dumnezeu și de a vesti măreția momentului: unii (în general grupul din partea stângă) se îndreaptă către Izvorul de Lumină aducând laudă

neîncetată lui Dumnezeu: „Slavă întru cei de sus, lui Dumnezeu și pe pământ pace, între oameni bunăvoire” (Luca 2, 14), iar cei din dreapta se apleacă spre păstorii din câmp, vestindu-le acestora nașterea Împăratului lui Israel. Prezența îngerilor mărturisește despre dumnezeirea Pruncului.

Muntele, fiind reprezentat auster, sugerează o lume neprimitoare, ostilă, lumea de după căderea în păcat a protopărinților Adam și Eva și a tuturor urmașilor lor. Deși greu accesibil, la o primă vedere, observăm totuși că muntele are vârful sub forma unor trepte, care simbolizează atât Întroparea Mântuitorului sau coborârea lui în lumea noastră, cât și posibilitatea omului de a urca acele trepte spre Cer, de a se „împăca” cu Dumnezeu prin Fiul Său trimis în lume. Întreg pământul pare a tresălta de bucurie.

„Cerul și pământul astăzi s-au împreunat; născându-se Hristos, astăzi Dumnezeu pe pământ a venit și omul la cer s-a suit.” (Vecernia Praznicului, Litie, glas 1)

„Toată firea îngerească s-a minunat de lucrul cel mare al Întrupării Tale; că pe Cel neapropiat, ca Dumnezeu, L-a văzut om apropiat tuturor...” (Acatistul Bunevestiri, Condac 9)

Registrul central (unirea divinului cu umanul):

Pruncul Hristos (*Fiul lui Dumnezeu întrupat pentru noi oamenii și pentru a noastră mântuire*) este reprezentat fie dormind, fie treaz, privind către Maica Sa. Scutecele în care este înfășat au forma unor fâșii înguste asemenea giulgiurilor de înmormântare, brațele Sale se încrucișează pe piept în chipul Crucii, iar ieslea în care este așezat Pruncul are aspectul unui altar – mormânt. Toate acestea prefigurează Moartea și Pogorârea lui Hristos la iad. Dar „*Lumina strălucește în întuneric, iar întunericul n-a biruit-o*” (Ioan 1, 5), pentru că Hristos va învia din morți ca un Dumnezeu atotputernic.

Maica Domnului este înfățișată stând lângă Prunc, în fața ieslei, pe jumătate rezemată pe un pat de felul celor purtate de evrei în călătoriile lor. El are culoarea roșie, fiind ilustrat asemenea unui pat împărătesc, pentru a sugera astfel cinstea ce i se cuvine Maicii lui Dumnezeu. Prin această poziție a Maicii Domnului este afirmat iconografic adevărul *Nașterii suprafirești* (din *Fecioară, fără dureri*) a Mântuitorului Hristos, fapt care subliniază, de asemenea, dumnezeirea Pruncului.

Cele trei stele așezate pe cap și umeri simbolizează fecioria Maicii Domnului dinaintea, din timpul și de după Nașterea lui Hristos (pururea-fecioria).

Expresia chipului ei este una meditativă având privirea îngândurată – atitudine gravă ce anticipează suferințele pe care le va îndura ca Maică a Celui ce avea să pătimească moarte pe Cruce pentru mântuirea lumii. „*Iar Maria păstra toate aceste cuvinte punându-le în inima sa*”(Luca 2, 19). Maica Domnului a fost cel mai înălțător dar pe care omenirea a fost vreodată în stare să-l aducă lui Dumnezeu: „*Ce vom aduce ție, Hristoase? Că te-ai arătat pe pământ ca un om, pentru noi. Fiecare din fapturnile cele zidite de Tine, mulțumire aduce Ție: îngerii cântarea, cerurile steaua, magii darurile, păstorii minunea, pământul peștera, pustiul ieslea, iar noi pe Maica Fecioară, Dumnezeule, Cel ce ești mai înainte de veci, miluiește-ne pe noi.*” (Mineiul pe luna decembrie)

Peștera (Ieslea). Locul Nașterii Fiului lui Dumnezeu nu a fost un han, ci un loc cu iesle unde se țineau animalele. Evangheliile nu menționează peștera, însă reprezentarea iconografică își găsește temeiuri în Tradiție și în textele liturgice. Deschizătura întunecoasă a peșterii în mijlocul stâncilor ascuțite închipuie cosmosul căzut, lumea copleșită de păcat prin căderea omului, precum și iadul, străfundurile întunericului, pe care doar El, *Soarele Dreptății*, le risipește odată cu Nașterea Sa. Peștera și ieslea sunt dovezi ale profunde smerenii a Mântuitorului Hristos, care a ales un loc atât de umil pentru un gest atât de mare cum este mântuirea lumii acesteia. Totodată El ne învață că a venit să răscumpere lumea de la ce mai de

jos categorie socială, până la cea mai de sus. Tot omul primește șansă egală în fața lui Dumnezeu.

Păstorii sunt înfățișați ascultând mesajul îngerilor. Adesea, unul dintre ei cântă din fluier adăugând, astfel, arta omenească a cântării la corul îngerilor. Ei primesc cei dintâi vestea minunatei Nașteri în mijlocul activităților zilnice, fiind, paradoxal, prin simplitatea lor, mai apropiați de lumea cerească. Păstorii reprezintă primii fii ai lui Israel (poporul ales de Dumnezeu), care l se închină Pruncului, ei simbolizând începutul Bisericii din neamul evreilor, iar magii începutul Bisericii dintre neamuri. Ei devin și primii mărturisitori ai minunii.

Magii sunt reprezentați fie pe cai, în drum spre locul Nașterii indicat de stea, fie aducând Pruncului întreitul dar – aur (ca pentru Împăratul veacurilor), tămâie (ca celui ce este Dumnezeu al Universului) și smirnă (ca unuia ce a fost înmormântat), preînchipuindu-le pe femeile purtătoare de mir, venite la mormânt în dimineața de Paști: „*Prin darul smirnei, ei închipuie starea Ta muritoare, prin aur măreția Ta împărătească, iar prin tămâie, dumnezeirea Ta întreagă.*” (Utrenia Nașterii Domnului, cântarea a V-a, glas VI)

Magii sunt înfățișați sub chipul a trei oameni având vârste diferite, acest fapt dovedind că Revelația este dată oamenilor indiferent de vârsta lor fizică, dar pe măsura nivelului lor duhovnicesc și a puterii lor de cuprindere a tainelor dumnezeiești. Magii reprezintă neamurile păgâne aflate înafara poporului ales. Deși sunt oameni învățați, ei au, totuși, de străbătut o cale mai lungă spre cunoașterea Dumnezeului celui Adevărat. Prezența lor dovedește faptul că Biserica primește și sfințește știința omenească în măsura în care aceasta conduce către adevărul de credință, către cunoașterea lui Dumnezeu.

Boul și asinul stau cu capetele plecate asupra Pruncului născut în iesle. Potrivit tradiției, asinul a slujit la fuga în Egipt, iar conform textului Evangheliei (Matei 21, 2-7), a servit la intrarea în Ierusalim. Boul este simbolul jertfelor Vechiului Testament. Prezența lor trimite cu gândul la împlinirea unei proorocii a profetului Isaia: „*Boul își cunoaște stăpânul și măgarul ieslea Domnului său, dar Israel nu mă cunoaște, poporul meu nu mă pricepe.*” (Isaia 1, 3) Ele aduc recunoștința fapturilor create prin slujirea cu caracter uman față de Pruncul născut în sărăcie și frig, așa cum arată două versuri dintr-un colind: „*Și boii peste El suflau, / Căldură ca să-l facă.*” De asemenea, boul și asinul închipuie cele două popoare (iudeu și păgân) care au intrat în Biserică, ieslea devenind altarul lumii din care se oferă pâinea Cuvântului lui Dumnezeu ca hrană popoarelor pământului, așa cum s-a exprimat pelerina Paula : „*Slăvit să fie Bethleemul, Casă a pâinii, unde s-a născut Pâinea care s-a coborât din cer!*”

Registrul inferior (omenesc):

Dreptul Iosif apare într-un colț (stânga sau dreapta, în josul icoanei), așezat deoparte de Preasfânta Fecioară Maria, detaliu iconografic menit să

evidențiază adevărul scripturistic și învățătura Bisericii potrivit căreia Hristos S-a născut din Fecioară, Iosif nefiind tatăl Pruncului.

Înfățișarea sa trebuie să sugereze un om înaintat în vârstă (Tradiția spune că avea 84 de ani). Este reprezentat cu aureolă, aflându-se între dreptii lui Dumnezeu (Matei 1, 19). Are o expresie meditativă, îngrijorată, o stare de tulburare pricinuită de Nașterea feciorelnică a lui Iisus. Iosif închipuie pe tot omul slab în credință, a cărui rațiune nu poate depăși hotarele realităților văzute, de aici și dificultatea de a accepta realitatea suprafirească a tainelor. În persoana lui Iosif, icoana dezvăluie nu numai drama sa personală, cât drama întregii omeniri care a privit taina, nu prin ochii credinței, ci ai rațiunii limitate. El este sfătuit în icoană în acest sens de către o figură ce reprezintă vocea rațiunii neluminate.

„Vifor de gânduri necuviincioase având întru sine înțeleptul Iosif s-a tulburat [...], dar cunoscând că zămislirea ta este de la Duhul Sfânt a zis: Aliluia.” (Acatistul Bunevestiri, Condac 4)

Privirea Fecioarei Maria, din scena anterioară, este întoarsă către el tocmai pentru a-l ajuta și încuraja.

Ciobanul bătrân, înveșmântat într-o piele de animal, stând aplecat de spate dinaintea lui Iosif, îl reprezintă pe amăgitorul Satan, deghizat în chipul unui păstor, care îl hărțuiește pe Iosif, logodnicul Fecioarei, cu întrebări perfide.

Scena este inspirată de Evanghelia apocrifă a lui Iacov unde se spune că cel viclean rostește prin intermediul ciobanului Thyros: *„Așa cum acest toiag (el este îndoit sau rupt, simbol al sceptrului zdrobit al fostei sale puteri) nu va mai putea să dea vârstare, tot așa un bătrân ca tine nu mai poate zămisli prunc și o fecioară nu poate să nască”* (dar toiagul a înflorit îndată). De aceea cei doi practic ignoră scena principală.

Moșele Salomeea și Zelemi sunt cele două femei pe care Iosif le-ar fi chemat să o asiste la naștere pe Maica lui Dumnezeu. Prezența lor semnifică faptul că Hristos, deși a fost trimis de Dumnezeu „nu a venit să strice Legea”, ci se supune obiceiurilor omenești. Îmbăierea sa de către cele două moșe prefigurează Botezul pe care Îl primește în apa Iordanului. Scena îmbăierii pruncului sugerează încă o dată umanitatea lui Hristos, Care a luat trup uman și nu a fost doar o aparență, o vedenie, așa cum spuneau ereziile gnostice. Episcopul Arnulf, pelerin la Bethleem în secolul al VII-lea, vorbește și el de o cuvă de piatră ce exista lângă pesteră în care, după tradiție, Pruncul ar fi fost spălat după naștere, lucru care a putut inspira de asemenea pe iconari.

Din tradiție aflăm și o mică istorioară: „Iosif a zis Mariei: Ți-am adus două moșe: pe Zelemi și Salomeea, care așteaptă la intrarea peșterii”. Maria a zămbit. Iar Iosif i-a spus: „Nu râde, ia seama să n-ai nevoie de vreun leac!” Când Zelemi s-a apropiat de Maria, i-a cerut să-i dea voie să o pipăie. Și când Maria i-a îngăduit aceasta,

moșa a strigat cu glas tare: Doamne, fie-ți milă de mine, niciodată n-am aflat lucrul acesta. Sâniile ei sunt pline de lapte. A născut un băiat și e fecioară.... Fecioară a luat în pîntece, fecioară a născut și fecioară a rămas!” Salomeea, cealaltă moșă, s-a îndoit de vorbele lui Zelemi și a pipăit-o și ea pe Maria. Mâna ei, drept pedeapsă a îndoielii, s-a uscat dintr-o dată. Plângând a cerut iertare. Un tânăr nespus de frumos la chip s-a ivit dintr-o dată și i-a zis: „Vin aproape de copil, închină-te Lui, atingându-L cu mîna ta și El te va vindeca: că El este Mintuitorul lumii și al tuturor celor ce nădăjduiesc într-Însul!” Salomeea s-a închinat, a atins marginea scutecului în care era înfășat Hristos și îndată mîna i s-a vindecat.”

Așadar, dacă ne uităm la icoana ca la o compoziție unită, putem doar să fim umpluți de bucurie, nu doar datorită frumuseții culorilor și a atmosferei festive pe care o descrie, dar și datorită veștii fericite a mântuirii noastre atât de clar proclamată de ea. În icoană, toată creația se bucură la Nașterea Domnului nostru Iisus Hristos: cerul, pământul și în special omenirea reprezentată cel mai desăvârșit în persoana noii Eve, Preacurata Fecioara Maria, Maica Domnului nostru.

Prezența sfintei icoane (ținută de mâinile preotului ca de un iconostas), cântatul troparului sărbătorii, evlavia și ospitalitatea gazdelor, bucuria colindelor și chipul luminii prezent pretutindeni, transformă fiecare casă de creștin în Bethleemul mântuirii noastre.

La zi de mare sărbătoare, dincolo de masa îmbelșugată, să nu uităm că Nașterea Domnului nu este nici despre Moș Crăciun, nici despre bradul împodobit (acestea fiind doar un ambalaj al bucuriei omenești), ci despre El – Pruncul Hristos care s-a Înrupat pentru noi, păcătoșii. Să avem gândul și inima aproape de Cer și să aducem și noi cântare de mulțumire și de laudă Pruncului Hristos, așa cum ne îndeamnă Biserica: Hristos se naște, slăviți-L... Cântați Domnului tot pământul...!

Webografie:

<https://basilica.ro/explicarea-icoanei-nasterii-domnului>, accesat în data de 01.11.2022, ora 10.00

<https://www.crestinortodox.ro/religie/simbolismul-icoanei-nasterii-domnului-69357.html>, accesat în data de 01.11.2022, ora 11.00

<https://blog.bizanticons.ro/2020/12/16/ce-semnificatii-ascunde-icoana-nasterii-domnului-scurte-explicatii-pentru-o-si-mai-buna-intelegere/>, accesat în data de 01.11.2022, ora 11.30

Bibliografie:

1. Arhim. Pimen Zainea, „Icoana Nașterii Domnului Iisus Hristos și semnificația ei teologică redată în frescele bisericilor din nordul Moldovei”, Mitropolia Moldovei și Sucevei, nr. 10-12, octombrie – decembrie 1981, pag. 674

Ajunul Crăciunului – cea mai frumoasă zi, cea mai specială noapte

Roxana MIRON-FERARU

Ajunul Crăciunului, ultima zi din postul Nașterii Domnului, este, fără îndoială, o zi înălțătoare, un moment de o semnificație spirituală desăvârșită pentru creștini. Rămâne una dintre puținele zile specifice acestei mari sărbători mai puțin alterată de consumerism și de bucurii materiale, o zi în care primează credința în minunea Nașterii, iubirea și speranța.

Premergător al darului desăvârșit oferit de Dumnezeu umanității prin Nașterea după trup a Fiului Său, Ajunul acestei importante sărbători amintește, în tradiția veche, de botezul catehumenilor – persoane care se pregăteau fizic și spiritual, pe parcursul unei lungi perioade de timp, să îl primească pe Hristos în viața lor și să se transforme în buni creștini. Astfel, atât atunci, cât și acum, în noaptea de dinainte de Crăciun, Divinitatea renaște în sufletul fiecăruia dintre noi, recreând, an de an, tabloul deplin al luminii, iubirii și bunătății. Un tablou anticipat de preotul paroh, primul colindător din fiecare comunitate ortodoxă, care vestește în casele credincioșilor această minune cântând troparul Nașterii Domnului și oferind spre închinare icoana ce-l ilustrează pe Mesia, împreună cu maica sa. Mersul „cu Ajunul” semnifică primirea icoanei, a vieții și adevărului izvorâte din sărbătoarea Crăciunului.

Prilej de bucurie pentru o lume întreagă, ajunul Crăciunului este magie, visare și strălucire în sânul familiei. E ziua ce încununează „postul bucuriei”, o zi de completă ajunare ce se încheie, în cele mai multe case cu servirea „scutecelor Domnului”, o delicată minunăție pregătită de gospodinele care continuă să respecte, astfel, o tradiție veche de câteva sute de ani.

Tot sub sfera tradiționalului se înfățișează și obiceiul colindatului, păstrat cu sfințenie în comunitățile rurale, dar mai izolat sau în variantă adaptată în orașe. Fără îndoială, cea mai încântătoare modalitate de a vesti nașterea Domnului, colindele împărtășite din casă în casă rămân esența și simbolul de neatins al Ajunului de Crăciun. Neprețuită zestre spirituală, moștenită și reinventată „din an în an”, colindele aduc în prim plan morala vieții noastre pe pământ, înșiruind, pe note muzicale melodioase, principiile, valorile și virtuțile pe care trebuie să ne întemeiem ca oameni. Colindătorii sunt purtătorii de lumină cerească, de binecuvântare și mântuire, despre care intonează cu măiestrie. Soli de pace și solidaritate între oameni, colindătorii ne aduc mesajul mării lui Hristos prin cântări „sfinte și bune”.

Deși frumos aranjat și expus încă de la începutul

lunii decembrie, în tradiția poporului nostru, bradul se împodobește în Ajun de Crăciun. Chiar dacă încă se mai vorbește despre originea păgână a acestuia, el a devenit un simbol profund creștin prin asocierea sa cu Pomul Vieții; așadar, bradul de Crăciun semnifică mai mult decât un element de decor și, așa cum reușește să ne înfrumusețeze casele, trebuie să ne deschidă și sufletele pentru că doar acolo putem primi Viața fără de moarte. Împodobirea inimilor cu dragoste, generozitate și speranță este, de departe, cea mai eficientă metodă de a cinsti semnificația Crăciunului și a simbolurilor sale.

Cu certitudine, în Ajun de Crăciun primează dimensiunea religioasă și spirituală a acestei mari sărbători a umanității, curățarea conștiinței și îngrijirea sufletului. Ele constituie temelia pentru crearea magiei sărbătorilor de iarnă, a atmosferei de basm din sânul familiei reunite în jurul meselor copioase, a bradului împodobit cu lumină, a darurilor de la Moș Crăciun. Peste toate acestea se înalță semeață bucuria sinceră și nevinovată a copiilor hipnotizați de ninsoare, cântecele și poezii de iarnă, vacanță, sănii zburdalnice și oameni de zăpadă, spriduși și cadouri... ele nu au însă nicio substanță dacă micuții noștri nu cunosc și nu pătrund adevărata semnificație a Crăciunului, fără de care nimic nu ar fi astăzi. Dacă am reuși, „din an în an” să le imprimăm puterea de lumină și de adevăr, binecuvântarea supremă și esența minunii Nașterii Domnului, ne-am asigura că generațiile care ne urmează vor păstra vie și nealterată bucuria Crăciunului.

Crăciunul

Crăciun este un nume de persoană frecvent, ce datează de peste 500 de ani în toate provinciile românești și intrat de mult în toponimie. Etimologia cuvântului **crăciun** este greu de explicat, iar valoarea de nume personal poate fi considerată ca o creație românească.

Cei care s-au ocupat de numele sărbătorii și de personajul Moș Crăciun au pornit de la diferiți termeni din limba latină, dar au avut de întâmpinat greutăți de ordin fonetic sau semantic. Dată fiind prezența termenilor în limbile slavă (rusă, ucraineană, bulgară, slovacă) și maghiară, problemei dificile ce apărea trebuia să i se răspundă dacă limba română a preluat termenii din limbile slave sau acestea din limba română.

Unii specialiști văd în rom. *crăciun* o continuare a lat. *creatione*, însă prin filieră slavă, la fel ca și colindă, rusalii etc. În afara sensului creștin, comun cu rom. *crăciun*, rus. *korociun* este atestat și cu sensuri „păgâne”, care ar trebui să fie, cele mai vechi. Într-o cronică slavă, datată 1143, cuvântul *korociun* desemnează solstițiul de iarnă. Dacă lat. *creatione* ar fi fost luat pentru a desemna sărbătoarea nașterii lui Iisus, ar fi prea greu de explicat dezvoltarea ulterioară a sensurilor păgâne. Dar la fel de greu ar fi de explicat că împrumutul din limba latină ar fi avut chiar de la început aceste sensuri.

În documentele din Moldova din timpul lui Ștefan cel Mare apar trei persoane cu numele de Crăciun; în Țara Românească patru persoane (prima atestare datează din 1492). În Transilvania, în 1569, Gheorghe Crăciun era conducătorul răscoalei țărănești.

Crăciun este frecvent în toponimie. Astfel, sub forma de **Crăciunel** și **Crăciunești** sunt 5 localități cu primul nume (Olt, Harghita, Alba) și tot 5 cu al doilea nume (Dâmbovița, Hunedoara, Mureș, Vaslui, Maramureș). Mai este atestată și cetatea **Crăciuna**, la poalele Munților Vrancei, deasupra Milcovului (sec. 15). Ruinele cetății au fost amintite de Dimitrie Cantemir, în „Descriptio Moldaviae”.

Să mai notăm că în apropierea localității buzoiene Cislău a existat schitul **Crăciunești**, astăzi dispărut.

Calendarul

Este un sistem de măsurare a timpului, apărut încă în antichitate din necesitățile obiective ale vieții societății. Există calendare solare (anuale) și lunare (după schimbarea fazelor lunii). Calendarul de bază este cel solar, care numără anii și care avea în antichitate diferite durate: la vechii egipteni 365 de zile, iar la romani 355 de zile. În anul 46 (înainte de Christos), în timpul lui Iulius Caesar, s-a făcut o reformă a calendarului solar stabilindu-se durata anului ca fiind de 365 de zile și șase ore. Calendarului nou i s-a spus **iulian**. Cele șase ore, adunate în decurs de patru ani, constituiau o zi în plus, anul respectiv (numit bisextil) având astfel 365 de zile.

Calcululele anterioare au arătat că durata medie a anului solar era depășită în realitate de lungimea anului calendaristic iulian cu 11 minute și 14 secunde. În 1582 papa Grigore al XIII-lea a instituit o comisie de reformă a calendarului, care a corectat această diferență. Întrucât diferența ajunsese până atunci la zece zile, s-a hotărât ca ziua de 5 octombrie 1582 să fie socotită 15 octombrie. Astfel s-a întocmit calendarul **gregorian** (calendarul de stil nou).

În țara noastră calendarul gregorian a fost introdus în anul 1924, începând de la 1 octombrie, stil nou.

Sfântul Vasile

(c. 329 - 379)

Este prăznuit de biserica ortodoxă la 1 ianuarie. Era fiul unor părinți bogați, dar credincioși. Copiii au fost crescuți în principii austere și unii din ei ocupară locuri de frunte în ierarhia bisericii creștine. Sora lui, Macrina, a întemeiat o mănăstire; un frate al său este Grigore de Nisa. Vasile a făcut studii la Cesareea, la Constantinopol, cu Libanius, și la Atena, unde s-a împrietenit cu Sf. Grigore din Nazianz. Terminând învățăturile, s-a întors în Cesareea unde a înființat o școală de retorică. Peste puțin timp se călugări și călători prin locurile unde trăiau pustnicii și călugării. După această călătorie, ajunge în Pont, acolo unde mama și sora sa fundaseră o mănăstire de femei. Făcu și el una, dar de bărbați, și întocmi un regulament al vieții monahale. A înființat Ordinul basilicilor.

Devenind episcop al Cesareei, în anul 370, avu să lupte cu propaganda arienilor, care erau susținuți și de împăratul roman Flavius Valens. Vasile n-a cedat principiilor sale, deși a fost amenințat chiar cu moartea.

Vasile a fost și literat. A scris mult; *Omiliile*, scrise în limba greacă, sunt cele mai reprezentative.

S-a stins din viață la 1 ianuarie 379.

Turta lui Vasile

În noaptea de Anul nou, în Moldova, este obiceiul, ca pe lângă toate bunătățile ce se pun pe masă să se servească și „Turta lui Vasile”, care se prepară din aluatul de cozonac.

Cantitatea de aluat ce se pregătește este în funcție de numărul comeseilor. Se împarte aluatul în bucăți de mărimea unui măr potrivit de mare (câți musafiri sunt, plus una). Se ia o monedă, se învelește în celofan și se pune într-o bucată de aluat. Se așază unse cu unt, se lasă să crească, se ung cu ou, se presară cu susan sau zahăr pudră și se introduc la copt în cuptorul încălzit. Când „turta” este frumos rumenită și a devenit ușoară, se scoate din cuptor, se lasă puțin să se aburească, se scoate din formă, se desprind bucățile una de alta și se așază pe platou.

La ora 12 noaptea, fiecare comesean își alege o bucată din „turtă”, iar cea în plus rămâne pentru casă. Se spune că cel care a găsit banul va avea noroc în noul an. Dacă banul a rămas în bucata care este în plus, în casa respectivă noul an va intra cu noroc și bucurii.

Gruia NOVAC

Sărbătorile de iarnă

După ce **Sfântul Nicolae** a trecut (6 Decembrie), toată suflarea românească (și nu numai) așteaptă sărbătorile cele mari: **Crăciunul** (Nașterea Mântuitorului) și **Anul Nou** (Revelionul). E în toată această așteptare o bucurie imensă conjugată cu nerăbdarea re-descoperirii lui Iisus Cristos, Mitul Suprem al Creștinismului, dar și dorința de a intra altfel în anul care va veni. Toate aceste stări sunt firești, ele având darul de a-i apropia pe **oameni de oameni**, prin rememorarea faptelor bune sau mai puțin bune.

Înainte de a schița o foarte succintă istorie a acestor sărbători, să ne amintim vorbele spuse de mari prelați bisericești.

I.P.F. **Daniel**, Patriarhul României, referindu-se la sărbătoarea Crăciunului, spunea: „*Poezie și cântare sfântă, evlavie și bucurie, colindele românești sunt aur, smirnă și tămâie în sens spiritual, izvorâte din inimi și purtate pe buze, cu daruri și ofrande aduse Pruncului Iisus, ca răspuns la iubirea Sa pentru noi*”.

Iar fostul Arhiepiscop Mitropolit Romano-Catolic de București, I.P.S. **Ioan Robu**, în cuvinte pline de simțire, ne amintea: „*Crăciunul este o chemare să ne lepădăm de orice violență, de orice răutate și să ne deschidem inimile și mâinile pentru oamenii aflați în suferință, scriind cuvântul PACE pe chipul lor*”.

Sărbătoarea **Crăciunului**, la 25 Decembrie, datează din sec. al II-lea și a fost instituită de Telephor, succesorul Papei **Sixte I-iul**, martirizat în anul 139, după unsprezece ani de pontificat.

Sărbătoarea **Nașterii Domnului** a fost fixată în noaptea de 24 spre 25 Decembrie, în secolul al IV-lea, sub pontificatul Papei **Iuliu I-iul**. Până atunci, acest praznic avea loc, de obicei, în **luna mai**, odată cu sărbătorirea primăverii.

Manifestarea cea mai importantă și plină de sentimente înălțătoare este **COLINDUL**. Cuvântul **colind** vine din latinescul **calenda**, însemnând începutul fiecărei luni, are valoarea de „omen” (semn prevestitor, prevestire), adică început al tuturor lucrurilor.

Pe teritoriul românesc, dar și la românii de dincolo de granițele de acum ale României, colindele umplu întreaga zi, de la răsăritul soarelui și până târziu după apusul lui, fiindcă numărul acestora e variabil de la epocă la epocă, iar cântarea lor, mai ales de către copii, e ca o mângâiere binefăcătoare.

Din foarte multele colinde românești, vreau să-i desfăt pe cititori cu unul pe care l-am cântat și eu, prima dată, pe vremea când aveam patru ani, cea care m-a învățat cuvintele și melodia fiind MAMA, odihneasc-o Cel de Sus în pace. „*Steaua sus răsare/ Ca o taină mare,/ Steaua strălucește/ Și lumii vestește/ Că astăzi Curata,/ Preanevinovata,/ Fecioară Maria/ Naște pe Mesia./ Magii cum zăriră/ Steaua și porniră,/ Mergând după rază/ Pe Cristos să-L vază./ Și dacă porniră,/ Îndată-L găsiră,/ La Dânsul intrară/ Și se închinară/ Cu daruri gătite,/ Lui Cristos menite,/ Având fiecare/ Bucurie mare,/ Care bucurie/ Și aici să fie,/ De la tinerețe/ Pân' la bătrânețe*”.

Ajunul Anului Nou și prima zi a anului care vine sunt mai bogate în manifestări de practică sărbătorească, toate acestea fiind forme de urări și felicitări în prag de An Nou. Cea mai cunoscută asemenea formă este *Plugușorul* sau *Plugul*, o creație exclusiv românească. Aceasta, în afară de povestea frumoasă a *pâinii*, de la semănat până la măcinatul grâului mașcat și coacerea colacilor, cuprinde și povestea nașterii poporului român, numele de Traian și Dochia (Dacia, nu?) întâlnindu-le în textul care se rostește la geam.

În zona județului Vaslui și a Bârladului, se întâlnesc mai toate formele de urare și felicitare la sfârșit de an și început de altul nou. Iată câteva: *Capra* (mai ales în comuna Rafaila), *Ursul*, *Sitarii* (în comuna Grivița), *Jienii* (la Stănilești și Vulturești), *Anul Nou și Anul Vechi*, *Nașterea lui Cristos*, *Harachii* (în Gura Bustei) *Vălăretul* (în comunele Bogdănești, Voinești și Muntenii de Jos), *Rândurile* (în Muntenii de Sus), *Căiuții* (numai în comuna Zăpodeni), *Irozii*, *Colindul* specifice momentului (în Berezeni și Pogonești).

O concluzie: toate colindele românești, de unde ar fi ele culese, fac parte dintr-un tezaur comun și, mai ales, unitar, de tradiție și creație populară orală (folclor).

Folclorul e vastul poem al neamului românesc, e o epopee națională care tinde să devină un „document” inestimabil al milenarei noastre moșteniri culturale.

Livia ANDREI

Daruri, bucurii, speranțe doruri

S-au scris atâtea pagini despre iarnă încât nici nu știu ce să mai adaug de aceea am să încep cu spusele preotului Neculai Cojocariu care este paroh la Biserica „Sfinții Apostoli Petru și Pavel” din Borca, județul Neamț:

Se apropie, rostogolindu-se peste noi, ca un bulgăre de zăpadă din milioane de steluțe din lumina albă, lucitoare, sărbători sfinte: Sfântul Apostol Andrei, Apostolul românilor, Ziua Națională, Sfânta treime românească; Sfânta Muceniță Varvara, apărătoarea din adâncuri a minerilor; Sfântul Nicolae cu ghetuțele cumini, cu tot, Sfânta Filofteia cea care înobilează ctitoria Sfântului Neagoe Basarab, Sfântul Ierarh Spiridon – făcătorul de minuni, Moș Ajunul - Bătrânul timp – clipă a mântuirii, Nașterea Mântuitorului... Sărbători care dau frumusețe celestă istoriei eternizându-o... Troienește peste noi, an de an, misterul Întrupării ce despică istoria în două, viscolește peste noi cu colindele bradului verde împodobit, cu păstori și îngeri și magi, troienesc peste noi zile cu gust de cozonaci cu nucă, amintirile trecutelor copilării, viscolește peste noi cu daruri, bucurii, speranțe, doruri.

Daruri, bucurii, speranțe, doruri, cu aceste gânduri întâmpinăm aceste sărbători pe care le dorim mai frumoase, mai bune, mai pline de zăpada de altădată.

Darurile le primim de la cei care ne iubesc și se gândesc la noi sau ni le facem singuri, bucuriile le trăim cu fiecare clipă pe care Bunul Dumnezeu ne-o dăruiește, speranțele sunt în inima noastră, căci fără ele n-am putea supraviețui iar dorurile sunt gândurile tainice pe care le poartă în inimă și suflet fiecare dintre noi.

Ce ne mai lipsește? Ne lipsesc „ninsorile de altădată”, când trăiam din plin bucuria săniușului, a bătailor cu bulgări se zăpadă, când orice baltă devenea patinoar, când zarva noastră de copii umplea străzile orașului sau ulițele satului, când uitam de foame și nu ne păsa de gerul de afară. Și atunci ne gândim, unde sunt iernile de altădată, dar, mai ales unde sunt copiii din noi.

Acum, când Sărbătorile se rostogolesc spre noi, ne dăm seama că anii ne-au troienit și trăim bucuriile iernii privind la copiii, la nepoții și la strănepoții noștri.

Așteptăm alături de ei ca „Din văzduh cumplita iarnă să cearnă norii de zăpadă” și să pună flori la ferestre.

Așteptăm să auzim colindele și plugușoarele, să primim urările de sfârșit de an, dar mai ales să avem speranța într-un an mai bun.

Peste noi se rostogolesc scumpirile și facturile iar cei mai mulți dintre noi sunt copleșiți de lipsuri și nevoi, dar poate că Domnul ne va ajuta să trecem peste acestea și să ne gândim la vremurile de restriște prin care am trecut și am supraviețuit.

Să așteptăm covorul alb de nea și oricât am fi de triști să ne bucurăm de fulgii care se topesc pe fețele noastre umbrite de vreme și de vremuri.

Să așteptăm noul anotimp, dar și cele care vor mai veni cu:

DARURI, BUCURII, SPERANȚE ȘI DORURI.

Anotimpuri

Primăvara-îmi place –
deși-i timp anost –
Pentru că eu însămi
primăvară-am fost.

Vara, pe căldură,
umblu fără rost
Că și eu odată-n
plină vară-am fost.

Dar și toamna-mi place
pentru că e vânt,
Pentru că eu însămi
de-acum toamnă sunt.

Iarna iar îmi place
pentru ce va fi,
M-or răzbate vânturi
și m-or troieni.

Oana ANDREI

Vântul iernii...

Vântul iernii spulberă zăpada
Și adună pe la gard nămeții,
Ca un stol de gaițe, băieții,
De la sănii, începură sfada.

Tremură pe-o ramură sticleții
E-mbrăcată toată-n alb livada,
Doar o clipă a-nviat ograda
Dezmorțită de tumultul vieții.

Înspre seară, luna scoate cornul
Supărată c-o afumă hornul,
C-așa-i iarna: fumegă tot satul.

S-a mutat-din uliți, hărmălaia
Și de râset s-a umplut odaia
Iar pe plită crește aluatul.

Petruș ANDREI

Irina NECHIFOR

Tradiții și obiceiuri de iarnă

O privire critică asupra societății în care trăim

*„Stau în staul jos/ Boi vărğați de sânge
Între ei Hristos/ Dezmiardându-i plânge”
V. Voiculescu, Colind uitat*

Toamna aceasta a fost una generoasă: sclipirile blajine de soare, zumzetul albinelor printre crizanteme și ciripitul păsărelelor din copacii din ce în ce mai goi m-au însoțit până în aceste ultime zile, când cerul este din ce în ce mai mohorât, iar pe ulițe este o liniște apăsătoare. Chiar și așa, o stare de bine mă învăluie, întrucât sunt conștientă că zilele mă poartă spre una dintre cele mai frumoase și încărcată de semnificații perioade ale anului: Crăciunul. Pentru mine este o perioadă, în care, dispând negura timpului, sufletul se îmbracă, iar și iar, cu imaginea bunicilor și a tuturor clipelor minunate petrecute împreună.

Se spune că locul în care ne naștem, experiențele pe care le trăim, influența părinților sau a bunicilor, reprezintă moștenirea personală a fiecăruia dintre noi. Însă aceasta este în strânsă legătură cu moștenirea culturală, adică cu acele valori din trecut, transmise de la o generație la alta cu intenția de a fi ocrotite și conservate. Așa cum se întâmplă cu tradițiile, acel ansamblu de credințe, idei, comportamente constituite în cadrul unei comunități cu privire la un anumit eveniment, dar și cu obiceiurile, acele fapte culturale, care marchează momente importante din viața oamenilor, modelând comportamentul acestora.

Așadar, tot ceea ce cu simplitate ochii nesățioși ai copilului de ieri au înmagazinat, precum mersul la biserică, pregătirea colacilor și a cozonacilor, poarta lăsată larg deschisă pentru colindători, s-a transformat în timp într-o prețioasă comoară, a devenit moștenirea culturală a adultului de azi. Importanța sa este lesne de înțeles, mai ales dacă aruncăm o privire curioasă în literatura română. Tema Crăciunului și venirea pe lume a Mântuitorului a fost abordată și lăsată spre nemurire de o pleiadă de scriitori dragi sufletului nostru. G. Coșbuc, M. Eminescu, I. Creangă, M. Sadoveanu, E. Farago, O. Cazimir sunt doar o parte dintre aceștia.

Crăciunul e despre familie, despre timpul petrecut în sânul acesteia, cel mai frumos cadou fiind dragostea și respectul reciproc, cu urarea ca acestea să ne călăuzească pe tot parcursul anului în viața de zi cu zi. Pe cât de dezirabil este acest lucru, pe atât de dificil a devenit de înfăptuit. De vină or fi circumstanțele. Bătrânii s-au dus, rând pe rând, părinții sunt mai toți plecați prin străinătate, bucurându-se din plin de diversitatea culturală specifică acestei societăți de tip

mozaic, caracteristică zilelor noastre... Însă copiilor rămași acasă cine ar trebui să le vorbească despre frumusețea tradițiilor și a obiceiurilor noastre, despre importanța lor, cine ar trebui să le sădească în suflete dragostea pentru ele? Cine ar trebui să le explice că gutuia de la geam, mirosul cozonacilor, trosnetul lemnului din sobă, Ursul și Capra nu pot fi cumpărate la Târgul de Crăciun, în orice colț de lume ne-am afla?

Știu totuși că există o mână de dascăli devotați misiunii lor și tocmai de aceea nu îmi pierd speranța, care în ciuda tuturor adversităților, la sat și oraș, încearcă să transmită mai departe ceea ce ne face unic ca popor, tradițiile și obiceiurile noastre ancestrale și să hrănească iubirea pentru ele, acest sentiment, pe cât de fragil, pe atât de nobil și înălțător.

Pe unul dintre acești dascăli, domnul Ion Dobrin, l-am întâlnit întâmplător sau poate nu, cu mai bine de doi ani în urmă, împărtășind aceeași dragoste pentru scriitură, eu nostalgică, proiectată în trecut, el un fin observator al prezentului, înzestrat cu o ironie sănătoasă, puțin spus molipsitoare. Fapt care m-a determinat imediat să mă întreb ce vremuri a trăit și ce fel de copil a fost.

Pentru prima dată pare că timpul a fost indulgent cu mine, nu m-a făcut să aștept prea mult, iar astăzi am ocazia să îi adresez câteva întrebări, motivată fiind și de frumoasele activități pe care acesta le-a desfășurat de-a lungul timpului, alături de îndrăgiiții săi elevi.

N.I. – Așadar, pentru cine nu vă cunoaște, cine este Ion Dobrin?

D.I. – De vreo 26 de ani sunt cadru didactic, mai precis, profesor de limba și literatura română, titular la Școala Gimnazială Nr. 1 Pogana, încadrat la Școala Gimnazială Măscurei, și pot spune că fac această meserie cu drag și pasiune, retrăind odată cu elevii mei perioada copilăriei care, zic eu, a fost una foarte frumoasă.

N.I. – Cu siguranță, în preajma sărbătorilor, devenim cu toții mai nostalgici. Poate și datorită faptului că sufletul se vrea din nou copil și se întoarce pe ulița copilăriei. Cum a fost copilăria dumneavoastră, ce anume din sărbătorile de altădată purtați încă în suflet?

D.I. – Sunt multe lucruri frumoase ce-mi trec pe dinaintea. De exemplu, nu pot uita ulița copilăriei, așa

cum ați spus și dumneavoastră, fiindcă era plină de copii de toate vârstele și acele ierni, când zăpezile erau cât gardul, iar noi, copiii, ne bucuram și simțeam farmecul sărbătorilor de iarnă, când abia așteptam să mergem prin sat cu colindul, cu uratul, cu Haiducii și cu Vălăretul cum era pe atunci la Pogana, unde am copilărit și unde am trăit cele mai frumoase momente ale copilăriei alături de tovarășii mei de joacă. Așa lucruri frumoase rămân în minte, nu se uită.

N.I.- Pentru fiecare dintre noi, odată cu trecerea timpului, imaginea mamei prinde din ce în ce mai mult conturul unei icoane... Ce învățăminte primite de la aceasta v-au însoțit pașii pe acest drum, de multe ori întortocheat al vieții?

D.I.- Când eram mic, nu-mi plăcea să stau la grădiniță, iar mama, săraca, făcea o grămadă de drumuri pe zi dus-întors la grădinița din sat, fiindcă ea mă ducea dimineața, iar eu săream gardul și ajungeam înaintea ei acasă, apoi ea mă lua cu binișorul și mă ducea înapoi, și eu fugeam iar, până când, într-o zi, când doamna educatoare avea inspecție încă de dimineață, iar noi aveam de lipit boabe de fasole de diferite culori pe o foaie pe conturul provinciilor țării, și mi-a plăcut. Am realizat o planșă pe care am prezentat-o în față, vorbind despre Moldova, Țara Românească și Transilvania ca un mic istoric, pentru că prindeam din zbor orice informație. Atunci acea doamnă inspector i-a zis doamnei educatoare că „acest copil are cap de ministru”. Din acel moment am prins drag de învățătură și școală.

Mama mă îndemna mereu să fiu cuminte și ascultător, să-mi fac temele, doar că, eu, pot spune că, până în clasa a VIII-a, nu cred că am făcut mai mult de trei teme, fiindcă știam totul din clasă, plus că mai parcurgeam o dată materia, că, sora mea, cu doi ani mai mare decât mine, învăța cu glas tare, iar eu auzeam și știam toate lecțiile dinainte pe de rost. Când am crescut și-am înțeles ce sacrificii făcea și cât de greu îi era să mă țină la școală, chiar nu mai aveam ce învățăminte să primesc, fiindcă înțelesesem ce trebuie să fac.

N.I. – Am avut posibilitatea să vă ascult de multe ori și de fiecare dată am rămas impresionată de dragostea care se simte în cuvinte ori de câte ori vorbiți despre locurile natale, la fel ca despre marii scriitori români sau faptele de glorie ale poporului nostru... De vină să fie tot mama sau vreun dascăl, care înainte de toate a știut să fie OM?

D.I.- În vremea aceea, tot ce învățai la școală se raporta la noțiunea de patrie, de glie, de pământ original, de leagăn al culturii și civilizației. Patria era ca un nucleu în jurul căruia noi trăiam, de aceea trebuia

să fim buni, să putem să ne integrăm în grațiile acelei societăți. Pot spune că am avut la Pogana cei mai buni profesori, dar cel căruia îi datorez că sunt și eu cadru didactic este domnul profesor de matematică, Rafailă Claudiu, care a fost mulți ani directorul școlii. În ianuarie 2017, când am ajuns și eu directorul școlii în care am făcut primii pași, imediat m-am gândit că vin pe locul domnului Rafailă și emoția mă copleșea, fiindcă mă gândeam că trebuie să fiu la înălțime, să fac față tuturor provocărilor.

N.I.- Nu pot trece cu vederea unul dintre numeroasele gesturi de generozitate de care ați dat dovadă, publicând în paginile revistei „Viața Noastră” un articol despre unul dintre elevii dumneavoastră pe care bunul Dumnezeu l-a înzestrat cu harul divin al picturii. Într-o lume în care timpul este ceea ce avem mai puțin, câți dintre copii se pierd din lipsa de timp a adulților? Au ei nevoie de sprijinul nostru?

D.I. – Sunt peste tot copii cu talent. Ei au nevoie de promovare, de încurajare, de susținere. Întotdeauna am fost alături de elevii mei și, când am observat că există printre ei copii cu un anume talent în vreun domeniu, nu am ezitat nicio clipă în a-i ajuta și promova.

N.I.- Legat de cele amintite mai sus, nu pot să nu admir, perseverența cu care încercați să vă implicați elevii în activități variate, toate cu scopul de a-i face să-și cunoască mai bine rădăcinile și de a le trezi acel sentiment nobil de dragoste față de istoria neamului, față de datinile și tradițiile

strămoșești. Este o provocare a lumii contemporane? Există riscul să le pierdem iremediabil?

D.I.- Eu cred că este important ca generațiile să-și cunoască bine rădăcinile și istoria neamului românesc, căci, dacă vor simți admirația și respectul față de înaintașii noștri din isorie, o vor face și față de strămoșii, bunicii și părinții lor, lucru foarte important în societatea de azi care tinde către o globalizare galopantă. Nu sunt refractar la nou, nu zic să umblăm în opinci, dar cred că orice român trebuie să simtă în sufletul său o fărâma din amestecul acela de lacrimi și sânge al strămoșilor care s-au jertfit pentru identitatea națională.

N.I.- Aș spune că atâta timp cât există dascăli „încăpățânați” ca dumneavoastră, speranța e de partea noastră... Cu atât mai mult cu cât v-am aflat secretul... o ultimă „năzdrăvănie” de dragul copiilor. De curând ați pus prima cărămidă la temelia Ansamblului Folcloric „Colindătorii” al comunei Pogana. Cum au primit cei din comunitate acest proiect? Dar copiii?

D.I. – Simt că trebuie să fac asta. Copiii sunt din ce în ce mai greu de convinși, dar mereu am găsit

soluția să ducem până la capăt o activitate, fiindcă sărbătorile de iarnă nu pot trece fără colinde, urături și alte obiceiuri de Crăciun și Anul Nou specifice zonei noastre. Comunitatea se bucură că nu se duc în negura timpului tradițiile noastre atât de frumoase.

N.I. – Numele este sugestiv și totuși de ce „Colindătorii”?

D.I – L-am numit așa din dorința de a-i duce pe copii peste tot, pe la concursuri și festivaluri, ca să intre și ei în contact cu alte grupuri, să vadă alte locuri, să înțeleagă mult mai bine noțiunea de colindă și colindat și de ce nu, să ne facem cunoscuți.

N.I. – Cunoscându-vă, atât cât timpul mi-a permis, am certitudinea că veți face lucruri minunate cu și pentru acești copii. Care sunt atribuțiile principale ale Ansamblului?

D.I – În primul rând vreau ca acești copii să simtă bucuria sărbătorilor, să se simtă utili că oferă momente frumoase celor care-i ascultă, să promoveze și să ducă mai departe obiceiurile și tradițiile locale, să știe lumea de noi, să se bucure și comunitatea din Pogana și din zonă, fiindcă aceste lucruri sunt dovezi ale continuității noastre pe Valea Tutovei.

N.I. – Nu pot decât să vă urez succes în tot ceea ce v-ați propus, conștientă de faptul că puterea exemplului, uneori chiar după un timp mai îndelungat, cu răbdare, dă roade!

D.I- Vă mulțumesc!

Colinde, colinde,
E vremea colindelor,
Căci ghiața se-ntinde
Asemeni oglinzilor.
Și tremură brazii
Mișcând rămurelele,
Căci noaptea de azi-i
Când scânteie stelele
Se bucură copiii,
Copiii și fetele,
De dragul Mariei
Își pieptănă pletele...
De dragul Mariei
Și-al Mântuitorului
Lucește pe ceruri
O stea călătorului.

Mihai Eminescu

Sărbătorile de iarnă la români

Ioan IDRICEANU

Despre sărbătorile de iarnă care sunt cu drag așteptate de români pentru frumusețea și magia lor, se pot scrie multe lucruri frumoase și interesante deoarece conțin cele mai bogate tradiții românești care se păstrează din vechime până astăzi. Pentru început enumerăm câteva obiceiuri care aduc bucurie românilor și anume: împodobirea bradului de Crăciun, colindatul, capra, steaua, plugușorul, semănatul, sorcova.

Simbolul cel mai reprezentativ al sărbătorilor de iarnă este mult doritul brad de Crăciun. Acesta exista în tradițiile românești cu mult înainte de era creștină. Bradul este cel mai reprezentativ arbore din obiceiurile românești, fiind prezent la cele mai importante evenimente din viața omului: botezul, căsătoria și înmormântarea. Se consideră că bradul aduce noroc, viață lungă, prosperitate și fertilitate, motiv pentru care oamenii își împodobesc casa cu crengi de brad. În zilele noastre, românii așteaptă cu drag împodobirea bradului, obicei care are loc în ajunul Crăciunului, iar bradul este ornat cu globuri, beteală și lumini așteptând pe Moș Crăciun care aduce cadouri.

Împodobirea bradului de Crăciun este întâlnită pe tot cuprinsul țării. Obiceiul acesta se întâlnește în România, până la sfârșitul secolului al XIX-lea, numai în casele germanilor care locuiau prin orașele mari și nu face parte din tradițiile vechi românești, ci a fost preluat din Occident. Românii aveau obiceiul de a împodobi un pom, o ramură verde, doar la nuntă și la înmormântarea unui tânăr nenunțat. Crăciunul este și un prilej de a oferi daruri.

În seara de ajun, moșul își lasă darurile sub bradul de Crăciun, unde atât copiii cât și adulții, le găsesc în dimineața sărbătorii. Acum Crăciunul este o sărbătoare de familie, când se adună copiii, părinții, bunicii și nepoții la masă, participă la slujbele bisericii, îi primesc pe colindători, sau fac parte ei înșiși din cete. Crăciunul este considerat sărbătoarea păcii, când orice conflict încetează.

Un obicei foarte cunoscut este colindatul care începe în data de 24 decembrie și poate continua două sau trei zile. La colindat participă de obicei grupuri de

copii, dar și grupuri de oameni maturi, bătrâni, grupuri de fete, de băieți, de tineri căsătoriți etc., în funcție de zonă. Colindatul are loc în curtea gospodariilor, în casă sau sub fereastră. Deseori, colindătorii sunt primiți în casă deoarece se spune că ei aduc sănătate și un an prosper și sunt recompensați cu nuci, mere, colaci, și mai recent cu bani. În ajunul Crăciunului, focul din casă nu ar trebui să se stingă, pentru ca anul ce vine să fie luminos și bogat. În anumite zone ale țării are loc "jocul moșilor" adică

colindarea gazdelor de către colindători care poartă măști și urează sănătate și fericire gazdelor. Toți colindătorii, indiferent de vârstă, primesc câte un colac ce simbolizează soarele, de asemenea ei primesc mere și nuci. Tot în ziua ajunului încep să meargă colindătorii pe la casele oamenilor: de dimineață colindă copiii cei mai mici, spre după-amiază școlarii, iar către seară colindă tinerii. În această seară se spune că este păcat dacă o gospodărie are ușa închisă în ajunul Crăciunului și nu poate să-i primească pe colindători. Cetele de colindători cutreieră ulițele satelor și gospodăriile țărănești, rostind tradiționalele urări, melodiile și textele colindelor fiind minunate.

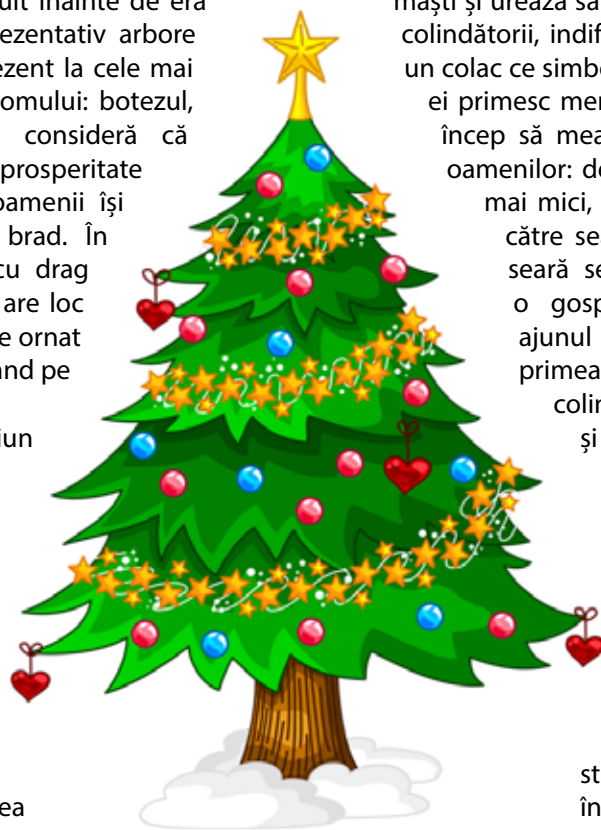
Adevăratul colindat se desfășoară în seara și noaptea de Crăciun. Odată intrați în curtea casei, colindătorii își deapănă repertoriul înaintea stăpânilor casei care îi întâmpină în prag, cântecele fiind aproape întotdeauna însoțite de dansuri.

Apoi, gazda invită colindătorii în casă,

unde înainte de a se așeza la masă pentru ospățul comun, se obișnuiește să se cânte alte câteva colinde. Numărul colindelor depinde în mare măsură de rangul gazdei și de belșugul de daruri pe care ea urmează să le ofere.

Obiceiul de a umbla cu capra se ține de regulă de la Crăciun până la Anul Nou. Măștile sunt înlocuite de masca unui singur animal - capra, care este frumos împodobită în multe culori iar obiceiul se practică în multe regiuni mai ales de Anul Nou.

Mersul cu steaua este un obicei vechi ce se întâlnește la toate popoarele creștine care în timp și-a mai pierdut

din semnificație. Acesta avea menirea de a vesti oamenilor nașterea lui Hristos iar copiii care mergeau cu steaua se deghizau în magi și vesteau marea minune. Cântecul despre stea provine din surse diferite: unele din literatura bizantină ortodoxă, altele din literatura latină medievală și multe din ele chiar din tradițiile locale. Micul cor al stelarilor, care intră în casă în zilele Crăciunului, cântă „Steaua sus răsare”, precum și alte cântece. În zilele Crăciunului, până la Sfântul Vasile, sau chiar până la Bobotează, copiii umblă cu Steaua. Ei umblă în cete mici, cu o stea făcută dintr-o sită veche, cu șase, opt sau douăsprezece colțuri, învelite în hârtie colorată iar în centru, cu icoana Nașterii Domnului. Miezul cântării lor se referă la căutarea și aflarea pruncului Iisus de către magi dar cuprinde și o parte a troparului Nașterii Domnului precum și urări pentru gazde.

Plugușorul este o urare tradițională în preajma Anului Nou, unde este păstrat obiceiul ca urările făcute să conțină un substrat agrar. Obiceiul cu adanci rădăcini în spiritualitatea românească, plugușorul este o colindă agrară declamată, cu elemente teatrale, având ca subiect munca depusă pentru obținerea pâinii. El este întotdeauna însoțit de strigături, pocnete de bici și sunete de clopoței, dar plugul adevărat, tras de boi, a fost înlocuit cu un plug miniatural, mai ușor de purtat, sau de buhaiul care imită mugetul boilor. Plugul, ornat cu hârtie colorată, panglici, ștergare, flori, pe care se puneau eventual și un brad, era o prezență nelipsită în cadrul acestei colinde. Textul plugușorului imprimă un ritm vioi, urările sunt vesele și optimiste.

Plugușorul se recită din casă-n casă în Ajunul Anului nou, seara, sau până în dimineața Anului Nou. Era practicat de copii sau adolescenți, ca și acum, dar se spune că, mai demult, îl practicau numai bărbații în puterea vârstei. În prezent, plugușorul este mult utilizat pentru felicitarea autorităților și intens mediatizat, ca și majoritatea obiceiurilor de iarnă. Pe la case, în sate și la orașe, se practica în cete mici de copii, până în dimineața Anului Nou. În unele locuri se mai practică plugul cel mare, cu plug tras de boi sau purtat de flăcăi.

În general, colindătorii poartă costumul popular de sărbătoare, adăugând pălării sau căciuli. Uneori aceștia poartă o bătă sau măciucă, special ornamentată, traistă, clopoței, tobe sau alte instrumente muzicale ori fluier în anumite zone, o panglică roșie sau tricoloră pe piept, peste mijloc, sau la bătă. Frecvente sunt acum și ornamentele din beteală, hârtie creponată, globuri sparte, paiete, etc. Repetițiile se fac de la începutul Postului până la Sfântul Nicolae sau chiar cu câteva zile înainte de Crăciun. Tradiția era ca o ceată să-și aleagă o gazdă, la care se organiza și petrecerea de Crăciun, aceasta fiind de obicei un om mai bogat din sat. Ca daruri, colindătorii primeau colaci, mere, nuci, dulciuri, cârnați și produse din carne de porc. Mai recent, primesc exclusiv bani. La casele unde nu erau primiți sau găseau poarta încuiată, rosteau „descolindări”- formule de urări negativ-umoristice adresate gazdei, ori luau poarta și o mutau din loc.

În dimineața Anului Nou, ca o continuare a Plugușorului, copiii umblă cu semănatul. Ei aruncă semințe de grâu, porumb sau orez prin case și peste

oameni și rostesc o urare scurtă :”Sănătate! Anul Nou!”, primind în schimb bani, fructe, nuci și colaci.

O altă formă de urare de Anul Nou asemănătoare cu semănatul este sorcova, care este un alt obicei de Anul Nou, ce aduce mare bucurie copiilor. Umblatul cu sorcova se face în dimineața zilei de 1 ianuarie. Copiii poartă o crenguță înmugurită de copac, sau o sorcovă confecționată dintr-un băț în jurul căruia s-au împletit flori de hârtie colorată. Numele de sorcovă este de origine bulgară și vine de la cuvântul „surov”, care înseamnă verde, fraged, făcând aluzie la ramura abia îmbobocită, ruptă dintr-un arbore. Obiceiul este practicat de copii, care intră în casă, atingând de mai multe ori persoanele cu sorcova și fac urări de bine și bunăstare celui sorcovit.

Acum cu toții ne amintim cu nostalgie de perioada copilăriei, când abia așteptam să vină sărbătorile, să mergem cu colindatul, uratul, semănatul. Indiferent de cum era vremea, ne adunam, făceam repetiții și plecam la colindat fiind bucuroși pentru că primeam bănuți ori dulciuri sau ceea ce ne ofereau cei pe care îi colindam. Eram atât de încântați de acest lucru încât nu mai simțeam frigul de afară. A fost o parte frumoasă din viața noastră și ne-o amintim cu drag atunci când primim și noi la rândul nostru colindători.

Anul Nou este mai mult o sărbătoare laică decât una religioasă. Ea marchează trecerea în noul an civil (anul nou bisericesc începe la 1 septembrie), fiind și ziua de prăznuire a Sfântului Vasile cel Mare. În această perioadă se practică mai multe obiceiuri populare, având în general caracter distractiv sau de urare dar implicând și tradiția românească, mai veche sau mai nouă. Așa cum Crăciunul este dominat de colinde, Anul Nou este marcat, în comunitatea românească, de urarea cu plugușorul, cu sorcova, cu buhaiul, vasilca și jocurile mimice cu măști de animale sau personaje țărănești. Sunt obiceiuri care încă se păstrează și în prezent.

Cea mai practică sărbătoare este însă Revelionul. Fie în familie, fie cu prietenii, fie la vreo cabană, sau la marile petreceri organizate de autoritățile administrative, românii petrec cu joc, mâncare și băutură. La miezul nopții, la cumpăna dintre ani, ciocnesc un pahar cu șampanie, aprind artificii, sau pocnesc, nu din bici cum era odată obiceiul, ci cu petarde.

Prin fastul și diversitatea lor, sărbătorile de iarnă sunt cele mai ample și mai spectaculoase evenimente de cultură populară actuală. Aceste trăsături ale lor au făcut ca să fie atât de mult apreciate în cadrul unor spectacole și festivaluri de folclor.

Sărbătorile religioase de iarnă la români fac parte din spiritualitatea acestui popor și impun o solemnitate aparte.

Acestea cuprind Postul Crăciunului (15 noiembrie) și țin până la Sfântul Ioan (7 ianuarie). Este o perioadă bogată în obiceiuri, diferite de la o zonă la alta, având în centru marile sărbători creștine. Reperele mai importante sunt: Postul Crăciunului, Crăciunul, Anul Nou, Boboteaza și Sfântul Ioan.

Postul Crăciunului este, în felul său, un paradox: un post de bucurie, deși în tradiția creștină postul înseamnă pocăință, asceză, întristare. Postul Crăciunului înseamnă

toate acestea la un loc și simbolizează întunericul în care se afla lumea înainte de venirea Mântuitorului dar întrucât așteaptă și prevestește Nașterea lui Mesia, este un post de bucurie, un post ușor, cu dezlegare la pește în fiecare sâmbătă, duminică și sărbătoare mai importantă.

Pe 21 noiembrie este o sărbătoare importantă, cunoscută în popor sub numele de Ovidenie. Este vorba de Intrarea în Biserică a Maicii Domnului, care a rămas vreme de 12 ani în Sfânta Sfințelor din templul iudaic, pentru ca apoi să fie logodită cu dreptul Iosif. În popor se spune că în această zi, cerurile se deschid și se fac praznice pentru cei ce au suferit moarte năpraznică.

O mare sărbătoare este cea a Sfântului Apostol Andrei (30 noiembrie), cinstit ca apostol al românilor, întrucât, din spusele istoricului Eusebiu al Cezareei reiese că acestuia i-a revenit, prin tragere la sorți, să propovăduiască Evanghelia în părțile Traciei și ale Scythiei, adică Dobrogea de azi. În câteva povestiri locale care au fost păstrate de către români, se vorbește despre peștera sa din Dobrogea, despre locurile pe unde a propovăduit. Astăzi Sfântul Andrei este sărbătorit în toate bisericile, prin sfinte slujbe. De asemenea, i se aduce cinstire prin numirea copiilor cu numele său, prin zidirea de biserici avându-l ca ocrotitor, fiind sărbătorit chiar și în mass-media unde unele posturi de televiziune îi dedică emisiuni speciale.

Pe 6 decembrie, urmează sărbătoarea unui sfânt ținută cu mare dragoste: Sfântul Ierarh Nicolae al Mirei Lichiei, care a strălucit prin milostenie, înțelepciune și propovăduirea dreptei credințe, apărând Biserica de învățătura ereticului Arie. În amintirea bunătății acestui sfânt și astăzi românii oferă daruri copiilor iar aceștia le găsesc, în dimineata acestei zile, în ghetuțe sau sub pernă.

Importantă este și ziua de Ajun (24 decembrie), cunoscută ca zi de post aspru. În această zi, în trecut, femeile mâncau numai seara prune uscate sau poame fierte. Cel mai cunoscut obicei de Ajun este mersul cu icoana. Acum obiceiul durează mai multe zile și nu mai este practicat de băieții din corul bisericii, ci de preot însoțit de dascăl. Ei colindă din casă-n casă, stropind cu aghiazmă casa și locatarii, cântând troparul Nașterii Domnului: „Nașterea Ta Hristoase, Dumnezeu nostru, răsărit-a lumii lumina cunostinței. Ca într-o dânsa cei ce slujeau stelelor, de la stea s-au învățat să se-nchine Ție, Soarelui dreptății, și să te cunoască pe Tine, Răsăritul cel de sus. Doamne, Mărire Ție! „

Sărbătoarea Nașterii Domnului sau Crăciunul este zi de mare bucurie și binecuvântare pentru creștini. Este sărbătorită la 25 decembrie de prin secolul al IV-lea (până atunci se sărbătorea la 6 ianuarie, odată cu Botezul Domnului, sub numele de Epifanie sau Teofanie).

În calendarul actual al românilor, sărbătoarea are caracter creștin, fiind sărbătorită atât prin participarea la slujbele bisericești, cât și prin practicarea unor obiceiuri

populare, cel mai important dintre acestea fiind colindatul.

În prezent, se poate vorbi de un caracter în general creștin al colindatului. Colindătorii îi simbolizează pe îngerii care cântau deasupra ieslei din Betleem, slăvind nașterea Pruncului Iisus.

Colinda are o funcție de urare și o funcție de vestire a Nașterii Domnului. Ei îi sunt asociate tendințele tot mai marcante de trecere de la ritual la spectacol însă în zilele noastre s-au mai uitat vechile simboluri și funcția lor originală, accentul deplasându-se pe valoarea estetică, pe frumos.

Remarcăm că nici de Anul Nou nu lipsesc colindele. Ele însă vestesc această sărbătoare și conțin urări pentru noul an, îndemnuri morale și sfaturi. Dacă până acum era obiceiul de a trimite și primi felicitări scrise, cu urări pentru Noul An, astăzi se trimit prin mesaje sau pe e-mail.

De Anul Nou în mănăstirile din România, este obiceiul de a se face priveghere și slujbă de toată noaptea. A doua zi, de Sfântul Vasile, se citesc moliftele pentru dezlegare de lucrările diavolești și rugăciuni de binecuvântare a anului care începe. În această noapte se spune că se deschid cerurile. Iar cui priveghează și le vede deschise, i se va da orice va cere. Se mai spune că așa cum e omul la Anul Nou, așa va fi tot anul (vesel sau trist).

Boboteaza, numită și Epifanie (arătarea Domnului), este unul dintre cele mai mari praznice creștine fiind sărbătoarea Botezului Domnului în Iordan, de către Sfântul Ioan Botezătorul. În primele trei secole creștine, se sărbătorea odată cu Nașterea Domnului. Este o mare sărbătoare a românilor pentru că în aceasta zi, s-au arătat toate Persoanele Sfintei Treimi și tot acum se sfințește Aghiazma Mare. Cu câteva zile înainte de Bobotează preotul umblă „cu ajunul”, colindă fiecare casă, cântând troparul sărbătorii, stropind cu aghiazmă oamenii și locul. Peste tot în țară se face sfințirea mare a apei (Aghiazma Mare). Cu această apă sfințită se stropesc casele, oamenii, animalele, păsările, etc., ea fiind izbăvitoare de boli, sfințitoare și purificatoare. Se bea 9 zile după Bobotează și în cursul anului, de către cei opriți de la Sfânta Euharistie. Se păstrează ani de zile, fiindcă este nestricăcioasă.

A doua zi după Bobotează este sărbătoarea Sfântului Ioan Botezătorul care încheie ciclul sărbătorilor de iarnă. Este sărbătoarea „celui mai mare om născut din femeie”, care L-a botezat pe Cel propovăduit de El.

Prin diversitatea și frumusețea lor, sărbătorile de iarnă sunt cele mai interesante și mai spectaculoase din cultura populară tradițională a românilor. Deoarece crează o atmosferă deosebită, sunt atât de mult adorate și mediatizate.

În calendarul românilor, acest ciclu de sărbători este foarte important. Este cea mai lungă perioadă a anului când sărbătorile se țin lanț, bogată în semnificații și evenimente creștine, care îi leagă pe români de tradițiile populare și de locurile natale.

De Crăciun străbatem veacuri

M-Cora PERJU

„Poporul român are o mulțime de legende, datini și credințe foarte interesante despre Sărbătoarea Crăciunului”, toate gravitând în jurul nașterii lui Iisus. **Poveștile**, reprezentând împletirea legendelor biblice cu tradiția ortodoxă românească și cu elemente de folclor autohton, stau la baza colindelor și a cântecelor de stea care încălzesc această frumoasă sărbătoare. **Colindele** sunt cântecele cu care Hristos este întâmpinat pe pământ, tradiția fiind păstrată încă de pe vremea romanilor. Etimologic, colind provine din „kalendae” ce erau sărbători păgâne de Anul Nou, când romanii, strămoșii noștri, urau noroc și fericire prietenilor, iar copiii romanilor umblau din casă în casă cântând imnuri. Aceste datini s-au transformat, cu timpul, în sărbători creștine, fiind preluate nu numai de către români, ci și de alte popoare. Cele mai numeroase colinde sunt cele religioase, vestind astfel nașterea pruncului Iisus sau călătoria Maicii Domnului spre Betleem. Cântecele de stea românești au proveniență diferită: ori din lumea bizantină ortodoxă, ori din tradiția bisericii medievale catolice. Colindatul cu steaua în apropierea Sfintei Sărbători a Nașterii Mântuitorului, este o scumpă și mult îndrăgită tradiție creștinească, populară și plină de semnificații duhovnicești.

„Adevărații colindători”, lipsiți de artificiiile vremurilor de mai târziu, se opreau pe la ferestrele gospodarilor, iar de după perdele apăreau năsucuri de copii curioși, lipite de geamurile aburite. Copiii erau vrăjiți de acele datini. Nu era tehnologie, nu era opulență, era simplitate, tradiție, suflet curat și bucurie. Din păcate Crăciunul și-a cam pierdut adevărata semnificație (nașterea pruncului Iisus), rezumându-se la decoruri ce bucură privirea, la cadouri ce bucură sufletul sau hrănesc vanitatea, la mâncare multă.. dar cred că cel mai important este Spiritul Crăciunului, esența acestei minunate sărbători care adună în jurul bradului familia, care aduce liniște, armonie, căldură sufletească și bunătate. De Crăciun ar trebui să oferim: **o clipă de răgaz**, o clipă în care să oprim timpul, iar timpul să ne ofere amintiri, pentru că..da, cartea vieții este formată din amintiri; **o bucurie** unui suflet curat, **să ne împăcăm** cu cei cu care ne-am certat pentru că s-ar putea să nu mai avem timp de reconciliere. Datină sau legendă, tradiție sau modern, Crăciunul, cu tot ceea ce semnifică el, este o sărbătoare minunată, cu familiile unite, cu miros de cozonaci și cetină în acorduri de clopoței pe fundal de colinde.

Colinde

Petruș ANDREI

Colind

Vin să-mi colind frații, leri-i ler,
Că mă strânge-amarnic lagărul de fier,
Să colind la geamuri triste surori,
Să pătrundă-n suflet sfinte sărbători.

Să colind bunicii, leri-i ler,
Că stau în Siberii dăltuiți în ger,
Să le-aduc de-acasă azimă de dor
Că de-un râu de lacrimi le-am rămas dator.

Să audă lupii și să-i înspăimânt
Când vor înțelege graiul nostru sfânt,
Să audă câinii și-un întreg popor
Ca să scape turma cu al ei păstor.

Să colind copiii, leri-i ler,
Ca să vadă luna răsărind pe cer
Și să lumineze la-nceput de an
Ca să iasă neamul nostru la liman.

Să colind o țară, leri-i ler,
Fără gard de sârmă și nici grănicer.
Eu îmi plâng colindul, dorul să-mi alin
C-un coltuc de pâine și-un pahar de vin.

„E vremea colindelor”

Peste țara-ntreagă viscolește
Iarna dă cu biciu-n bidivii
Și cu amintiri ne troienește
De pe vremea când eram copii.

Mirosea a cozonac cu nucă
Și a trandafiri usturoieți
Și ne apuca un dor de ducă
Pe boboci de fete și băieți.

Ca pe apă ne spuneam colindul
Și sunam voioși din zurgălăi,
Rolul fiecăruia știindu-l
Satul răsuna de „Mânați, mări!”

Căpătam colac, și nuci, și mere
Iar când traista devenea prea grea
Ne luam cu toți la revedere
Să venim cu cântecul de stea.

Să ne amintim cu bucurie
Noaptea-n care s-a născut Iisus
Și de frageda copilărie
Care mult prea iute ni s-a dus.

Ninge peste țară ca-n poveste,
Steaua se aprinde sus pe cer
Și vin pui de îngeri la ferestre
Să ne-ncânte iar cu „Leri-i, leri!”

Colinda și plugușorul neamului românesc

Colindă unii numai pe afară,
Când pot prea bine colinda în țară.
Putem să colindăm la noi acasă
C-avem o țară mândră și frumoasă.

La noi colinda și cu plugușorul
Înseamnă limba, țara și poporul
Dar și credința noastră strămoșească
Iar bunul Dumnezeu s-o ocrotească

Și România veșnic să trăiască!

Prof. **Carolina BOROȘ**

Dragă Moș Crăciun,

Este pentru prima oară când îți trimit o scrisoare, dar simt nevoia să îți împărtășesc câteva din gândurile, visurile și trăirile mele. Nu vreau să îți cer nimic, doar îmi doresc să am alături un prieten adevărat, căruia să mă destăinui.

Îmi amintesc anii copilăriei când bunica, la culcare, îmi povestea întâmplări din tinerețea ei, înainte ca bunicul să o fure de la mama ei, din Ardeal, și să o aducă pe plaiuri moldave. Îmi amintesc cu ce emoție ascultam despre momentul 1918, momentul Marii Uniri, despre care îmi povestea cu lacrimi în ochi. Avea 18 ani atunci. Vedeam cu ochii minții convoaiele de oameni din satele transilvănene plecând spre Alba-Iulia, îmbrăcați în straie populare, trăiam emoția și bucuria lor la gândul că, după secole de oropsire, vor fi uniți cu Regatul. Revăd momentul în care tineri entuziaști fluturau drapelul tricolor deasupra capului, mândri și neînfricați, dar și tragicul moment în care tânărul Ioan Arion, de 24 de ani, este împușcat în gara Teiuș, în timp ce flutura steagul României de la fereastra trenului ce-l ducea spre Alba. Pot spune, cu certitudine, că bunica m-a făcut să îmi iubesc țara și istoria noastră, cea adevărată, trăită de ea. Nu pot uita, însă, nici că îmi spunea să nu povestesc nimănui ce aflam de la ea, pentru că puteam avea necazuri. Am înțeles târziu ce voia să spună.

Mi-aș dori să pot da timpul înapoi, să fiu iar acel copil care își prindea mama împodobind bradul, să îi aud iar vocea caldă și suavă învățându-mă cântecelul „Moș Crăciun”. Parcă o văd pe bunica privindu-mă cu drag din pragul bucătăriei, acolo unde pregătea cele mai gustoase bucate ardelenesti, acele sarmale „dodoloațe”, cârnații delicioși pe care-i făcea după gustul nostru, nu prea iuți „să nu îi doară burtica pe copii”.

Copiii eram eu și vărul meu, Radu, mai mare cu 4 ani decât mine, de la care am învățat multe lucruri. Mi-ar plăcea să fiu iar în curtea locuinței noastre, unde vărul meu mi-a făcut din lut o căsuță minusculă, cu ușă, ferestre și cerdac în față. Eram atât de fericită că, la 8 ani, aveam casa mea, doar a mea și că puteam să o îngrijesc! Tot el m-a făcut să înțeleg lecțiile la fizică (obiect care nu prea mi-a plăcut, recunosc). Parcă văd cum mi-a demonstrat fenomenul de frecare pe un plan înclinat. A fost cam sadic, acum recunosc, dar

atunci eram încântată. A prins un bâzoi din acela care te agasează vara, i-a rupt aripile și l-a pus pe un plan înclinat, ca să văd cât de repede coboară. Apoi, a făcut din sârmuliță un micuț car, la care l-a „înhămat” pe bietul bâzoi și l-a pus iar să coboare pe planul înclinat. Evident, am descoperit faptul că, din cauza frecării carului cu planul, coborârea era încetinită.

Tot el a fost cel care mi-a deschis gustul pentru muzica anilor '70. A venit de la cămin (era elev atunci la Liceul de fizică din Măgurele) și mi-a spus încântat:

- Hai să-ți pun cea mai frumoasă melodie pe care ai auzit-o! Se numește „Paloma blanca” și o cântă un tip, George Baker!

Atunci am învățat primele cuvinte în engleză, mai mult deducând, deoarece am avut întotdeauna o ușurință nativă în învățarea limbilor străine.

Mi-ar plăcea, dragă Moșule, să fiu iar copil, alături de mama, atunci când mă lua cu ea în concedii. M-a făcut să iubesc muntele, frumusețea naturii și viețuitoarele ce trăiesc pe acest pământ alături de noi, oamenii. M-a învățat să le ocrotesc și să le respect, să mă gândesc la faptul că au și ele rostul lor pe lume. Și acum, când pășesc, dacă văd o furnicuță sau un gândăcel, fac pasul mare și le ocolesc, pentru a nu le călca.

Cel mai mult îmi amintesc vacanța de la Predeal, la Cabana „Trei brazi”. Era o vară superbă, muntele strălucea în lumina soarelui, brazil străpungeau cerul cu măreția lor inconfundabilă. Era o liniște pătrunzătoare și o pace care îți pătrundea în adâncul sufletului. Leșisem la plimbare prin stațiune, când o aud pe mama:

- Uite un fotograf! Vrei să facem poze?
- Da! I-am răspuns entuziasmată.
- Așezați-vă lângă ursul acela și vă voi face cea mai frumoasă fotografie! spuse el.
- Nu vreau!! am țipat eu. E mare și fioros! Mi-e frică!
- Nu trebuie să te temi, este împăiat, a spus fotograful.
- Ce înseamnă „împăiat”? am întrebat speriată, parcă intuind răspunsul.

Explicația dată m-a făcut să plâng. Câtă cruzime! Nu puteam accepta așa ceva, dar mama m-a luat lângă ea și am stat la pozat. Privesc uneori poza din copilărie și o văd pe mama tânără, frumoasă și zâmbitoare, alături de o fetiță cu o mutriță îmbufnată, încruntată și indignată! Auzi, să umpli cu paie blana unui biet

animal, doar pentru plăcerea de a face bani!

Da, Moșule, mi-aș dori să mă întorc la anii aceia ai inocenței, ai bucuriei nedisimulate, când mergeam cu tramvaiul în oraș și mă uitam cu ciudă la picioarele celor din jur care atingeau podeaua vehiculului, ale mele fiind scurte și atârinate ca niște frunze în copac. Mă gândeam atunci ce fericire e să fii mare, să poți face ce vrei tu, să iei decizii fără să te certe cineva că ai greșit. O, gânduri ingrate! De mi-ați fi strigat atunci că nu e chiar așa cum cred eu, poate că nu m-aș fi grăbit să cresc. Iluzii! Timpul trece iremediabil, oricât nu ne-am dori acest lucru.

Moșule, tu ești bun și drept, nu poți face ceva să oprești timpul? Dar să-l oprim noi, la momentele pe care le dorim noi, cele mai frumoase și mai emoționante din viața noastră.

Dragă Moș Crăciun, acum înțeleg ce voiau să spună părinții și bunicii noștri când ne repetau că vom trăi în "secolul vitezei". Am ajuns aceste timpuri; totul este ca un vârtej în jurul nostru: ne grăbim, ne enervăm de la orice nu iese cum vrem noi, ne privim cu suspiciune unii pe alții și călcăm pe suflete, pe sentimente și pe emoții. Am uitat să iubim sincer, să îi respectăm pe cei din jurul nostru, să ajutăm fără să așteptăm răsplată pentru orice.

Moșule, fă, te rog, ceva și, asemenea copilului din **Crăiasa zăpezii**, topește gheața ce a cuprins inima omenirii! Fă-o din nou să bată pentru bunătate, iubire, pace și dorința de bine.

Cu drag,

Un optimist incurabil, cea care știe că speranța iese mai târziu din cutia Pandorei, dar nu va fi ucisă niciodată!

Moment înghețat

Fulgii dansau ușor în jos
Venind din cerul nopții cristaline,
Coborau în număr tumultos
Printre razele de lună plină.

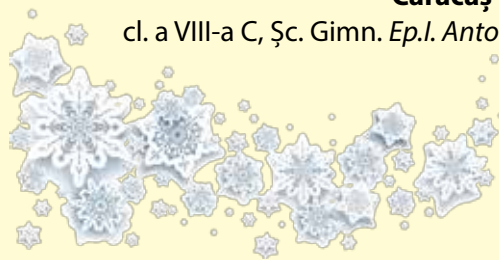
Se așterneau pe pământu-nfrigorat,
Fulg după fulg alunecau pe vânt
Acoperind încet, încet, lacul înghețat
Albind continuu malul cărunt.

O armată înghețată coboară din cer
Se așează pe case, copaci, orice
Aducând cu ei mărețul ger
Și creând peisaje mirifice.

Lănci de gheață se formează pe la streșini
Impunător; alungându-se sacadat,
Pe străzile pustii nu mai trec nici mașini;
Iarna a pus peste tot un sigiliu înghețat.

Caracaș Petru

cl. a VIII-a C, Șc. Gimn. Ep.I. Antonovici

Simplitate

Era o zi frumoasă, deosebită. Una în care razele dovieacului de pe cer cădeau pe pământ sub forma unor culori vesele, culorile pline de gingășie, curiozitate și puritate ale copilăriei. Într-un parc, pe o banca, stă o femeie.

Ochii admirau dansul neconținut, viu, al unui copil, printre multicolorele frunze ale păduricii. Cei ce privesc și ei peisajul vor rămâne pret de câteva clipe uluiți. Vor afirma faptul că peisajul creat de mine este incorect, necorespunzător. Întrebarea acestora: *De ce oare se mai vede încă un soare, la nivelul solului?* Eu voi spune că tabloul nu are nimic în neregulă, ba chiar respectă întru-totul realitatea și aș mai adăuga indicația: *Pentru a găsi lumina, priviți în adâncul sufletului. Când o veți găsi, veți fi de acord cu decizia mea. Ba chiar veți spune că soarele de pe cer pălește în fața fratelui său mult mai tânăr, care atrage privirile tuturor cu mișcările sale aparent haotice, dar care de fapt sunt perfect ordonate, astfel încât să poată transmite un simplu și puternic mesaj: **Sunt copil!***

Spectacolul ar putea continua la nesfârșit, însă ceva îl oprește. S-a stins lumina micului soare. Negrii nori se aduna pe cer, iar globul luminos este acum înecat în șiroaie de picturi reci, amare. Mama tresare ca și cum întregul pământ s-ar fi făcut bucățele. Aleargă spre mica rază de soare ca spre ceea ce îi alimentează cu viață trupul. Ajunsă lângă prunc, îi alina durerea, cu o mângâiere caldă, ce îi redă veselia. Copilul se împiedicase doar, de o piatră, invidioasă parcă pe strălucirea lui.

Acesta reia piesa, încântând și mai mult mereu prezentul său spectator, **mama**.

Frunză Eduard Ștefan

cl. a VIII-a C, Școala gimn. Ep.I. Antonovici

OBICEIURI ȘI TRADIȚII STRĂMOȘEȘTI DIN COMUNA TODIREȘTI, JUDEȚUL SUCEAVA, CU OCAZIA ANULUI NOU

Prof. **Mihai BOCANCEA**

Odată cu venirea nopților lungi de iarnă și începerea postului Crăciunului, sătenii noștri la fel ca toți românii se pregătesc cu multă bucurie, după datina străbună pentru sărbătorile de iarnă. Acestea sunt așteptate chiar cu emoție pentru că a mai trecut un an cu bune și cu rele și există speranța că anul care va veni va fi mai bun, mai bogat și dacă se poate cu mai multe împliniri, pentru că așa suntem majoritatea românilor dintre noi, optimiști. Ne bucurăm că am strâns recolta, ne-am pregătit pentru iarnă și așteptăm venirea noului an. Sărbătorile de iarnă încep cu Crăciunul, Ziua Nașterii Mântuitorului, Domnul nostru Iisus Hristos.

După ce a trecut Crăciunul, întregul sat se pregătește pentru Anul Nou.

Sărbătorirea Anului Nou își are originea în timpuri străvechi. În acea perioadă, ceremonia plugului și a semănatului se făceau la începutul primăverii, adică la începutul lui martie, când începea în vechiul calendar Anul Nou. După schimbarea calendarului, când s-a stabilit ca Anul Nou să înceapă la întâi ianuarie, obiceiurile amintite mai înainte s-au menținut.

Ajunul Anului Nou așa după cum nota Simion Florea Marian „este seara de peste an, cea mai bogată în datini și credințe, cea mai misterioasă și totodată una dintre cele mai plăcute pentru poporul român, este seara Sfântului Vasile sau a Anului Nou”.

Prin toate obiceiurile practicate, spunea poetul Vasile Bumbac (1837 - 1918), originar din satul Costâna: „Poporul român care se ocupă cu plugăritul și păstoritul,

nu pretinde de la Anul Nou alte daruri decât un timp mănos pentru câmp și vitele sale. De aceea se explică și întâmpinarea ce-o face dânsul aceluia călător neobosit, din care se urzesc veacurile, se urzește veșnicia. Românul, mai cu seamă cel fruntaș, este mândru de plugul său, de boii săi, și de aceea anină un clopoțel de tânjale plugului, ca să atragă asupra sa atenția trecătorilor. Dar și altfel iubește românul să cânte o doină, să fluiere o horă, ținând plugul de coarne, să producă alaiul pentru sine și pentru bourenii săi, căci mare este bucuria Românului când sosesc timpurile aratului”. (1869)

Cam cu trei zile înainte acestei sărbători, (când este în calendarul creștin ortodox și ziua Sfântului Vasile), toată lumea intră în febra pregătirilor. Mai întâi gospodinele făceau curățenie în casă, cu toate că acest lucru l-au făcut și înainte Crăciunului. Bărbații pregăteau lemnele pentru cuptorul în care nevestele coceau în ajunul Anului Nou colăcei pentru copiii urători. Pentru nepoți, fini sau vecini acești colăcei erau ceva mai mărișori și presărați cu sămânță de mac. Se mai coceau colaci și pâine pentru casă, iar fetele de măritat coceau colaci mari pentru iubiții lor.

Uneori, pentru a întrece alte fete, cele care erau mai mândre, spărgeau gura la cuptor pentru a face colaci mai mari decât cei obișnuiți. Gospodarii scoteau mere, fie din stogul cu fân, unde au fost păstrate până la această dată, fie din *groapa cu barabule* (cartofi) ori din beci pe care le pregăteau pentru copiii ce veneau

De cu seară până-n zori
Porniți plugul, măi feciori!
Ce stai trist și supărat
Scoală-te voios din pat,
Trage lampa, fă-o mare
Să vezi cum ară plugarii.

cu uratul. Mai pregăteau nuci, bucățele de zahăr cubic, biscuiți etc.

După ce se termina de copt, gospodinele pregăteau mai multe feluri de bucate din porcul tăiat înainte de Crăciun și în primul rând *găluște* (sarmale).

În această perioadă premergătoare Anului Nou, copiii își căutau clopoțelul, iar tinerii de la vârsta de 14 - 15 ani până la cei de înșurat organizau *partii de urători* (cârduri) conform tradițiilor satului. O astfel de echipă de urători era organizată de un tânăr ce se numea *calfă*, care mai avea un urător, un buciumaș (care suna din corn, numit bucium), uneori un fluieraș, pe cineva cu *harapnicul* (un bici mai gros, cu care se pocnea) sau cu buhaiul și 1-2 persoane care strigau „aho” („hăi, hăi”).

Pentru seara Anului Nou satul Părhăuți era împărțit în patru sectoare. În fiecare sector se organizau trei cârduri de urători: flăcăi, băietani și codași.

În afara acestor *partii de urători* se mai organizau mălănci (teatru popular), jocul caprei, al cerbului și al ursului. Acestea din urmă se practică în prezent în măsură mai mică.

Odată cu venirea serii din ajunul Anului Nou, satul era plin de glasul copiilor și clinchetul clopoțelilor. Nici nu apuca să se însereze și cei mici de 3-4-5 ani porneau cu uratul. Cea mai simplă și auzită urătură de la acești copii este:

Plugul badii cu 12 boi,
Boi bourei
În frunte țințăței,
Mai mânați, măi băiței!
La anul și la mulți ani!
Hăi! Hăi!

Copiii mai mărișori, de 6-7 ani, aveau altă urătură:

Măine anul se-noiește,
Plugușorul se pornește
Și începe a ura,
Pe la case a colinda
Iarna-i grea, omătu-i mare.
Semne bune anul are,

Semne bune de belșug,
Pentru brazda de sub plug.
Mânați măi!
Hăi! Hăi!

Copiii mari rosteau urătura:

Buna sara, logofete,
Cum îi habarul la fete?
Ia de bine, măi stăpâne,
C-am ajuns Sfântul Vasile
Și ne-ai dat plugul pe mână
Ș-am arat o săptămână,
Ș-am samanat grâu de vara,
Până-n sară să răsară.

Și ne-am dus la luna, la săptămâna,
Ș-am văzut grâul copt.
Și l-am dus la moară,
Ș-am făcut colăcei,
Pentru cei mai mititei
Și colaci mari, pentru gospodari.
Mai mânați, măi! Hăi! Hăi!

Copiii urători primeau mere, nuci, colăcei și chiar bani. Dacă la unele case erau copii mici și încă nu vorbeau sau vorbeau greu se lua clopoțelul unui urător în care se turna apă și se dădea de băut acelui copil din clopoțel ca să poată vorbi și să aibă glasul ca și sunetul clopoțelului.

În satul Costâna, se strângeau mai multe fete la un loc în seara Sfântului Vasile și luau câte o lumânare și o oglindă cu sine și se duceau la *produh* (un ochi în gheața unei ape) și se uitau în oglindă și ziceau că văd pe acela după care au să se mărite. (1898)

În noaptea Sfântului Vasile, în satul Todirești era obiceiul ca fetele să lege parii de la gardul de nuiete pentru a-și afla viitorul soț și felul cum va arăta, care putea fi mai drept sau mai strâmb, cu ciot sau alte caracteristici. Fetele luau o ață în mână și cu ochii legați mergeau la gardul de nuiete, începând de la cel dintâi pe care puneau mâna și numărau îndărăt: nouă, opt, șapte, șase, cinci, patru, trei, doi, unu. Pe cel din urmă par, adică pe ultimul, pe cel cu numărul unu îl legau cu ața pe care o aveau în mână. (1898)

La fel și în Soloneț și în Părhăuți, fetele legau parii în ajun după același obicei. Dacă parul era mai mare, viitorul soț era înalt, dacă parul era mai mic însemna că soțul era mai scund.

În același mod se proceda și în satul Costâna unde după ce fata sfârșea de legat parul se întorcea de la gard până la un anumit loc, cu ochii legați și apoi se ducea la cotețul porcilor, ca de la tăcerea sau grohăirea acestora să cunoască: „marita-se-va în anul care vine, ori ba? Deci fata când ajungea la cotețul porcilor striga: *hudioa sau hața în anul acesta!* Adică în anul care începea în a doua zi. De cumva un porc grohăiește după rostirea cuvintelor de mai sus, e semn bun, caci fata care l-a ascultat se va mărita în anul care vine. Cel puțin așa credea ea. Iar de cumva porcul sau de sunt

Fanfara „Brazii Bucovinei” care cântă la Anul Nou la malancă și la horă

mai mulți – porcii nu zic nimic, atunci fata credea că nu se va mărita în anul care vine”.(1898)

Tot în seara Anului Nou, la Todirești, era obiceiul ca fetele să pună un struț de busuioc, legat de un băț, în gura fântânii. Când se duceau fetele a doua zi dimineața, la fântână și găseau busuiocul cu bură, credeau că vor avea noroc să se mărite, de nu-l găseau cu bură, credeau că nu se vor mărita în acel an.

Revenind la urături, cam de pe la orele 9-10 seara, începeau să umble, pe sectoare *partiile* de urători. Calfele intrau în casă, dădeau mâna cu gazdele, le urau „La mulți ani!” și apoi se așezau pe laița de lângă fereastra unde afară se rostea urătura. Dacă urătorul reușea să vadă pe sub un colț de perdea în casă, atunci improviza o parte a urăturii în legătură cu locul unde se aflau cei din casă, starea sufletească sau dacă erau fete în legătură cu dorințele acestora. Gazda servea calfele cu cu băutură și cozonac sau învârtită și le plăteau pentru urătură. Uneori gazda ieșea afară și îi chema în casă pe urători ca să-i cinstesacă pe toți.

După urătorii flăcăi (tineri de înșurat cu armata făcută) urmau băitanii (între 17 și 19 ani) și apoi codașii (adică cei din urmă, tinerii sub 17 ani).

Niciodată cei care urmau după flăcăi nu aveau voie să ure pe la casele gospodarilor înaintea acestora, chiar dacă flăcăii se mai „încurcau”. Pentru fiecare grup de urători plata era diferită. Prin anii 1960 flăcăii primeau 10 lei pentru urat, băietanii 5 lei iar codașii 3 lei.

Calfele de la flăcăi aveau obligația să organizeze horă gratuită în ziua și seara Sântului Vasile, pentru săteni, de asemenea, horă pentru o zi și o noapte de Sântul Ioan, pentru că i-au primit cu uratul.

Urătorii, care erau localnici, rosteau urăturile tradiționale din moși - strămoși sau improvizau versuri pe loc, de cele mai multe ori cu caracter satiric adresate fetelor, gospodinilor sau tinerelor care se fereau de muncă.

Obiceiul de a se umbla pe *partii* și sectoare de sat s-a menținut aproximativ, până în anii 1974-1975, când s-a pierdut, așa cum, treptat, se pierd tot mai mult mult dintre obiceiurile moștenite din străbuni sub influența

unor factori veniți de la oraș sau din afară. Se mai umblă și astăzi cu aceste obiceiuri, dar sunt tot mai puțini participanți.

În seara zilei de Sântul Vasile se umblă cu uratul iar a doua zi, copiii umblă *cu semănatul* sau sorcova.

Oameni buni căluțul meu
Nu-i de aici că-i din Bacău,
Și de când venim pe jos
Potcoavele s-au ros.
Și umblând așa tot satul
Le-am pierdut pe toate patru.

Secvență din spectacolul prezentat de malancă

Să trăiți, să înfloriți
Ca merii, ca perii în mijlocul
verii,
Ca toamna cea bogată
De la Dumnezeu lăsată.

Un An Nou „mai altfel”... pentru „altfel” de copii

Cleopatra RAVARU
Consilier D.G.S.A.P.C. Vaslui

Toți oamenii din România știu ce semnificație au sărbătorile de iarnă – adică... bănuiesc toți că știu ce înseamnă! Însă trebuie subliniat un aspect important: mulți dintre ei au uitat cum să fie copii și, în special, au uitat să-și reamintească Spiritul Crăciunului, al Anului Nou, al Bobotezei, iar mulți dintre ei nici măcar nu au experimentat trăiri speciale în zilele respective, diferite de modul în care se simțeau în restul anului.

Acești oameni pot fi (re)cunoscuți pe cale rațională și emoțională, adică prin aflarea traseului de formare (din copilărie la maturitate) și pe cale empatică.

Cea mai dificilă este confruntarea situației acelor copii lipsiți de copilărie așa cum este ea percepută la nivelul simțului comun: „loc” temporal fără griji, fără responsabilități presante, „oază” a liniștii și iubirii, etapă primară a descoperirii de sine și de lume. Dacă am alege să ne adresăm o serie de întrebări retorice, ne-am auto-chestiona: „Oare trăiesc Spiritul unei sărbători acei copii care, privați de un mijloc de transport, parcurg 3-5 kilometri pe jos, prin zăpadă și ger, pentru a ajunge, din sat, la școala din comună, fără ca un cadru didactic să le pună absențe ce afectează primirea alocației lunare?”; „Oare trăiesc Spiritul unei sărbători acei copii care, având părinții plecați la muncă în străinătate, primesc în dar mașinuțe cu telecomandă ca substitut al unei îmbrățișări calde din partea mamei și/sau tatălui?”; „Oare trăiesc Spiritul unei sărbători acei copii care sunt violențați aproape zilnic de către proprii părinți, sau care merg la culcare flămânzi, sau care...?”. Dar e suficient!

Nu mă mai chestionez, deoarece răspunsul este, evident, „Nu”.

În perioada 1-19 noiembrie 2022 s-a desfășurat Campania „19 zile de prevenire a abuzurilor și violenței asupra copiilor și tinerilor”, inițiată de către World Women's Summit Foundation, Geneva, derulată (deja) anual și promovată la nivel național de către Organizația Internațională a Comunităților Educative (F.I.C.E.) Romania. Au fost zile de reală emulație

spirituală, cu adresabilitate largă, axate pe activități dedicate combaterii unui fenomen foarte grav nu numai în țara noastră, ci și în lume. Mai ales acum, când flagelul războiului face ravagii în Europa (fără să mai menționăm și alte continente pe care se poartă bătălii), violența asupra copiilor, ca problemă de o sensibilitate aparte, suscită noi și fervente eforturi pentru a găsi soluții ce pot stopa manifestarea acestui comportament degradant față de generația tânără.

Campaniile de activism, ca cea menționată anterior, sunt extrem de benefice, deoarece amintesc tuturor actorilor implicați persistența comportamentului violent și cresc motivația de a-l contracara. Totuși, chiar alături de alte zile deja consacrate (1 iunie – Ziua Mondială a Copilului, 5 iunie – Ziua Învățătorului și 19 noiembrie – Ziua Mondială de Luptă pentru Prevenirea Abuzului și Violenței asupra Copiilor), 19 zile de activism

tot sunt prea puține, deoarece agresiunile săvârșite asupra unei categorii populaționale atât de vulnerabile (alături de femei, vârstnici, minorități etnice) se petrec cotidian, 365/366 de zile pe an, 24 de ore din 24.

Încerc să păstrez o atitudine optimistă, dar misiunea nobilă de a combate violentarea copiilor pare, uneori, imposibilă. În primul rând, deoarece dimensiunea competitivă a omeniilor (ca specie) presupune o doză considerabilă de agresivitate, de cele mai multe ori întoarsă asupra noastră înșine. În al doilea rând, deoarece o astfel de misiune necesită recurgerea la extraordinar de multe măsuri: alocarea suficientă de resurse material-financiare și resurse umane (specialiști – asistenți sociali, psihologi, consilieri etc.); crearea de politici corelate în toate domeniile vieții sociale (inclusiv Sănătate, Educație și Economie), derularea permanentă de programe de informare și formare (pentru medicii de familie, pediatri, agenți de poliție, judecători și magistrați, dar și pentru părinți), înăsprirea pedepselor pentru agresori, campanii

frecvente de conștientizare de către opinia publică a pericolelor și consecințelor negative ale violenței asupra copiilor, iar lista ar putea continua (a se vedea și recomandările făcute prin Studiul „Violența asupra copilului”, realizat în decembrie 2021 - comparativ cu anii 2001 și 2013 - de către Organizația „Salvați Copiii” România). Concluzia care se impune este aceea că, în absența unor asemenea măsuri, doar dorința și voința (de a combate în mod eficient amploarea fenomenului) sunt insuficiente.

Doar cine n-a citit-o nu-și aduce aminte de povestea „Fetița cu chibrituri”, scrisă de Hans Christian Andersen. Ea mergea pe stradă în ajun de An Nou, desculță și flămândă, încercând să vândă cutii de chibrituri pentru a obține un bănuț să-l ducă acasă – și piere înghețată de gerul aspru, fantazând că aleargă în brațele bunicii și în strălucirea lui Dumnezeu. A murit fără să găsească o fărâmbă de speranță într-o lume marcată de inechitate, sărăcie și goană după profit.

Abuzul contra copiilor (fizic, emoțional, sexual, verbal, alienator, cu scop „educativ”), relele tratamente (inumane, degradante, crude), neglijarea (fizică, medicală, educațională, prin abandon, prin expunerea la substanțe dăunătoare, obiecte periculoase ori la cruzimi) și exploatarea (economică, militară, prin trafic de persoane, sexuală, prin mijloace audio-vizuale), așa cum sunt ele enumerate prin Legea nr. 272/2004, privind protecția și promovarea drepturilor copiilor (cu toate completările și modificările ulterioare), constituie probleme prezente, dar și viitoare, foarte dificil de soluționat, după cum explicam anterior, deoarece decorul vieții sociale de azi nu aparține unei povești romantice, ci unei piese existențiale tragice. Mentalitatea celor care susțin că „bătaia e ruptă din Rai” e greu de schimbat, iar respectiva modificare atitudinală trebuie să provină din interior – dacă-i impusă cu violență (joc de cuvinte intenționat), riscă să

producă efecte adverse.

Realitatea degradării valorilor general-umane în contemporaneitate se auto-impune insistent, iar miturile unei existențe serene se dizolvă sub presiunea consumismului și a unei competitivități dictate de rațiuni comerciale, nu de neproductivele sectoare ale asistenței și protecției sociale.

În ciuda tuturor acestor piedici cu o cauzalitate obiectivă/subiectivă, obligația instituțiilor și persoanelor implicate în acțiuni umanitariste este de a-și continua eforturile orientate spre diminuarea (dacă nu eradicarea) fenomenului violenței asupra copiilor – în ultimă instanță, întreaga societate trebuie educată pentru atingerea țelului propus.

Până atunci, însă, ce le putem spune, în zile de sărbătoare, copiilor abuzați? Le vom sugera să-și pregătească ghetuțele, ca Moș Nicolae să-i surprindă cu bomboane? Le vom ura „Noapte bună”, astfel încât Moș Crăciun să se poată strecura pe coșul de fum, să le așeze cadourile sub frumosul brad împodobit cu luminițe și globuri colorate? Le vom povesti, poate, că fetița cu chibrituri nu a murit, de fapt, sau că moartea ei, deși s-a produs, nu a fost zadarnică? Că a trezit conștiințe peste veac? Că a pus capăt abuzurilor asupra copiilor din lumea întreagă? E dificil și pentru adulți să rezoneze, de sărbători, cu valorile/sentimentele copilăriei – e cu atât mai ușor, însă, ca milioane de copii violențați să nici nu-și formeze asemenea sentimente, deoarece nu li s-a dat ocazia să experimenteze trăirea lor.

Dar... speranța moare ultima!

Iar copii ce sunt „altfel” (decât cei obișnuiți cu fericirea) merită ca Anul Nou să fie „mai altfel” și pentru ei, aducându-le schimbări în bine: părinți iubitori, responsabili, cu locuri de muncă în România, bunăstare, securitate, stimă de sine, sănătate, continuă dezvoltare personală și urări de...

LA MULȚI ANI!

Ada Mioara TIMOFTE

POVESTE DE IUBIRE ȘI DE IARNĂ

„Îmi plac aceste zile reci, cenușii de iarnă.

Astfel de zile îți permit

să îți savurezi

o autentică stare de melancolie.”

Bill Watterson

Nicicând melancolia nu este mai în elementul ei decât iarna.

Trei luni pare că natura alege să își ia un ... anotimp de pauză, să meargă pe un țărm misterios la plajă pentru a reveni în primăvară perpetuu tânără.

Iarna, această Înțelepciune a naturii, pare că țese încă din toamnă o conspirație a dragostei și ne apropie unii de ceilalți, mult mai intens și mai profund decât oricare dintre celelalte anotimpuri.

Recomandarea a fost să scriu o poveste despre iarnă.

Aleg să scriu o poveste de iubire. Bine! Și de iarnă!

Cea mai frumoasă și mai altruistă manifestare a acestui sentiment sublim este atunci când respirația caldă a persoanei dragi mângâie vârfurile degetelor mușcate tandru de ger.

Acesta este doar unul dintre participanții la complotul de care v-am avertizat cu doar câteva rânduri mai sus.

Tot acest ștregar îngheață zăpada exact când noi, doamnele și domnișoarele, am încălțat – fără premeditare, doar din întâmplare, bineînțeles - ghetuțele cu toc numai bune de folosit ca pretext pentru a ne sprijini de brațul bărbatului de lângă noi.

Vinul fiert cu scorțișoară și coajă de portocală este categoric interzis!

Este important să fim foarte atenți la acest înșelător seducător care mângâie nu doar papilele gustative ci și inimile care, ca niște mustangi ținuți în frâu, abia așteaptă să se dezlănțuie.

V-am promis o poveste de iubire, ideală pentru simțit cu inimile încălzite.

Nu mă lasă inima să vă răpesc nici măcar una dintre plăcerile iernii, astfel încât să ne pregătim, mai întâi, zic!

Pentru ca melancolia să vă mângâie frunțile, musai, să vă fierbeți vin în care să adăugați, ca într-un magic ritual, anason împrumutat din stele, exotica și pretențioasa scorțișoară, o frunzuliță de dafin, prevestitoare a păcii și armoniei.

Nu uitați portocala pentru îmbățarea mirosului, un norișor de zahăr și, ingredientul absolut secret păstrat cu sfințenie, IUBIREA!

Abia acum, după ce v-ați pregătit acest adevărat nectar al zeilor, pentru că înspre Regatul zeilor, al Crăieselor și al Cosânzenelor veți porni, ghemuiți-vă în

brațele omului drag și haideți să pornim în aventură.

Puteți să închideți ochii pentru că vă voi șopti, cu inima către inimă, o poveste de nepovestit ci doar de simțit.

A fost odată ca niciodată, că de n-ar fi, bineînțeles că nu aș povesti!

Într-un țărm tare îndepărtat, într-o vreme când pe pământ era atât de multă armonie și iubire, încât zburdau spiridușii, toate vietățile se bucurau de libertate deplină iar florile și copacii erau într-o perpetuă primăvară, a poposit o Crăiasă cu inima înghețată.

Aceasta a adus cu ea, un prizonier de mare valoare.

Un prinț frumos cum numai din poveștile de iubire se poate afla. Pe acesta și-l dorise ea de soț, doar că el, cu mult mai tânăr decât ea, își dăruise inima surorii mai mici a Crăiesei care era cea mai frumoasă fată de pe pământ.

Prințesa avea pielea atât de fină și de delicată, încât, la naștere, ursitoarele i-au dat numele Zăpada.

Fata era atât de veselă și de plină de viață, încât toate viețuitoarele au îndrăgit-o imediat.

Florile îi dăruiau parfumul lor și îi împodobeau fruntea delicată cu coronițe multicolore, păsările cântau cu bucurie alături de ea și oamenii îi făceau daruri nenumărate.

Până și Soarele o plăcea atât de mult, încât, atunci când fata ieșea la alergat prin poiene, trăgea, delicat, un norișor deasupra lui pentru ca să îi protejeze delicatețea.

Prințul o privea din temnița în care era ținut prizonier și o iubea mereu mai mult.

Crăiasa fusese cândva, o prințesă iubitoare și blândă, dar refuzul prințului i-a înghețat inima, transformând-o într-o ființă dornică de răzbunare.

Da, știi!

Un fior rece vă străbate șira spinării, dar sunteți protejați de brațele primitoare și călduroase ale celor dragi.

Crăiasa a mers într-o dimineață la temnița prizonierului ei și l-a văzut pe acesta privind-o cu iubire pe Zăpada care se bucura de frumusețea naturii.

S-a infuriat atât de tare, încât a aruncat un suflu atât de rece încât pe tânărul prinț l-a transformat în Ger și toate viețuitoarele și plantele au înghețat.

Degeaba tânăra prințesă a rugat-o pe sora ei cu inima de gheață să cruțe viețuitoarele și plantele!

În zadar i-a promis că va pleca în lume, astfel ca Prințul să nu o mai vadă niciodată.

Aceasta a rămas neînduplecată!

Zăpada a alergat în mijlocul naturii și a început să plângă atât de tare, încât Gerul, încercând să o mângâie,

a început să sufle încet.

Lacrimile Zăpezii s-au transformat în fulgi delicați care au acoperit ca o pătură călduroasă întreaga natură, protejând-o, astfel, de furia surorii ei.

Cei doi tineri, Zăpada și cu Gerul nu s-au îmbrățișat niciodată, dar datorită altruismului și iubirii lor, natura întreagă a fost salvată.

Crăiasa cea cu inimă de piatră s-a transformat într-o ființă îngrozitoare, albă, care a început să bântuie pământul.

Zăpada și Gerul l-au rugat pe Dumnezeu să îi redea frumusețea de altădată Crăiesei.

Dumnezeu a ascultat rugăciunile celor doi tineri și le-a dăruit oamenilor iarna... cu Ger...cu Zăpadă dar și cu iubire, daruri și melancolia zarvei naturii.

S-a terminat vinul din ulcele?

Tocmai la timp să vă spun că am încălecat pe-o șea și v-am spus povestea așa... șșșștt!

Eram convinsă că veți adormi înainte de final...

Dar, vă înțeleg, DI VINĂ este iarna, cea care ne îmbie la culcușit în brațele celor dragi.

Ne aduce alături unii de ceilalți, cu iubirea, cu blândețea, cu bunătatea și cu înțelepciunea câștigate din experiență.

*„Iarna, un anotimp al așteptării,
o vreme potrivită pentru reînvierea amintirilor de aur
și lansarea într-o călătorie sentimentală,
un timp în care te poți bucura de fiecare oră.”
John Boswell*

MI-E DOR

Mă uit pe geam cum viscolește
Și-s mulțumit că nu-mi lipsește
Nimic, ba chiar îmi prisosește,
Dar nostalgia mă lovește:

Mi-e dor de-o casă din chirpici
Și de o vatră cu prichici;
De camere patriarhale
Și-o tindă-n care fierb sarmale;

Mi-e dor de noaptea de Crăciun
Și de moșneagul ăla bun
Ce prin hodgeac la noi venea
Și, mai mereu, îmi aducea

Nu ce-mi doream, ci altceva,
Iar biata mama îmi zicea:
„Nu fi trist și ține minte:
La anul să fii mai cuminte!”

Mi-e dor de-un beci cu băuturi
Și putina cu murături;
De-o oală plină cu smântână,

De râșnița cea bătrână
Și de apa din fântână;

De gardul cel de nuiiele,
De bocancii cu pingele,
De pește prins cu mâna-n râu
Și de ogoarele cu grâu;

Mi-e dor de prietenii cu haz
Cu care mă scăldam în iaz;
De stâna unde buciuram
Ciobanii, după ce mulgeau;

De curtea-n care câini lătrau
Când pe drum săteni treceau
Și de cocoșu -îmbătrânit
Care cânta cam răgușit;

Mi-e dor de carul tras de boi,
Ca și de țarcul plin cu oi,
Și de motanul ce, de zor,
Își torcea timpul pe cuptor;

Mi-e dor de via arăcită,
De livada înflorită,
De turta coaptă pe plită
Și de fata cea iubită;

Să bag în sobă câte-un lemn,
Să tac, când mama-mi face semn,
Să dau nutreț la animale
Și să nu știu de chimicale;

S-adun pe lângă pomi zăpadă,
Să fac și pârtii prin ogradă,
Să ies la drum ca să mă vadă,
O fată care-mi era dragă;

Mi-e dor de coasă, de topor
Și de povara merilor,
Mi-e dor de domn învâțător ...
Și dorurile mă cam dor.

Gheorghe NICULESCU

Prof. Ion DOBRIN

Amintiri dintr-o iarnă adevărată

Pe vremea aceea, aveam 10 ani, și primii fulgi cădeau pe la sfârșitul lui noiembrie, apoi, plutirea gingașă a fulgilor se transforma, odată cu trecerea zilelor și nopților, în ninsori adevărate, cu troiene spulberate de vânt și iarnă în toată splendoarea. De dimineață până seara, vremea era închisă și soarele aproape că nu se mai vedea, decât pe la începutul primăverii, prin martie. Pentru noi, copiii de atunci, din mahalaua noastră, de la Pogana, era o mare bucurie, pentru că abia așteptam zăpada, ca să mergem la săniuș, dar și mai mult ne bucuram, că era văzută ca un semn că sărbătorile de iarnă se apropie. De câte ori mă gândesc seara, înaintea de culcare, la acea perioadă frumoasă, în care nu simțeam nici frigul, nici foamea, o mulțime de amintiri plăcute mi se derulează înaintea ochilor, însă, de multe ori, îmi apare imaginea unui deal alb de zăpadă, barajul și o mică pădurice de salcie care se mai vedea ieșită din apa înghețată.

Pentru cine nu știe, acolo unde este barajul de la Pogana, demult era o pădure de salcie, numită delniță, cu iarba până la brâu, cu flori de toate culorile, cu păsări felurite, cu lupi, mistreți și alte vietăți, un loc de poveste prin care trecea vestita gârlă, Tutova. În mijlocul acestei minunății era un pod de lemn peste râu, care făcea legătura cu un cătun numit Micești, alcătuit din câteva case așezate de cealaltă parte a pădurii, pe lângă deal. În marginea satului, spre Bogești este dealul lui „Cartaso” unde copiii făceau pârtia pentru săniuș și unde cam pe acolo ne petreceam noi iarna. Ne dădeam din deal, de la șosea și până în baraj, mergeam purtați de bucuria alunecășului și de frumusețea iernii, de multe ori ne prindea noaptea la săniuș, uitând de multe ori și de mâncare și nici frigul nu ne copleșea.

Făț-n față cu derdelușul, pe partea dreaptă de la șosea, cum ieși din sat, locuia o bătrână singură, pe care o cheama Dumitra lui Cucu, așa o știam noi. Casa ei era așezată într-un dâmb, unde ajungeai pe o cărare îngustă, de aceea, aproape nimeni n-o vizita și nici noi, copiii, nu intram nici cu colindul, nici cu uratul, fiindcă acea căsuță aproape că nu se observa din șosea. Odată, prin perioada aceea, într-o iarnă geroasă, eram la săniuș mai mulți copii, dar spre seară, rămăsesem doar eu cu prietenul meu de joacă, Marinică, copii rezistenți și pentru care nici o grădină din sat nu era străină și nici un loc din preajma satului nostru nu rămăsese neumblat.

Ne dădeam cu săniile din deal, apoi căram încet săniile să ne mai dăm o tură, și în deal ne mai odihneam un pic. Când ne-am oprit să facem o pauză, am văzut ceva negru, ca o umbră, undeva pe gheața barajului, printre niște sălcii ce ieșeau din gheață. Ne-am îmbărbătat și ne-am dat cu săniile până spre acea arătare, apoi, când săniile s-au oprit, am mers ușor spre umbra care ne trezise curiozitatea. Când

ne-am apropiat, am văzut o bătrână foarte gheboasă, ducând în spate, târâș, o sarcină de lemne uscate, culese de prin rămășițele de salcie, de la vechea pădure. Ne-am dat seama că era baba Dumitra lui Cucu, pe care noi nu o văzusem niciodată de aproape. Imediat am pus sarcina de lemne pe o sanie, apoi pe sania cealaltă am mai pus noi câteva brațe de uscături găsite pe gheață și am plecat ușor spre casa bătrânei. Nu eram animați de cine știe ce virtuți, pur și simplu asta am simțit noi atunci.

Când am ajuns în curte, atunci am văzut și casa, care era o căsuță mică, iar mai încolo, spre grădină, avea o magazie învelită cu stuf. După ce am descărcat lemnele, ne-a invitat în casă, într-o cameră mică, îngrijită, unde mirosea a cărbuni încinși de la soba care era caldă. A aprins lampa, că era deja seară, apoi, din firidă de la sobă ne-a dat câteva nuci coapte pe care le-am mâncat imediat. Ne-a întrebat ai cui suntem, i-am răspuns cum se cuvine, pe urmă a plecat afară și a adus din beci o cană mare de lut plină cu vin negru, și ne-a turnat și nouă în două căni, tot din lut mai mici, ca niște cești.

Am gustat din acel vin și am simțit aroma strugurilor și nucilor ca și cum aș fi mestecat bobițe dulci și miez de nuci coapte. A doua zi, era Ajunul Crăciunului și ne-a zis să venim să o colindăm. Când am plecat acasă era întuneric, însă ne simțeam puternici și plini de energie pozitivă, cum rar ni s-a mai întâmplat. A doua zi, pe la amiază, eu și Marinică eram primii colindători. Abia atunci am văzut-o mai bine: avea niște ochi mici care parcă râdeau și era atât de mică și aplecată, dar sprintenă și bățăioasă. Ne-a dat câteva nuci coapte, câte un măr și câte o monedă de trei lei, ceea ce a însemnat foarte mult pentru amândoi. Am plecat bucuroși, cu promisiunea că ne vom întoarce cu uratul.

Am fost și cu uratul, ne-a primit la fel de bucuroasă, iar eu am întrebat-o dacă nu îi este frică noaptea, singură și la marginea satului. A răspuns că ea nu este singură, este cu Dumnezeu, care are grijă de ea s-o ducă alături de moșul ei când i-a veni ceasul. Am privit-o cu admirație, mă uitam la ea și vedeam viața însăși, lumea în care trăiam atunci, cu bucurii mai multe decât necazuri, într-o comuniune armonioasă cu natura.

Peste un an, într-o seară de vară, am auzit clopotul. Baba Dumitra lui Cucu murise. Au rămas casa, curtea, grădina, via și pomii. S-a dus bătrâna în drumul său drept, fără vreo sarcină grea în spate, Dumnezeu s-o ierte! Dar gustul acela de vin negru din cană de lut și de nuci coapte din firidă îl simt și astăzi, după aproape 42 de ani, ca dovadă că uneori gesturile mici, aparent neînsemnate, fac legătura între uitare și amintire, între efemeritate și veșnicie.

Sfârșit de Decembrie

Valentina BIGHIU

Când suntem copii, ne dorim cu atâta nerăbdare să creștem! Avem impresia că oamenii mari știu totul, pot orice, obțin tot ce își doresc. Și ni se pare nedrept că uneori vorbesc în șoaptă, ori schimbă subiectul chiar atunci când ne apropiem de ei. De parcă ar ascunde de noi, nu știu ce comori. Ce lume năucitoare! Apoi ni se pare că durează prea mult, totul. Dar cum ne mai păcălim singuri! Pentru că el, timpul, trece... Alunecă pe tobogan... Se strecoară printre balansoare... Trece rapid peste zgârieturile din genunchi, peste lacrimile nevinovate, peste zâmbetul sincer...

Uităm, ne amintim, sperăm, ne dorim. Apoi, ne trezim deodată adulți. Alții decât cei la care visam. Și privim uimiți cum de departe vin spre noi, incertitudini. Cum de nu știm!? Cum de uităm de noi!? De ce zâmbim doar pentru a deruta pe alții? De ce suntem oboșiți? De ce ne grăbim? Cum de sunt limite!? De unde vin? De ce nu putem!? Cine ne spune? Unde alergăm!? Către ce? S-au adunat responsabilități. Când? De ce nu ne-a anunțat nimeni? Cum de nu suntem pregătiți!? Când eram copii ni se tot spunea „Ai grijă!”

Până astăzi, s-au adunat prea multe griji... Din păcate, toate acestea sunt „comorile” de care ne fereau ai noștri, când eram mici. Leși pentru o clipă din tine și stai deoparte! Privește-te! Cum nu te ridică nimeni... Cum respiri calculat să pari puternic... Cum știi doar tu că ești vulnerabil... Cum nu ți se văd lacrimile ce îți îneacă vorbele și taci crezând că așa-i înțelept. Cum ochii mint... Cum te prefaci preocupat... Cum îți dorești să plouă cu tunete, ca să răsunе Universul în ton cu tine. Dar dacă lacrimile curg și împrăștii tu ploaie în lume!? Ce se poate întâmpla!? Ele vor începe să scrie povești pe obraz, iar tu vei zâmbi pe sub ele, împăcat, curat, nou.

Admiră-ți cicatricile care nu ascund rănilor, dar care le-au închis cu înțelepciune! Apoi, urcă într-un leagăn și zboară cu timpul spre copilul care știa puțin, dar se bucura mult. Rămâi pentru o vreme acolo unde vorbele care alinau erau mai multe decât cele care loveau, și prinde puteri! Învață cum lumii să-i mai spui și „Nu”. Ai curajul să spui „Da” cât mai des, ție. Iar dacă simți că timpul îți alunecă printre degete și te trage după el, nu uita că există întotdeauna Decembrie. Știi că nu mai crezi în magia lui, dar tu, singur, nu i-o poți lua.

Te-ai schimbat dar nu cred să nu-ți fi plăcut vreodată săniile, globurile, colindele... Copilaria ta! Doar de atât ai nevoie să îți amintești cum e să fii fascinat, cum să te bucuri. Pentru că acest Decembrie, care, da, este doar o lună din an, te întoarce la copilul care știa ce va fi atunci când va ajunge mare. Îți amintești de el? De încrederea din ochii lui? Fă un pas spre omul care îți doreai să fii! Amintește-ți de cutia cu visuri pe care ai ascuns-o resemnat într-un colț de suflet, când în minte nu mai încăpeai de griji. Iar în ultima lună, când toți își fac o listă imaginară cu ce vor realiza în noul an, tu propune să îți urmezi cel mai înalt vis. Trecut, prezent, viitor, dacă sunt toate niște iluzii!? De ce pur și simplu nu trăim!?

La sfârșit de Decembrie, tot ce-i rău să se termine, tot ce-i bun să începi Tu!

Dorul inimii

Iarna se îmbracă-n ie
Și așterne pe câmpie
Plăpumioară de dimie.

Grâul să se încălzească
Și în azimă să crească
Pe o vatră românească.

De vin ingeri să colinde,
Dor de inimă te prinde
Și tot sufletul ți-aprinde.

Că mi te-ai întors acasă
Și cu-ai tăi stai iar la masă
Că-i noaptea cea mai frumoasă.

Fetele și cu băieții
Cu-ndârjire rup nămeții
Și sunt veseli cântăreții.

Că ei cântă Leru-i ler
Nepăsându-le de ger
Ci de steaua de pe cer.

Astăzi s-a născut lisus
Și minuni pe lume nu-s
Cum e cea de L-a adus.

Leru-i ler cântați și voi
C-așa-i datina la noi
Cât e pace, nu război.

Pe lisus cât îl iubești
Sufletul ți-l primenești
Și „La mulți ani să trăiești!”

Petruș ANDREI

Miron NUSU

VĂLĂRETUL DE LA VOINEȘTI

Formație cunoscută atât în țară, cât și peste hotare. Aceasta se organizează în preajma sărbătorilor de iarnă, mai precis în data de 31 decembrie. Cu mult timp înainte toate personajele sau „nășiile” din vălăret își pun la punct costumațiile și accesoriile necesare pentru a fi cât mai frumos îmbrăcați și pentru a putea fi primiți în formație, având în vedere că ei vor fi verificați de șeful formației care se numește „cămăraș”, acesta fiind și organizatorul. La această activitate participă și alți tineri din sat, mai ales că la urs și capră volumul de muncă este mai mare, pentru că la urs trebuie cusute multe buchețele de stof care acoperă mantia și la capră trebuie tăiată hârtie grofată de mai multe culori și apoi cusută pe pânza de iută.

Vălăretul poate avea în componența sa în jur de patruzeci de persoane sau „năși” fiecare nație interpretează un dans specific, într-o ordine bine stabilită, pe o muzică de fanfară. Aceste personaje sunt: capra, moșnegul, baba, harapul, jidanul, dracul, ursul și țiganul la urs (modoranul) și calul.

Prima melodie interpretată de fanfară se numește „jidăcuța”, această melodie atenționează toate „nășiile” că trebuie să se pregătească de dans, iar la auzul acestei melodii, tot vălăretul dansează, se mișcă și chiuie sau scot diferite sunete, ca și cum ar începe o luptă. Apoi cămărașul sună din fluier și atât nășiile cât și muzica se opresc. Urmează apoi un dialog între cămăraș și gazdă:

„Bună vreme gospodare!
Voios mândre căpitane.
Cu ce treburi pe aici ?
Ai cumva vreo grabă mare?
Eu vin dinspre Soare Răsare,
Cu o ceată de voinici.
Și-am dori ca și aici,

Să vă facem o urare.
Bucuroși?
Bucuroși că-i noul an,
Și ne-am pregătit cu avan
Toată casa mea așteaptă,
Minunata voastră ceată.
Poftiți! Poftiți!”

Se cântă din nou prima melodie, iar tot vălăretul se grupează în ordinea în care vor începe dansul.

Înainte de a se începe dansul are loc o conversație destul de aprinsă între Anul Vechi și Anul Nou:

„Bună vreme veterane!
Sănătos fii căpitane!
Tu ești Ștefan sau Mihai?
Glorios trecut-ai plai.
Sau ești vreun apărător
Al acestui cinstit popor!
Hai răspunde mai curând !
Că-ți zbor creierii în vânt
Și te-amestec cu pământ.
Eu sunt Anul Vechi trecut
Care multe am făcut
Și de multe ce-am făcut,
Și barba mi s-a-ncărunțit.
Dar tu tinere, tinerețe,
Dintr-a moșului ramură de bătrânețe,
Cum de mi te-ai cutezat!
Pe moșul de l-ai întrebat,
Și numele nu ți l-ai dat.
Eu sunt Anul nou venit
De toată lumea dorit.
Măi moșnege gârbovit!
Pentru anul ce-a trecut,

Obiceiul l-ai făcut?
Pentru anul ce-a trecut,
Moșul multe a făcut.
Dar acum te las pe tine
Ca să faci cu mult mai bine.”

Urmează dansul caprei iar moșnegii dansează în jurul ei. În ritualul dansului apare moartea caprei și atunci unul dintre moșnegi o descântă:

„Uni lache, titi lache,
Colo sus la buciurate,
Multe capre-s adunate.
De-ali tăli, de-ali meli,
De-ali lui Vasile Bârsan,
Și-ali lui Gheorghe Avram.
Să le vindece Dumnezeu,
Și de mâini, și de picioare,
Și de trupul cui le are.
Bucălăi, nibucălăi,
Lupu' mări!

Atunci capra este vindecată și de bucurie sare și își scutură blana uitându-se și într-o parte și în cealaltă. La fel și moșnegii sunt bucuroși că a înviat capra și dansează în jurul ei mutându-și „gheoagele” când într-o mână când în cealaltă. Apoi dansează pe rând toate națiile, iar la sfârșit se cântă prima melodie (jidăcuța) și întreg alaiul părăsește locul în care s-a desfășurat întreg scenariul.

Alături de personajele vălăretului în formație mai există și câteva perechi de dansatori, care se numesc „jieni-jiene” aceștia sunt îmbrăcați în costum național, iar bărbații au pe cap căciuli brodate cu mărgelile și au menirea de a dansa și de a invita la dans gazda sau rudele apropiate gazdei sau cunoscuți care se află în preajma vălăretului, atunci când fanfara cântă o melodie dedicată gazdei.

Atunci când se umblă prin sat, în dimineața zilei de 31 decembrie, întreg vălăretul este prezent la locuința camarașului pentru a servi masa și pentru a face câteva repetiții, precum și pentru verificarea costumației fiecărei nații. Apoi se merge la primăria comunei unde se prezintă tot spectacolul, iar în final obțin autorizația pentru a putea merge în satele din comună. Vălăretul colindă trei zile respectiv 31 decembrie, 1 și 2 ianuarie.

În comună pot exista mai multe vălărete, fiecare sat

mai mare din comună își organizează propriul vălăret. În trecut aceste formații se numeau „cete” și atunci când se întâlneau pe o uliță, se luau la bătaie folosindu-se de acele băte sau ghioage, iar pentru a se evita un conflict, se alegeau de la ambele cete doi sau trei flăcăi (moșnegi) care se luau la trântă, iar cei care pierdeau erau obligați să le acorde drum liber, și să se dea la o parte, pentru a putea trece tabăra câștigătoare. De aceea camarașii aveau grijă ca în formație să existe flăcăi mai voinici și mai puternici, în special națiile care aveau acele băte sau ghioage (moșnegi-harapi) care să apere în caz de nevoie întreg vălăretul.

Vălăretul colindă din casă în casă, și atunci când se apropie de o locuință muzica începe să cânte prima melodie (jidăcuța) iar toate națiile încep să sară și să strige pentru a avertiza gazda că se apropie ceata de voinici. Camarașul sună din fluier și întreabă gazda dacă sunt bucuroși să primească alaiul, dacă este acceptat muzica începe să cânte prima melodie din repertoriul vălăretului și începe tot spectacolul. După încheierea spectacolului fanfara cântă o melodie gazdei, iar dansatorii se prind într-o horă invitând totodată gazda și fetele sau feciorii gazdei. Apoi gazda servește alaiul cu prăjituri, cozonac, nuci, vin și colaci, în final camarașul sună din fluier, muzica începe să cânte prima melodie „jidăcuța”, iar la auzul acestei melodii toți părăsesc ograda și merg la locuința următoare.

După ce se termină de umblat prin satele comunei, vălăretul se adună din nou la locuința camarașului pentru a sta la masă și pentru a împărți banii obținuți. Prima dată se plătește muzica, apoi suma rămasă se împarte în mod egal tuturor națiilor care au participat.

În trecut vălăretul era primit și în interiorul locuințelor, iar pentru a face mai atractiv dansul, moșnegii aveau prinse în „ghioage” niște cuie ascuțite pe care le puteau înfinge în grinzile caselor și dansau în jurul lor creând o atmosferă mai aparte, mai deosebită față de cea de afară, celelate personaje dansau în jurul lor.

Pentru toți locuitorii comunei, vălăretul reprezintă o mândrie, de aceea la concursurile organizate atât în țară cât și peste hotare participă întreaga suflare a satelor incluziv bătrânii.

Am participat în țară la multe concursuri organizate în diferite orașe precum: București, Iași, Constanța, Roman, Bacău, Sibiu, Vaslui, Bârlad, de unde ne-am întors cu premii importante.

În anul 1987 am participat cu formația „Vălăretul” în Danemarca și în anul 1997 am fost invitați de Primăria comunei Viriat din Franța, comuna cu care suntem în relații de prietenie, cu această comună suntem înfrățiți, și la rândul lor aceștia au venit și ei cu obiceiuri din localitatea lor. Dar cea mai mare realizare pentru „Vălăret” și pentru întreaga comunitate a fost participarea în anul 1999 la Festivalul Smithsonian Folklife - organizat în S.U.A. (Washington D.C.), unde am participat 140 de români printre care și formația noastră. Acolo am dat spectacole în aer liber pe mall-ul situat în apropiere de Casa Albă și Capitoliu.

EUGEN DEUTSCH

NOIEMBRIE

Neliniștea cuprinde spectatorii;
Ocultă parcă, o amenințare
Începe să se profileze-n zare,
Emoțiile cresc: vin agresorii...

Marchează clipa grav prezentatorii:
Bătăi, rafale tari, – sonorizare –
Răceală, umbre negre, încordare,
Impun suspansuri prevestind fiorii.

Ecranul „mic” inspiră iute teamă
Iar privitorii-s pregătiți să geamă
acuma când așteaptă dura fază,
știind că-n serialul antologic
urmează noul episod de groază
din... buletinul meteorologic!

ÎN ȚARA LUI MOȘ CRĂCIUN

Într-o FINLANDĂ plină de zăpadă,
L-am căutat de zor pe MOȘ CRĂCIUN
Căci, de demult, dorisem să-i propun
Să-mi fie ghid spre codrii săi de zadă.

Dar... n-a putut, deși era prea bun,
Căci îi furase renii din ogradă

Un fost rival (*Gerilă!*), vrând să-i scadă...
Elanul (!) înainte de Ajun.

El mi-a propus să caut un lapon
Ce poate fi un ghid mai temerar
Și nu mi-ar cere nici măcar un... RON!

Dorind și eu să-i fiu de ajutor
Am hotărât atunci să-i fac un dar:
O sanie modernă... cu motor!

DECEMBRIE

Distinsa domnișoară se alintă,
Expertă, se pretinde încurcată;
Cu fețișoara-i prea îmbujorată
Ezită chiar să guste din... „plăcintă”!

Mireasa totuși n-ar dori să mintă:
Bravând cu zestrea-i cam sofisticată,
Roșeața și o pară... degerată,
Începe să privească drept spre țință.

Ea știe deci și ce o să îmbrace:
Fustița comandată la VERSACE
croită dintr-un petec de albeață,
pe umerii cei goi doar o cojoacă
țesută dintr-un fir de promoroacă
și încheiată cu un ac de... gheață!

ANUL NOU, REPER TEMPORAL ÎN VIAȚA SOCIALĂ

Prof. **Vasile CÂRCOTĂ**

În viața socială sunt multe începuturi de activități cu caracter de masă, marcate de o mulțime de oameni. Data de 1 septembrie este începutul anului bisericesc al cultului ortodox. La începutul lunii septembrie, cu mici variații de dată, se marchează debutul anului pentru învățământul preuniversitar (preșcolar, primar, gimnazial, liceal). La 1 octombrie, debutează anul universitar, de stat și privat. Sunt și alte debuturi cu mare interes social: debutul anului agricol, a multor activități sportive, de ordin cultural (stagiuni teatrale, muzicale) etc. Nici una dintre acestea nu egalează ca importanță pe cea a Anului Nou calendaristic.

Este locul să amintim că mult timp, în trecutul istoric, debutul anului calendaristic avea altă dată. Dacii, romanii și alte populații, marcau începutul anului calendaristic la 1 MARTIE. Nici în contemporaneitate, multe populații, chiar popoare, nu au același debut. Chinezii, cu o populație de 1,5 miliarde de locuitori și o cultură milenară, serbează debutul la 1 februarie.

Prima reformare aceluși vechi calendar, s-a produs în anul 46 î.e.n., când împăratul Gaius Iulius Cezar, a înlocuit calendarul de 10 luni cu cel de 12 luni și debutul de An Nou la 1 Ianuarie.

Numele primei luni a anului provine de la personajul mitic Ianus, cel cu două fețe. Cu una privește în trecut și cu a doua în viitor. Calendarul Iulian este folosit și în prezent de mai multă populație și chiar popoare. Din preajma României amintim: sârbii, ucrainenii, rușii, belorușii ș.a. La noi în țară le spunem că țin pe vechi. Calendarul Iulian a fost reformat de cel Gregorian, în anul 1582, prin edict papal, și însușit masiv de populația catolică și nu numai. În România, calendarul Gregorian (nou) a fost adoptat la 1 aprilie 1919, de guvernul liberal condus de Ion I.C. Brătianu. Data de 1 aprilie a devenit 14 aprilie. Decalajul de timp este pentru toate sărbătorile cu excepția Paștelui.

Dintre manifestările de la Anul Nou, pe primul loc se află uratul, de regulă în ceată de urători, capra, ursul, jienii ș.a.

Urătorii, pe lângă textul recitat, au un bogat inventar ambiental: tălângi, clopoței, buhai, pocnitori ș.a. A doua zi, de Sf. Vasile, se umblă cu semănatul, cu sorcova și cu ceea ce s-a început din Ajunul Crăciunului, cu steaua - activitate care încetează la Bobotează.

Evocările din Plugușor se referă la practicile agricole și nu lipsesc urările de bine pentru gazdă.

Îndemn

Te-îndemn, dragă române, plecat în altă țară,
Să-ți schimbi iarna din suflet într-o frumoasă vară.
Te-îndemn, dragă române, să vii la tine-n Țară
Să-cerci să schimbi, pe-alocuri, ce s-ar putea schimba
Și să fii tare mândru că ești în Țara ta.

Vin-o să mori acasă, nu-n glodul altora!
Vin-o cât mai trăiește bătrâna maică-ta
Și-aprinde-o lumânare pentru bunică-ta!
Vin-o pe-aceste plaiuri frumoase, strămoșești
Și-arată-i morții tale cum știi tu să trăiești.
Adu-ți copiii, dragă, aici, în Țara ta
Și fă-i să fie mândri că te-ai născut în EA!

Gh. NICULESCU

Lăsați zăpezile...

Lăsați zăpezile de altădată
Că, de un timp mă-nnebuniți cu ele
De parcă aș fi prins în joc de iele,
De ce ar fi zăpada admirată?

Era cât gardurile de nuiiele
Și bătăture făceai de la lopată,
Părea că n-ai s-o termini niciodată,
Un semn divin că vremurile-s grele.

Nu mi-i rușine nici cu iarna asta
Ce ne-a adus pe bietul cap năpasta
Și-n fața ușii ne-a trântit troianul.

Sânt fericit că nu mai ies din casă
Și până-n primăvară nu-mi mai pasă
Că poate-așa voi isprăvi romanul.

Petruș ANDREI

Gruia NOVAC

OMENIA SUFLETULUI NOBIL!

La data de 22.11.2022, cu ocazia împlinirii a 87 de ani, reputatul profesor Gruia Novac a fost din nou sărbătorit de Consiliul Director al Asociației Casa de Ajutor Reciproc a Pensionarilor „Elena Cuza” Bârlad, prin președintele Asociației, domnul magistrat pensionar Nicolaie Mihai, domnul consilier magistrat pensionar Aionițoaie Veronel și domnul consilier cms șef. de poliție (rez.) Chelaru Vasile, care s-au deplasat la domiciliul acestuia pentru a-i face o surpriză plăcută, ca dovadă a faptului că OAMENII DE OMENIE, membri ai Asociației noastre sunt prețuiți și li se acordă onoarea cuvenită.

Despre profesorul Gruia Novac, onorat de-a lungul timpului cu numeroase premii, distincții și medalii, inclusiv cu calitatea de membru de onoare al Asociației Casa de Ajutor Reciproc a Pensionarilor „Elena Cuza” Bârlad, cel care a contribuit la formarea și educarea multor generații, colaborator de marcă al revistei „Viața Noastră”, punându-și amprenta în apariția multor numere ale revistei noastre, precum și a numeroase alte publicații din Bârlad, și nu numai, datorită meritelor obținute prin muncă asiduă dobândind și calitatea de cetățean de onoare al orașului Bârlad, trebuie cunoscut faptul că s-a născut la data de 22 noiembrie 1935, în comuna Căprești, sat Prodănești, județul Soroca, Basarabia, în

prezent Republica Moldova. Din cauza războiului care a intervenit în primii ani ai copilăriei lui Gruia Novac familia a luat decizia să se refugieze în comuna Cetatea,

județul Teleorman, unde au locuit între anii 1942-1946. Între 1946-1953 a urmat Școala Normală, numită după 1948 școala Pedagogică Vasile Lupu din Iași. Între anii 1953-1958 a fost student, apoi licențiat al Facultății de Filologie-Istorie-Filosofie a Universității Alexandru Ioan Cuza din capitala Moldovei. A lucrat apoi ca profesor de limba română la Școala Elementară Crivești, comuna Dragalina, azi, Tutova. A activat ca profesor de limba română la Liceul nr. 3 din Bârlad, apoi la Colegiul Național „Gh. Roșca Codreanu” Bârlad, Liceul „Marcel Guguianu” Zorleni, formând generații de elevi care îi sunt datori pentru educația

aleasă, fapt pentru care îi poartă respectul cuvenit și în prezent.

Chiar și după anii pensionării s-a implicat activ în educația adolescenților, a susținut conferințe în instituțiile publice și în sălile unor organizații neguvernamentale, a scris prefața multor cărți, a fost semnat a numeroase articole, redactor de reviste, prezentator de spectacole, implicându-se în viața comunității, nesfiindu-se să mustre unde era de muștrat și să aprecieze unde era de apreciat și în prezent participând cu mult drag la evenimentele publice organizate de Consiliul Județean Vaslui, Primării, Biblioteci, Centre de Cultură, Teatru ș.a., în cadrul Asociației Casa de Ajutor Reciproc a Pensionarilor „Elena Cuza” Bârlad având parte de recunoașterea deplină a meritelor dumnealui și de iubirea membrilor Consiliului Director, a personalului angajat și a membrilor Asociației care au respect față de oamenii de valoare ai țării.

La împlinirea a 87 de ani domnului profesor Gruia Novac i-au fost oferite cu mult drag flori, tort și șampanie.

Cu această ocazie domnul profesor Gruia Novac a recunoscut că este cuprins de emoție, și că, alături de

scumpa dumnealui soție, mulțumește din tot sufletul celor care îi fac anii vârstei a III-a mai frumoși, celor care se gândesc la dumnealui, relatând din nou amintiri din propria copilărie, cât și despre iubii părinți, mama, Liuba, și tatăl dumnealui, Ilarion Novac, care a fost unul din militarii curajoși ai Armatei Române, care a luptat pentru apărarea pământului străbun în timpul celui de-Al Doilea Război Mondial.

Activitatea organizată de Asociația Casa de Ajutor Reciproc a Pensionarilor „Elena Cuza” Bârlad, de cinstire a profesorului Gruia Novac, are la bază OMENIA, calitate pe care toți ar trebui să o dovedim unii față de alții, dar cu atât mai mult în ceea ce privește prețuirea celor care au dovedit că au un suflet nobil, care ne-au fost îndrumători în viață, așa cum sunt dragii noștri învățători și profesori, între care la nivelul municipiului Bârlad, se numără la loc de cinste stimatul profesor Gruia Novac, personalitate publică, pe care îl considerăm fără doar și poate UN EXEMPLU DE OMENIE, căruia îi dorim din tot sufletul, cu mare dragoste, respect și recunoștință, liniște sufletească, multă bucurie alături de cei dragi, sănătoși și binecuvântați „LA MULȚI ANI!”.

președinte magistrat **Nicolaie MIHAI**

Profesorul și criticul literar Gruia Novac la ceas aniversar

Legendarul profesor de limba și literatura română de la Colegiul Național „Gh. Roșca Codreanu” din Bârlad GRUIA NOVAC împlinește venerabila vârstă de 87 de ani (n. la 22 noiembrie 1935 la Prodăneștii Vechi).

Critic literar de notorietate, inițiator și conducător de revistă („Baaadul literar”) domnul profesor Gruia Novac este cetățean de onoare al orașului Bârlad dar ar trebui să fie și al ținuturilor tutovene.

Pe când eram director coordonator și al Liceului din Puiești, am descoperit procese-verbale de inspecție sub semnătura inspectorului școlar Gruia Novac, adevărate modele de profesionalism într-ale scrisului.

Maestrul Gruia Novac a avut și are idiosincrazii (cine nu are?) dar are și prietenii neștirbite de patina vremii; are, de asemenea opinii spectaculoase despre anumite persoane (no comment) dar este, fără îndoială, o personalitate de care Bârladul cultural are nevoie.

Cărțile domniei sale stau în bibliotecile publice și în cele personale, pe primele rafturi. După un pahar de vorbă cu Gruia Novac, dacă ai onoarea și plăcerea, pleci mult mai bogat de cum ai venit.

Când va împlini 107 ani, cum e scris în stele și de ne va îngădui bunul Dumnezeu până atunci, îl vom felicita la fel de călduros ca acum:

LA MULȚI ANI, domnule profesor Gruia Novac, multă sănătate și pace sufletească alături de doamna profesoară Ilinca Novac, LA MULȚI ANI și la multe festinuri culturale alături de cei dragi și care, la rândul lor, vă îndrăgesc, toate cele bune și LA MULȚI ANI îți urează, nașule, finii:

Livia și Petruș Andrei

Viața noastră

Nicolaie MIHAI

Glăsul gândurilor de noiembrie

Am decis să finalizez demersul literar la care am pornit cu entuziasm, cu vreo doi ani în urmă. Intenția mea este de a creiona o imagine despre un om drag, pe care am avut șansa să-l cunosc, ca urmare a unui aranjament favorabil și benefic al destinului. Când am realizat o inventariere a gândurilor și impresiilor acumulate de-a lungul timpului, am constatat că nu-mi va fi ușor să potrivesc cuvintele în așa manieră încât să evidențiez clar amplasamentul spiritual și existențial al domnului NICOLAIE MIHAI, actualul președinte al Asociației Casa de Ajutor Reciproc a Pensionarilor "Elena Cuza" Bârlad. Această temere mi s-a strecurat vicleană în minte și a durat până să o depășesc. La urma urmei despre un om cu dimensiuni largi ale personalității este greu să construiești un enunț atotcuprinzător. Totuși, voi scrie. La urma urmei, de ce să nu las posibilitatea celor care-l cunosc (și doresc) să adauge, cu pricepere și amenitate, culori calde ori reci portretului, ce pot constitui în cele din urmă o efigie cât mai reușită a personajului literar.

Un alt imbold l-am primit de la luna noiembrie. Această lună este, de cele mai multe ori, purtătoarea nostalgiilor date de sfârșitul toamnei și scurgerea altui an calendaristic în clepsidra timpului, dar este și luna în care Nicolaie Mihai aniversează ziua de naștere.

Aș vrea să fiu bine înțeles: scriu aceste rânduri dintr-o datorie de obiectivitate. Nu voi aduce elogii nemeritate și nici nu voi folosi exigențe inutile. Îmi doresc să fiu de folos aceluia care l-au întâlnit, să-l și cunoască pe Nicolaie Mihai, poate citindu-mi aceste rânduri ori poate ascultându-i pe colegii, pe prietenii săi, să-i vadă faptele, să se lase molipsiți de dragostea sa față de țară, de iubirea pentru limba română și simbolurile naționale. Dintre puzderia de oameni pe care i-am cunoscut, credeți-mă, am toate motivele să-l așez lângă cei înzestrați cu un bogat spațiu spiritual.

Așadar îi ofer în dar acest text, ca o dovadă a sentimentelor de respect și admirație, ce nu mă sfiesc să le mărturisesc.

Eram la începutul carierei de polițist, când l-am văzut întâia oară. Nicolaie Mihai era procuror. Potrivit la statură, dar impunător prin atitudine. Și atunci, ca și acum, era îngrijit, energic, ferm, uneori aspru prin cuvinte, dar atent și cumpătat în decizii.

După rigorile Codului de procedură penală, activitatea de cercetare penală a polițiștilor este îndrumată, supravegheată și controlată de procuror. Nu lucram direct cu dumnealui, însă l-am întâlnit cu ocazia ședințelor comune ori la cercetarea unor evenimente. Polițiștii care îi erau repartizați îl respectau și îndrăgeau. Serios, mereu disponibil la dialog, definea clar sarcinile pe care le transmitea spre executare. Avea o foarte bună capacitate de evaluare juridică a probelor administrate pentru a soluționa dosarele penale, cu celeritate, în litera și spiritul legii.

L-am observat discret cariera: procuror la Parchetul de pe lângă Judecătoria Bârlad, adjunct al primului procuror, procuror criminalist la Parchetul de pe lângă Tribunalul Vaslui. Câțiva ani nu m-am intersectat profesional cu dânsul, deoarece mă orientasem spre alte teritorii ale carierei. Prin anul 2000 am revenit în orașul de baștină și l-am regăsit la Parchetul de pe lângă Judecătoria Bârlad.

Țin minte că într-o duminică, trei tineri, frați, ce locuiau într-o comună arondată Bârladului au băgat spaima în tot satul. După ce și-au alungat părinții din casă, au ocupat drumul înarmați cu bâte și topoare. Se deplasau nestingheriți, unul lângă altul, în timp ce oamenii îi priveau cu teamă din dosul gardurilor. Satul era sub asediu. Cu greu i-a oprit șeful de post, care a tras cu pistolul în plan vertical două focuri. S-au întors acasă și s-au refugiat într-un chiler devenit o adevărată

fortăreață. În așteptarea polițiștilor au baricadat ușile și și-au completat arsenalul cu cuțite și pietre. Au refuzat să coopereze. Geamurile și ușa erau țândări. „Mascații” au aruncat câteva grenade fumigene în încăpere. Scandalagii nu mai ripostau. Erau sub un pat, unde aerul era respirabil. Huliganii au fost prinși. Așteptam procurorul. A ajuns.

Domnul Nicolaie Mihai nu era deranjat că a fost chemat duminica la serviciu ci era indignat de comportamentul tinerilor. A preluat frâiele anchetei. Am lucrat continuu toată ziua, noaptea și jumătate din ziua următoare. Avea o inepuizabilă energie, de care se molipseau și cei care îi erau alături.

Obişnuia să vină cu noaptea-n cap la datorie. Polițiștii care lucrau în mediul rural soseau cu dosarele în geantă când se lumina de ziuă. Chiar și sâmbăta, procurorul Nicolaie Mihai era la serviciu dis - de - dimineață. Și-a păstrat și acum acest obicei.

Nu mi-am propus să scormonesc în cariera profesională a domnului Nicolaie Mihai, pentru că experiența domniei sale greu ar putea fi prezentată în câteva pagini. A fost un profesionist desăvârșit, păstrându-și mereu trează vigilența de om și magistrat.

Personal am trăit un moment deosebit de emoționant la pensionarea sa. Primul gând a fost că un bun procuror va părăsi baricadele luptei cu cei care nesocotesc legea. A fost felicitat de colegi și invitați, au fost rostite impresii de către cei care l-au cunoscut ori au dorit să vorbească. Dar, cea mai puternică încărcătură emoțională a evenimentului am simțit-o când viitorul magistrat pensionar a citit câteva pagini,

ce purtau cuvintele scrise de mai tânăra sa colegă, care nu era de față, căci lucra de ceva timp în București – doamna procuror Elena-Gabriela Aionițoaie. Din nefericire, nu sunt destul de îndemânatec la a folosi tastatura pentru a întruchipa pe domnul Nicolaie Mihai așa cum a reușit colega sa. Doamna procuror, pe lângă emblema de bună cunoscătoare a actelor normative a dovedit că o deține și pe cea de pricepută observatoare a personalității oamenilor. Domnia sa a oferit o narațiune foarte clară a conturului sufletesc, profesional și personal. A exprimat, în opinia mea, cel mai limpede cât de mult a contat Nicolaie Mihai ca procuror, cât de rar se ivește șansa de a întâlni astfel de persoane, cât de benefic este să lucrezi cu plăcere într-o atmosferă de respect reciproc, unde primează pasiunea și competența, dublate de omenie.

Argumentul calității în ceea ce face domnul Nicolaie Mihai se reflectă în performanțele profesionale. Oriunde s-ar afla.

Oamenii l-au ales președinte al Asociației Casa de Ajutor Reciproc a Pensionarilor „Elena Cuza” Bârlad. O nouă provocare, o altă misiune. A dovedit o viziune îndrăznească cu privire la menirea acestei instituții, la care s-au alăturat talentul de a mobiliza oamenii, prestanța publică, calitățile de bun gospodar, priceperea, siguranța de sine, grija față de semenii, preocuparea de a oferi ajutor. Afirmările mele sunt întărite de președintele Federației Naționale „Omenia” și de președinți ai altor Case de Ajutor Reciproc din țară, care ne-au vizitat, de delegații de peste granițe, de personalități de seamă ale orașului nostru. Și pot să mă sprijine, în ce spun, membrii asociației prezenți la activitățile organizate de dânsul.

Un loc aparte în inima sa ocupă revista „Viața noastră”, căreia i-a fost hărăzit să aibă un astfel de protector. Revista este ca un copil ce a avut șansa să apară la Asociația Casa de Ajutor Reciproc a Pensionarilor „Elena Cuza” Bârlad. A crescut la 56 de numere în vremuri grele când alte surate prestigioase au dispărut ori sunt pe cale de a pieri. Sunt atât de impresionat cum domnul Nicolaie Mihai pregătește revista, cum îi atrage pe cei cu pasiunea scrisului, cum îi încurajează pe cei cu palidă înzestrare artistică, cum alege tematica în raport cu evenimente ori comemorări ale personalităților noastre naționale, cum alege imaginile pentru coperte, cum o urmărește la tipografie, cum o prezintă și cum o dăruiește membrilor Casei și colaboratorilor. Ca să produci o asemenea sursă de bucurie semenilor tăi este evident că trebuie să dispui de resurse interioare și intelectuale bogate și să ai repere bine conturate, dincolo de orizont.

Am descoperit bucuros cu câtă migală organizează președintele Asociației Casa de Ajutor Reciproc a Pensionarilor „Elena Cuza” Bârlad evenimente culturale: lansări de carte, simpozioane, spectacole, momente tradiționale. În această ambianță, uneori renunță la cuvintele de protocol și își exprimă cu voce ridicată

indignarea, perplexitatea și furia pentru catastrofele sociale ale căror victime sunt mai întâi pensionarii. Nu avem soluții, doar o melancolică bucurie că a fost și mai bine și o vagă speranță că poporul acesta nu va valida la nesfârșit incompetența și ticăloșia.

Știu că domnul Nicolaie Mihai nu a fost ferit de necazuri. Viața nu i-a oferit numai satisfacții ci și lovituri puternice, care însă nu i-au distrus crezul său lăuntric pentru a săvârși lucruri trainice. L-am observat în momente de suferință, cum a înfruntat cu demnitate încercările destinului și a continuat să muncească cu reînnoită speranță. Mecanismul de apărare interior funcționează corespunzător, având în componența sa curajul, răbdarea, încrederea în sine, optimismul. Totuși, una dintre suferințele fără sfârșit pe care m-a lăsat să o cunosc a fost pierderea mamei. Am înțeles că ființa care i-a dat viață a ocupat un loc important în inima sa, căreia îi va fi mereu recunoscător pentru iubirea maternă, educația oferită, fermitatea cumpătată, bunătatea și priceperea de a-i îndruma pașii pe cărările drepte ale împlinirii sociale.

Privesc adesea prin biroul său: rafturile cu cărți, mulțimea de diplome și distincții, icoane, tablouri, unele obiecte dăruite de prieteni din țară. Cu o vie și nesfârșită admirație mă uit la fotografiile unde domnul Nicolaie Mihai este înconjurat de nepoți (fete și băieți). Pe chipul său se observă o binemeritată liniște. Dumnezeu i-a oferit o altfel de bogăție și un alt soi de binecuvântare.

Acesta este președintele Asociației Casa de Ajutor Reciproc a Pensionarilor „Elena Cuza” Bârlad. Omul cu convingeri ferme, greu de zdruncinat, infatigabil, cu umor bine cântărit. Iar eu sunt unul dintre cei care am descoperit provocarea de a-l zugrăvi în cuvinte, de a-i aduce un omagiu dând formă câtorva gânduri de noiembrie.

La mulți ani!

NOV-DEC. 2022

MEDALION ANIVERSAR Recunoașteți personajul?

Are aniversare - u
NOIEMBRIE
Și onomastică - u
DECEMBRIE,
În NUMĂRUL 1 la CEA-A-E-PE
Și dacă-i nevoie, totdeauna
În - gata să rezolve
Tot ce se cuvine,
CASA să-nflorească
Și să fie bine!

În tot ce-și propune
Are spor și har,
Iar în viață este
Bun exemplu!

Dacă-l știți și de glăciți
Venite să-l sărbătoriți
Cu mări de sănătate,
Mult noroc, prosperitate
Viață lungă, bani în
perușă
Necazul să nu-l ajungă!

Cine este? vă spun, hoi,
„La mulți ani” Domnul
Mihai!
Cu simpatie și respect,
Alexandrina Pascol

Victoria RUDI

Cum să transformi suferința în bunătațe și să devii celălalt

Mă aflu într-o biserică la duminicala Liturghie. Când am ridicat ochii am văzut o femeie cam de înălțimea mea îngeuncheată la icoana Maicii Domnului, împietrită parcă într-o nesfârșită rugăciune. Am remarcat eleganța ținutei, corectitudinea gesturilor și am fost convinsă că o voi recunoaște dacă o voi mai vedea. Sunt persoane pe care e suficient să le vezi o singură dată ca să le ții minte și să le recunoști cu ușurință când le reîntâlnești! Și într-adevăr, am revăzut-o pe doamna învățătoare Rudi Victoria la Asociația C.A.R.P. „Elena Cuza” din Bârlad, într-o vreme când eram implicată în toate activitățile Casei și ne-am împrietenit. Ne sunam reciproc și chiar făceam plimbări lungi discutând multe probleme ale vieții cotidiene, așa cum e firesc și e omenesc.

Am descoperit o persoană sensibilă, cu simț estetic dezvoltat, iubitoare de poezie și de cultură, drept pentru care am participat la multe activități desfășurate de-a lungul timpului la: Casa de Cultură din Bârlad, la Casa Armatei, Biblioteca „Stroe S. Belloescu”, dar în mod special, la Centrul Mihai Eminescu ori Asociația C.A.R.P. „Elena Cuza”.

Nu se vorbește prea mult despre aceasta însă, vă pot spune că de la o anumită vârstă este aproape vital să ai cu cine discuta, să ai pe cine suna, să știi că există măcar două, trei persoane cu care să poți vorbi, să te asculte, să le asculți, să te ridice când ești căzut, să le încurajezi când au căzut!

Astfel este prietenia mea cu Victoria! Îmi aduc aminte că a scris un articol despre cărțile pe care le publicasem până atunci și mi-a creionat un portret de autor cu pricepere, articol ce a fost publicat în Revista „Viața Noastră”. Atunci am descoperit că doamna învățătoare este înzestrată și cu darul de a mânuși cuvintele și am îndemnat-o să acorde mai mult timp scrisului, chiar să-și facă o preocupare din a scrie.

Prietenia mea la un moment dat a dispărut, nu a mai răspuns la telefon și mă tot întrebam cu ce am supărat-o. Am întrebat o cunoștință comună și am aflat cea mai cumplită veste! Fiul său, Rudi Pavel Florentin, căpitan de vapor, tocmai se stinsese din viață. Câteva zile mi-au sunat

asemenea unui clopot, în minte, două versuri dintr-o poezie scrisă cu ceva timp în urmă: „...fiul e tot pentru mamă/ durerea e aceeași în veci” și nu am mai îndrăznit să o caut, ca să nu-i tulbur suferința.

Într-o dimineață de sâmbătă i-am auzit vocea tristă la telefon. Cât m-am bucurat! M-a invitat la cimitir la o slujbă de pomenire a fiului plecat într-o călătorie fără sfârșit, într-o lume poate mai liniștită și lipsită de durere. Cu această ocazie am aflat despre gestul de mare noblețe

și filantropie pe care tocmai îl făcuse. Redau un fragment din interviul realizat de către doamna jurnalistă Mihaela Niculescu cu câțiva ani în urmă: „De câteva luni, la Bârlad, în apropierea Pavilionului „Marcel Guguianu”, au început lucrările de construire a unui așezământ social - un centru de zi pentru copii din familii defavorizate. Nici Primăria, nici Guvernul nu asigură finanțarea, ci oamenii cu suflet, enoriași ai Parohiei „Sfânta Înviere și Sf. Ecaterina”, păstoriți de părintele Petru Giușcă. Terenul a fost oferit Parohiei de către o doamnă din Bârlad (Victoria Rudi), cu inimă mare, căreia i s-au alăturat zeci de bârlădeni dornici să ajute financiar la ridicarea acestui așezământ. Cinste lor!” (Mihaela Niculescu).

Conform proiectului, numele acestui centru este: „Așezământ Social Capitan Rudi Pavel Florentin”. În prezent, proiectul este aproape finalizat, urmând utilizarea cu mobilier, sfințirea, apoi darea în folosință. Terenul donat în centrul orașului, în cea mai frumoasă zonă a Bârladului are o valoare apreciabilă și cum un astfel de gest e plăcut lui Dumnezeu, nu au întârziat să apară tot felul de situații ce au mâhnit-o profund de-a lungul perioadei cât a durat ridicarea Centrului Social și care persistă și în prezent.

În pofida aparentei gingășii fizice, doamna Victoria Rudi (în mod sigur și datorită credinței constante și autentice în Dumnezeu), s-a dovedit a fi un om puternic, motivat și o adevărată luptătoare pentru a sprijini concret cele începute.

Într-o discuție cu dumneaei am întrebat-o ce anume a determinat-o să doneze acest teren atât de scump și mi-a răspuns că, nimic nu este scump când e vorba de memoria unicului său fiu, un om de o bunătațe de nedescris, iubitor de semeni încă din copilărie când, aducea la masă și le dădea hainele sale cele mai bune, unor copii sărmani.

Din discuțiile purtate de la moartea fiului său, dar și din presă am aflat că singura rațiune de a trăi a doamnei

învățătoare este implicarea concretă în acțiuni de ajutorare a celor aflați în nevoi, în diferite moduri.

Acum, la zi aniversară, viața îi este încununată de niște ani și de fapte deosebite, bineplăcute lui Dumnezeu, folositoare semenilor. Într-un astfel de moment simt nevoia să mulțumesc lui Dumnezeu că mi-a adus în viață, un OM ce transformă suferința în bunătate, și ale cărui mâini atunci când nu sunt împreunate în rugăciune, sunt întinse în gestul minunat al dăruirii prin care reușește să devină celălalt.

Dorina Stoica - scriitor

* * * *

„Fugit irreparabile tempus”!

Oricât de grăbit și implacabil ar fi el, timpul lasă urme nealterate de uitare! Ne intersectăm drumurile cu oameni despre care îți e plăcut să-ți amintești!

Învățătoarea, Victoria Rudi era în „pumnul” acela de tineri și entuziaști dascăli, o pată luminoasă prin abnegație și dăruire.

Copiii o prețuiau pentru cel dintâi dar, învățătura și pentru generozitatea ei. Epocă tristă, lipsuri materiale în familiile elevilor. Dăruia rechizite și bomboane! Copiii o așteptau la poarta școlii cu bucuria pe chip. Gesturi mici, valorând imens.

Dacă atunci dăruia bucurie prin fapte potrivite vremurilor, acum știu că darul ei are altă dimensiune! Peste timp, concitadinii se vor întreba cine e doamna Victoria Rudi?

Răspunsul e simplu: „Un om”!

Prof. Felicia Bușcă

* * * *

Astăzi este o zi specială pentru o persoana specială. Am avut ocazia s-o cunosc în momentul când, prin anii 80 a venit la Școala noastră din Șuletea, ca învățător calificat. Astăzi este despre dumneavoastră, doamna Rudi. Au fost frumoși anii aceia! Am petrecut mult timp împreună, colegi fiind. Deseori ne întruneam la diverse petreceri.

Am avut astfel ocazia să constat că sunteți o persoană muncitoare, ambițioasă, cu dragoste pentru copii și nu în ultimul rând altruistă. Mi-aduc aminte de Gelu, copil luat dintr-o familie nevoiașă pe care l-ați îngrijit, educat

Viața noastră

învățat, reușind să faceți OM din el. N-a fost ușor. Nu pot decât să vă felicit pentru acest gest de umanitate!

După pensionare ați plecat la Bârlad. N-ați uitat însă satul Șuletea unde ați profesat și unde v-ați făcut mulți prieteni. Așa se face că acum doi ani, în cadrul unei întruniri la biserica satului, dumneavoastră, ca membru al unei asociații religioase ați acordat premiu în bani și diplomă unei eleve, Catană Denisa. Sigur n-o sa vă uitate!

Nu întotdeauna însă viața a fost roz pentru dumneavoastră. Ați căzut dar v-ați ridicat. V-ați implicat total în viața cultural-artistică a Bârladului, colaborând cu diverse reviste. Pentru toate aceste activități culturale, literare și religioase ați fost răsplătită cu premii. Primiți felicitările mele!

De ziua dumneavoastră vă doresc succes în tot ceea ce vă propuneți. Sunteți o persoană ambițioasă și știu că veți reuși! Mă bucur mult că am avut norocul să vă cunosc!

Fie ca amintirea anilor petrecuți la Șuletea să vă însoțească permanent. Să fie un motiv de bucurie, mândrie, relaxare și rememorare a vremurilor ce au trecut peste noi!

Cu ocazia zilei de naștere vă doresc sănătate multă și s-aveți parte doar de bucurii! LA MULȚI ANI!

Prof. Dorina Codreanu

* * * *

Cei doritori de cunoaștere, de împliniri, plecați din Movileni, din Ciocani, satul meu natal, am întâlnit-o pe Victoria Hanganu (Rudi), o persoană deosebit de simpatică, minionă, plină de viață.

Mergeam la școli mai înalte decât cele din sat, amândouă doream să ajungem învățătoare, să creștem copiii în frumusețea învățaturii. Știam de pe atunci, că profesiunea de învățător este cea mai grea, însă demnă de respectul și recunoștința semenilor.

Victoria și-a împlinit visul, a devenit învățătoare, a pus condeiul în mânuțele a sute și sute de copii, i-a încurajat, a căutat să găsească în fiecare pruncuț acea piatră scumpă, ce are preț nespus după ce o șlefuiști.

Viața ne-a dus pe fiecare pe alte drumuri, dar ne-am întâlnit destul, încât să remarc firea deschisă, plăcerea vorbei, frumusețea și sinceritatea ei.

La Centrul Educațional „Ștefan cel Mare și Sfânt” unde, după pensionare, și-a continuat activitatea de dascăl și de OM, s-a remarcat organizând activități artistice deosebite.

Trecem prin timp... important este să lăsăm ceva în urmă, iar Victoria a făcut-o din plin, chiar dacă viața a încercat-o năpraznic, Dumnezeu i-a dat putere să meargă mai departe.

N. Iorga spunea : „Învățător de oameni înseamnă acel care e gata oricând să învețe și are oricând despre ce să învețe.”

Victorița a știut și știe foarte bine acest adevăr!

Prof. Laurenția Ouatu

* * * *

Cei mai deosebiți prieteni ai mei, printre care și o prietenă de suflet Viki - doamna învățătoare Victoria Rudi.

Ne cunoaștem din tinerețe, ne vorbeam despre copiii noștri, cum sunt, ce fac.

În 2017 am vrut să mergem împreună într-o excursie la Ierusalim. Viki a trebuit să rămână lângă fiul ei care trecea printr-o perioadă critică de sănătate. M-a rugat pe mine să-i fac rugăciunile sfinte la Mormântul Mântuitorului.

În 2018 inevitabilul s-a produs și Viki s-a prăbușit de durere și suferință, dar credința din sufletul ei a ridicat-o și a devenit mai puternică decât a fost și în plus cu o promisiune și o dorință făcută la căpătâiul scumpului ei fiu, Pavel-Florentin, căpitan de vas.

Încet, încet, sprijinită de Bunul Dumnezeu, de Sfânta Biserică, de oamenii de bună credință din jurul ei, iată că astăzi suntem aproape de realizarea acestei promisiuni - Așezământul social „Căpitan Rudi Pavel Florentin”, Centru de zi pentru copiii nevoiași.

Sunt profund impresionată de puterea, de credința, de bunătatea din sufletul ei, de sprijinul și ajutorul oferit cu orice prilej celor în nevoi. Nu pierde nici o ocazie de a dărui ceva.

Să o binecuvânteze Bunul Dumnezeu, sa-i ajute sa îndeplinească această sfântă dorință.

Sănătate multa, mulți ani binecuvântați!

Cu multa dragoste și stima,

Didina Velica - Scoția

Când spun Rudi Victoria, îmi amintesc de primii mei ani de școală, de „tovarășă” învățătoare care m-a învățat abecedarul.

Mi-o amintesc și acum pe doamna aceea blondă, frumoasă dar severă. După terminarea clasei a 4-a, doamna a fost transferată la o altă școală, iar eu nu am mai auzit de dânsa mulți ani. A mai revenit câțiva ani apoi la școala din satul meu natal, după care iar am pierdut legătură și nu am mai știut nimic. Asta până într-o zi, când am citit un articol în presa locală, unde scria despre o bărlădeancă ce a făcut o donație importantă. Atunci am realizat că e vorba de doamna învățătoare. Tot atunci am aflat și de cumplita pierdere suferită, dar și de ultima promisiune făcută fiului dumneaei. Doamna a înființat o fundație care poartă numele unicului său fiu, Căpitan Rudi Pavel Florentin, și este adresată copiilor nevoiași.

Eu îi doresc doamnei învățătoare multă sănătate și putere să poată duce la îndeplinire acest vis.

Vă pup și vă îmbrățișez cu drag, doamna mea învățătoare!

Groza Ramona Mihaela, fostă elevă

Deși au trecut 20 de ani de atunci, îmi amintesc de parcă a fost ieri intrarea în clasa I.

Noi mici, firavi și plini de speranțe, temători, dar în același timp curioși de ce se va întâmpla.

Am fost primiți cu brațele deschise de un chip blând și o voce pe care o vedeam prima dată, rămânându-mi imprimată pe retină și în suflet pentru totdeauna.

Era să fie cea care timp de un an ne-a ținut sub aripa protectoare și a avut grijă să ne ofere toată atenția și toate

cunoștințele de care aveam nevoie. Ne-am bucurat doar un singur an, pentru că vârsta pensionării era tot mai aproape. Am tânjit și ne-a fost greu să ne acomodăm cu plecarea dânsiei. Ne-a fost în tot acest timp mai mult decât învățător, ne-a fost mamă, a creat pentru noi „familia de la școală”.

Mie personal mi-a fost mentor, iar munca dumneaei nu s-a rezumat doar la partea didactică, ci cu dragoste și pricepere, a știut să ne încurajeze și să creadă în noi, având un rol esențial în formarea noastră.

Am regăsit-o acum, după 20 de ani, cu același chip blând, cu aceeași inimă bună și cu aceleași cuvinte care îți pătrund în suflet și rămân acolo pentru totdeauna. M-am bucurat să știu că încă există și că sunt copii, care încă se bucură de dragostea și protecția pe care o oferă.

Oamenii ca dumneavoastră ar trebui să fie veșnici!

Vă mulțumesc pentru tot ce ați făcut pentru mine, ați fost, sunteți și veți fi mereu în inima mea, doamna învățătoare!

Irina-Ioana Păsat – fostă elevă

Am învățat de la dumneavoastră să scriu și să citesc. Mi-ați lăudat talentele și m-ați certat când am greșit. V-am simțit iubirea de mamă și ați fost alături de mine în primii pași din viața mea.

Îmi aduc aminte și acum prima zi de școală, când ușor tremurând, v-am oferit primul buchet de flori. Eram îmbrăcată în uniformă și aveam un ghiozdan mai mare ca mine, dar dumneavoastră ați fost blândă. Aveam atâtea emoții!

Au fost patru ani în care am învățat informații pe care le folosesc zi de zi și acum.

V-ați lăsat o amprentă uriașă asupra vieții mele și asta contează enorm. Se zice că lucrurile cele mai importante le înveți în copilărie.

Așa că, oricât de mult timp ar trece, oricât de mare distanță ar fi între noi, doamna mea învățătoare, rămâneți mereu sfântă pentru mine. Dascălul cu mâini de aur care a șlefuit și a lansat generații pe drumul lor spre maturitate.

Vă mulțumesc, doamna învățătoare!

Cu recunoștință vă port în suflet!

Ela C. Elena (Caranfil Elena) – Anglia

În perioada când am lucrat ca institutor la Grădinița cu PN Bădeana, am cunoscut un dascăl de o mare seriozitate profesională și morală – doamna Victoria Rudi.

Dincolo de o înfățișare foarte plăcută, cu un păr blond strălucitor, cu niște ochi căprui pătrunzători și o statură mignonă, dreaptă, elegantă, doamna învățătoare este o femeie cultă, inteligentă, un intelectual rasat, cu care aveai ce discuta pe orice temă.

Anii au trecut, dumneaei a ieșit la pensie, ne întâlneam rar, dar de fiecare dată am constatat că nu-și schimbase surâsul. ...până într-o zi, când o veste cumplită a căzut peste mine ca un trăsnet - își pierduse unicul fiu, căpitan pe nave de croazieră de care era așa de mândră.

De atunci o văd mereu cernită, înlăcrimată, sfârșită

de durere, dar când am aflat, că în memoria fiului dânzei s-a îngrijit de ridicarea unui Așezământ Social pentru copii neajutorați, care poartă numele "CĂPITAN RUDI PAVEL -FLORENTIN ", de pe strada Vasile Conta, nr. 8, mi s-au umplut ochii de lacrimi de recunoștință pentru această mare faptă.

La mulți ani doamnă învățătoare, Victoria Rudi!

Vă doresc sănătate și putere să împliniți ultima dorință a preaiubitului dumneavoastră fiu. Sunteți un Om desăvârșit. Dumnezeu să vă binecuvânteze!

Vă îmbrățișez!

Institutor Aura Oprea

* * * *

Școala oferă o educație morală prin modelele pe care tinerele mlădițe le întâlnesc pe parcursul desăvârșirii lor ca personalitate.

În acest mediu educațional, întâlnim personalități absolut remarcabile care nu se supun gloriei trecătoare. Ele reușesc să lase ceva în urma lor.

Este cazul și distinsei doamne învățătoare Victoria Rudi, pe care am întâlnit-o la Școala Gimnazială Bădeana, iar mai târziu la „Centrul Educațional Ștefan cel Mare și Sfânt”, de la Biserica „Sfânta Ecaterina” din Bârlad.

Am remarcat la doamna învățătoare harul pe care l-a primit de la Dumnezeu, dar și strădania de a fi de ajutor copiilor. Firea sa artistică se putea observa atunci când pregătea programele speciale de sărbători, la Centrul Educațional. Duminica cântă în corul „Anastasis” al Bisericii „Sfânta Ecaterina”, dăruind enoriașilor, alături de colegile și colegii săi, momente sublime asemenea îngerilor din cer.

„Să dai din preaplinul tău, să dăruiești dezinteresat celor din jur, e dovada supremă asupra caracterului tău frumos. Generozitatea se învață în familie, dar pentru doamna învățătoare este un scop în sine”.

În noiembrie 2018, după pierderea fiului său iubit, s-a decis să doneze un teren pentru a fi ridicat un „așezământ social de zi”, care va purta numele „Căpitan Rudi Pavel Florentin”. Acesta s-a putut realiza cu sprijinul Preasfințitului Ignatie, cu ajutorul voluntarilor de la Biserica „Sfânta Ecaterina”, coordonați de părintele Giușcă Petru și nu numai.

Misiunea doamnei pe acest pământ a fost și este realizată cu sacrificiu, cu recunoștință față de om și comunitate.

Doresc doamnei învățătoare Victoria Rudi sănătate și liniște sufletească și îi mulțumesc pentru lecția de viață care se numește „Verticalitate, Curaj, Dăruire!”

Cu respect,
Marin Gabriela

* * * *

Sunt tot mai puțini oameni generoși printre noi. Victoria Rudi este unul dintre bărlădenii care au demonstrat că iubesc această urbe cu adevărat. Prin gestul domniei sale, de a dona un teren situat în centrul orașului, pe care să se ridice un Centru de zi pentru copii din familii

Viața noastră

defavorizate, Victoria Rudi și-a asigurat un loc special în panoplia filantropilor bărlădeni și un loc în nemurire.

În amintirea fiului său, plecat mult prea devreme de pe această lume, Victoria Rudi a creat condițiile pentru construirea unui așezământ de care să se bucure copiii nevoiași, atât de iubiți de fiul ei cel drag, căpitanul Rudi Pavel Florentin.

Acesta a îndrăgit de mic copiii, în special pe cei săraci, pe care îi aducea în casă și îi hrănea. Era milos și îi ajuta cu ce putea, ajutor pe care l-a dat și când a crescut și a devenit căpitan de vas.

Victoria Rudi a făcut după moartea fiului său ce i-a spus inima, a îndeplinit dorința fiului ei, aceea de a sprijini copiii sărmani. A donat cu tot sufletul terenul de lângă Pavilionul „Marcel Guguianu”, pe care deja s-a ridicat sediul așezământului social ce va purta numele „Căpitan Rudi Pavel Florentin”.

Cu tot sufletul, generoasa bărlădeancă pe care o aniversăm în această lună, oferă și burse de merit copiilor cu rezultate bune la învățătură, proveniți din familii cu o situație materială mai puțin bună.

În fața acestor gesturi de adevărat filantrop, se cuvine să facem o adâncă reverență! La mulți ani, distinsă doamnă!

Mihaela Niculescu

Stimata doamna învățătoare,

În memoria fiului dvs. Căpitan Rudi Pavel Florentin, pe care l-am cunoscut că era un om foarte bun, mi-ați oferit o Diplomă și un premiu în bani și pentru asta va sunt recunoscător.

Va mulțumim că atât pe mine și pe fratele meu Mocanu David ne-ați ajutat la Centrul Educațional „Ștefan cel Mare și Sfânt”, de la biserica „Învierea Domnului și Sfânta Ecaterina”, în efectuarea temelor și am realizat programe artistice religioase foarte frumoase cu dvs.

Vă doresc multi ani, cu stima și respect Mocanu Mario.

Bârlădeanul Gheorghe Costin, 70 de ani de croitorie de înaltă clasă

Gheorghe Costin, unul dintre reprezentanții de seamă ai galeriei de aur a croitorilor bârlădeni, a împlinit anul acesta 85 de ani și, în ciuda venerabilei vârste, încă mai lucrează, croiește și trage la mașină, așa cum face de 70 de ani. Știe că societatea s-a schimbat, moda la fel, dar el rămâne fidel principiilor de odinioară, în privința vestimentației.

Maestrul care a lucrat pentru sute, chiar mii de bârlădeni, spune că haina trebuie croită bine, cusuta perfect, finisată până în cele mai mici amănunte, trebuie să avantajeze persoana, să-i ascundă defectele fizice și să fie valorizată prin felul în care e purtată. Pare de modă veche dar convingerile venerabilului croitor coincid cu părerile celor mai echilibrați designeri vestimentari contemporani.

Gheorghe Costin a fost croitor de lux dar și croitor pentru oamenii cu venituri modeste. A îmbrăcat protipendada orașului, dar și oamenii simpli, pentru că în perioada sa de glorie prețurile de la croitoria de comandă erau accesibile pentru toate buzunarele.

„Am lucrat la cooperativa <<Îmbrăcămintea>>, devenită mai apoi <<Progresul>>, din 1956 până în 2000, când am ieșit la pensie. Am venit de la Podul Turcului, unde am terminat Școala Profesională începută în 1952, la croitorie, avându-l ca maestru pe Gheorghe Mihăilă. Am ajuns la această școală pentru că, fiind fiu de chiabur, nu aveam acces la școli înalte. A trebuit să plec la 14 ani de acasă, dintr-un sat din Vrancea, ca să învăț o meserie și să-mi fac un rost. Tata m-a dat la Școala de croitori. Nu mi-a plăcut deloc, dar pentru că nu voiam să-l fac de râs, am învățat bine, mi-am dat silința să fac ce mi se cerea, că nu-mi plăcea să mi se facă morală. Cu timpul, am început să îndrăgesc croitoria și nu regret deloc faptul că m-am făcut croitor. Dimpotrivă. Pentru mine, meseria asta a fost brătară de aur, mi-a adus multe satisfacții, și morale și materiale. E adevărat că a trebuit să muncesc mult, să consiliesc clienții, să fiu amabil, să cunosc defectele corporale pentru a le atenua, să fiu un fel de doctor care trebuia să opereze astfel încât să ascundă imperfecțiunea corpurilor clienților. Croitoria înseamnă mult mai mult decât a tăia cu foarfeca și a coase. Asta am aflat la câțiva ani după ucenicie.”, ne-a mărturisit Gheorghe Costin.

Croitorul octogenar a devenit în timp unul dintre cei mai apreciați croitori din Bârlad. A fost întotdeauna un tip pedant, amabil, politicos, cu prezență care

impunea respect.

Au trecut prin mâinile lui mii de obiecte vestimentare de la uniforme militare, la uniforme pentru chelneri, de la taioare, costume, paltoane, pardesie, la ținute pentru evenimente speciale, comandate de țărani, muncitori, intelectuali și, evident, notabilități.

I-au fost clienți și oamenii simpli dar și secretari de partid, primari, medici, actori, profesori, cu gusturi diferite. A fost croitorul tuturor bârlădenilor, pentru că a la Progresul lucrat atât în calitate de croitor de categoria a doua dar și de categoria întâi, aceasta din urmă însemnând pretenții mai mari, modele sofisticate, complicate.

„Clienții de acum 50 de ani erau mult mai pretențioși decât cei de după Revoluție, de exemplu. Erau pretențioși în ceea ce privește croiala. La probă erau foarte atenți și ca să-i mulțumești trebuia să-i chemi la mai multe probe. Indiferent însă de pretențiile lor, materialele erau de bună calitate, de bumbac, de lână, mătase naturală impecabilă. În România erau câteva fabrici de stofe care produceau mărfuri extrem de calitative, erau fabricile de la Buhuși, Brașov, Ploiești, care exportau foarte mult. O cooperativă trebuia să aibă relații pentru a se aproviziona de la aceste fabrici emblematice. Trebuia să aibă relații și doar pentru a putea intra în fabricile acestea. Stofele atrăgeau clienții, care de fapt nu se puteau îmbrăca

din magazine, pentru că, cel puțin într-o perioadă, nu prea se găseau haine, așa că atelierelor de croitorie la comandă erau solicitate. Am lucrat pentru bărbați dar și pentru femei. Medicii erau clienți fideli. Îmi amintesc de Dr. Bucevschi, Moțet, Busuioc, oameni rafinați. De asemenea, am făcut costume și celor care s-au aflat la conducerea orașului, cum ar fi domnul Asoltanei, fost viceprimar în timpul comunismului, domnul Panainte, fost primar în acea perioadă, dar și unor primari de după 1989, ca Dumitru, Găvan, Titi Constantinescu. Am lucrat mult și pentru actori. Chiar unul dintre ei, nu îmi mai aduc aminte numele, că e trecut demult în lumea drepților, mi-a scris o scrisoare în care îmi mulțumea și mă felicita pentru felul talentului meu de croitor. Am avut mii de clienți. Fiecare a fost important pentru mine, pentru că m-au făcut ceea ce sunt. Mi-au apreciat munca și datorită lor am avut o viață bună, îndestulătoare.”, ne-a mai povestit Gheorghe Costin.

Acesta recunoaște că meseria de croitor a fost una deosebit de bănoasă, ca de altfel toate meșteșugurile din acea vreme (cizmar, ceasornicar etc.). Câștiga cât un doctor, poate și mai bine, și chiar de trei ori cât un secretar de oraș. Nu primea salariu pe cât realiza planul, întrucât câștigurile erau exagerat de mari și erau tăiate de către conducerea cooperativei. Așa a reușit foarte să-și ridice în doi ani o casă cu curte, pe B-dul Epureanu, unde stă și acum.

Un accident casnic i-a afectat vederea, dar a continuat să lucreze

Ironia sorții a făcut ca meșterul, care avea nevoie de o vedere cât mai bună, să sufere un traumatism ce i-a afectat sănătatea ochilor pe viață. La vârsta de 42 de ani, la un Revelion, dopul unei șampanii i-a produs o cataractă traumatizantă la ochiul stâng. A fost operat și o vreme a reușit să aibă o acuitate vizuală bună.

În timp însă, vederea i-a scăzut tot mai mult. Dar și așa a continuat să lucreze și să performeze în croitorie. Nu s-a dat în lături de la evenimentele de modă la care

participa Cooperativa Progresul.

Deseori, în anii '80 se organizau parade ale modei, prezentate de binecunoscuta Zina Dumitrescu. Aceasta îl cunoștea și aprecia pe Gheorghe Costin, adresându-i-se o dată cu apelativul „cel mai bun maestru din sud-estul Europei”. Făcea referire la prestația domniei sale, de la un concurs din Cehoslovacia, unde a făcut parte din juriul unui concurs de modă cu marionete.

Talentatul croitor a participat la mai multe concursuri de modă, în RDG și în Ungaria. Evident că nu lipsea nici de la cele organizate în România. Bunăoară, a reușit să ajungă în finală și să câștige premiul întâi la un concurs între cooperativele de profil, unde s-a prezentat cu o haină neagră, cusută cu ață albă, astfel încât să nu se vadă. Butonierele erau cusute cu fir din stofă.

Talentul său de croitor a fost șlefuit la Școala de maiștri, pe care a urmat-o la București, la Casa de Modă UCECOM, singura din țară, de altfel. Pe lângă teorie, cursantul Gheorghe Costin a făcut și foarte multă practică, lucrând pentru ambasadori, actori, cântăreți de operetă, avându-l ca mentor pe croitorul Constantin Mărgean.

La 85 de ani împliniți, a lucrat pe tot felul de mașini de cusut, manuale și electrice, dar a rămas fidel mașinii Singer, pe care o folosește și acum. Gheorghe Costin încă mai coase costume pentru prieteni și clienți fideli, care insistă să vină la el. Are aceeași plăcere și lucrează cu determinare și atenție, astfel încât să-i mulțumească.

Lumea și societatea s-au schimbat și, odată cu ele, și moda. Longevivul croitor bărlădean rămâne la ideea că indiferent de perioade, regimuri politice și economice, hainele trebuie să aibă anumite caracteristici universale valabile. Să fie croite corect, să fie potrivite corpului celui care le poartă, profilului său psihologic, profesiei și evenimentului la care participă.

O haină de calitate trebuie să aibă finisajele bine executate, de la căptușeală la tiv, de la butoniere la întărituri, și să fie purtată cu demnitate, astfel încât

omul să o poarte și nu invers.

„Nicio haină nu stă la fel pe două persoane diferite. Haina nu îl face pe om, dar îl aranjează și este oglinda personalității sale. Nu știu dacă e bine sau nu că acum în magazine sunt mărfuri de consum, fără personalitate, din materiale sintetice, neprietenoase cu pielea și mediul. Nu știu dacă e bine să avem o sută de rochii și niciuna trainică, nu știu dacă e bine să cheltuim mult pe obiecte de vestimentație ochioase, care se destramă sau decolorează la prima spălare. Dar asta e societatea de consum. E bine totuși să facem alegeri potrivite, atât în privința materialelor cât și a modelelor. Să ne îmbrăcăm cu ce ne stă bine, nu cu ce ne place sau vedem la televizor, și mai ales să ne preocupe cât de cât felul în care ne îmbrăcăm pe stradă sau la evenimente speciale. Mi-e dor de vremurile de altă dată, când bărlădenii mergeau la teatru frumos îmbrăcați. Femeile și bărbații își făceau haine special pentru premieră, toți erau eleganți, decenți, îngrijiți, o formă de respect pentru cei din jur și pentru sine. Astăzi, se merge tot mai des în blugi la teatru, cu adidași, cu părul vâlvoi sau prins la întâmplare. Nu știu dacă e bine sau nu, dar eu rămân fidel vremurilor de odinioară.”, a mărturisit pensionarul Gheorghe Costin, membru al Asociației C.A.R. Pensionari „Elena Cuza” Bârlad de 23 ani.

Mihaela NICULESCU

Raport despre starea pădurii

„Toporul avea coada din lemn și de aceea copacii votau cu el crezând că e unul de-al lor.” Au crescut după cum i-a apucat vremea. Unii sunt drepți, precum o lumânare de Înviere, alții încolăciți pe trunchiul altor copaci târându-se spre lumină. Animalele mari, animalele mici nu mai sunt organizate potrivit lanțului trofic ci în funcție de adaptarea fiecăruia la mediu înconjurător. Mai sunt găzele, insectele zburătoare din jurul ideilor ejectate de animale. Curios, dar nu mai roiesc pe lângă animale moarte. Poate pentru că nu mai e nici un folos din asta!? Doar iarba a rămas la fel, mereu călcată în picioare.

Carmen FRĂȚIMAN

Vasile CHELARU

PRIVILEGIUL DE A FI ANIVERSAT LA CENTENAR

În numărul 57 al Revistei „Viața noastră”, în virtutea sentimentelor inefabile ce le nutrim pentru semenii noștri cărora Dumnezeu le-a îngăduit o existență fizică mai îndelungată, am rezervat spațiul necesar pentru a o evoca pe doamna **MACOVEI ANETA**. Mai înainte, însă, președintele Asociației Casa de Ajutor Reciproc a Pensionarilor „Elena Cuza” Bârlad, domnul Nicolaie Mihai, a vizitat-o pe doamna Macovei Aneta cu sinceră evlavie, cum este și firesc când treci pragul casei în care se simt de îndată binecuvântarea și bogăția spirituală acumulată de-a lungul atâtor ani.

Cu o discreție cuviincioasă, fără a-și ascunde intensitatea sentimentelor și emoțiilor, domnul inginer Macovei Tiberiu ne-a oferit câteva informații pe care a îngăduit să le dezvăluim celor care vor răsfoi paginile revistei, în acest mod oferindu-i și noi o minimă răsplată – a neuitării.

Anul 1920 era pe sfârșite, așteptând ca timpul amenințător și hapsân, să-l transforme într-un alt capitol al existenței omenirii. Rămâneau, ca mărturie a trecerii sale, fapte și oameni. Atunci, într-a șasea zi a lunii octombrie, a sosit pe lume ANETA, ca o binecuvântare pentru Ruxandra și Toader Iftene din comuna Ciocani, ce aparținea de fostul județ Tutova.

Copilăria și tinerețea nu s-au deosebit prea mult de ale altora din generația sa, cunoscând experiența greutăților, neajunsurilor, suferințelor, dar și curajul dat de așteptare ori energia vitală ce vine de la speranță.

Anul 1946 i-a împlinit o parte din dorințe. S-a căsătorit cu MACOVEI GHEORGHE, din aceeași comună, au pus bazele unei familii, integrându-se normalității vieții satului. Cu timpul, au primit răspuns la alte rugăminți adresate destinului; s-au născut trei băieți, toți la Spitalul din Bârlad: Tiberiu, Eusebiu și Laurențiu. Totuși, n-au fost scutiți de necazuri și suferințe. Pierderea lui Eusebiu, la numai 1 an și 6 luni, după naștere a fost devastatoare. Noroc că ființa umană dispune de un mecanism de autoapărare, ce face ca suferințele să fie ascunse în unghere sufletești, pentru a face loc altor evenimente din viața noastră.

Macovei Gheorghe a simțit în interiorul său o înzestrare aparte, ce dădea forme clare sentimentelor de bărbăție, de dragoste pentru țară. A ales cariera

de ofițer al Armatei Române. Soția sa, ANETA, l-a încurajat și susținut. A preluat rolul de administrator al gospodăriei și s-a implicat total în creșterea, îngrijirea și educația copiilor. Capacitatea de organizare, judecata cumpătată, implicarea permanentă în viața familiei au adus roade în familia Macovei.

În anul 1957 au început să construiască o casă, în zona centrală a Bârladului. Bucuria nu a durat mult. În anul 1958 ofițerul Macovei Gheorghe a fost detașat cu serviciul la Comisariatul Militar al Raionului Gilort, cu sediul în localitatea Târgu Cărbunești (județul Gorj de astăzi). Chiar dacă erau departe de Bârlad, Gheorghe și Aneta nu au renunțat la visul de a locui în casa ce și-au dorit-o. Au finalizat lucrările în anul 1960. În anul 1963, ofițerul Macovei Gheorghe s-a întors la Garnizoana din Bârlad.

În casa din mijlocul Bârladului s-au consumat poate cele mai plăcute evenimente din viața familiei Macovei: educația copiilor, împlinirea socială a acestora, evoluția în cariera militară a soțului. Din nefericire, anul 1986 a zdruncinat întregul eșafodaj, construit cu trudă de familia Macovei. Urmău a fi puse în aplicare proiecte de modernizare a orașului, iar casa lor trebuia demolată. Vestea nu a venit chiar pe neașteptate, căci multe case fuseseră dărâmate în zonele propuse a se moderniza. Oarecum prevăzători, Gheorghe și Aneta

Deși la Domnul voi pleca

Deși la Domnul voi pleca
Și pe pământ a mea inimă
Să bată va înceta,
Eu, copile, singur nu te voi lăsa!

Voi ruga pe Bunul Dumnezeu
Să-ți trimită din cer mereu:
Mângâieri și ajutor,
Să-ți aline al meu dor.

Cât lângă tine eu am stat
Te-am ocrotit și ajutat,
Dar nu uita, că-n ceruri sus,
E Maica Domnului Iisus.

Roagă-te la Ea mereu
Când ți-e bine, când ți-e rău,
Căci Ea este a Domnului Născătoare
Și a noastră ocrotitoare.

Din ceruri Ea-ți va picura,
Mereu când te vei ruga,
Milă, har și mângâieri
Și tot binele ce-l ceri!

Când la mine te vei gândi,
La ceruri, tu de vei privi
Să știi că prin ruga ta
Domnul te va mângâia.

Deși nu mai sunt pe pământ,
Nu mai auzi al meu cuvânt,
Eu din ceruri te privesc
Și nu-ncetez să te iubesc!

Tu, copile, nu uita:
De-acum inimioara mea
Va bate pururi într-a ta!

prof. Alina-Mihaela **ENE**

au economisit bani cu care în anul 1980 au cumpărat un teren pe strada Brigadierilor, devenită zece ani mai târziu Erou Olaru Cristian. Nu se obișnuiau cu gândul de a locui într-un apartament, așa că în inima lor a renăscut dorința de a construi o altă casă.

Poate sacrificiul li s-ar fi părut mic și necesar în raport cu tendințele de schimbare în bine a orașului, dacă autoritățile acelor vremuri ar fi acordat o despăgubire echitabilă, ținând cont de imobil și zona în care era amplasat. Nu a fost cum au sperat. Au primit suma de 45 000 lei, în timp ce alți oameni aflați în aceeași situație fuseseră despăgubiți cu 70 000 lei. Astăzi, în locul casei familiei Macovei se află o construcție grandioasă, în care funcționează servicii ale Agenției Naționale a Finanțelor Publice.

Macovei Gheorghe a ajuns colonel, grad cu care s-a pensionat. Fire neobosită și ambițioasă, a continuat să muncească. A făcut din pasiunea pentru apicultură și o sursă de venit. Cu banii adunați din pensie, din indemnizația de veteran de război și cu ce câștiga din apicultură, Macovei Gheorghe și Aneta și-au construit o altă casă.

La 6 august 2000, Macovei Gheorghe a plecat la ceruri. Avea 77 ani. A fost un om cu un caracter ferm, a rămas demn, ca un adevărat oștean, mândru de propria identitate, credincios familiei și valorilor în care a crezut.

În anul 2005 a decedat și Laurențiu, al doilea fiu din familia Macovei.

Doamna MACOVEI ANETA a rămas cu Tiberiu, celălalt fiu. A muncit mult, a ținut piept greutăților și neajunsurilor și nu s-a lăsat îngenuncheată de vijeliile sorții. Nici în vremurile mai tulburi, nici în momente mai liniștite nu a părăsit câmpul de luptă. I-au fost de ajutor firea energică, hotărâtă, stăruitoare. A fost o soție și mamă bună, o bunică și străbunică iubitoare.

Doamna Macovei Aneta a cunoscut foarte bine granițele între care se poate trăi cu bună cuviință, cu responsabilitate, cu decență.

În pragul sărbătorilor de iarnă, ne exprimăm respectul și admirația pentru tot ce a înfăptuit și rugăm pe Bunul Dumnezeu să îi dăruiască puterea de a nu simți apăsarea anilor ce i-au fost dăruiați.

Simona MIHĂILĂ

LEGENDELE BÂRLADULUI

Cum se pregăteau bârlădenii pentru Crăciun și Anul Nou în urmă cu 100 de ani!

Intrăm în Bârladul de la începutul veacului trecut, atunci când venirea sărbătorilor nu era anunțată de reclamele stridente de la televizor și nici de decorațiunile ostentative cu Moș Crăciuni și îngerași bătuți în paiețe expuși în vitrinele magazinelor.

Pe atunci, spiritul sărbătorilor de iarnă se instala odată cu primele ninsori ce porneau a se cerne, cu regularitate, după cum povestea în scrierile sale Romulus Boteanu, cam pe la Sfântul Neculai și nu se opreau „**până nu troneau străzile cu nămeții până la brâu**”. Atunci începeau bârlădenii să scoată „**de prin poduri, magazine sau beciuri săniuțele cărora ca primă operație li se ungeau tălpile**”.

„Pe dealul cimitirului nu mai aveai loc de copii cu căciulile trase până peste ochi, înfolați de acasă cu tot felul de fulare, dar pe care le găseai uitate pe marginea derdelușului”, își amintește scriitorul bârlădean.

Pășim, așadar, în Bârladul alb de omăt ca din poveste de la începutul anilor 1900, când de îndată ce Sfântul Neculai își făcea datoria de a lăsa în ghetuțe nuiele sau nuci, după cât de cuminți au fost copiii, bârlădenii începeau pregătirile pentru marile sărbători ale iernii.

Prima grijă a dascălilor de la școlile târgului era să organizeze serbările. Nimeni nu putea concepe să intre în vacanța de iarnă fără un spectacol așa cum li se cuvine unor adevărați creștini, iubitori de tradiție. Unii

elevi erau responsabili cu colindatul, alții cu agitatul clopoțelilor sau al talangei, se hotăra cine ține buhaiul, cine ține sticla de apă, cine trage și cine pocnește din bici.

„Dacă confecționarea bicelor cu șfichi era o treabă mai ușoară, în care copiii de la țară se descurcau mai bine, confecționarea buhaielor era o problemă care începea cu multe lacrimi adresate mamelor mai duioase, până ce părinții se hotărau să sacrifice o putinică, după care cumpărarea și udarea bășicii de porc, precum și montarea ei”, povestește Boteanu în „Bârladul, odinioară și astăzi”.

Caii birjarilor, furnizori fără voie de păr pentru coada buhaielor

Și cum buhai fără coadă nu se poate, procurarea părului din cozi de cal era o adevărată aventură. Pentru copiii care aveau rude sau cunoștințe la regimentele de cavalerie, era floare la ureche. Dar pentru ceilalți, unica șansă erau caii birjarilor din oraș. Bietele animale ieșeau întotdeauna din sărbătorile de iarnă cu podoaba de dindos slută și ciunțită ca după pârjol.

„Pregătiți cu foarfeci mari, sau cu brice bine ascuțite, copiii începeau roitul în jurul trăsurilor staționate în așteptarea clienților în centru, la Manzarinos, sau a celor din Piața Sf. Ilie, unde se aflau ceainăriile. De cum prindeau trăsura fără stăpân, intrat să se încălzească cu ceai rusesc, or birjaul adormit pe capră cu căciula peste urechi și pled înfășurat peste genunchi, harșt smocul din

coada calului și tuleo, nene, de le sfârâiau picioarele”.

Ce urma, e lesne de înțeles: înjurături birjărești, goana birjarului după copiii care se risipeau care încotro de nu mai știa bietul om în ce direcție să apuce. În tot acest timp, alte grupuri de copiii, care așteptau atenții aceste scene, profitând de neatenția birjarului preocupat să-i prindă pe răufăcători, se aruncau pe coada celui alt cal, în hazul general al martorilor.

Băieții din corul Liceului Codreanu se pregăteau de colindat bând ouă crude

Pe măsură ce timpul trecea, iar Crăciunul și Anul Nou se apropiau, orașul se însuflețea. **„Plin de nămeți, într-o forfotă generală, potecile croite prin troiene erau bătătorite de copii de toate vârstele”.** Ei mergeau prin vecini să repete și să-și stabilească ordinea în care vor ura și colinda.

Un moment extrem de așteptat de locuitorii orașului era venirea la poarta lor a corului elevilor de la Liceul „Gheorghe Roșca Codreanu”.

„Elevii din clasele mari ale liceului Codreanu, în formații de 30 – 40, sub conducerea unui coleg dirigor, finisau piesele care trebuiau executate, din care nu lipseau: Bună seara la Moș Ajun (în trei variante), Mulți ani trăiască (în diverse interpretări), Lopătarul, Voga ri Voga, Pescarul, Dunărea albastră sau Marșul triumfal din Ernani a lui Giuseppe Verdi, bucăți care mergeau la inima profesorului nostru de muzică, Eugen Bulbuc”, povestește Boteanu.

Întreaga suflare a orașului era antrenată în acest amețitor ritual al pregătirii sărbătorilor. Flăcăii probau costumele Iroziilor, formațiile de călușari exersau prin magazii sau curți. Cei din coruri aveau grijă să-și dreagă glasurile bând ouă crude. Fetele nu se mai dădeau din fața oglinzilor, petrecând ore întregi în căutarea unei pieptănături. Înceau fel de fel de cozi împletite, probau mărgelile și cerceii cumpărați cu banii strânși peste an special pentru seara magică în care flăcăii vor sosi la poarta lor cu colindul.

Răciturii, caltaboși și cârnați umpluți cu degetul

Gospodinele erau ocupate cu bucatele pentru care făcuseră provizii serioase de la băcăniile evreilor, cele mai aprovizionate cu mărfuri pentru toate buzunarele și toate gusturile.

„Mamele dădeau zor cu răciturile, caltaboșii, toba și cu cozonacii, se atârnavă la zvânat cârnați făcuți în casă și umpluți cu degetul”, mai aflăm de la Boteanu.

Și pregătirea pomului de Crăciun era prilej de emoție, dar și de câștig pentru negustori: **„Librarii vindeau în câteva zile hârtie colorată pentru stele cât pentru un an, pădurarii din vânzarea pomilor se chiverniseau, nucile se desfăceau la piață cu doi le grămăjoara, fără să mai vorbesc de covrigarii care se pricopseau de-a binelea, pentru că pentru un**

șirag de covrigi veneau țăranii pe jos prin nămeți și ger, cale de câte două zile, așa că nu exista în sat sau cătun casă la care colindătorii să găsească nuci, covrigi, stafide, pistil, curmale, mere sau roșcove”.

Frusinica, Natalița, Aurica – „missele Bârladului” pe care flăcăii ardeau de nerăbdare să le colinde

Înainte de a pleca la drum cu colindul, băieții din corul Liceului Codreanu făceau o listă cu străzile și casele pe care urmau să le viziteze. Era important să facă acest lucru, pentru a-și gestiona timpul în mod corect, în așa fel încât seara să nu treacă fără a reuși să le colinde și pe frumoasele Bârladului, la ferestrele cărora plănuiau să zăbovească cât mai mult.

Repertoriul de colinde era bogat și dura pe puțin o jumătate de oră. Tocmai de aceea, erau selectate puține case din oraș. Printre acestea, aceea a profesorului de muzică Eugen Bulbuc, a poetului George Tutoveanu, a profesorului de latină „Conu Ghiță Neșțianu – slăbiciunea noastră”, după cum mărturisește scriitorul Romului Boteanu.

Cu sentimentul datoriei împlinite, urmau „fetele pe care le simpatizam”: **„Pe atunci, fetele care făceau furori și stârneau pasiuni, care se înscriau cu litere de foc în inimile adolescenților, așa-zisele <misse> ale Bârladului, erau Frusinica Greceanu, Natalița Damaschin, Aurica Ionescu, Margareta Botez, Lucreția Buzdugan, Cezarina Angheluță, Rodica Gheorghiu, Natalia Vasiliu, Puia Antoniu și atâtea altele, una mai frumoasă ca alta, zvelte sau rotunjoare, blonde cu petale de bujori în obraji și cu ochi de cer, sau creole cu tenul mat de culoarea abanosului, stârneau inspirații, li se închinău sonete ori madrigaluri, pentru că numai de talente nu ducea Bârladul lipsă. Astăzi, toate sunt bunicuțe, anii le-au șters amprenta frumuseții, trăiesc doar din fotografiile amintirilor din albume, nici nu gândiți că vreodată au stârnit amoruri înflăcărâte”.**

În zilele noastre, bunicuțele de atunci nu mai sunt, fiicele sau nepoatele lor, ele însele bunici, au rămas să ne scoată la lumină comori de amintiri din negura vremii.

Prof. Ghiță CRISTIAN

CASA REGALĂ LA BÂRLAD

Despre Casa Regală și Monarhie, generația mea, cea de după 1944, nu a învățat mai nimic la școală, istoria predată avea alte conotații specifice dominației sovietice, în care tot ce se inventase până atunci aparținea nației ruse: lampa lui Ilici ș.a. Despre regii României și faptele lor știam mai puțin.

Abia după 1990 am început să ne documentăm și să aflăm detalii despre monarhie și reprezentanții ei. Astfel că după abdicarea celui mai venerat domnitor ales de către popor, Alexandru Ioan Cuza, concetățeanul nostru, o „monstruoasă coaliție” alcătuită (ca și în zilele noastre) din partidele aflate la putere, l-au determinat să abdice și să aducă în țară un domn străin, pe Carol I de Hohenzollern-Sigmaringen. Acesta, deși tânăr, avea doar 27 de ani, a acceptat și spre surprinderea noastră, venit incognito, cum a pus piciorul pe pământul României s-a declarat „român”, punându-și întreaga viață în slujba propășirii țării noastre.

Despre faptele și realizările domniei sale s-a vorbit mult în ultimul timp apreciativ dar și critic, istoria reușind să ne convingă că nici o societate nu a făcut numai bine sau numai rău. Este memorabilă participarea sa la Războiul de Independență și faptul că sub comanda sa, armata română, i-a salvat pe ruși și i-a învins pe turci.

La 9 mai Mihail Kogălniceanu citește în parlament „Declarația de Independență a României”, proclamată de prințul Carol la 10 mai 1877. Din 10 mai 1881 România devine Regat iar Carol I Rege, ziua devenind Sărbătoare Națională până la 30 Decembrie 1947.

În 1866, cu prilejul primei călătorii prin Moldova, Regele Carol I a poposit pentru prima dată și la Bârlad, în data de 16 august, vizitând școala, biserica și spitalul după care și-a continuat drumul spre Tecuci.

A doua oară a revenit la Bârlad în 9 ianuarie 1867, fiind găzduit la reședința Greceanu, actualul sediu al Protoieriei.

Întrucât prima moșie cumpărată de rege, din fonduri proprii, a fost cea de la Slobozia –Zorleni, în 1898 a luat ființă, aici, Orfelinatul agricol „Ferdinand”, construcția clădirii începând din 1897, iar inaugurarea având loc la 18 octombrie 1898. Acesta a dăinuit până la 26 mai 1948 când moșia și întreg inventarul au fost naționalizate.

În 1875, la 22 octombrie, aflat la Tecuci, cu ocazia manevrelor militare, Carol I, face o donație de 2000 de lei Spitalului „Elena Beldiman”. Ulterior vor mai face donații pentru spital, Regina Maria, principesele Elisabeta și Mărioara, precum și alte personalități ale vremii.

Între 20 septembrie și 4 octombrie 1882, au loc pe raza orașului Bârlad, manevre militare, ocazie cu care se va afla la Bârlad atât Regele Carol cât și Regina Elisabeta și care

vor vizita mai multe obiective ale orașului: spitalul „Elena Beldiman” și Școala profesională de fete. Pe 4 octombrie regele vizitează Liceul „Codreanu”, Școala Normală, Școala de meserii, Școala de băieți nr. 3 și Școala primară nr. 2, iar pe 5 octombrie Prefectura, Cancelaria și magazia Regimentului 12 Dorobanți și Primăria Bârladului.

În onoarea înalților oaspeți au avut loc festivități la care au participat numeroase personalități între care și pianista Elena Bibescu, fiica liderului conservator Manolache Costache Epureanu, fost Prim Ministru al României.

Între 23-28 septembrie 1894 au loc noi manevre între Bârlad și Crasna la care participă Regele Carol și Principele Ferdinand.

La 11 octombrie 1889, Carol I și Principele Ferdinand ajung din nou la Bârlad pentru a vizita câteva obiective din Bârlad, dar și moșia de la Zorleni.

La 28 mai 1912 are loc ultima vizită a Maiestății Sale Regele Carol I în onoarea căruia s-au organizat festivități triumfale.

Vremurile triste, de bejenie, din timpul Primului Război Mondial îi aduc din nou la Bârlad, mai precis la Zorleni pe Regina Maria, Regele Ferdinand, generalii Berthelot și Constantin Prezan, ceilalți membri ai Marelui Cartier General.

În 1932 au loc mari inundații și Regele Carol al II-lea vine la fața locului pentru a constata dimensiunile dezastrului.

După 1989, Regele Mihai și Regina Ana, aflați în vizită prin țară, în 1997, poposesc pentru scurt timp la palatul Comunal.

Anul 2006 a marcat aniversarea la a 150 de ani de la înființarea la 7 noiembrie 1856 a Școlii de fete nr. 4, cuplată în 1938 cu Școala de băieți nr.1 când s-a inaugurat noul local a cărui temelie a fost pusă în 1925.

Cu acest prilej a fost adresată o invitație și Casei Regale fiind onorați cu prezența Principesei Margareta, Principele Radu și fratele acestuia Gabriel-Dan Duda, profesor la Universitatea Harvard. Menționăm că tatăl Principelui Radu, doctorul René Duda a fost elevul Școlii nr. 4, a decedat în 1999 și este înmormântat în cimitirul Eternitatea din Bârlad.

În septembrie 2017, a decedat și soția acestuia, doctorița Gabriela Duda, mama principelui Radu, când membrii Casei Regale au fost din nou prezenți la Bârlad pentru oficierea decesului.

Bârladul a onorat monarhia acordând nume unor străzi și instituții ale orașului: bulevardul Manolache Costache Epureanu s-a numit Principele Ferdinand, bulevardul

Primăverii s-a numit bulevardul Elisabeta; Școala Normală, "Principele Ferdinand" și la fel o Cazarmă, iar un parc se numea Carol.

CRONOLOGIA MONARHIEI ÎN ROMANIA

1866 – 11 spre 12 februarie – abdicarea forțată a lui Al. I Cuza de către „monstruoasa coalitie” care se mobilizează pentru aducerea unui prinț străin în persoana lui **Carol-Ludovic de Hohenzollern Sigmaringen**;

10 mai - Carol I sosește la București, depune jurământul în fața Parlamentului, devenind principe al României iar la **10 mai 1881** când România devine **Regat**, **Carol** devine **Rege**, ziua va deveni **Sărbătoarea Națională a României** până la 30 decembrie 1947;

29 iunie – adoptarea unei noi Constituții ce proclamă Monarhia;

1869 – Carol se căsătorește cu **Elisabeta de Neuwied**, ce devine **Regină**;

1870 – 20 august, se naște singura lor fiică Maria, decedată la 4 ani de scarlatină;

1877 – începe Războiul ruso-turc în care se va implica și România sub conducerea **Regelui Carol**;

9 mai – Ministrul de Externe, Mihail Kogălniceanu citește în Parlament „Declarația de Independență”, aprobată și proclamată de **Rege la 10 mai**;

16 august – la cererea Rusiei, **Regele** preia conducerea trupelor și turcii învinși cer armistițiu;

1878 – 19 februarie - Pacea de la San Stefano unde rușii refuză participarea României și ocupă județele din sudul Basarabiei, teritoriu românesc;

1881 – Proclamarea României ca Regat iar **Carol I** este încoronat **Rege**;

1889 – 19 aprilie, principile **Ferdinand**, nepotul lui **Regelui** sosește în țară ca viitor moștenitor al tronului;

1892 – 29 decembrie – **Ferdinand** se căsătorește cu **Maria de Edinburg** nepoata Reginei Victoria a Marii Britanii

1893 – se naște **Carol**, viitorul Rege, **Carol al II-lea**, primul fiu al **Regelui Ferdinand** și al **Reginei Maria**;

1913 – 27 iunie – România declară război Bulgariei, în urma căruia primește Cadrilaterul în sudul Dobrogei;

– **21 iulie** – Consiliu de Coroană prin care se declară neutralitatea României față de Primul Război Mondial care a început la 28 iulie;

– **27 septembrie** – moare **Regele Carol I**, la 75 de ani, iar după 2 ani moare și soția sa, **Regina Elisabeta**;

– **28 septembrie** – **Ferdinand I** devine **Rege** și depune jurământul;

1916 – 14 august – Consiliul de Coroană hotărăște intrarea României în război de partea **Antantei** (Tripla Înțelegere formată din Franța, Imperiul Britanic și Imperiul Rus). Se declară război Austro-Ungariei și trupele române intră în Transilvania dar riposta **Puterilor Centrale** (Germania, Austro-Ungaria, Imperiul Otoman și Bulgaria) este dură. România este ocupată de trupele germane iar Guvernul și Regele se retrage la Iași;

1917 – iulie și august – eroicele lupte de la **Mărăști**, **Mărășești** și **Oituz** prin care ostașii români au învins trupele germane și austro-ungare, salvând astfel România;

1918 – 27 martie – Sfatul Țării de la Chișinău proclamă **Unirea Basarabiei cu Regatul României**;

– **24 aprilie** – Tratat de pace parțială cu Puterile Centrale, pe care Regele nu-l semnează;

– **27 august** – **Carol al II-lea** – părăsește unitatea militară de la Târgul Neamț, unde era comandant, și se căsătorește la Odessa cu Ioana Zizi-Lambrino, căsătorie ce va fi anulată;

15 noiembrie – **Bucovina** aflată sub ocupație austriacă **se unește cu Regatul României**;

1 Decembrie – **Marea Unire de la Alba Iulia** care proclamă **Unirea Transilvaniei cu România**, validată prin Tratatul de Pace încheiate după Primul Război Mondial;

1919 – Carol al II-lea renunță la calitatea de principe moștenitor al Coroanei României, i se impune domiciliu forțat la Bistrița și în 1920 renunță la căsătoria cu Zizi-Lambrino;

1921 – 10 martie - **Principile Carol** se căsătorește cu **Elena**, Prințesă din familia regală a **Greciei**;

1922 – 15 octombrie – **Regele Ferdinand și Regina Maria** sunt încoronați la Catedrala din Alba Iulia ca suverani ai **României întregite**;

1923 – 28 martie – **Regele Ferdinand** promulgă „**Constituția din 1923**” și are loc Reforma agrară promisă pe front;

1926 – 4 ianuarie – principile Carol renunță la tron și pleacă la Paris cu amanta sa Elena Lupescu iar Parlamentul României îl declară moștenitor pe fiul său Mihai, care avea 4 ani;

1927 – 20 iulie – după numai 13 ani de domnie, moare **Ferdinand**, iar **Mihai** devine Rege;

1930 – Carol se întoarce în țară, e proclamat Rege cu numele de **Carol al II-lea**;

1932 – 1 noiembrie – Principesa Elena, mama regelui Mihai, este nevoită să părăsească România, stabilindu-se la Firenze în Italia;

1938 – 10 februarie – **Regele Carol al II-lea** abrogă Constituția și instaurează „**dictatura regală**”;

1939 – 1 septembrie – începe al II-le Război Mondial prin invadarea Poloniei de către Germania nazistă și Uniunea Sovietică;

1940 – 26 iunie – Ultimatumul URSS pentru **cedarea Basarabiei**;

19-26 august – sub presiune hitleristă, România **cedează Cadrilaterul**, Bulgariei;

30 august – Prin **Dictatul de la Viena**, România cedează Ungariei, Transilvania de Nord-Vest, teritoriu locuit de români;

5 septembrie – în urma haosului din țară, **Carol al II-lea** cedează puterea lui **Ion Antonescu**;

6 septembrie – **Carol al II-lea** abdică în favoarea fiului său **Mihai**, care e încoronat și uns **Rege** și se instaurează **statul național-legionar** condus de **Ion Antonescu** și **Horia Sima**;

1941 – 20-27 ianuarie – **rebeliunea legionară** reprimată de armată și instaurarea **dictaturii militare** a lui Ion Antonescu;

22 iunie – **România intră în război** împotriva URSS, alături de Germania;

1943 – 1 ianuarie - **Regele Mihai** se pronunță împotriva războiului stârnind furia germanilor;

1943-1944 – în urma înfrângerii germanilor, **Regele Mihai** poartă tratative secrete cu Puterile Aliate (Regatul Unit, Franța, Uniunea Sovietică, Statele Unite ale Americii);

1944 – martie – trupele rusești intră pe teritoriul României;

23 august – **lovitură de stat** - Antonescu este arestat

din ordinal Regelui și contribuția comuniștilor, se instaurează un guvern militar condus de generalul Sănătescu;

30 august – trupele sovietice intră în București care fusese eliberat de armata română;

12 septembrie – se semnează la Moscova armistițiul impus de sovietici;

25 octombrie – Transilvania este complet eliberată chiar de ziua Regelui;

2 decembrie – un nou guvern condus de generalul Nicolae Rădescu;

1945 – 6 martie – guvern communist condus de Petru Groza;

1946 – 19 noiembrie – alegeri parlamentare falsificate, ies comuniștii;

1947 – 29 iulie-4 noiembrie – sunt arestați toți frunzașii partidelor politice;

11 noiembrie – Regele Mihai pleacă la Londra la nunta

prințesei **Elisabeta a Angliei** și se logodește cu **Ana de Bourbon-Parma**, viitoarea sa soție;

30 decembrie – **abdicarea Regelui și proclamarea Republicii Populare Române;**

1948 – 3 ianuarie – **Regele și mama sa părăsesc România cu trenul;**

1948-1989 – se stabilește în Anglia, apoi la Versoix în Elveția;

1990 – 18 ianuarie – **Principesele Margareta și Irina** vin cu ajutoare;

Cu ocazia Crăciunului **Regele, Regina și Principesele** au vrut să viziteze Necropola de la Curtea de Argeș, dar au fost opriți pe autostrada București-Pitești și expulzați forțat;

1992 – de Paști la invitația ÎPS Pimen, arhiepiscop al Sucevei și Rădăuților li s-a permis o vizită de două zile dar până în 1997 nu au mai putut reveni.

Prof. **Lucia MUNTEANU**

Minutul de cugetare

Un om fățarnic are două fețe și nici un obraz.

Nicolae Iorga

Omul educat îți dă mai multă bătaie de cap decât cel needucat.

Aristotel

Niciodată nu este mai înjosită specia umană decât atunci când ignoranța este înarmată cu puterea.

Voltaire

Asta-i tot ce pot face tinerii pentru bătrâni: să-i șocheze și să-i țină la zi cu realitățile.

George Bernard Shaw

Invidia roade pe invidios precum rugina roade fierul.

Antistene

Tinerețea este o perioadă minunată a vieții. Ea ne slujește să acumulăm greșelile numite ulterior experiență.

George Bernard Shaw

Acolo unde nu-i lege, nu e nici slobozenie, și acolo unde legea e numai pentru unii și ceilalți sunt scutiți de sub ascultarea ei, slobozenia a pierit.

Alecu Russo

Viața e un dar pe care îl merităm numai atunci când îl dăruim.

Tagore

În toate declarațiile de dragoste ale bărbatului, minciuna e îmbrăcată în rochie de mireasă.

Tudor Mușatescu

Ferește-te deopotrivă de prietenia dușmanului și de dușmănia prietenului.

Nicolae Iorga

Viața seamănă cu o poveste, ceea ce importă nu e lungimea ei, ci valoarea ei

Seneca

Căsnicia este un edificiu care trebuie reclădit zi de zi.

Andre Maurois

Prof. Maria MARIN

Ofițerul care nu și-a trădat Domnul - Mihail Cristodulo Cerchez -

Mihail Cristodulo Cerchez s-a născut la Bârlad, la 8 iunie 1839. Părinții săi erau Nicolae Cristodulo (Cerchez) și Elena, fiica hatmanului Costache Cerchez. Studiile primare le-a făcut în familie cu un profesor particular, după care merge la Pensionul francezului Malgouverne din Iași. După absolvirea Academiei Mihăilene din Iași va ocupa o funcție în Departamentul Justiției. În 1856 va intra în armată cu gradul de cadet și după un an a fost avansat sublocotenent, în 1857. În 1860 este avansat căpitan iar după 3 ani maior în mod excepțional. A comandat un pluton, după care o companie din Regimentul 4 Linie și apoi Batalionul 2 din Regimentul 1 Linie din București. A aderat la societatea „Junimea” unde-i cunoaște pe Vasile Pogor, Titu Maiorescu, Mihai Eminescu, Ion Creangă, Vasile Alecsandri.

În 1866, după abdicarea lui Alexandru Ioan Cuza, refuză să depună jurământul în fața Locotenentei Domnești. A fost scos din rândul cadrelor active și încadrat în Batalionul 2 Grăniceri. Demisionează, dar noul domnitor Carol I îl recheamă și e numit comandant al Regimentului 3 din Corpul Trupelor de Grăniceri cu sediul la Ștefănești, județul Botoșani.

La 2 octombrie 1867 este avansat locotenent-colonel și numit la comanda Batalionului 1, Regimentul 4 Linie Iași. În 1870 este avansat colonel și comandant al Diviziei 2 Infanterie.

S-a preocupat de cazarea, echiparea, hrănirea și instruirea efectivelor din subordine. În acest timp a publicat și articole de specialitate și s-a ridicat împotriva criticilor răuvoitoare din presă ce vizau armata, a ținut conferințe, a propus organizarea armatei și a miliției, descentralizarea administrativă și recrutarea pe criterii generale.

În anul 1877 izbucnește războiul ruso-româno-turc. Mihail Cristodulo Cerchez a propus observarea Corpului de Observație pentru securizarea suplimentară a frontierei de sud-vest.

La 5 aprilie 1877 este numit la comanda Diviziei 1 Infanterie și se ocupă de instruirea soldaților cu care va lupta. A luptat în cea de-a treia bătălie de la Plevna, cetate apărată de vestitul general Osman Pașa. Acesta a fost silit să capituleze și s-a predat colonelului bârlădean Mihail Cristodulo Cerchez. „Mă predau cu armata mea, junei și bravei armate române”. Când a vrut să-i predea sabia, a intervenit generalul rus Ganețki care a motivat gestul prin faptul că Mihail Cristodulo Cerchez era inferior în grad. Mihail Cerchez a fost avansat general și a continuat să participe la lupte.

După victoria de la Plevna, armata română s-a îndreptat spre Nord-Vestul Balcanilor, remarcându-se prin luptele de la Smârdan și Ianova, contribuind la căderea cetăților Vidin și Belogradcik. După război, face parte din Statul Major General, comandând Divizia I teritorială Craiova (1878-1881) și Divizia IV teritorială Iași. Și-a continuat activitatea la Iași și în cadrul Societății „Junimea”.

Pentru meritele sale a fost decorat cu „Steaua României” în grad de ofițer, „Virtutea Militară de Aur”, „Trecerea Dunării”, „Apărătorii Independenței”.

Anii din armată și mai ales din război i-au zdruncinat sănătatea. A decedat în urma unei boli incurabile la 12 iulie 1885, la Iași, fiind înmormântat în Cimitirul „Eternitatea”.

În memoria generalului Mihail Cristodulo Cerchez, o sală de clasă de la Colegiul Național „Gheorghe Roșca Codreanu”, unde a fost elev, îi poartă numele. De asemenea, în semn de recunoștință pentru că a luptat și pentru independența Bulgariei, poporul acestei țări i-a ridicat un bust în fața Mausoleului Ostașului Român de la Grivița.

Prof. Andreea NANU

„MICA UNIRE”, PRIMUL PAS SPRE ROMÂNIA

După mai mulți ani în care pașii spre îndeplinirea acestei dorințe au fost „mărunțiși” de atitudinea marilor puteri ale Europei, aceasta a devenit realitate, într-un context favorabil, care a dus, pe parcurs, la transformarea „României” de atunci într-un stat modern, aducând pentru prima dată câteva elemente occidentale în viața românilor.

Unirea Principatelor Române, cunoscută ca Mica Unire, reprezintă unificarea vechilor principate, Moldova și Țara Românească, într-un Principat unit.

La mijlocul secolului al XIX-lea, soarta principatelor Moldovei și Țării Românești era în mâinile Rusiei și ale Imperiului Otoman, care se opuneau unirii lor.

Situația s-a schimbat în urma războiului Crimeii, dintre 1853 și 1856, când Rusia a fost învinsă de Marile Puteri, formate din Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei, Imperiul Francez, Regatul Sardiniei și Imperiul Otoman.

După război, în 1856, prin Tratatul de Pace de la Paris se iau decizii care privesc și principatele Moldovei și Țării Românești.

De exemplu, Moldovei i se atașează trei județe din sudul Basarabiei, Cahul, Ismail și Bolgrad.

În contextul discuțiilor despre unirea celor două principate, în 1857 Marile Puteri acordă acestora dreptul organizării unui „referendum” (consultarea populației cu drept de vot) despre Unire.

În acest scop, se constituiau adunări Ad-hoc, în care se discutaau alegerile pentru Divanurile Ad-hoc, care urmau să se pronunțe asupra organizării politice și sociale a țărilor române.

În Țara Românească, majoritatea membrilor din Divanul Ad-hoc au spus „Da” pentru Unire, însă în Moldova, situația a fost mai controversată. Aici, caimacanul (loțiitor la conducerea Moldovei), Nicolae Vogoride, sprijinit de Imperiul Otoman, care îi promitea domnia dacă Unirea nu se va realiza, a falsificat listele electorale de reprezentare în divanul Ad-hoc.

Șansa a făcut însă ca Vogoride să se destăinuie, prin scrisori, fratelui său din Constantinopol, iar corespondența a fost furată și publicată în presa europeană, la Bruxelles.

Descoperirea a iscat scandaluri atât printre români, cât mai ales la nivel european. Marile Puteri au rupt relația cu Imperiul Otoman, au solicitat întâlniri cu împăratul Franței, Napoleon, și regina Marii Britanii, Victoria, iar falsele alegeri au fost, astfel, anulate.

În toamna anului 1857, în urma noilor alegeri, toți s-au pronunțat pentru Unirea Principatelor Moldovei și Țării Românești.

Viața noastră

În 1858, Convenția de la Paris a stabilit mai multe prevederi referitoare la principatele române, dintre care cea mai semnificativă a fost unirea parțială a principatelor Moldovei și Valahiei sub denumirea „Principatele Unite ale Moldovei și Valahiei”, care rămăneau sub suzeranitatea „Maiestății Sale Sultanul” și sub protecția Marilor Puteri.

Unirea propusă aici s-a dovedit a fi mai degrabă una formală, cele două principate urmând să funcționeze separat în mare parte, ca până atunci, cu doar câteva puncte comune: o Comisie Centrală la Focșani, care reprezenta un fel de Parlament mai mic, Înalta Curte de Justiție și Casație și Armata. Capitalele rămăneau aceleași, la București și Iași, și se intenționa ca domnitorii să fie diferiți.

În anul următor, în data de 5/17 ianuarie 1859, au fost organizate alegeri la Iași, în Moldova, iar noul domnitor a fost desemnat Alexandru Ioan Cuza. Peste o săptămână, în 12/24 ianuarie 1859, au avut loc alegeri și la București, iar profitând de faptul că Marile Puteri nu specificau clar că principatele române nu pot fi conduse de același domnitor, și aici a fost ales tot Alexandru Ioan Cuza.

„Unirea este singura stare politică ce putea să asigure viitorul nostru și să ne permită a da țărilor ce o aștepta de atât de mult timp” spunea atunci Alexandru Ioan Cuza.

Puse în fața faptului împlinit, Marile Puteri au avut brusc de a face cu două principate conduse de același domnitor.

Marele merit al lui Cuza a fost că a reușit să aducă recunoașterea internațională a Unirii Principatelor Române și, prin reformele sale din toate domeniile, a pus bazele statului român modern. Noua țară a început să se numească România abia după abdicarea lui Cuza, din anul 1866, când a fost redactată prima constituție. *„Unirea este singura stare politică ce putea să asigure viitorul nostru și să ne permită a da țărilor ce o aștepta de atât de mult timp”*.

Referințe:

Josif Constantin Drăgan, *Istoria Românilor*, Editura Europa Nova, București, 1993.

Dimitrie Gusti, *Enciclopedia României*, vol. I, București, 1938.

George Tutoveanu - 150 de ani de la naștere

NOTĂ ASUPRA EDIȚIEI

Florilegiul de față reunește lirica patriotică a poetului George Tutoveanu, intenție pe care poetul însuși și-a dorit-o împlinită în 1924, când a trimis la Sibiu, pentru nr. 121 al colecției „Biblioteca Poporală a Asociațiunii” (Asociațiunea Transilvană pentru Literatura Română și Cultura Poporului Român – ASTRA), un grupaj cu titlul „Patria”. Cele 27 de poezii cu conținut patriotic incluse erau extrase din volumele „La arme!” și „Balade”; cu două excepții: poeziile *La arme!*, din volumul cu același titlu, și *Logodnica lui Vifor*, din cel de-al doilea volum citat.

În ediția actuală, am introdus încă 12 poezii, selectate din volumele: „Albastru” (1902), „La arme!” (1913), „Poezii alese” (1924), „Sonete” (1938), din antologia „Albastru. Poezii alese”, alcătuită de Mircea și Sergiu Coloșenco, apărută în anul 2003, sub egida Academiei Bârlădene, la Editura Sfera din Bârlad, precum și din „Florile Dalbe”, revista literară bilunară scoasă, în anul 1919, de Academia Bârlădeană, și retipărită, în ediție anastatică, în anul 2009.

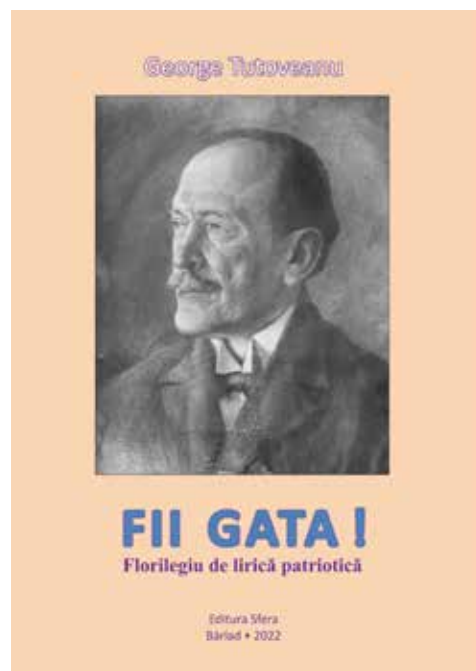
Am inclus în ediția de față și o Addenda, care cuprinde un număr însemnat de imagini privitoare la viața poetului, la opera sa, precum și la activitatea Academiei Bârlădene. Cele mai multe imagini provin din neprețuita arhivă C.D. Zeletin.

În privința lexicului textelor conținând termeni arhaici și regionalisme, dar mai cu seamă în privința normelor ortografice și de punctuație, am avut în vedere să respectăm opțiunile poetului, supuse, și ele, în timp, frecventelor schimbări oficiale.

Am socotit mai mult decât oportună readucerea în atenție a creațiilor poetului bârlădean inspirate de evenimentele dramatice ale istoriei naționale, creații care au însuflețit inimi de ostași pe frontul bătăliilor neamului și, cu deosebire, inimile a generații de școlari care învățau pe de rost vibrantele versuri patriotice. În trei dintre aceste poezii – „Suceava”, „Încinge-ți spada”, „Robul” – descoperim cu emoție numele Bârladului.

Cuveni-s-ar ca școlarii de azi să regăsească în manuale poezii precum *Fii gata!* și să le devină refren versurile: *Copile, iubește-ți cu sete / Pământul străbunilor tăi!*

Timpurile o cer!

C.D. ZELETIN

EVENIMENTELE ISTORICE NAȚIONALE ȘI POEZIA LUI GEORGE TUTOVEANU

De poezia lui patriotică au fremătat decenii la rând școli și aule. Pentru mulți dintre noi unele din poeziile sale s-au fixat pentru totdeauna ca reprezentări ale conceptului iubirii de țară și al dragostei de trecut.

Viața poetului George Tutoveanu (1872-1957) a acoperit toate marile conflagrații ale epocii lui. Născut cu cinci ani înaintea Războiului de cucerire a Neatârării și foarte simțitor în privința dragostei de neam și țară, el s-a înălțat în perioada triumfului liricii patriotice a lui Vasile Alecsandri, devenit erou al educării prin poezie. Pe de altă parte, fiind institutor în vremuri în care educația națională, alături de cea morală, primă,

poezia a trebuit să fie de la bun început funcție a actului de instrucție a copilului și adolescentului. Acest fapt a făcut ca poezia lui să adopte atributele simplității, limpezimii, limbii frumoase și să se țină la distanță de tentația experimentalismului literar, a invenției lexicale și a originalității cu orice preț, de care era plină contemporaneitatea. Târziu, când G. Călinescu avea să vorbească de cuminența poeziei lui Tutoveanu, nu formula negreșit o recriminare atâta vreme cât ea se adresa întâi de toate sufletelor în formare, structurilor afective embrionare.

Capodopera poeziei sale patriotice, *Turtucaia*,

numită în unele ediții *Și când viforoși*, o atestă:

*Copiii mei, copiii mei,
Când treceți seara la culcare
Și candelile-n tremurare
Vă ning pe creștete văpaia,
Rugați-vă și pentru cei
Cari-au căzut la Turtucaia...*

Dezastrul de la Turtucaia (18-24 august 1916), prin care practica debutat pentru noi Primul Război Mondial, s-a ales cu mii de români morți sau luați prizonieri în lupta cu trupele germano-bulgare superioare cu mult trupelor noastre. Înainte de instalarea comunismului sovietizant, această poezie a figurat în cărțile de citire decenii la rând, fiind învățată, cu emoție, pe de rost, pe cât este astăzi de uitată, mai exact intenționat omisă... Volumul *Balade* (1919) cuprinde multe poezii – în fapt, ilustrând mai puțin genul baladesc și mai mult poezia patriotică – închinată celei dintâi conflagrații mondiale: *Sutașul din Căiuț*, *Povestea Oituzului*, *Se plâng Carpații*, *Se-aude glas de fiară*, *Încinge-ți spada*, *Sus frunțile, eroi*, *Și când viforoși*, *Vă strigă Oltul*, *Unui viteaz*, *În ora plecării*, *Rugăciunea ostașului*, *Jurământul rezervistului* și altele. Privite sub specia genului epic, privire firească atâta vreme cât volumul se numește *Balade*, ele îl descumpănesc pe cititorul care se așteaptă la prevalarea narațiunii.

Invers, privite sub specia genului liric, ceea ce contravine titlului, ele îl satisfac pe iubitorul de poezie lirică. Nu absolutizăm puritatea genurilor literare, când însă poetul își intitulează un volum *Balade*, este evident că el este cel dintâi care absolutizează această puritate, iar cititorul e îndreptățit să-i ceară poetului ceea ce el oferă.

Evenimentele istorice care l-au inspirat pe Tutoveanu sunt bătăliile și războaiele de apărare a țării, într-un cuvânt restrictiv, conflictele armate. În cântarea lor, poetul își pune toată însuflețirea de care e vrednic. El nu dispune însă de vocația de a le înfățișa în prezentul lor, vocația lui fiind de a le trăi ca trecut, într-un paseism ce infiltrează prezentul. Acest fapt conferă brutalității episoadelor evocate ca prezent un *sfumato* ce le împinge în depărtări, într-un orizont care le resoarbe din primul plan al prezentului. Comentariul liric și privirea generală îl separă pe poet de miezul evenimentului marțial ales ca subiect:

*Noroadă-ntregi aleargă tumultoase
De pier în câmpuri roșii de război;
Și-atâta moarte-i și-nnălbiri de oase,
Ca-n spaima rece-a vremurilor de-apoi.
(Încinge-ți spada, 1915)*

În aceeași ordine a observației, un frumos vers metaforic din aceeași baladă, *Bătrâni pe care-a nins înțelepciunea*, rămâne în afara tempo-ului imperativ și solemn pe care-l cere titlul poeziei: *Încinge-ți spada!*

Lirice, baladele abundă în sintagme războinice, în general revolute, întrucât poetul nu izolează evenimentul actual de cel de ieri, sau, mai exact, îl filtrează prin aceasta din urmă. E un continuum istoric poeziabaladescă al lui G. Tutoveanu, în care evenimentele punctuale susțin istoria țării iubite, așa cum colonadele susțin acoperișul unui edificiu. Prezentul conflictual îi dă prilejul poetului să evoce zbuciumatul nostru trecut

medieval, exprimat prin termeni ori sintagme ca: *trâmbiți*, *armii*, *hoarde*, *războinici*, *freamăt de arme*, *armură de fier*, *luciuri de zale*, *zbor de copite*, *fanfare*, *flamuri*, *iureșul pierzării*, *paloș*, *ordie*, *suliți otrăvite*, *al taberelor ramăt* (freamăt), *sutaș*, *tunet de bucium*, *coif*, *alarmă*, *străjer*, *creneluri*, *sălbaticii mârzaci*, *aprinsele hangere*, *nor de săgeți*, *pintenii*, *flamuri de titan*, *luciri de spadă*, *plăieși*, *fără teamă*, *valul*, *aprig de hânsari*, *stindard lângă stindard*, *lânci scânteietoare*, *oștiri mai aprige ca vântul*, *întreg oceanul miilor de oști*, *tranșee*, *gornistul*, *fanfara viforoasă* etc.

Îndemnurile lirice la luptă, agrementate generos cu rememorări ale vieții patriarhale, nu pot juca bine rolul exortațiilor

războinice. Răsuflarea precipitată a unui viteaz ce se aruncă turbat asupra vrăjmașului nu se articulează cu descrierile naturii ori cu aducerile aminte, ci rămâne izolată. *Logodnica lui Vifor* este emblematică în acest sens. O eventuală muzică de geniu ar putea urca versurile acestea la nivelul tensiunii conflictului pe viață și pe moarte, ne întrebăm însă dacă textul nu ar continua, totuși, să submineze această muzică... Oricum, interesante rămân titlurile, al căror ton imperativ și măreț nu-i același cu al textului subjacent: *Încinge-ți spada*, *Sus frunțile, eroi*, *Vă strigă Oltul*, *Aduceți-vă aminte*.

Poezia consacrată evenimentelor care au însângerat țara stă, prin sensibilitatea remarcabilă a poetului, dar și prin cinstea și finețea lui structurală, la oarecare distanță de miezul lor pulsatil. Natura contemplativă a poetului face din el mai mult un solitar printre evenimente decât un părtaș la ele... Dragostea lui G. Tutoveanu pentru armată se poate explica, într-o plonjare psihanalitică, prin extrapolare, prin complementaritate, prin compensație. El a rămas al poeziei, pentru care era menit, nu al armatei care-i absorbea reveriile. Poezia *Baladelor* e mai mult o poezie de rememorare decât de implicare. Stinghere,

unele date precizate la începutul textului, cum ar fi: august 1913, septembrie 1915, decembrie 1918 etc., par a fi ștampile la zi aplicate pe scrisori vechi.

*Ascultă, țara mea, și te ridică
Pe tot noianul mărilor de foc;
C-un singur pas țările despică
Și-oprește mersul vremilor în loc.
(Încinge-ți spada)*

Nu poți lua pulsul unui rănit ori al unui agonizant de la distanță pe care o implică îmbrățișarea generală a unei stări. Spun asta, deoarece uneori rapsodul pare un reporter de război care-și redactează reportajul într-un avion ce survolează zona conflictului. Problema e dacă o face cu artă, iar Tutoveanu o face cu artă. Iată-i, de pildă, fulminantele imagini cinematografice în *Se plâng Carpații*:

*Și vulturii de pe drapele
Se-ntrec cu vulturii din cer...,*

ori fervoarea exprimată anapestic în *S'aude glas*:

Călărașule, desprinde-ți de la coardă carabina!

Îndelungata practică a protruziei liricului în epic realizează o specie aparte în poezia patriotică a lui G. Tutoveanu. Ea este ilustrată de piese ca *Turtucaia*, despre care afirmăm că este o capodoperă, în care institutorul poet ia direct pulsul copiilor, ori *Fii gata!*, pe care generații după generații ale întregii țări au învățat-o pe de rost din cărțile de citire:

*Copile, iubește-ți cu sete
Pământul străbunilor tăi...*

Scrisă încă din 1904, *Fii gata!* a fost pusă pe muzică: întâi de către Dimitrie Cuculin, în două variante, în deceniul trei, și a doua oară de către Ștefan Filkner, profesor de muzică instrumentală al Liceului Codreanu din Bârlad, în deceniul al patrulea al secolului trecut. Un detaliu istoriografic: Ștefan Filkner locuia chiar în casa poetului care se întorsese, singur, din refugiu, găsind casa pustie și cu geamurile sparte.

Fii gata! și *Turtucaia*, cărora li se pot adăuga *Robul* și *Strămoșii*, rămân momente de biruință ale poeziei patriotice a lui G. Tutoveanu. Să se observe că osatura lor epică se retrage din prim planul reprezentării în orizontul îndepărtat al adevăratului subiect, prim-planul rămânând consacrat exprimării lirice a simțămintelor. E vorba de o *immediatezza*, pe care o întâlnim sporadic și-n alte balade ca, de pildă, *Încinge-ți spada*:

*Ascultă, țara mea, cum cântă Nistrul
Cerându-și grabnic Tisa către el.
Și, mai ales, Sus frunțile, eroi!
Privesc uimit cum treceți, șirag după șirag,
Și dintre toți, gornistul îmi este cel mai drag...,*

poezii cu valoarea implicită a unor lecții de istorie. În exortațiile lor, sunt evocate toponimele devenite eponime ale gloriei războaielor noastre, care n-au fost niciodată de cucerire: Cosmin, Turtucaia, Nistru, Racova, Neajlov, Baia ș.a.m.d.

Pentru a înțelege elementul peren, și chiar artistic, al poeziei patriotice a lui G. Tutoveanu, legat de evenimentele istorice ale patriei, se cuvine să pornim de la sufletul pur și miraculos al copilului, suflet spre care i-a bătut totdeauna inima.

FII GATA!

Iulie 1904

Copile, iubește-ți cu sete
Pământul străbunilor tăi;
Fii gata, când glasul de trâmbiță
Pluti-va pe culmi și prin văi:

Privește, se'nfășură'n zare
Vârtejuri de munți urieși:
Nu's norii mânați de furtună,
Sunt cete de mândri plăieși;

Aleargă cântând spre Suceava,
Că Ștefan îi cheamă și azi,
Din aprige hoarde tătare
Să'nalțe la Nistru zăgaz...

Ascultă, pădureași răstoarnă
Stejarii, și urlă șuvoi;
Nu-i vântul, e tunet de bucium,
Semnalu'nțele de eroi;

Pe drumuri umbroase trec pâlcuri
Arcașii cu chip viforos,
Că Turcii intrat-au și'i jale
Și flacări în Țara de Jos...

Prin larma pâraielor noastre
Se tânguie dușmani făloși;
În florile roșii din luncă
E sânge vărsat de strămoși...

Fii gata, când glasul de trâmbiță
Pluti-va pe culmi și prin văi;
Copile, iubește-ți cu sete
Pământul străbunilor tăi!

La vadurile Nistrului

Aristotel PILIPĂUȚEANU

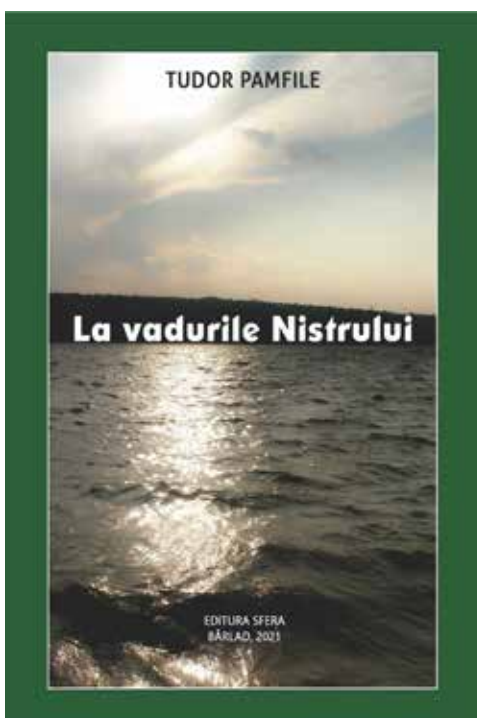
Aniversările și comemorările scriitorilor noștri ne-au obișnuit cu evocări encomiastice, scrieri omagiale, manifestări cu caracter mai mult sau mai puțin formal. Uneori însă avem parte de plăcute surprize, așa cum se întâmplă cu volumul intitulat „La vadurile Nistrului”, apărut la Editura „Sfera” în 2021. Menită să marcheze veacul scurs de la trecerea în neființă a lui Tudor Pamfile, cartea pune în evidență o latură mai puțin cunoscută a creației scriitorului. Pentru iubitorii de cultură în general, Tudor Pamfile reprezintă un bun etnograf și folclorist. Pentru cei din aria sudică a Moldovei este o cunoscută și, cu mândrie, revendicată personalitate. Dintre aceștia, mulți știu că scriitorul a urmat o carieră militară, dar puțini au cunoștință că a fost și un bun prozator. Este meritul lui Ștefan Andronache, îngrijitorul ediției, de a fi adunat 20 de povestiri din revistele vremii, ducând la capăt intenția scriitorului de a publica în 1921, cel de-al 39-lea și ultimul an al scurtei sale existențe, un volum sumativ. Titlul se justifică prin faptul că majoritatea prozelor au fost concepute și scrise în perioada când Tudor Pamfile îndeplinea din partea Guvernului României o înaltă misiune în Basarabia, implicând atribuții în domeniul învățământului și culturii.

Cu subiect istoric din vremea lui Ștefan cel Mare, povestirea titulară se remarcă mai puțin prin tramă (colonizarea unor teritorii de dincolo de Nistru) și mai mult prin maniera stilistică. Gândul trimite la Sadoveanu. Dar pe când acela nu-și părăsește constanța ritmului narativ, tihna specifică, paginile scrise de Tudor Pamfile se remarcă printr-o inserție de dinamism glazurat emoțional. Termeni precum „înturnat”, „oblicind”, „ocină”, „socotință” sunt încastrați firesc în dialogul personajelor, sporind senzația de vivacitate. Portretizarea face apel inspirat la expresii bine ticluite: „vulpe vicleană și hain suflet ce ești”. Paremiologia cade

bine, mai ales că vine de la un specialist în materie, și boierii așezați peste Nistru fac servicii domnitorului „precum câinele păzește de departe turma stăpânului său”. La fel în povestirea „Elisei” („Primejdia călește sufletul omului”), axată pe o temă preferată a scriitorilor romantici din literatura noastră: haiducia. Deși om avut („Cincizeci de deșeatine de loc, și vie, și iezăr; turmă de oi, tamazlâc de vite”), Elisei Donose practică furtul de cai, un hobby născut din spirit de aventură. Culpabil în raport cu legile stăpânirii, el își are propriile principii

justitiare: „Omul să fie om, cu cei de omenie mai omenos ca orișicare; cu tâlharii mai tâlhar ca cel mai meșter dintre tâlhari”. Depășindu-și condiția prin complexitatea gândirii, întâmpină filosofic moartea: „Poate scap, dragii mei, poate nu, dar mai degrabă nu mai scap... La nouăzeci și doi de ani, o mână de oase ca ale mele, vor fi având și ele dreptul să se frângă și să meargă acolo unde trebuie...” Testamentul verbal este, pentru un hoț de cai, ireproșabil moral: „Să vă împărțiți averea rămasă ca niște frați... Să trăiți ca oamenii, să țineți sus frunțile, la soare, la vânt, la vederea tuturor, la Dumnezeu...” Descrierea înmormântării se bucură de ochii unui specialist: „Năsălia era îmbrăcată și pocrișul sicriului sta rezemat de dânsa; patru năsălii cu

capete... Preoții îmbrăcară odăjdiiile, cântăreții pregătiră cădelnițele și slujba începu...” Observațiile etnologului se extind la întreaga asistență: „Bărbații așteptau; povesteau cu glasuri scăzute; purtau ilice, cămeși albe cu râuri, legături la gât, brăie roșii, brăie verzi, ciobote negre. Femeile, cu lumânări și mănunchiuri de flori de măr, singurele podoabe ale firii în luna morții lui Elisei”. Nici în celelalte povestiri folcloristul nu se dezmințe. Delegații de la Epurenii vin la vlădica din Chișinău cu reclamații infantile, care nu conferă consistență textului. Însă descrierea straiului local este admirabilă: „Mare ceată de răzăși din ținutul Orheiului; purtau cu toții ciubote

mari cu turețe răsfărâte, berneviți încrețiți pe bărneț, bondițe albe fără flori, sumane sărăduite cu fir negru, lucios, de țigăie și căciuli puțin teșite pe-o parte". Aria în care se petrec întâmplările istorisite în zece dintre povestiri este pitorească demografic prin amestecul națiilor: moldoveni, tătari, găgăuzi, cazaci, lipoveni, chiar și nemți. O lume altfel, în care se simt consecințele stăpânirii rusești, păstrătoare de urme arhaice în rostire, respectând obiceiuri și datini particulare. Dar arealul întâmplărilor este mai amplu, de la dealurile Botoșanilor până la viile Vrancei. Mai ales că manevrele militare și războiul determină migrații masive și întâlniri neașteptate, precum cea dintre câțiva soldați olteni din idilicul sat Amaradia, model de cinste și corectitudine și suspicioasele femei din Gârbovana, pe Valea Troțușului.

Unele povestiri au drept subiect mici anecdote („Spion”), altele conțin încercări de a creiona personaje enigmatice („Barba lui Ali”), finaluri care se vor, dar nu sunt, surprinzătoare („Zamfirița”), coincidențe discutabile ca semnificație („Sărbători”). Dar talentul de a transfigura atmosfera epocii intervine recuperator: tocmeala pentru vânzarea unor cai, ceremonialul aldămașului („Negoțul are nevoie de omenie. Te tocmești cu un vrăjmaș și închei târgul cu un prieten”). „Tatarskaia ulița” și interiorul unei locuințe turcești sunt inventariate la modul balzacian. În piața vechiului Chișinău se grămădesc jidani și creștini care vând și cumpără lucruri vechi. Prozatorul înșiră în maniera lui Creangă nu mai puțin de 35 de obiecte, obținând efectul scontat: vermuiala bazarului. Printre negustori, Ihlil Broitzus, tipul păgubosului, surprins admirabil prin monologul interior.

Necomplexat, scriitorul atinge situații revoltătoare (rusificarea numelor românești), impregnate de falsitate (o comandă „revoluție” bolșevică scoate la iveală într-un sat gunoaie umane și ispitește la păcat oameni îndeobște chibzuiți; un vânt de nebunie) sau delicate (raportul dintre populația basarabeană și funcționarii trimiși de la București imediat după 1918).

Mărunte drame, tratate în stilul lui Ioan Alexandru Brătescu-Voinești, reușesc să tulbure cititorul sensibil. Un copil nu poate redacta o compunere despre începutul anului școlar, „când se sfințesc abecedarele”, fiindcă fusese reținut acasă de superstițiile bunicii și ale mamei (era o zi de sâmbătă, când „nu se cade a începe nimic, a se sfârși nimic...”), iar apoi de tată care avea nevoie de grabnic ajutor în gospodărie. Un odăiaș (om de serviciu într-o școală) citește împreună cu elevii pedepsiți a rămâne „la post” lucrarea lui Aricescu despre „zavera de la 1821” și constată mari diferențe față de ceea ce știe el din înfloriturile care circulă din

gură în gură. Ca și Domnu Trandafir, un dascăl de țară este inspectat de ministrul învățământului sosit incognito. Debitul verbal, fără importanță, al unui căprar este transcris cu lux de amănunte numai de dragul exprimării neaoșe. Pentru multele regionalisme prezente în carte („doclad”, „haoliu”, „imineș”, „storoj” etc.) ar fi fost binevenit un glosar.

În rest, aflăm că năravurile de azi erau frecvente și în democrația românească interbelică, pe care, cu multă nostalgie, o evocă unii. „Și toți inspectorii, și toți revizorii care au venit cu toate guvernele, și-au stat până i-au dat afară ceilalți” stârnesc mirarea omului simplu: „De ce v-adeuce așa, și pe urmă vă dă afară?... Doar, tot revizori sunt și unii, și alții, tot inspectori, tot slujbă fac și tot o leafă au...”

Valoric, prozatorul Tudor Pamfile se înscrie în seria povestirilor de la „Viața Românească” a începutului de secol XX. Fără să atingă măiestria lui Sadoveanu, într-o oarecare măsură contaminat de sămănătorism, el pendulează între anecdoticile narațiuni ale lui I. I. Mironescu sau Spiridon Popescu și tulburătoarele istorisiri despre mărunții eroi din prozele lui Emil Gîrleanu sau Ioan Alexandru Brătescu-Voinești.

Tudor Pamfile

SĂRBĂTORILE LA ROMÂNI

COLECȚIA
MYTHOS

înv. **Victoria RUDI**

Un jurnal de bord ca destin „Zbor printre amintiri”... despre EL...

*„Am știut încă de mic că marea este drumul meu,
am simțit de pe atunci sufletul călător, din mine. La trei
ani, la Costinești, m-am aruncat în valurile înspumate
ale mării și am terminat ca un temerar navigator!”*

(Căpitan RUDI PAVEL-FLORENTIN)

Am tolba plină de amintiri... dacă ar fi existat tehnica de acum, mi-ar fi venit foarte ușor să prind acele momente din copilăria lui, așa cum era el, inimă largă, îi păsa de cei din jur, pentru ca mai târziu să nu refuze pe nimeni, dacă i se cerea ajutorul, chiar dacă avutul nu-i prisosea.

Aduna după el o adevărată ceată de copii, mai mici decât el, era protector cu ei, dar și copiii îl căutau în jocurile lor. De multe ori apărea cu ei în fața ușii de la etajul IV al blocului în care locuiam și mă ruga:

– Să le dăm și lor, mama, plăcintă, fructe, ... că ei nu au!

Cât de afectuos era cu ei!!! Îi băga în casă să-și spele mâinile, își ridica poalele tricoului și le ștergea nasul, ... Erau copii din cartier cu care el se juca, unii dintre cei mai sărmani, care locuiau în casele IGL-ului. Mi se puneă nod în gât uitându-mă cum arătau. În acest tablou sumbru, chipul lui bălai radia privind cât de bucuroși erau acei micuți, golind platoul cât ai clipi.

De multe ori, cu deosebire în clasele primare, se întorcea de la școală cu penarul mai mult gol – nu tu stilou, nu tu creioane colorate, trusa cu instrumente geometrice incompletă, la care-i spuneam:

– Uite, nu vreau să te dojenesc, dar dacă n-o să ai grijă de lucrurile tale, altele nu-ți mai cumpăr!

Știam că le dă, fără a le mai cere – așa era el!

XXX

„În sufletul fiecăruia dintre noi este un loc special, un sanctuar, în care se află ființa cea mai dragă – mama – icoana sfântă a sufletului nostru. Vorbind despre mama devin emoționat, ea m-a crescut mai mult singură, o vedeam, mă minunam de unde atâta putere într-o mână de femeie, firavă, mică de statură.

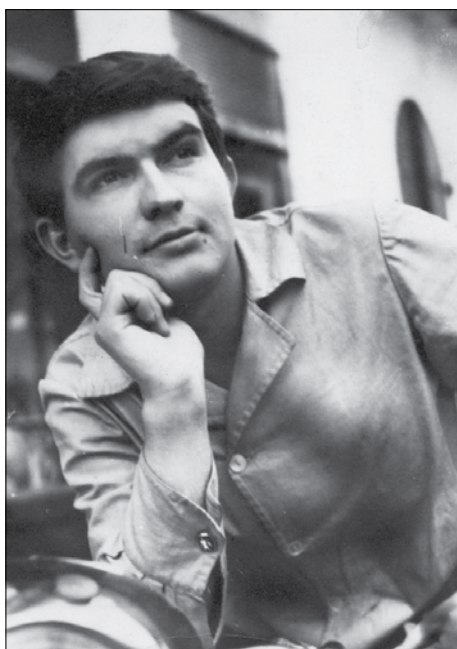
Îmi plăceau poveștile pe care mama mi le citea. Mă cuibăream lângă ea, îmi puneam cartea pe genunchi, țineam cu mâna pagina și o întorceam când termina de citit. Mama cântă frumos și citește mult... așa am învățat multe cântece și poezii împreună: *Gândăcelul, Tanu, Doi frați cumiți*, ...

– Lăsați la o parte jocurile și jucăriile pentru poeziile Elenei Farago – spunea ea.

Se apropia 1 iunie - ziua copilului și la grădiniță se

Visul meu - la 4 ani marinar

Tatăl meu - un bărbat frumos

Mama - când eu aveam 5 ani

pregătea mare serbare pentru care trebuia să învățăm câte o poezie. După ce am vizionat, împreună cu mama, filmul *Ștefan cel Mare* cu Gheorghe Cozorici în rolul principal, la Cinema Victoria, ne-am hotărât să recit poezia „Mama lui Ștefan cel Mare”, de Dimitrie Bolintineanu, pe care o știam, dar acum o înțelegeam mult mai bine.

Ziua în care a fost serbarea, evenimentele care s-au derulat, au rămas pentru mine o amintire vagă, doar momentul când am urcat pe scenă să recit poezia, ajungând la versurile:

„Lupta iar începe, dușmanii zdrobiți

Cad ca niște spice, se securi loviți!” – aici m-am oprit.

Amintindu-mi de scenele din film, nu mai recitam, ci povesteam și gesticulam arătând cum a ieșit Ștefan în fruntea ostașilor îmbărbătându-i, lovind în stânga și-n dreapta. Din sală, mama surprinsă se uita, puțin jenată, drept în ochii mei mari, care sclipeau fixați pe ținte imaginare, la mișcările mele rapide ca și cum mă aflam printre ostași:

– Deși ești doar un copil, aveai atitudinea și expresia unui comandant care știe să dea ordine în luptă! – a spus ea la sfârșit. La sfârșitul acestei „scene de luptă”, eram flească de transpirație, șorțul de culoare bleo cu fundă mare roșie – accesoriu obligatoriu pentru uniforma de „grădinar” și tricoul mi se lipiseră de corp. N-am avut timp să mă dezmeticesc, că dintr-odată aud un „bravoooo” strigat din toată ființa – era doamna mea educatoare Mioara, și am simțit două brațe care m-au strâns coborându-mă de pe scenă – era doamna Ciucă, directoarea grădiniței, care m-a pupat zicând:

– Artistul nostru frumos și talentat!

Cei din sală au aplaudat prelung, râzând cu poftă de isprava mea. A venit și rândul mamei să mă ia în brațe și fericită mi-a sărutat cu foc obrajii aprinși și moi, spunând:

– Cei mai mulți copii sunt timizi, nervoși, și-și ascund privirea când simt că te uiți la ei, dar tu m-ai privit drept în ochi, nu ai avut nici o emoție, ai dat dovadă de curaj precum un adevărat luptător... erai o văpaie.

Așa am ajuns artistul grădiniței.” (din jurnalul personal)
În orașul nostru patriarhal, cândva fostă capitală a țării Berladnicilor, platoul dintre biserica Domneasca și CEC, era transformat de Paulică într-o veritabilă pistă pentru biciclete, pe care sub supravegherea tatălui său exersa mersul pe tricicletă – nu avea încă trei ani.

„Tata a fost mai mult o absență, decât o prezență acasă. Întotdeauna pleca dimineața devreme, când eu nici nu mă trezeam și se întorcea târziu, chiar după miezul nopții sau uneori spre dimineață. Lucra în comerț, la restaurante – la Mielul alb”, „Moldova”, iar apoi la „Camping Dobrina”. Așa era munca lui și asta am înțeles-o mult mai târziu. Tata era un bărbat frumos, înalt, subțire, îl admiram așa cum arăta el în uniforma pe care o purta la restaurant. Știu că am moștenit ceva din codul genetic al lui – modestia, compasiunea dar și din înfățișarea fizică, precum și ceva din umorul său. Nu pot spune că nu mă iubea

dar atașamentul dintre mine și mama, cu care stăteam tot

La serbare... recit poezia „Mama lui Ștefan cel Mare”

Tata la Restaurant „Moldova”

La 5 ani, cu mama la mare

La Costinești, cu un copil pe care l-am găsit rătăcit

Tata mă învață mersul pe tricicletă

timpul, era mai mare decât între mine și tata, autoritar. Din fericire absența tatălui de acasă nu a fost niciodată resimțită deoarece mama a compensat lipsa și vedeam cât de greu îi era să le facă mereu pe toate și este doar o mână de om, slabă, dar cu o poftă de muncă care uimește. Nu se plânge niciodată că poartă greul în familie. Deși la începuturile căsniciei au fost destule momente grele datorită vicisitudinilor timpului, am stat cu chirie până au reușit să cumpere un apartament, ... mama și-a păstrat veselia, pofta de viață, a ținut capul sus. Așa sunt mamele - și așa este și mama - vor întotdeauna ce-i mai bun pentru copiii lor, îi iubesc necondiționat, se implică și trec prin atâtea greutăți, dar nu-și arată tristețea față de copil. Citind romanul „Ana Karenina”, ca o analogie, am reținut un citat frumos al scriitorului Lev Tolstoi: „Fiecare familie este unică în felul ei. Este o mică lume a fiecărui membru, guvernată de propriile legi nescrise, în care întâmplări mărunte, creează nespusă fericire, dar în care și problemele de zi cu zi îi tulbură existența!” – încheiat citatul.

Vreau să cred, că chiar în acele vremuri zburcimate, părinții mei au reușit să construiască un postament solid pentru dezvoltarea mea personală.” (din Jurnalul personal).

XXX

Bunicii sunt rădăcinile noastre de care nepoții au mare nevoie... așa a sădit Creatorul dragostea nemărginită între bunici și nepoți. Ei sunt răbdători, ocrotitori, știu cu blândețe să coboare la „înălțimea” copilului. De la bunici, nepoții dobândesc aptitudini, obiceiuri, deprinderi de muncă care constituie un fundament solid pentru o viață sănătoasă. Avem un respect deosebit pentru ei. Paulică era un copil vesel, năzdrăvan, plin de viață și pentru ghidușile lui, bunicii îl adora ca pe o jucărie vie.

„Amintiri de neuitat și de dor”.

„Am fost un copil răsfățat de bunicii materni – bunelu și mămăica – așa cum le spuneam noi, eu și vărul Gelu. Am crescut înconjurat de dragostea lor, mereu grijulii și iubitori – puterea, credința, încrederea – mi le-am luat de la ei, fiecare mi-a împărtășit câte un har.

În față: nașii părinților mei; rândul doi: Bunelu, tata, mămăica, la Movileni.

Eram copil de-o șchioapă, când primăvara alergam pe imașul înverzit și plin de flori la întrecere cu mieii, care zburdau în lumina și căldura blândă a razelor soarelui, unde mergeam cu bunelu Gheorghe.

În nopțile de vară, când bolta era senină îmi arăta stelele pe care le numea lumânările cerului și-mi spunea că fiecare stea poartă câte un nume al oamenilor de pe pământ... fiecare om are steaua lui, de asta sunt puzderie de multe.

Bunelu făcea matematică cu mine folosind mere și pere, până a merge la școală, ... mă ținea alături de el, cu snoave și învățături, la activități gospodărești – la depănușat porumb toamna, sau la zdrumicat grăunțele de pe ciocan, iarna.

Toți suntem purtători de povești, pentru că însăși viața este o poveste, dar bunelu era un neîntrecut povestitor. Poveștile spuse de el cu experiențele trăite pe front nu le puteai uita. A trecut prin cel de-al II-lea război mondial ca sergent pe front și apoi prizonier la ruși. Povestea cum la Mărășești, după ultimul atac al plutonului în care era el, doar câțiva călăreți nemți s-au salvat din focul luptelor, ceilalți au căzut secerați. Gemetele celor răniți l-au marcat, dar și mai greu i-a fost, luat prizonier de ruși: „Prizonieratul a însemnat o închisoare; am răbdat de foame și de frig sub cerul liber. După aproape un an și jumătate, m-am întors mergând spre casă pe jos timp de câteva săptămâni.” – spunea el.

De la bunelu am mâncat cei mai buni cârnați de casă. De fiecare dată în vacanța de iarnă sau după voiaje, când ajungeam la țară mă bucuram nespus, și la gândul că o să mă ospățez cu cei mai delicioși cârnați. L-am întrebat cum îi face de ies atât de gustoși și mi-a spus:

– Am ales carnea proaspătă imediat ce-am tăiat porcul, am pus și carne de oaie și cu „barda” – un fel de satâr care seamănă cu un topor mic le-am tocat. Am adăugat sare, piper roșu, uscat și zdrobit în piua mică și mult usturoi. Am frământat totul bine să se amestece gusturile, am umplut mațele folosind o pâlnie, i-am înșirat pe o culme suspendată în spatele sobei. După o zi, două, afumătoria era pregătită, așa că i-am pus la fum de lemn de cireș.

Eu, mama și bunica paternă

N-am să uit cum într-o noapte, câinii fiind legați în fundul grădinii, l-au prădat... i-au luat toate preparatele din carne de porc puse la afumat în bățatură.

Făcea și un vin negru dulce, sau nohan de culoarea oleiului – și la acest capitol era de neîntrecut.

Câtă bucurie era pentru el când ne adunam în jurul mesei de Sfântul Mare Mucenic Gheorghe – ziua lui onomastică. Ne scotea vinul alb nohan dintr-o putinică de 5 deca – cam de capacitatea unei damigene de 50 l – păstrat în beci special pentru această zi. Vinul sifonat scos într-o cană de sticlă prin care se vedeau razele soarelui adunate în bobițe, îl sorbeai din ochi. Atmosfera se încălezea repede, dar bunelu avea grijă să ne atenționeze:

– Ehei, tataie, nu vă puneți mintea cu vinul, este tare și are un beteșug – îl torni în jos și el se urcă în sus!

Toate mi le aduc aminte, ca și cum ar fi fost ieri – avea umor, era spontan.

Din grija pe care mi-o purta, de fiecare dată când mă întorceam la ei, îmi spunea:

– Fii cu băgare de seamă puiule, munca ta e grea, ai mare răspundere, pe mare sunt primejdii, ești mai mult printre străini, îngrijește-ți sănătatea!

Îl adoram pe bunelu pentru ceea ce era el, de un calm și o înțelegere ieșite din comun... un om calculat, nu contrazicea pentru a nu intra în conflicte, doar tăcea – însușiri pe care, mi-am dat seama mai târziu, le-am dobândit de la el." (din Jurnalul personal).

XXX

Bunicii, purtători ai unor bogate povești de viață, sunt un adevărat postament pentru „cei șapte ani de acasă”, de la ei nepoții capătă deprinderi pe care și le formează din fragedă pruncie.

„Am un univers de amintiri despre bunica – mămăica – care mă adormea, legănându-mă pe picioare, cu cântece frumoase de leagăn... apoi mai măricel fiind îmi spunea povești de adormit copiii. Mă ducea duminica la biserica din sat chiar și în vremurile de restriște ale comunismului, când în religie, în percepțiile bisericii se lovea, de către persoane, din interese subterane sau la vedere.

Mămăica m-a învățat să-mi fac cruce, să mă rog „Înger, îngerășul meu/ Ce mi te-a dat Dumnezeu, ...îmi citea povești din cărțile vechi de religie despre Nașterea pruncului

Isus, despre Maica Domnului și Iosif... Țin minte atmosfera înălțătoare din seara de Înviere, când de mână cu bunica urcam pe cărare până în deal la biserică care era înconjurată de oamenii satului. Urmând ritualul sacru al înconjurării bisericii, eu puiul de om, ocroteam în căușul palmei flacăra lumânării. Mic fiind nu vedeam nimic, doar îmi răsună în urechi vocea molcomă a preotului Tilichi, care se împreuna cu cea pătrunzătoare a lui bunelu – bun cântăreț, precum și cu vocile enoriașilor. Anunțau toți în cor Învierea Împăratului Isus, cântând: „Hristos a înviat din morți/ Cu moartea pe moarte călcând/ Și celor din morminte/ Viață dăruindu-le!”. Ne întorceam acasă cu lumânările aprinse, le așezam în paharele pline cu făină de porumb pentru a păstra cât mai mult lumina Sfintelor Paști. Ne așezam la masa festiv aranjată, îndestulată cu toate preparatele din carne de miel, ouă roșii, cozonac, vin, țuică... este o tradiție să găsim masa plină la întoarcerea cu lumina de la biserică.

În casa bunicilor, valorile tradiționale țesutul, torsul lânei, al inului, al cânepii își aveau locul lor, erau un mod de a trăi. În fiecare iarnă, mămăica instala în casă războiul la care țesea ștergare de iarnă, levicere frumos colorate cu motive naționale cu care împodobește casa.

Tot bunelu, povestitorul „de serviciu” mi-a spus o întâmplare de-a dreptul hazlie, ca în filmele cu Stan și Bran.

Abia începusem să merg copăcel... făcusem vaca, Dumana, de la care am mâncat lapte și brânză proaspătă cu nemiluita, dar pentru că era frig afară, vițelul a fost adus în casă la căldură. Pentru a nu mă speria, bunelu, m-a luat în brațe, m-a dus lângă vițel, să-l mângâi ca să mă pot obișnui cu prezența lui. Întotdeauna mi s-a spus că eram năzdrăvan, extrem de curios, orice noutate trebuia explorată de mine. Rămas singur în casă, m-am dus lângă vițel care dormea și m-am urcat călare pe el. Vițelul speriat s-a ridicat și m-a trântit lovindu-mă cu capul de războiul bunicii... eu nu m-am speriat, n-am plâns.

Întoarsă de la școală, mama m-a găsit legat cu un brâu de un cui – paiant bătut în perete și urlând „dezleagă-măăăă...”

Această scenă a măhnit-o, dar și mai mult s-a îngrijorat când mi-a descoperit ditamai cucuiul în frunte pe care s-a apucat imediat să mi-l oblojească cu pâine muiată în vin alb.

Am trăit de toate alături de bunici – amintiri care mă însoțesc și pe care le povestesc în orice împrejurare.” (din Jurnalul personal).

Mama în clasă la Școala Bădeana

Mihail Sadoveanu – 142 de ani de la naștere

*Monografia obiceiurilor și tradițiilor din Moldova de Sus
în opera lui Mihail Sadoveanu*

Prof. Zâna TĂMĂȘANU

Mihail Sadoveanu, de la a cărei naștere se împlinesc 142 de ani, este unul din pilonii literaturii române, „Ștefan cel Mare al literaturii române”, cum îl numea George Călinescu sau „Ceahlăul Literaturii Române”, cum îl numea Geo Bogza.

Alături de ceilalți mari scriitori și oameni de cultură pe care i-a dat Moldova, scumpa noastră Moldovă, acest Athos românesc (aș aminti doar câțiva: cronicarii Grigore Ureche, Miron Costin, Ion Neculce, Mitropolitul Varlaam, Dimitrie Cantemir, Vasile Alecsandri, Mihai Eminescu, Ion Creangă, Nicolae Iorga dar și George Enescu, Ciprian Porumbescu, Ștefan Luchian și lista poate continua), el, Mihail Sadoveanu, completează cupola de aur a scrisului românesc și a culturii române.

Ionel Teodoreanu spunea despre Mihail Sadoveanu următoarele: „Moldova-i a lui Sadoveanu, așa cum a lui Enescu-i vioara sfântă a arcușului său; căci întreaga noastră Moldovă nu-i decât vioara pe care cântă sufletul lui Sadoveanu; și strunele acestei viori sunt apele Prutului, ale Siretului, ale Moldovei și Bistriței”.

Mihail Sadoveanu s-a născut la Pașcani, pe 5 noiembrie 1880, în familia avocatului Alexandru Sadoveanu, originar din Oltenia și a Profirei Ursachi, vrednica și frumoasa fată de răzeși din Moldova.

A făcut cursurile primare la Pașcani, avându-l ca învățător pe vestitul și îndrăgitul „Domnu Trandafir”, pe numele lui adevărat Mihai Busuioc. Și-a petrecut vacanțele la Verșeni, în bălțile Șomuzului și la Nada Florilor, la rudele dinspre mamă, locuri ce vor fi descrise mai târziu în multe din povestirile sale.

Continuă studiile la Gimnaziul Clasic „Alecru Alecsandru Donici” din Fălțiceni, având dascăli vestiți ce au contribuit la formarea sa intelectuală, dar tot în acest timp primește o lovitură puternică de la viață, căci la numai 14 ani rămâne orfan de mamă. Mărturisește în volumul „Anii de ucenicie” așa: „Când a murit aveam 14

ani, elev al Gimnaziului din Fălțiceni. A fost o lovitură așa de brutală, încât am simțit-o îndelung după aceea. Era între mine și mama o legătură strânsă de iubire”.

Va continua studiile la prestigiosul Liceu Național din Iași, care azi îi poartă numele. Aici, se dovedește a fi un elev eminent, bucurându-se de stima unor

profesori reputați. Începe o epocă hotărâtoare pentru formația sa. El va cunoaște la sursă marea tradiție literară a Iașilor lui Kogălniceanu, Alecu Russo, Costache Negruzzi, Vasile Alecsandri, Mihai Eminescu, Ion Creangă.

Dobândește o serioasă cultură literară citind pe marii scriitori și chiar consemnează: „Alternam Zola cu Dickens, Turgheniev și Gogol cu Alphonse Daudet, Victor Hugo și Balzac cu Flaubert. Eminescu îmi era la îndemână pururi, de asemenea Creangă. Aveam în cinste pe Delavrancea, Vlahuță și Caragiale. Popasul acesta al meu la Iași... a fost hotărâtor pentru cariera mea literară (Anii de ucenicie).

Pleacă la București după absolvirea Liceului și se înscrie și reușește la Facultatea de Drept, dar după scurt timp o va abandona dedicându-se scrisului.

Debutează în 1897 cu o poveste semnată Mihai din Pașcani. Din 1898 colaborează la revista „Viața nouă” a lui Ovid Densusianu, alături de Gala Galaction, N.D. Cocea, Tudor Arghezi, semnându-și scrierile M.S. Cobuz.

A colaborat la diverse reviste și publicații ale timpului, printre care: *Sămănătorul*, *Opinia*, *Pagini literare*, *Revista modernă*, *Făt-Frumos*, *Lucefărul*, *Viața românească*, *Albina*, *Adevărul literar și artistic* și *Însemnări literare*, pe care o editează împreună cu Tudor Arghezi.

Este unul dintre cei mai importanți prozatori din prima jumătate a secolului XX: povestitor, nuvelist, scriitor, romancier – considerat creatorul romanului istoric românesc, eseist, traducător. Este ales membru al Academiei Române în 1921; în 1923 când ține discursul

în ședința Academiei despre „Poezia populară”, Gheorghe Bogdan-Duică exclamă: „Fii binevenit între noi, mare meștere Sadoveanu!”. În 1944 este ales președintele Uniunii Scriitorilor Români. Este om politic; primește în timp, diferite distincții și aprecieri.

Opera sa se remarcă nu numai prin dimensiunile sale impresionante – a scris peste o sută de volume, ci mai ales, prin aceea ce *exprimă... sufletul* poporului nostru, *psihologia* lui, *dorința* de a trăi în *libertate, dreptate, armonie și demnitate*.

În 1902 îi apare primul manuscris al romanului „Frații Potcoavă”, pe care mai târziu îl va relua, însă adevăratul debut literar ce îi va aduce consacrarea va fi în 1904, când Sadoveanu va publica patru volume: *Povestiri, Dureri înăbușite, Crâșma lui Moș Precu și Șoimii*, ceea ce l-a făcut pe Nicolae Iorga să numească acest an, „Anul Sadoveanu”. În 1906, volumele *Povestiri și Șoimii* vor fi premiate de Academia Română.

Opera sa are ca teme esențiale **istoria** – redată în *Frații Jderi, Neamul Șoimăreștilor, Zodia Cancerului, Șoimii, Creanga de aur, Nicoară Potcoavă*; **natura** – predominant descrisă în *Dumbrava minunată, Țara de dincolo de negură, Împărăția apelor*; **condiția umană** – reflectată în *Haia Sanis, Apa morților, viața satului românesc* prezentată în *Hanu Ancuței, Bordeenii, Dureri înăbușite, Baltagul*.

Această vastă activitate literară va dăinui peste timp, chiar dacă viața-i va fi curmată de plecarea dintre noi a scriitorului în data de 19 octombrie 1961, la Vânători – Neamț. Este înmormântat la Cimitirul Bellu din București alături de Mihai Eminescu și Ion Creangă.

În operele sale, Mihail Sadoveanu surprinde multe din obiceiurile și tradițiile poporului român legate de: anumite *evenimente* din viața oamenilor, de numite *sărbători* cruciale, de *portul* acestora, de *obiceiurile culinare*, de *respectarea ierarhiei* în familie, dar și în societate.

Cel mai mult apar descrise acestea când autorul vorbește de localitățile din zona de munte a Moldovei de Sus.

Romanul „Baltagul” constituie o adevărată monografie a acestor obiceiuri și tradiții pe care le descoperim cu ajutorul personajelor din operă.

În primul rând este redat felul muntenilor, oameni dârzi și tari ca stânca, credincioși, dar și destul de superstițioși, care se ghidează după legi nescrise apelând, la nevoie, la vrăjitoare și fiind convinși, mai ales femeile, că toate aceste preziceri fatidice se vor îndeplini, urmărind chiar împlinirea lor.

Tradițiile se transmit din generație în generație. Munteanul are rădăcini la locul lui ca și bradul. Ei nu își părăsesc locul de baștină, simțindu-se acasă doar în mediul lor – la munte. Chiar dacă pleacă cu treburi, după rezolvarea lor se întorc la matcă.

În întâlnirea cu alte comunități, le observă și sunt chiar ofensați când văd că acestea nu respectă, literă de lege, anumite reguli, ce pentru ei sunt sacre.

Existența lor, a muntenilor, ține de existența oieritului, primită în dar chiar de la Dumnezeu. Iată o replică ce explică acest fapt fiind întrebați de ce au întârziat: „ - Am întârziat, Prea Slăvite, căci suntem cu oile și cu asinii. Suim poteci oable și coborâm prăpăstii. Așa ostenim zi și noapte. Iar așezările noastre ne sunt la locuri strâmte între stânci de piatră. Asupra noastră fulgeră, trăsnește și bat puhoaiile... - Dragi îmi sunteți, dar n-am ce vă face. Rămâneți cu ce aveți.”

Muntenii, datorită ocupației lor, sunt într-o continuă mișcare cu turmele lor – transhumanța, fiind nevoiți ca mai multe luni din an să-și părăsească gospodăriile, să se urce pe munte, dar odată ce vor coborî, turmele vor reveni la aceste gospodării la care țin și cu care se mândresc.

Gospodăria nu rămâne oricum, cât sunt plecați, ci în mâna autoritară a femeilor muntence, ce găsesc rezolvare, uneori, cu foarte multă greutate a tuturor problemelor, dar odată întorși bărbații, ele își reiau preocupările casnice interioare, devenind supuse hotărârii acestora.

Un factor important în această luptă a vieții îl constituie *credința* în Dumnezeu care le guvernează viața.

Ei respectă cu sfințenie toate datinile și sărbătorile creștinești: se închină, țin posturile de peste an, îl cinstesc pe preot și îl consideră mesagerul divin, cel ce îi îndrumă cu înțelepciunea lui, care le întocmește petițiile către stăpânire și care uneori e considerat și primar și subprefect în comunitatea lor.

Credința lor este profundă, când văd, că unele treburi nu se rezolvă cu ajutorul autorităților, merg la lcoanele făcătoare de minuni, vorbesc cu sfinții, se uită în ochii lor și așteaptă răspuns, iar uneori, li se pare că, chiar îl primesc pe loc, după care acționează așa cum cred de cuviință.

Întotdeauna *mâncarea și băutura* au făcut parte din tradiția oamenilor, fiecare avându-și modul propriu de a-și prepara hrana, meșteșug transmis mai departe urmașilor.

Oierului îi este specifică mâncarea pe care i-o dă turma: lapte, brânză, carne, dar va apela și la anumite schimburi comerciale aducându-și legume, cereale, păstrăv, fructe, mai ales, la Sărbătorile religioase.

Specifice sunt și tradițiile legate de *îmbrăcăminte și încălțăminte*. Bărbații, poartă la munte, căciula brumărie, cojoc cu clinuri de miel negru, scurt până la genunchi și botfori. Femeile – broboadă neagră vârstată roz, cămașă albă, iar fetele părul împletit în cunună fără broboadă. Straiile îmbrăcate ilustrează o mare valoare și mândrie.

Mihail Sadoveanu a surprins și tradițiile legate de *botez, nuntă și înmormântare*. Ele reprezintă ciclul vieții.

Botezul este taina care șterge păcatul strămoșesc. Prin botez copilul face primul pas în lumea creștinilor, primește harul lui Dumnezeu. Cei care participă la botez trebuie să ducă lehuzei *rodin* de pus sub pernă,

un coștei de bucățele de zahăr și pe fruntea creștinului celui nou o hârtie de douăzeci de lei care să asigure bunăstarea copilului.

Căsătoria este un alt moment crucial în viața omului, care trebuie ca să se așeze la casa lui și pe care omul simplu o consideră sfântă; de multe ori, chiar și în acest mediu, se făcea din interes, neținându-se seama de dragostea tinerilor, de sentimentele lor. Fetele erau cele mai dezavantajate. Se considera că mai întâi trebuie asigurată baza materială a familiei.

Nunta care încununa căsătoria era cea de-a doua mare bucurie a oamenilor care își îmbrăcau cele mai frumoase straie, fetele își etalau zestrea făcută cu mâna lor spre aprecierea sau critica satului. Era un examen greu de trecut și cu mari emoții! Vorniceii călări întind plosca fiecărui om al satului, dar și altora care se nimeresc atunci, la acest moment, acolo căci toți trebuie să participe la bucuria tinerilor însurăței. Mireasa și drustele au capetele înflorate, nevestele cu catrințe și bondiți, bărbații călări, veseli, îmbrăcați în straie noi, cu chimirul la brâu, dar și cu pistolul cu care împușcă iarna, să treacă mai repede.

Cel mai bine reliefată este o altă rânduială, tradiție, cea a înmormântării care încheie ciclul vieții unui om. De la aprinderea lumânărilor, tocirea preoților, a bocitoarelor, stropirea rămășițelor cu vin și toate cele cuvenite sunt surprinse de Mihail Sadoveanu.

La priveghi oamenii trebuie cinstiți cu un pahar de rachiu și omeniți cu pită și măsline. Fiecare, înainte e a bea, varsă o picătură la pământ pentru sufletul mortului. La înmormântare se aruncă o mână de țărână peste sicriu, zicându-se „Să-i fie țărâna ușoară!” celui plecat. La ieșirea din cimitir toți participanții primesc câte ceva: rachiu, colac, zicând „Dumnezeu să-l ierte!”, fiind apoi chemați toți la masa de pomenire – este tot o acțiune colectivă. Ritualul va continua prin organizarea tuturor parastaselor cuvenite la 9 zile, 40 de zile, un an.

Din toată această descriere, autorul scoate încă

odată în evidență caracterul muntenilor: credincioși, muncitori, iubitori de neam, de strămoși. Păstrarea obiceiurilor și tradițiilor pentru ei este sfântă, toate acțiunile le sunt îndrumate de Atotputernicul.

Viața lor nu e ușoară, ci una plină de griji, de nevoi, adesea nesigură, care îi poate fi luată oricând, dar pentru care trebuie să te lupti, deși nu întotdeauna primești ceea ce te aștepți.

Multe dintre aceste obiceiuri și tradiții descrise de Mihail Sadoveanu, încă se mai pot întâlni în zona de munte a Moldovei, în Bucovina, dar și în alte regiuni ale țării noastre, spre bucuria și mândria noastră, chiar dacă nu în totalitate.

Scriitorul însuși s-a considerat un exponent al neamului său: „Dacă tot ce s-a spus atât de frumos despre opera mea este expresia unor adevăruri, dacă am izbutit să dau ceva valabil neamului meu, apoi toate laudele pe care le primesc cu recunoștință, vreau să le întorc umilitor, ofensaților vieții, acelora care s-au trecut ca florile și frunzele anotimpurilor și care totuși mi-au transmis depozitul sufletului lor”.

Cu adevărat, „Opera lui Sadoveanu e o țiteră uriașă cu mii de strune, toate acordate cu grijă timp de o viață de om” (George Călinescu).

Bibliografie

George Călinescu – Istoria literaturii române de la origini până în prezent, Ed. Minerva, București, 1986;

Pompiliu Marcea – Lumea operei lui Sadoveanu, Ed. Minerva, București, 1976;

Constantin Ciopraga - Mihail Sadoveanu, Ed. Tineretului, București, 1966;

Ion Rotaru – O istorie a literaturii române, vol.II, Ed. Minerva, București, 1972;

Mihail Sadoveanu – Baltagul, Ed. Mihail Sadoveanu, București, 2019

Anii de ucenicie, Ed. C.R. , București, 1944

Cartea nu-i lucru rau. Pentru mine a fost mângaierea vieții. M-am însoțit cu ea și cu pustia și am ajuns la liniste și înțelepciune.

Mihail Sadoveanu - Cărți

RightWords
<https://rightwords.ro>

Livia ANDREI

Zborul unei cărți către cititori

Apariția editorială a unei cărți este o izbândă, dar și un prilej de bucurie pentru autorul ei. Și cum bucuriile se împart cu familia și prietenii, așa a făcut și scriitorul Petruș Andrei la apariția volumului „O sută și una de poezii”, apărut la prestigioasa Editură a Academiei Române din București, care în 2015 inițiază editarea unui ciclu intitulat „O sută și una de poezii” în care au apărut poeziile celor mai cunoscuți poeți români. Cartea cuprinde o prefață de Theodor Codreanu intitulată „Mierea cuvintelor” și trei părți: I. Poeme, II. Sonete; III. Inedite, Repere critice. Schița biobibliografică și selecția reperelor critice aparțin prof. Livia Andrei.

Cartea s-a lansat la Asociația C.A.R.P. „Elena Cuza” din Bârlad.

De ce la Asociația C.A.R.P. „Elena Cuza” din Bârlad? Pentru că pentru Petruș Andrei, și nu numai pentru el, Casa este familia extinsă, este locul unde te simți „ca acasă”. Oameni dragi te înconjoară și te respectă. Tonul este dat de Președintele Casei magistrat Nicolaie Mihai, care alături de Consiliul Director (Veronel Aionitoaie, Veruța Tănase, Tincuța Siberescu, Vasile Chelaru), știe să adune în jurul lui oameni de valoare, intelectuali cu har și cu simțuri estetice care bucură inima și sufletul, nu numai trupul.

Așa se face că pe 10 noiembrie 2022 în sala „Al.I. Cuza”, această familie a fost prezentă: prof. Lucia Munteanu, prof. Alexandrina Pascal, gen. Nicolae Rotaru, prof. Ion Dobrin, ing. Ionel Dorin. Lor li s-au alăturat prietenii: academicianul Theodor Codreanu și profesoara-scriitoare Lina Codreanu, împreună cu preotul-poet Marcel Miron de la Huși și scriitorul Teodor Pracsiu de la Vaslui.

Ne-ar trebui multe pagini ca să prezentăm acești prieteni care reprezintă nu numai cultura vasluiană, dar care au trecut cu mult peste granițele țării.

Acești oameni de cultură au avut prilejul să-și împărtășească părerile lor, avizate despre cartea lui Petruș Andrei și bucuria de a fi împreună pentru câteva ore de „răsfăț” intelectual.

Discursul tuturor și al fiecăruia în parte a dovedit aplecarea lor către frumosul literar și artistic și pot fi sintetizate în aprecierea acad. Theodor Codreanu: „Acest volum constituie cea mai mare realizare editorială a poetului Petruș Andrei, pentru că nu oricine poate

ajunge la Editura Academiei Române.”

Toți vorbitorii au citit poeziile care le-au plăcut mai mult din volum, poezii care s-au armonizat miraculos cu clapele pianului atinse cu talent și îndemnare de eleva Denisa Toma. Și dacă adăugăm și simțirea patriotică a celor doi rapsozi Dumitru Andrei și Laurențiu Constantin de la Pogonești, întregim tabloul unei activități de mare clasă intelectuală.

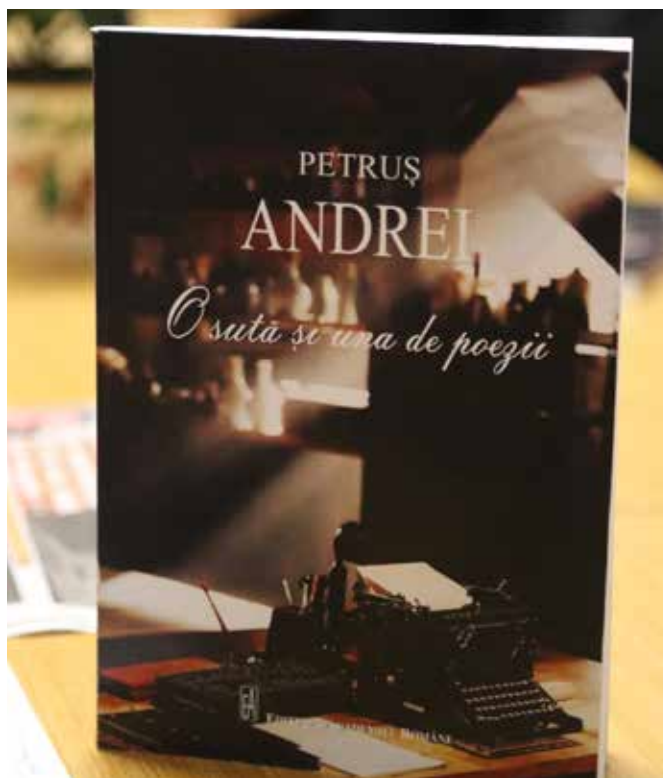
La sfârșitul activității, Președintele Nicolaie Mihai i-a înmănat poetului o Plachetă de onoare și Medalia de Aur a Casei.

O zi de noiembrie frumoasă trăită la C.A.R.P. „Elena Cuza” din Bârlad, așa cum au fost multe de-a lungul anilor și cum sperăm că vor mai fi.

Atâta timp cât va exista dragoste de oameni și de frumos artistic, atâta cât va exista C.A.R.P. „Elena Cuza” și un Președinte ca Nicolaie Mihai, ne vom bucura de acești ani (deloc ușori) și vom trăi din plin „tinerețea fără bătrânețe” pe care ne-am dorit-o și pe care o dorim tuturor.

Și să încheiem cu vorbele lui Tudor Arghezi:

CARTE FRUMOASĂ, CINSTE CUI TE-A SCRIS!

Scriitoarea Mariana Sava la al doilea volum de succes: „VIEȚILE ALTORA”

Jenică RUSU

Am asistat de curând la un eveniment cultural deosebit, o lansarea de carte, un volum de proză, al unei autoare din Bârlad, doamna Mariana Sava, care, momentan, nu este membră a Asociației Casa de Ajutor Reciproc a Pensionarilor, dar sperăm ca în curând să fie printre cei ce ne fac cinste prin activitatea publicistică și implicarea în acțiunile noastre nu numai ca voluntar și simpatizant, ci și ca membru deplin.

Într-o zi frumoasă de toamnă, sâmbătă, 8 octombrie 2022, începând cu ora 11:00, în foaierul Teatrului „VICTOR ION POPA” din Bârlad, în prezența unui auditoriu alcătuit din oameni iubitori de literatură de calitate, respectiv OAMENI care o prețuiesc ca persoană și-i prețuiesc la fel de mult creațiile literare, a avut loc lansarea cărții „VIEȚILE ALTORA”, al doilea volum de carte apărut sub semnătura doamnei Mariana Sava.

Câteva date biografice despre autoarea cărții:

S-a născut la data de 18.04.1956, în Bârlad. A urmat clasele I-IV la Școala Generală nr. 3 Bârlad, iar clasele V-XII la Colegiul „Gh. Roșca-Codreanu” Bârlad. În următorii ani a absolvit cursurile Facultății de Filologie, specializarea Franceză-Română, la Universitatea „Al.I.Cuza” Iași. Revine în Bârlad și preia postul de bibliotecar la Casa de Cultură, de unde a și ieșit la pensie în 2015.

În tot acest timp a păstrat legătura cu elevii prin natura meseriei și a locului de muncă.

Scrisul a fost o veche pasiune, dar nu cu încărcătura necesară pentru a îndrăzni publicarea. Totuși, colabora la diferite cenacluri literare, precum „CENACLUL DE SEARĂ” din cadrul Asociației Culturale „ADSUM” București.

La Bârlad a scris o serie de CRONICI SUBIECTIVE, cu ocazia lansării diferitelor volume de poezie sau proză ale autorilor bârlădeni sau ale celor de peste Prut.

Prima carte publicată a fost în 2019, purtând titlul de „VIAȚĂ STRĂNSĂ ÎN GHEME”, aparent o autobiografie. Cartea, bucurându-se de succes, a dat impuls celei de a doua apariții, „VIEȚILE ALTORA”, scoasă la editura ZIP, editură a Asociației Culturale „Adsum” din București.

Iubitorii de carte, printre care și mulți membri ai Asociației Casa de Ajutor Reciproc a Pensionarilor „Elena Cuza” Bârlad, au început să vină chiar cu o oră mai devreme de ora lansării cărții „VIEȚILE ALTORA”, numai de dragul doamnei scriitoare Mariana Sava, de a sta de vorbă cu dumneaei, de a-i oferi flori, de a o felicita și de a achiziționa cartea chiar înainte de lansare, unii dintre

aceștia, plăcut impresionați de calitatea primului volum, au vrut să fie siguri că vor putea intra în posesia și a celui de-al doilea volum al autoarei.

Într-o sală arhiplină de OAMENI și flori oferite cu mult drag chiar de la începutul lansării cărții doamnei Mariana Sava, s-a desfășurat frumosul eveniment, moderat de doamna Dorina Irimia, în cadrul căruia au susținut alocuțiuni domnul profesor Gruia Novac, membru de onoare al Asociației Casa de Ajutor Reciproc a Pensionarilor „Elena Cuza” Bârlad, redactor, publicist și cetățean de onoare al municipiului Bârlad, domnul Ion Gabriel Pușcă, editor ZIP, București, care a adus un elogiu activității autoarei, precum și alte persoane care au asistat la eveniment. Doamna Ramona Ananie, actriță la Teatrul „Victor Ion Popa” Bârlad, a citit pasaje din noul volum, „Viețile altora”, pasaje care au emoționat pe toți cei prezenți și datorită interpretării cunoscutei noastre actrițe.

Lansarea cărții a avut parte și de momente muzicale de excepție, susținute de Tecaru Denis – pian, cu Studiu nr 1 de Franz Liszt, Marian Panainte – vioară, piesa „Dans spaniol nr 1” - compozitor M. Moszkowski și Maria Petrea – pian, piesa „Asturias” - compozitor Isaac Albeniz, elevi ai Școlii de Muzică și Arte Plastice „N.N. Tonitza” Bârlad, coordonați de doamna prof. Anemona Neagu.

Să scriu despre lansarea de carte în amănunt?! Evenimentul merită a fi vizionat așa cum a fost el pe canalul You Tube al Asociației Casa de Ajutor Reciproc a Pensionarilor „Elena Cuza” Bârlad, care poate fi accesat

foarte simplu, tastând 2022 10 08 Lansarea cărții Viețile Altora autor Sava Mariana.

Văd însă necesar să vă scriu aici câteva din impresiile cititorilor, care cu siguranță vă pot trezi dorința achiziționării și citirii cărții.

Mihai Florescu: „Mulțumesc! Sunteți foarte atentă la tot ce mișcă. M-am simit minunat. Felicitări maestră. Seară ca sufletul dumneavoastră frumos. Nu știu cum străluciți, dar este fantastic. Mult mai multe reușite. Mulțumesc pentru secvența dintr-o sâmbătă, care părea cenușie pentru mine.”

Mariana Luca Mășlea: „Bună seara, Mariana, acum am lăsat din mână cartea ta! Nu am rezistat curiozității așa ca „I-am pus deoparte pe CTP” și am luat cartea ta la citit! Mi-a plăcut FOARTE MULT! FELICITĂRI! Se citește atât de ușor și este extrem de captivantă, încât pur și simplu nu am putut-o lăsa din mână până nu am citit și ultima pagină! Stilul alert, clar și concis, fără detalii (sau „dantelării”) de prisos și mai ales sensibilitatea și delicatețea cu care prezinți faptele de viață m-au cucerit din start! Îmi place să citesc și fac parte din categoria celor care citesc cel puțin o carte pe săptămână; de aceea îmi place să cred că știu să apreciez o carte bună! Mi-aș dori să citesc și prima ta carte dacă este disponibilă!

Îți doresc mult succes în continuare și la cât mai multe cărți!

Aș vrea, de asemenea, să mai achiziționez un exemplar din carte să-i fac cadou unei prietene.”

Luminița Stoicescu: „Am lăsat ceva timp până m-am apucat de citit pentru că știam că nu o voi lăsa din mână până când n-o termin. Și așa a fost! Același stil captivant, cu descrieri atât cât să vezi cu ochii minții întreaga poveste ca un film pe care nu-l vei uita, ba chiar îți revine în minte și te mai gândești la el și după „...end” sau „...happy end”. Da, e viață, cu bune și rele și redată într-un anume fel, fără scuze, nici acuze... așa cum e!

Am urmărit și filmările de la lansare, am „sorbit” cu plăcere fiecare moment! A fost un regal! Te felicit din tot sufletul! Îți doresc să fii în continuare cea de acum: inspirată și activă!”

Marica Filip: „... am citit cartea. Mărturisesc fără tăgadă, că toate cele douăsprezece nuvele m-au impresionat plăcut prin realismul și dramatismul situațiilor. Trebuie, musai, să mai urmeze și al treilea volum. Scrieți bine, cu multă căldură despre lumea noastră, așa cum e. Felicitări, Doamnă Mariana Sava!”

Dana Hadareanu: „Vă mulțumesc pentru încă o carte pe care nu am putut să o las din mână până la ultima pagină! Personajele, locurile, situațiile și experiențele

sunt descrise atât de bine încât parcă le-am avut în fața ochilor, ca într-un film. „Viețile altora”, în fragmente din care am regăsit frânturi din viața mea sau a altora pe care i-am întâlnit - m-au făcut să mă gândesc la oamenii și experiențele care m-au făcut așa cum sunt azi, sau așa cum cred eu că sunt. Am admirat încă o dată stilul dumneavoastră, știința de a alege cuvintele cele mai potrivite și cunoașterea desăvârșită a sensurilor și nuanțelor lor. Cu modestie, în dedicație ați spus că sperați ca lectura să fie agreabilă. A fost mult mai mult decât atât!

Vă felicit și abia aștept următorul volum!”

Mihaela Pârvu: „Am terminat de citit cartea ta. Sincer, am avut impresia că citesc din „1001 nopți” cu Sheherezada povestind-mi tot felul de întâmplări adevărate! Mi-a plăcut și aș fi vrut să mai fie, să nu se termine așa repede! Felicitări, încă o dată!

Să continui să scrii!”

Nelia Viuleț: „Am terminat cartea, am citit-o în reprize! Am nepotul cu mine pentru că e vacanță și nu mi-a permis să-mi fac programul! Mi-a plăcut mult! M-a relaxat! Te-am „văzut” printre rânduri și te-am simțit aproape!

FELICITĂRI...!!! Să ai spor pentru următoarea carte...!!!”

Sandu Dumitrache: „Bun de ecranizat”!

Postolache Violeta: „Am citit-o aproape pe nerăsuflăte, trăind bucuria și tristețea din viețile altora odată cu ei, și, când am ajuns la final, mi-am dorit să nu se fi terminat! O lectură plăcută și relaxantă, m-am deconectat total de la problemele de zi cu zi! Mulțumesc!”

Alina Brnzei Mendelovici: „Zbor dus - jumătate de carte, zbor întors - cealaltă jumătate. „Viețile altora” au călătorit la Londra și eu am trăit câteva ore alături de personaje în care v-am regăsit cu surprindere. Mulțumesc!”

În opinia mea, cartea doamnei Mariana Sava, „VIEȚILE ALTORA”, expune intimitatea sufletului femeilor într-un mod aparte și tot într-un astfel de mod aparte te și îndeamnă să le înțelegi fără prejudecăți și să le susții, fie că ești tată, frate, rudă apropiată sau depărtată, cunoscut sau necunoscut. Cartea se citește ușor, pe nerăsuflăte, însă, unele pagini te determină să le citești iar și iar. O recomand cu căldură nu numai adulților, femeilor și bărbaților, dar poate fi oferită spre a fi citită și adolescenților care au la ce lua aminte.

Cartea poate fi achiziționată direct de la autoarea cărții, scriitoarea Mariana Sava, prin contact pe Facebook, unde poate fi găsită sub același nume, sau prin comandă telefonică apelând numărul 0721.628.311.

V-o recomand cu căldură.

Petruș ANDREI

Jurnalistul Jenică Rusu: „Vivat Academia!”

Jurnalistul și omul de televiziune Jenică Rusu ne surprinde, în mod extrem de plăcut, cu prima apariție editorială referitoare la „Contribuția Academiei Române la dezvoltarea învățământului agricol din județul Vaslui”.

Cartea întrunește toate condițiile unei opere științifice, prin rigoare, prin bogăția datelor, prin exactitatea citatelor, prin subsolul impresionant dar și a unei opere de artă, prin talentul și dăruirea jurnalistului Jenică Rusu.

Cu acribie de cercetător și cu dragoste de adevăr, Jenică Rusu realizează o operă care singură ar trebui să-i aducă primirea în nobila breaslă a Jurnaliștilor din România.

El însuși fiu al acestor meleaguri pline de legendă, Jenică Rusu își face o datorie de onoare din a da lumii la vedere, asemeni cronicarului din vechime, felul neamului Agarici „din ce izvor și seminție sântu”, un neam care a contribuit la afirmarea lui pe harta agricolă, culturală și eroică a țării.

Opera prezentă este un „laudatio” la adresa donatorului Ioan C. Agarici și, în același timp, un elogiu închinat Academiei Române pentru efortul depus de cel mai înalt for al științei și culturii române „la dezvoltarea învățământului agricol vasluian, prin oameni de la cel mai înalt nivel intelectual ai acestei instituții și ai țării, aspect prea puțin cunoscut opiniei publice vasluiene, prea puțin atins de alți cercetători vasluieni sau de la nivel național care au scris pe acest subiect al donației lui Ioan C. Agarici către Academia Română, care s-au rezumat adeseori la o prezentare sumară a rolului avut de Academia Română ca instituție, toți punând accent pe donația lui Ioan C. Agarici, și mai deloc pe efortul depus de Academia Română în înființarea, susținerea și funcționarea școlii timp de peste 50 ani, precum și în ridicarea nivelului intelectual al fiilor de țărani, iar în al doilea rând, câteva aspecte din viața familiei lui Ioan C. Agarici, despre rudele apropiate ale acestuia...”

După un efort considerabil de „aproximativ un an”, Jenică Rusu își încununează activitatea de cercetător cu o operă impresionantă, izvoarele de inspirație fiind multiple: „cărți, studii, articole, publicații, jurnale, manuscrise, documente care se află în evidența Academiei Române, în Arhivele Naționale, bibliotecilor, muzeelor”

Cititorul cultivat va ține seama și de recomandarea autorului, anume aceea de a avea „în atenție” și notele de subsol ale cărții.

Modestia și faimă-jocul jurnalistului Jenică Rusu sunt exemplare: „Dacă am greșit”, spune acesta „îmi cer public

iertare”, rugându-i totodată pe cititori „să fie îngăduitori” cu dânsul. Cât de bine-i șade în haina modestiei! Și ce bine-l prinde veșmântul omeniei!

Impresionantă, de asemenea, este și profesiunea de credință a jurnalistului și omului de televiziune prezent la toate manifestările culturale din județ, dar în mod special la cele organizate la Casa de Ajutor Reciproc „Elena Cuza” din Bârlad, prin efortul susținut de

președintele-magistrat Nicolae Mihai: „Consider că actuala societate are nevoie de valori adevărate, iar aceste valori adevărate pot fi găsite din belșug în viața înaintașilor noștri, iar dacă sunt înșușite pot reanima viața noastră ca popor.”

Ne-am permite și noi afirmația că sunt și în zilele noastre valori adevărate care pot fi recunoscute, promovate și demne de a fi urmate, dar nu are cine s-o facă. Despre conducătorii actuali, ca despre morți: numai de bine!

Demnă de apreciat și pledoaria jurnalistului Jenică Rusu în favoarea Academiei Române de la înființare, până la jubileul ei din 1916-1919 și până în prezent, Academia fiind „elita intelectuală a unei țări de țărani.”

Academia Română de atunci și de acum, este demnă de toată admirația noastră prin modul exemplar în care înțelege să-și facă datoria în felurite împrejurări.

Discuțiile pe marginea testamentului lui Ioan C. Agarici se caracterizează prin profesionalism, prin obiectivitate și luciditate, prin respect față de filantrop și prin dragoste pentru țărani cărora le era dedicată școala.

Ultimul capitol se intitulează „Documente” și este încă o dovadă a efortului, demn de toată lauda, pe care l-a făcut jurnalistul Jenică Rusu, reînviind fapte și oameni, asemeni lui Negruzzi care „Șterge colbul de pe cronică bătrâne” și „Zugrăvește din nou iarăși pânzele posomorâte” ale unor vremi trecute, încât putem și noi spune, la rândul nostru „Frumoasă și nobilă profesiunea de jurnalist” și de scriitor.

Suntem îndrituiți să apreciem că această primă izbândă editorială a jurnalistului Jenică Rusu („Contribuția Academiei Române la dezvoltarea învățământului agricol din județul Vaslui. Școala de Agricultură „Ioan C. Agarici” de la Moara Grecilor. Texte și documente.”) constituie piatra de temelie a viitorului său templu pe care autorul se străduiește să-l înalțe, asemeni Meșterului Manole din legendă, întru cinstirea Academiei Române, a înaintașilor noștri, a limbii române și a neamului românesc într-o Europă unită prin cultură, prin civilizație și prin idealuri comune.

Învățătorul, un uriaș printre pitici

Prof. **Andreia-Elena BRICIU**

Trecând prin viață, unul din chipurile pe care-l uităm cel mai greu este acela al dascălului, întipărit în memoria fiecăruia dintre noi datorită calităților sale. Aproape toți oamenii de seamă ai seminției românești și-au amintit cu multă căldură și dragoste de figura luminoasă a dascălilor care le-au dăruit lumina cărții cu pasiune și devotament. Chipul învățătorului, așa cum a rămas în sufletul și în fața ochilor minții fiecăruia, va fi mereu o amintire dragă pentru toată viața, făcând să răsară din timpurile trecute întreaga copilărie și adolescență.

Momentul intrării copiilor pe poarta școlii, în calitate de elevi, cunoașterea clasei, a învățătorului, a colegilor de clasă, toate evenimentele din prima zi de școală sunt unice. Ele se întâmplă o singură dată în viață și de aceea rămân întipărite în mintea, dar mai ales în inima fiecărui copil. Învățătorul este cel care creează mediul educațional favorabil, stimulativ și interesant pentru învățarea în clasă, iar elevul este cel care aduce ceva din viața lui, din afara școlii, din ciclul preșcolar, sau din experiența lui de viață.

Dând dovadă de măiestrie pedagogică și inventivitate, învățătorul trebuie să asigure formarea deprinderilor de exprimare corectă și nuanțată în limba română, să caute diverse procedee de îmbogățire, precizare și activizare a vocabularului elevilor, pentru a-i face pe aceștia să stăpânească limba în care au scris atât de frumos Eminescu, Alecsandri, Coșbuc, Goga și mulți alții. El este cel care insuflă elevilor săi dragostea de carte, arătându-le că în ea găsim aceea putere fără moarte care mișcă umanitatea înainte, în progresul ei neconținut. Tot el trebuie să-și asume rolul important de a găsi mijloace pentru deșteptarea curiozității și plăcerii elevului pentru lectură.

Învățătorul, omul de la catedră, deține o poziție cheie în organizarea și conducerea procesului de învățământ. De modul cum el își îndeplinește rolul didactic depinde gradul de implicare al elevilor în efortul de învățare, participarea lor activă și responsabilă la îndeplinirea sarcinilor școlare. Munca de mare răspundere pe care o îndeplinește, cere învățătorului să dovedească un larg orizont cultural, să aibă cunoștințe bogate din diferite domenii ale științei și tehnicii. Evident, învățătorul trebuie să stăpânească temeinic numeroase și variate cunoștințe din domeniile pe care le predă, să dispună

de o înaltă cultură pedagogică, să stăpânească teoria instruirii și educației. Este foarte important ca el să se documenteze în mod curent studiind cu profunzime și tenacitate, să devină promotor al noului și să se adapteze din mers procesului reformativ prin care trece învățământul.

În munca cu elevii, învățătorul trebuie să ofere modele de autoritate și respect, de sensibilitate, blândețe și iubire. A fi dascăl este o vocație, o chemare, un imens rezervor de generozitate și umanitate. Un învățător eficient este acela care-și iubește profund munca sa de instruire și educare. Numai un învățător cu o voință puternică și un caracter ferm, consecvent și perseverent, poate constitui *un model* de imitat pentru elev.

Este firesc faptul că unii dintre cei mai cunoscuți scriitori români au realizat personaje memorabile, cei mai mulți dintre aceștia având ca model învățători care au existat într-adevăr. Mihail Sadoveanu își amintește cu duioșie și respect de învățătorul său, Mihai Busuioc, de la școala primară din satul Vatra, de lângă Pașcani, pe care l-a evocat atât de frumos în lectura *Domnu' Trandafir*. Învățăturile acestuia au rodit bogat în sufletele școlarilor săi, ajutându-i să ajungă niște oameni adevărați, cu credință în Dumnezeu, cu dragoste față de țară și cu încredere în virtuțile

poporului român. Din lectura *Domnu' Trandafir*, elevii învață să nutrească dragoste și recunoștință pentru cei ce se străduiesc să le lumineze mintea, pentru învățătorii, profesorii și educatorii lor.

Reîntors în locul unde s-a născut, în sufletul prozatorului Mihail Sadoveanu se deșteptau amintirile copilăriei, vii și luminoase. Dintre chipurile trecutului, unul i-a rămas în memorie pentru toată viața - învățătorul său - care l-a deprins cu cititul de pe abecedarul lui Ion Creangă. Scriitorul își amintește cu plăcere de bunătatea, blândețea și delicatețea dascălului care dorea să le dea elevilor săi o bogată învățătură sufletească. Deși își făcea meseria în condiții grele, învățătorul, un om simplu, știa să-i atragă pe elevi, spunându-le istoriile minunate cu Ștefan cel Mare și Mihai Viteazul. Explicațiile pe care le dădea la orele de istorie erau minunate, astfel încât elevii săi aveau impresia că pe sub tavanul scund al clasei treceau eroii altor vremuri. Dăruit meseriei și conștient de răspunderea pe care o are, învățătorul se putea detașa de griji, de necazuri și își făcea datoria cu dragoste, predând elevilor săi cu multă pasiune. Pe lângă minunata pricepere de a lucra cu elevii, dascălul a știut să picure în sufletul lor învățătura pornită din generozitatea inimii sale. Privit ca un apostol, dascălul le insufla elevilor săi un respect nemărginit.

Mihail Sadoveanu nu a putut uita niciodată chipul învățătorului considerat unul dintre cei mai pricepuți și devotați pedagogi care și-a petrecut treizeci de ani dăscălind șiruri după șiruri de elevi. Pentru elevi, *Domnu' Trandafir* este un model, un personaj luminos, de neuitat, iar opera sadoveniană este o vatră legendară de eroi precum acest mare dascăl.

Învățătorul apare astăzi în fața elevului ca un ghid, un element de mediere, care-l îndrumă, îi dă repere sau explicații, pentru a-i facilita drumul către cunoștințele noi. În demersul educațional, învățătorul trebuie să facă din elev partenerul său. Fructul pe care-l sădește în sufletul acestuia îi deschide drumul spre veșnicie. În momentul în care copilul vine la școală el este asemenea unei semințe care este plantată în pământ. Dacă la școală găsește condițiile necesare dezvoltării,

din sămânță va ieși mai întâi mugurașul care își dorește cu ardoare să iasă la lumină. Acest lucru este posibil numai cu ajutorul învățătorului care îl învață să scrie, să citească și să socotească. Dascălul este acela care sădește la copil încrederea, stima și respectul față de propria persoană. Astfel, firicelul verde reușește să străpungă pământul și să se avânte către cerul senin, transformându-se într-o adevărată tulpiniță. Așa cum mugurașii de pe tulpină încep să plesnească și să iasă din ei frunzulițele, tot așa și copiii încep să se adapteze la cerințele impuse de învățător.

Prin toate ariile curriculare pe care le parcurge cu ajutorul învățătorului, elevul are acum posibilitatea să-și extindă capacitatea de cunoaștere. Așa cum pentru fiecare etapă de dezvoltare planta are nevoie de hrană, căldură, lumină, tot așa și elevul are nevoie de învățător pentru a putea deveni pomul plin de roade, care va da semințele ce vor încolți și vor da naștere unor plante noi. Numai o strânsă cooperare între familie și învățător poate da societății ochi luminoși, zâmbete vesele și chipuri senine de copii.

Învățătorul viitorului va înălța relația cu elevul la statutul de parteneriat. Cei doi parteneri – învățătorul și elevul – vor aborda procesul de cunoaștere, de educație și de integrare eficientă în viața socială trudind umăr lângă umăr.

ZIUA ARMATEI ROMANE

25 OCTOMBRIE

col. (rtr.) **Constantin CHIPER**

Marti, 25 octombrie, s-au împlinit 78 de ani de la eliberarea de către armata română a părții de Nord a Transilvaniei, ocupată în mod samavolnic de către Ungaria horthystă prin Dictatul de la Viena, din 30 august 1940, desăvârșindu-se astfel acțiunile militare pentru alungarea din țară a cotropitorilor fascisto-horthyști.

În ziua de 25 octombrie 1944 au fost puse la locul lor bornele de hotar pe granița de nord-vest a țării. În semn de omagiu pentru părinții și bunicii noștri care s-au jertfit pentru eliberarea patriei și în semn de recunoștință față de bărbații și femeile în uniformă militară care și-au consacrat eforturile pentru apărarea țării, organele puterii de stat au adoptat această dată drept zi a armatei României.

Acțiunile de luptă desfășurate împotriva trupelor germano-ungare, finalizate în octombrie 1944, au constituit un segment în șirul lung al bătăliilor purtate de neamul nostru și armata română pentru libertate și apărarea ființei naționale a poporului român.

Efectivele armatei române, care au participat la dezarmarea trupelor germane, la acoperirea granițelor țării de la Întorsura Buzăului până la Orșova și la eliberarea completă a țării, s-au ridicat la 540.000 de luptători, din care au căzut în lupte peste 59.000 de soldați, gradați, subofițeri și ofițeri (morți, răniți și dispăruți).

În continuare, în conformitate cu prevederile Convenției de Armistițiu, încheiată cu reprezentantul Națiunilor Unite – Uniunea Sovietică – armata română a participat la eliberarea Ungariei, Cehoslovaciei și Austriei. Cu prețul unor dureroase pierderi, aproximativ 170.000 de ostași din Armata Română, România, așa cum aprecia postul de radio Londra, într-una din emisiunile sale, din anul 1945 „a dus la scurtarea războiului cu cel puțin șase luni de zile și a salvat viața a mii de soldați români și aliați”.

La încheierea războiului antihitlerist, armata română s-a întors de pe front cu steagurile de luptă acoperite de glorie, făcându-și pe deplin datoria față de patrie și de poporul român.

Prahoenii și-au adus o mare contribuție la eliberarea țării și la înfrângerea armatelor hitleristo-horthyste, fiind

încorporați în următoarele mari unități și unități militare: Corpul 5 Teritorial Ploiești, Divizia a 13-a Infanterie Ploiești, Divizia 1-a Vânători de Munte Sinaia, Regimentele de Infanterie 32 „Mircea” și 7 Prahova Ploiești, Regimentele de Cavalerie 10 Roșiori și 4 Roșiori (mutate la 23 august 1944 de la București) și 3 Călărași Ploiești, Regimentul 19 Artilerie Ploiești, Regimentele 7 și 9 Artilerie Antiaeriană Ploiești, Flotila a 2-a de Aviație de Vânătoare Târgșorul Nou, Școala de Ofițeri în Rezervă nr. 1 Infanterie din Ploiești și alte formațiuni militare.

Armata română este supusă, în prezent, unor transformări structurale și organizatorice pentru a fi în măsură să-și îndeplinească misiunile de apărare a patriei și de cooperare cu celelalte armate din N.A.T.O. în diferite misiuni de luptă externe.

Războiul provocat de Rusia împotriva Ucrainei și amenințările la adresa statelor din sud estul Europei a obligat guvernul României să facă eforturi pentru a asigura armatei noastre, mijloace de luptă moderne și să întreprindă acțiuni de cooperare cu armatele din blocul N.A.T.O. pentru desfășurarea unor acțiuni de luptă, în scopul apărării granițelor noastre și a celorlalte state membre.

În aceste zile premergătoare evenimentului evocat, administrațiile centrale și locale, Asociația Națională a Veteranilor de Război, Asociația Națională „Cultul Eroilor” și Asociația Națională a Cadrelor Militare în Rezervă sau în Retragere desfășoară o paletă largă de activități educative în localități și școli, la cimitirele și monumentele eroilor, omagiind memoria bunicilor și părinților noștri, care au luptat cu multă dăruire și înalt spirit de sacrificiu pentru eliberarea și apărarea pământului scumpei noastre patrii.

În ziua de 25 octombrie se desfășoară emoționante evocări istorice și se depun jerbe și coroane de flori la monumentele eroilor din localități, eliberate prin jertfele ostașilor români în anul 1944.

Ne exprimăm speranța că armata română va continua să fie garantul ordinii constituționale și a statului de drept din România.

ACȚIUNI CE DUC LA PERFEȚIONAREA ÎN CONDUCEREA ACTIVITĂȚII ADMINISTRATIVE ȘI SOCIAL-CULTURALE ÎN ASOCIAȚIILE C.A.R.P.-urilor

ec. Ana MARCU

Președinte Asoc. C.A.R.P. „Speranța” Rădăuți

În marea familie a asociațiilor C.A.R.P.-urilor din țară, cuprinse în Federația Națională „Omenia”, este încetețenită forma de activitate a schimburilor de experiență între unități. În înfăptuirea unei asemenea acțiuni, am stabilit și noi, împreună cu domnul magistrat Mihai Nicolaie, președintele asociației C.A.R.P. „Elena Cuza” din Bârlad, ca în perioada 21-23.10.2022 să facem o vizită de lucru la dumnealor, în Bârlad. În drum spre Bârlad am vizitat mănăstirile Ciolpani și Runc din apropierea orașului Buhuși, jud. Bacău.

Trebuie să arăt celor interesați, ca o concluzie a modului în care s-a desfășurat, acțiunea în cele trei zile. Concluziile sunt grupate în urma consultărilor cu persoane atât din grupul nostru, ca musafiri, dar și din partea gazdelor noastre, consiliul de conducere a Asoc. C.A.R.P. „Elena Cuza” Bârlad.

Începând cu modul în care am fost întâmpinați, cu tradiționalul colac moldovenesc și sare, cu ziariști și fotografii, ne-au lăsat fără cuvinte, emoțiile fiind așa de mari că mulți au declarat că „e prima dată în viață când au fost atât de mari emoțiile încât au lăcrimat și că se simt acum ca între cei mai apropiați prieteni sau ca între rude apropiate”.

Începând din acea primă zi, 21.10.2022, când am sosit, am fost conduși de domnul președinte într-un tur al unității, unde ne-a putut arăta realizările din timpul celor doisprezece ani de când se află la conducerea acestui consiliu, cu care a realizat tot ceea ce și-a propus în programele de lucru, continuând cu ceea ce vor realiza și pe viitor. În cadrul dezbaterilor ce au urmat în interiorul sălii de sedință, în care au luat cuvântul mai mulți membri

ai consiliului, dl. contabil șef, președintele Comisiei de cenzori, cât și alte cadre care au accentuat necesitatea realizărilor propuse.

Din partea noastră, a musafirilor, a vorbit ec. Marcu Ana, președinta consiliului de conducere, informând asistența despre realizările unității, dar și despre lipsurile încă existente, pentru care toți ar trebui să depună eforturi mai mari pentru a le depăși. Spunând ca numai printr-o colaborare, unire a eforturilor tuturor conducătorilor asociațiilor C.A.R.P. și a consensurilor stabilite vom putea obține ceea ce dorim din partea guvernanților noștri, spre binele absolut necesar seniorilor membri ai asociațiilor. După toate dezbaterile, gazda a oferit un cadru în care s-a putut continua socializarea cu întrebări și răspunsuri între cadre, pe diverse domenii de activitate, cum ar fi între contabilii șefi din ambele unități, între președinții comisiilor de cenzori, cât și a casierilor din teritoriu și centru, la o masă festivă, la care am fost informați și despre programul de a doua și a treia zi, practic, ziua plecării noastre.

În ziua de 22.10.2022, la ora 10, am revenit în sala de ședințe unde am fost invitați de a participa la lansarea de carte a d-lui jurnalist Rusu Jenică și a d-lui profesor Andrei Petruș, la care au fost prezenți și alte cadre, scriitori, profesori, care au vorbit despre viața și activitatea jurnalistului ca autor și apreciind lucrarea scoțând în evidență unele capitole. În cuvântul său, profesorul Marin V. Dumitru, membru al Uniunii Scriitorilor din patru țări, a laudat modestia și consecvența scriitorului și jurnalistului Rusu Jenică, care este unul din mulții colaboratori ai As. C.A.R.P. „Elena Cuza” Bârlad.

De asemenea, dl. profesor Andrei Petruș, unul dintre colaboratorii Asociației C.A.R.P. „Elena Cuza” Bârlad, a apreciat cartea scrisă de dl. Rusu Jenică, prezentând și dumnealui propria carte, un exemplar înmânându-ș și d-nei ec. Marcu Ana. Această prezentare de carte a fost urmată de un frumos și bogat program artistic; un duet susținut la chitară și voce de două eleve de la liceu și de către doi soliști de muzică populară din partea gazdelor, urmat de un program susținut de „Corul Seniorilor” al clubului Asoc. C.A.R.P. „Speranța” Rădăuți, condus de dl. învățător Dascăl Gheorghe. Prezentatorul, dl. învățător Aga Gheorghe, a citit programul, dar a și interpretat două melodii populare, dl. doctor Țăsală Petru a cântat o romanță, și-au adus aportul ca soliști și d-na Abageru

Floarea și dl. maior Suhan Lascar-Simion, fiind îndelung aplauzați. Dar aplauzele cele mai multe i-au fost atribuite d-lui ec. Burciu Ion, umoristul formației.

Această activitate s-a încheiat cu medalii și diplome acordate atât de dl. președinte magistrat Mihai Nicolaie, cât și de jurnalistul Rusu Jenică, care a înmănat diplome și medalii tuturor participanților. O acțiune ce a durat peste trei ore, ce va rămâne în mintea și sufletele celor prezenți datorită atmosferei de sincere și călduroase aprecieri din partea publicului deosebit, dar și a fericirii și mulțumirii a celor ce au fost intens aplauzați.

După această frumoasă activitate am vizitat planetariul și muzeul orașului (sediul central și Pavilionul expozițional „Marcel Guguianu”), care sunt o mare bogăție a Bârladului prin exponatele existente, prin măreția clădirilor, dar și prin devotamentul celor ce lucrează în aceste instituții, modul în care prezintă tot ce au în interiorul lor, cât și atenția cu care se prezintă în fața vizitatorilor.

În încheierea acestei frumoase zile, însoțiți de dl. președinte Mihai Nicolaie și de încă patru consilieri, am pornit în pelerinaj la Mănăstirea Bujoreni, unde ne-am închinat. Apoi am ascultat frumosul cuvânt al părintelui paroh al mănăstirii despre istoria înființării acestui așezământ, după care am luat masa oferită de prea bunii slujitori ai celor sfinte.

Am mulțumit după datina străbună și celor ce ne-au servit și celor care ne-au avut ca oaspeți în aceste zile, pentru efortul lor, pentru dăruirea și afecțiunea cu care ne-au tratat și am făcut propunerea ca la anul să-i avem și noi invitați în frumoasa noastră zonă bucovineană, să fim și noi gazde primitoare, chiar dacă nu suntem siguri că ne vom ridica la nivelul primirii de care ne-am bucurat noi, urându-le noi succese în muncă și multă sănătate pentru realizarea a tot ce și-au propus pentru viitor în slujba membrilor din unitatea pe care o conduc.

Noi am încheiat această excursie în cea de a treia zi cu vizita la mănăstirea Galata din Iași, a bisericii din Pătrăuți, a doua biserică ctitorită de Ștefan cel Mare după biserica Putna și a mănăstirii Cămărzani, unde este înmormântat P.S. Gherasim Putneanul.

Toți cei ce au fost cu noi aduc mulțumiri conducerii pentru cele petrecute în cele trei zile, dorind organizarea și a altor asemenea, și nu contează în ce județe se vor stabili.

Împlinirea a 124 de ani de la înființarea Asociației C.A.R.P. „Elena Cuza” Bârlad

Frosica-Anca STRATULAT

În anul 1998 în ziua de 24 ianuarie, a luat ființă Societatea Funcționarilor Publici sub denumirea de „Funcționarul” Tutova, care a fost prima instituție cu specific de întraajutorare a pensionarilor din zona noastră. Primul președinte cunoscut din arhive este Gheorghe Kiriac care a condus instituția între anii 1913-1918. La data de 01 ianuarie 1915 asociația avea un număr de 103 membri. Mai târziu s-a numit „Asociația Solidară a Pensionarilor Civili din România” - filiala Tutova, iar din anul 1932, s-a numit „Asociația Pensionarilor Publici din Bârlad”.

La data de 8 octombrie 1954 s-a reorganizat sub denumirea de „Casa de Ajutor Reciproc a Pensionarilor” Bârlad, din inițiativa unui comitet format din 9 pensionari, prin asocierea lor voluntară, prin Hotărârea nr. 41105 a Secțiunii Prevederi Sociale a Sfatului Popular al Raionului Bârlad, în baza Statutului elaborat de Ministerul Sănătății și Prevederilor Sociale. Primul sediu al acesteia a fost în Casele Kaufman de pe strada Ioan Iacomi, nr.7, iar președintele acesteia s-a numit Gheorghe Barbu.

În decursul timpului au survenit diverse modificări conform legislațiilor în vigoare și a Hotărârilor Adunării Generale ale membrilor asociației, în prezent având denumirea de Asociația C.A.R. Pensionari „Elena Cuza” Bârlad.

Asociația a funcționat mulți ani în spații închiriate dar dorința membrilor de a avea un spațiu în proprietate s-a îndeplinit la data de 6 iulie 1971, când s-a cumpărat un imobil construit în anul 1854, de la soții Coban Alexandru și Lucreția, situat în strada Nicolae Iorga, Nr.7.

Din anul 1959 și până la sfârșitul anului 1990, numărul de membri aflați în evidența Casei de Ajutor Reciproc a Pensionarilor Bârlad era de 9600.

Având în vedere creșterea numărului de membri, se hotărăște în anul 1996, construirea unui nou sediu pentru care s-au obținut aprobările necesare, lucrarea fiind finalizată în anul 1999. La acea dată asociația avea un număr de 12547 membri.

Din anul 1990, numărul membrilor C.A.R.P. a crescut vertiginos, având în vedere că au fost acceptați drept cotizanți și salariații dar și persoanele trecute de 18 ani din Bârlad și localitățile limitrofe, precum și faptul că s-au înființat cabinetele medicale și prestările de servicii. Astfel la 01 ianuarie 2010 exista un număr de 25148 membri, observându-se că în acești 10 ani, numărul de membri s-a dublat, activitatea desfășurându-se la sediul din Bârlad unde existau 6 casierii cât și la cele 6 sucursale înființate în mediul rural și anume: Ciocani, Fâlcui, Grivița, Murgeni, Puiești și Slănic Moldova.

În perioada anilor 2010-2012 au mai fost înființate un număr de 24 de sucursale în mediul rural și anume: Alexandru Vlahuță, Frunțișeni, Popeni, Șuletea, Vișoara, Vinderei, Voinești, Zorleni, Banca, Băcani, Blăgești, Bogdănești, Coroiești, Floreni, Ivești, Perieni, Roșiești, Tutova, Unțești, Vetrișoia, Mălușteni, Pogana, Raiu și Epureni.

Având o bună colaborare cu primăriile, s-au efectuat o serie de lucrări privind amenajarea clădirilor concesionate pe perioada funcționării următoarelor sucursale: Alexandru Vlahuță, Murgeni, Pogana, Puiești, Bogdănești, Epureni și Iana.

În această perioadă zestrea Asociației C.A.R.P. „Elena Cuza” Bârlad crește, prin construirea unei clădiri administrative la sediul din Bârlad unde funcționează un cabinet medical - medic de familie, precum și achiziționarea și amenajarea unor sedii noi la sucursalele: Slănic Moldova, Zorleni, Șuletea, Ciocani, Fâlcui, Perieni, Ivești, Vetrișoia și Banca.

În anul 2011, Casa de Ajutor Reciproc a Pensionarilor a implementat sistemul informatic de evidență a membrilor asociației și a continuat cu îmbunătățiri de natură tehnică prin procurarea programului Winmentor pentru evidența financiar contabilă.

Mai târziu în anul 2016, s-a mai achiziționat și un program informatic foarte performant, necesar satisfacerii cerințelor impuse de progresul tehnic și de legislația în vigoare, care ușurează mult munca salariaților și s-a pus la punct arhiva electronică iar în sala casierilor s-a instalat un sistem cu bonuri de ordine care facilitează accesul membrilor la ghișee.

Conducerea Asociației a urmărit îndeaproape îndeplinirea scopului și a obiectivelor propuse și astfel, în perioada anilor 2010-2012, a crescut numărul de sucursale cât și numărul de membri și s-a continuat seria îmbunătățirilor ce țin de tehnologia informațiilor atât cu mijloace de natură tehnică cu diverse echipamente și dispozitive electronice la sediul central și la sucursale cât și cu mijloace de transport privind serviciile funerare, transport marfă și transport operativ de documente și bani la sucursale.

Din anul 2010, când a venit la conducerea asociației domnul președinte magistrat pensionar Mihai Nicolae și până în prezent s-au înmulțit și îmbunătățit evenimentele cu caracter social, cultural, artistic, sportiv și laic, care au reușit să facă ca destinul membrilor asociației și zestrea păstrată din străbuni să fie în deplină concordanță cu scopul și obiectul ei de activitate.

Pentru îmbunătățirea performanțelor asociației, toate realizările sau deficiențele prezentate sunt transparente și constructive așa cum reiese din dările de seamă prezentate la adunările generale cât și din rapoartele periodice prezentate în revista „Viața noastră”. Despre celelalte realizări ale asociației s-a relatat și în numărul 53 al revistei la paginile 84-86.

La împlinirea celor 124 de ani de la înființarea Asociației, doresc să transmit membrilor de vârstă a treia cât și celor mai tineri, sentimente pline de respect și prețuire pentru rolul major pe care l-au avut în dezvoltarea Asociației, având în continuare speranța că vom reuși să menținem același echilibru și pe viitor, vă urez multă sănătate, bucurii și viață lungă alături de cei dragi!

O plimbare de seară prin Copoul Iașului

Mihai BATOG-BUJENIȚĂ

Avem obiceiul, conu' Alecu și cu mine, uneori și cu alți prieteni, să ne plimbăm, cam o dată pe săptămână, indiferent de anotimp, pe bulevardul numit acum Carol I-ul, dar pe care ieșenii l-au numit întotdeauna Copou. Nu voi înțelege niciodată această formă de conservatorism însă, dacă iau în seamă faptul că pe parcursul unei generații denumirea bulevardului s-a schimbat de vreo trei ori și nu întotdeauna prea inspirat, parcă le dau dreptate.

Mergem pe jos, cu toate că acțiunea nu intră la capitolul performanțe întrucât ne rezumăm la parcurgerea modestei distanțe dintre Palatul Oștirii și rondul de la Agronomie acolo unde este o frumoasă fântână arteziană cu trei nereide pentru care se spune că ar fi pozat chiar soția artistului. Bravo ei! Dacă o fi adevărat chiar avea ce să arate!

Într-una din seri, pe drumul de întoarcere ne oprim și ne așezăm pe o bancă având în spate stadionul municipal Emil Alexandrescu, iar în față statuia lui Mihai Viteazul, tragicul și gloriosul personaj al sfârșitului de secol al XVI-lea.

- De câte ori trec pe lângă acest monument, mă tot întreb, coane' Alecule, cum de-am reușit noi să facem o asemenea năzbâtie, cu care să comemorăm una dintre puținele fapte de adevărată glorie din istoria acestui neam. Spun asta fiindcă mă gândesc, iată, că prin fața statuii ar putea trece un turist din vest, acolo unde statuile ecvestre sunt la mare cinste, și vede un fel de pitic distrofic așezat în spinarea unui fel de câine mare, având o palmă supradimensionată în raport cu capul, ridicată, dar nu se știe de ce și nici către cine. Toate astea în condițiile în care mai există multe statui ale Voievodului, unele dintre acestea de o reală frumusețe și măreție. Bine, voi face excepție de o statuie recent ridicată la Caracal unde voievodul este dus prin vânturile istoriei de calul său, dar nu călare ci prins între picioarele din față ale acestuia. Nu-mi dau seama dacă este vorba de vreun simbol ascuns sau de vreo metaforă, întrucât totul se dovedește a fi doar o mare tâmpenie, una din acelea care vor rămâne în memoria oamenilor strâns legată de povestea celebrului car cu proști răsturnat cândva pe acest meleag.

- Interesant! Mi-am pus și eu o mulțime de întrebări cu referire la această statuie ridicată în orașul nostru de care, trebuie să-ți mărturisesc, mă simt legat sentimental. Să vezi cum!

Pe la sfârșitul anilor 90, mai precis în 1997, când disperarea, corupția, sărăcia și dezamăgirea erau singurele produse ale revoluției democratice petrecute cu șapte ani înainte, locurile prin care am călcat astăzi erau de evitat deoarece arătau mai ceva decât ieșite de sub un bombardament recent și erau bântuite mai ales de cerșetori ori de alte figuri dubioase. Eu locuiam și atunci tot în casa de acum și nici nu mă gândeam să ies la plimbare cu soția pe acest vestit bulevard al Copoului convins fiind de faptul că devenise sursa de pacienți ai tuturor secțiilor de ortopedie din oraș, dar și terenul de vânătoare al decasaților. Nu-ți mai spun că tot atunci făcusem vreo două excursii în vest și mă întorsesem bolnav din cauza comparațiilor pe care le făceam ca un fraier ce sunt.

Dar, exact în aceste condiții nefericite, un grup de oameni, fie-le amintirea veșnică, este vorba de Asociația Veteranilor de Război, condusă pe atunci de colonelul Constantin Popa, a avut inițiativa de a comemora cei patru sute de ani de la intrarea în Iași a Voievodului

Mihai Viteazul. S-a constituit un comitet de inițiativă și și-au propus inaugurarea monumentului în anul 2000. Știu toate amănuntele acestui eveniment deoarece am participat cam la toate dezbaterile legate de el. Veteranii, în fond niște idealști, au început demersurile cu acel elan patriotic al celor cu gânduri bune și curate, dar și cu o perseverență demnă de a fi invidiată.

Primele împotriviri au fost de genul: da' ce vă trebuie vouă statuie, de unde bani, asta ne lipsește nouă acum sau bă, voi mai bine v-ați cumpăra locuri de veci decât să umblați cu prostii! În fine, nu a fost deloc ușor și doar când ei au spus că banii vor fi donați de Asociație, dar și de unii sponsori din diaspora, lucrurile s-au mai calmat și proiectul a început. Sunt sigur de faptul că unele interese politice au făcut posibilă demararea proiectului, dar era mai puțin importat! Bine că se obținuseră aprobările! Cert este că statul nu a dat niciodată vreun ban, însă Primăria municipiului Iași a alocat, spre cinstea ei, suma de 250.000.000 lei. Consiliul Județean, acela care se ocupă și de cultură a dat 3.000.000 lei. Ca să-ți faci o idee mai precisă de valoarea reală a acestor fonduri îți pot spune că în acel an o pâine costa în jur de 50 de lei.

Deloc descurajați, bravii veterani au mers mai departe cu proiectul și în anul 1999 specialiștii din cadrul Direcției de Arte Vizuale a Ministerului Culturii au ales drept câștigătoare macheta sculptorului Ioan Buzdugan din Iași. Potrivit contractului numai prețul machetei finale era de 460.000.000 lei, însă, din câte știu, sculptorul a renunțat la onorariul său.

Numai că trebuia plătit materialul, iar aici începe o altă poveste. O parte din bronz, cel folosit la turnarea calului și a picioarelor Voievodului provine de la monumentul Ostașului Sovietic, demontat pentru reparații și predat societății SC „Citadin” în 1998. O prostie desigur, motivată politic și menită să arate lumii că noi nu mai suntem la cheremul rușilor deși, dacă stăm să ne gândim bine, în unele din marile orașe ale occidentului vom găsi asemenea gen de statui și nimeni nu pare deranjat de ele. Însă, până în anul 2000 din acest monument nu mai rămăsese mare lucru deoarece țiganii îl furau bucată cu bucată. Prefăcându-se a fi disperați, cei de la societatea Citadin s-au plâns primarului de atunci, iar acesta a semnat în 2001 (atenție, statuia trebuia finalizată în 2000!) o dispoziție prin care resturile fostului monument se donau Asociației Veteranilor pentru a fi refolosite.

Erau cam 1500 de kilograme, mult prea puțin pentru o statuie care va cântări la sfârșit șapte tone, dar ceva mai mult decât nimic. Nici nu mai spun ce scandal a ieșit când, în 2007, ambasadorul Federației Ruse a comunicat că vrea să depună o coroană de flori la monumentul ostașului sovietic și a avut „surpriza” să constate că acesta dispăruse. A fost, cu greu, dar nu vom ști niciodată prețul, evitat un scandal diplomatic.

Sculptorul Ioan Buzdugan a decedat la 23 martie 2000, realizarea statuii fiind atunci aproape de faza

finală. După moartea lui, lucrările au fost continuate și finalizate de sculptorul Pavel Mercea din București, care fusese angajat de Ioan Busdugan ca ajutor încă din anul 1999. Macheta finală a fost turnată în ipsos și apoi recepționată de beneficiari la 27 noiembrie 2000. Turnarea în bronz a statuii a fost contractată cu o firmă din București pentru suma de 1,25 miliarde lei (125 mii lei noi). Firma din București nu a fost plătită la timp, iar statuia a fost prinsă de soclu doar în șase șuruburi în loc de douăzeci și patru. Ceva mai târziu, deoarece nu se plătise contravaloarea turnării în bronz a monumentului, directoarea firmei din București, i-a notificat în anul 2006 pe reprezentanții Consiliului Județean Iași că își va lua statuia și o va scoate la licitație.

La rândul lor, reprezentanții Consiliului Județean Iași au afirmat cu seninătate că nu au bani în buget pentru a plăti lucrarea contractată și că aceștia trebuie să fie alocați de Ministerul Culturii, propunând Guvernului să emită o hotărâre prin care să aloce acei bani. Cum erau la mijloc și niște interese politice, Ministerul Culturii și Cultelor a acceptat propunerea ca să achite contravaloarea statuii ecvestre a lui Mihai Viteazul din bugetul de stat. Nu mai știu însă dacă acest lucru s-a și întâmplat. Cert este însă, că și acest scandal s-a închis, iar statuia a fost inaugurată la 23 ianuarie 2002, în prezența președintelui de atunci al României, Ion Iliescu, în cadrul unei ceremonii care a durat 20 minute și la care am participat. Desigur au fost nenumărate comentarii referitoare la prezența președintelui, dar și a timpului alocat de acesta respectivei ceremonii. Pro și contra, ca de obicei!

Însă disputele pe tema monumentului au continuat!

Prima dintre ele și cea mai aprigă a fost legată de aspectul statuii. Ca să vedem că totuși nu erau simple păreri cum se obișnuiește la noi, voi aduce în discuție problematica generală a statuii ecvestre. În domeniu, noi ne putem lăuda cu o adevărată școală care chiar și în zilele noastre a dat mari maeștri. Și mă refer la cei care au făcut astfel de statui intrate deja în patrimoniul cultural național. Este vorba de ieșeanul Iftimie Bârleanu cel care a ridicat statuia lui Ștefan cel Mare din Suceava în 1977 sau de cea de la Podu Înalt făcută de sculptorul Mircea Ștefănescu în 1975. Nici nu mai spun de o splendidă statuie a lui Mihai Viteazul ridicată în București, o operă unică în felul ei deoarece calul este reprezentat în poziție cabrată ridicat pe picioarele din spate ceea ce în planul simbolisticii are o multitudine de semnificații majore, iar în plan tehnic necesită o serie de probleme de echilibru. Această statuie magnifică a fost dezvelită în anul 2015 cu prilejul aniversării a 155 de ani de la înființarea Regimentului 30 Gardă „Mihai Viteazul” fiind integral făcută în Studiourile Armatei de colonelul Valentin Tănase și ne arată că această splendidă artă a statuii ecvestre are la noi nu numai rădăcini, ci și artiști contemporani pe deplin demni de acest nobil titlu.

De ce a fost ales acest proiect pentru noi ieșenii chiar nu pot afirma fără să risc unele acuzații, mai ales că am participat și la discuțiile premergătoare când cei implicați își exprimau părerile. Îmi aduc aminte de un comandor de aviație care propusese chiar o formulă inedită, ba chiar foarte interesantă în contextul istoric al evenimentului comemorat. Spunea el că lucrarea ar trebui gândită altfel decât celelalte, respectiv cu un războinic echipat de luptă, călare pe un cal în plină șarjă și cu vestita secure în poziție de atac. El propunea un model precum al unui descălecător. Adică, pe o stâncă în loc de un soclu, iar Voievodul aflat lângă cal ține mâna dreaptă pe mânerul spadei de la șold, iar cu cealaltă dârlogii calului. Privirea sa trebuia să fie una cuprinzătoare ca și cum un gospodar își privește pământurile strămoșești care i se cuvin de drept. Ideea era interesantă și prin faptul că așa ceva nu se mai făcuse vreodată la noi, dar și pentru că, așa cum cred și acum, reflecta mult mai fidel istoria corectă a momentului.

La discuții erau însă mult prea mulți artiști ca să fie luată în seamă ideea unui ignorant de aviator, deși se vedea bine că acesta știa ceva mai multe lucruri despre statui, ba chiar, surprinzător, înțelesese și semnificațiile profunde ale monumentului lui Petru cel Mare, cel numit de Pușchin: Călărețul de aramă.

Mă rog, nici nu este asta cea mai mare controversă în contextul dat! M-am mai gândit și la faptul că sculptorul Busdugan avea unele relații, cele oculte, care au adus ceva bani, nu puțini, unora și astfel s-ar putea explica această opțiune de altfel destul de bizară.

Un alt mare scandal care a însoțit monumentul și care nici acum nu este stins este legat de amplasarea acestuia. Am participat la cele două ședințe organizate de primar în care s-a discutat acest subiect. Impresia generală a fost una de balamuc în care toată lumea vorbea, dădea sfaturi sau aducea argumente. Unele, de mare bun simț! Eram în sala mare a primăriei: profesori universitari, arhitecți, peisagiști, urbaniști și mulți gură cască foarte vocali. Abia la a doua ședință am înțeles că de fapt primarul stabilise locul amplasării, dar făcea cu noi exerciții de democrație. Evident, cei care participam aveam argumente pro și contra mai mult sau mai puțin valabile, dar puțini știau că o statuie care cântărește șapte tone fără pedestal are nevoie de un teren foarte solid sub care nu se găsesc alte construcții de tip canalizare sau unele dintre vestitele hrube vechi despre care nu prea mai știe nimeni pe unde sunt.

Poate că mica șmecherie a primarului nu ar fi fost chiar așa de importantă, însă locul statuii a fost înconjurat de un fel de zid acoperit cu gresie de culoare rozalie, totul părănd, din păcate, intrarea într-o incintă urbană de folosință intimă. Ce-i drept, la scurt timp gresia aceea oribilă a început să cadă și peretele curb a fost fațetat cu o alta mai de Doamne ajută. Oricum, impresia generală a rămas! Nici nu știu de ce nu s-a fost folosit un placaj cu granit sau bazalt fiindcă acum

se găsesc materiale de acest gen la orice magazin de profil. Probabil o fi scump sau cine știe ce alte interese mercantile se află în spatele acestui adevărat genocid cultural.

Cea mai rațională poziționare părea totuși cea propusă de veterani. Adică la rondul pe lângă care am trecut, la Agronomie, acolo unde este și arteziana. Se documentaseră și propunerea, cât se poate de rațională și estetică, prevedea așezarea statuii în acel loc pentru că, așa considerau ei, pe acolo intrase Voievodul în oraș la întâi iunie 1600.

De fapt oștile Voievodului formate mai mult din mercenari unguri, secui, nemți și alte neamuri din Imperiul Habsburgic intraseră în Moldova din trei direcții: din nord, pe la Câmpulung un corp de oaste, un al doilea, condus de fiul său Nicolae Pătrașcu, prin sud trecând Milcovul și corpul principal, cel condus de Voievod, prin trecătoarea Oituz apoi pe valea Troțușului. Totul în condiții foarte grele deoarece domnul Moldovei, Ieremia Movilă, aliat al polonezilor și care conspira împreună cu Sigismund Batory, fostul guvernator al Ardealului, pentru înlăturarea prin otrăvire a lui Mihai, pârjolise totul în calea invadatorilor.

Oastea lui Ieremia e înfrântă la Bacău și Verbia, iar cetatea Neamțului și a Sucevei se supun mai mult de spaimă decât prin luptă. În total campania din Moldova a durat o lună, de pe 21 aprilie până pe 21 mai. În urma acesteia Mihai Viteazul stăpânea cele trei Țări Românești. La Iași, începând cu luna iunie este instalat un consiliu de patru dregători: hatmanul Udrea, vistiernicul Andronic Cantacuzino, armașul Sava și spătarul Negre, dar este numit un nou mitropolit și un episcop în locul celor fugiți. Personal, nu am găsit documente care să ateste faptul că Voievodul ar fi intrat cu oastea în Iași, ceea ce înseamnă un gest de mare diplomatie fiindcă știa cum se comportă mercenarii, prin urmare, presupun faptul că aceste numiri s-au petrecut în tabăra instalată în nordul orașului, așa cum se mai obișnuia atunci când un cuceritor voia să protejeze populația. Cert este că orașul nu a avut nimic de suferit pe timpul luptelor și nici în urma schimbărilor politice făcute de noul Domn. Ce-i drept, acesta primise cu vreo trei ani înainte o lecție dură de la sași, cei care fuseseră jefuiți de mercenari, iar acum erau dușmanii săi, așa că nu dorea, spre liniștea ieșenilor, să repete greșeala.

Tot aici Voievodul a primit și recunoașterea din partea împăratului austriac fiind confirmat ca: Stăpânitor al Țării Românești, al Ardealului și Moldovei, adunate împreună sub „unirea sa personală”.

Adevărul este însă că termenul „unire” este dus cam prea departe. În realitate, toate cele trei țări își păstrează instituțiile de conducere de dinainte: Dieta în Transilvania și sfaturile boierești în țărilor extracarpătice, respectându-se legile, cutumele și procedurile fiecăreia în vigoare. Mihai nu „unifică” nici armatele, iar în Moldova este numit domn fiul său. Foarte vremelnic! Și

totuși se poate afirma cu toată încrederea că aici, la Iași, este momentul de maximă glorie a Voievodului.

- Mă întreb dacă la acele întâlniri cu marii boieri moldoveni Mihai purta cușma aceea atât de specifică lui, cea cu surguci împodobit cu pană de egretă? Aceea fără de care acum nici nu ni-l mai putem închipui!

- În mod sigur! Această căciulă, numită de fapt cucă, era simbolul înscăunării făcută de padișah fiindu-i dăruită de acesta la ceremonia de înscăunare. Protocolul curților în acele vremuri nu permitea domnitorilor să apară descoperiți în fața supușilor, iar acest lucru îi convenea de minune lui Mihai care spre sfârșitul vieții era destul de îmbătrânit și chel cam ca un bostan. Deci cuca era componenta a ceea ce am putea numi noi acum o strategie de imagine, iar peste timp va deveni, așa cum ai spus, imaginea tipică a acestui principe.

Doar că destinul său îl chema din nou la luptă! Nobilii unguri se răsculasera și îl ucisera pe Baba Novac, haiducul sârb pe care Mihai îl lăsase în locul său la conducerea Transilvaniei. Așadar, se întoarce cu armatele, îi va răzbuna moartea umplând cu leșuri de nobili unguri fântâna în care vestitul Baba Novac fusese aruncat cu câteva luni înainte și-l va alunga din scaunul de guvernator pe Sigismund Bathory.

Ceasul sorții bătea însă altfel! În această perioadă Voievodul este numit comandant militar al trupelor imperiale, aparent pentru a fi superior lui Basta, cel care-i plănuia moartea, deoarece se vedea în locul său, însă este clar că era deja indezirabil. Așa se face că voievodul este asasinat și nu putem exclude din afacere cel puțin un acord tacit al curții imperiale austriece, deși după terminarea afacerii toți s-au declarat îngroziți de brutalitatea acestui act. Veșnicele fățarnicii ale capetelor încoronate...

Crima se va produce chiar în cortul Voievodului la data de 19 august 1601, după calendarul actual. Modul în care a decurs asasinatul este cunoscut, dar mai puțin știut este faptul că ofițerul valon care conducea complotul i-a luat vestita sa podoabă de la cucă, surguciul cu diamante albastre și pană de egretă și și-a pus-o la pălăria sa, semn că-i ia locul de comandant militar. Apoi corpul neînsuflețit a fost profanat, capul pus pe coastele calului său, omorât și acesta, iar ceilalți mercenari i-au luat hainele, i-au tăiat mâinile și i-au jupuit pielea de pe spate ca să aibă amintiri ale îngrozitoarelor lor fapte.

Cine știe, poate pe undeva, printr-un muzeu al ororilor, ar mai putea fi găsită această piele, poate chiar transformată în pergament sau abajur. Că, printre altele și împăratul Rudolf al II-lea era mare amator de asemenea suveniruri...

- Oare s-o fi gândit voievodul, atunci când a solicitat de la sultan domnia Valahiei, ce soartă cumplită îl aștepta?

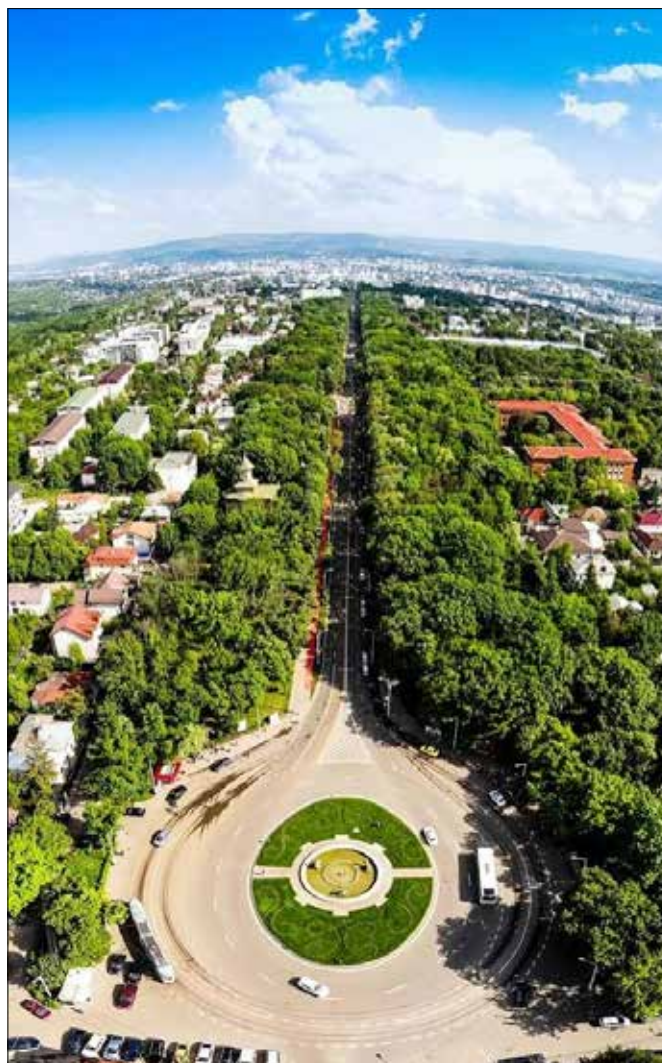
- Greu de spus, dar la vremea ceea, vorba lui Avram Iancu, toți conducătorii îmbrăcau cămașa morții în

clipa când alegeau să se așeze în fruntea treburilor.

- Întreb, fiindcă mi se pare că în cartea destinului său aceste pagini de suferință vor fi fost scrise dintru începuturi însă omul nu are dreptul să-și cunoască viitorul și cred că este mai bine așa. Mă gândesc în context că, iată, și sculptorul caracalean o fi avut într-un fel dreptate când a folosit calul ca simbol al destinului care te poartă într-un fel de galop inevitabil pe nebănuitele căi ale vieții.

- Mmm, interesant! Îmi aduci aminte de comandorul acela care avea unele idei mai nonconformiste despre arta monumentală, deși nu cred să fi studiat vreodată așa ceva.

Dar nu ți-am spus încă despre un alt scandal legat de această cam nefericită statuie. La instalarea ei în locul pe care-l vedem au fost tăiați doi arbori și de aici a pornit cearta. Numai că toată disputa, deși are pe fundal interese politice, se leagă de o poveste mai veche pe care ți-o voi spune altădată. Acum cred însă că este timpul să mergem spre casă, nu de alta, dar vor crede trecătorii că nu ne mai putem ridica de pe bancă...

Clubul de poezie „Cristian Simionescu”

(Centrul Mihai Eminescu din Bârlad)

Dorina STOICA

„Poet al tăcerilor”, așa cum îl numea într-o cronică profesorul Gruia Novac, poetul bârlădean Cristian Simionescu este unul dintre cei mai reprezentativi optzeciști ai generației mele și pe lângă cariera sa de profesor a fost și un șlefuitor iscusit de talente. Astfel în perioada când lucra la Clubul copiilor din Bârlad a coordonat un cenaclu pentru elevi.

Ideea de a înființa la Centrul Mihai Eminescu acest club îi aparține doamnei bibliotecar Geta Modiga și a primit aprobarea conducerii Bibliotecii Stroe S. Belloescu din Bârlad și a Consiliului Local. Tot dumneaei a fost cea care a propus ca eu să coordonez acest club. Am primit cu bucurie această sarcină și împreună am plănuțit o strategie pentru bunul mers al acestuia. Ne-am dorit să facem ceva deosebit, diferit de ce există și de ce s-a mai făcut, util pentru poeți, mai ales pentru începători, nedebutați în volum dar care scriu poezie, tineri și mai puțin tineri, dar și pentru acei care au publicat deja câteva cărți dar sunt deficitari în a-și promova creațiile, a le face cunoscute iubitorilor de poezie.

La zilele Culturale ale Bârladului din luna mai anul acesta, la Centrul „Mihai Eminescu”, în prezența invitaților speciali: cunoscuta poetă din Galați - Angela Baci, a poetul Liviu Apietroaiei, a criticului literar prof. Gruia Novac a fost lansat și Clubul de poezie „Cristian Simionescu” ce și-a propus prezentarea unor poeți contemporani consecvenți în promovarea creațiilor lor, cu efort personal considerabil ieșind din anonimat, unor poeți în devenire, stimularea lecturii de poezie și încurajarea perfecționării scrisului celor care și-au propus să scrie literatură.

„*Stai în umbră și așează-l pe celălalt în lumină*”. Acesta este deviza clubului nostru ce a avut deja patru întruniri la care au fost invitați poeți consacrați și anume: Mihaela Gudană din Ghidigeni (membră Liga Scriitorilor din România, Filiala Nord -Iași) , Mihai Sultana Vicol poet bârlădean stabilit în Suceava (membru al Uniunii Scriitorilor din România Filiala Iași și al Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova), Mihai Apostu din Dodești-Vaslui (membru al Uniunii Scriitorilor din România Filiala Iași), Florentina Loredana Dalian (membră a Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România) venită tocmai din Slobozia, iar luna aceasta îl vom avea invitat în calitate sa de poet, pe domnul Dumitru Brăneanu (președintele Filialei Bacău a Uniunii Scriitorilor din România), ce va veni din Bacău.

La fiecare întâlnire se alocă un timp evocării personalității poetului Cristian Simionescu din a cărui creație se citește câte o poezie, sau două mai scurte. În continuare se face o prezentare a palmaresului literar a

invitatului, apoi se acordă 30-45 minute invitatului pentru a povesti începuturile literare, evoluția, performanțe și a răspunde la întrebările pe care le pun cei interesați. În încheiere, un poet prezent în sală citește (de regulă) o poezie inedită solicitând o părere sinceră invitatului, în calitate sa de poet consacrat ce are capacitatea de a sesiza valoarea unui text, chiar și la o singură lectură.

Interesul pentru aceste reuniuni este în creștere, cu fiecare întâlnire vin mai mulți iubitori de poezie, creatori de vârste diferite și cu preocupări diferite dar uniți de aceeași dragoste pentru poezie. Ne-am bucurat de fiecare dată și de prezența și interesul unor elevi de liceu. Acei care vin, vin cu mare plăcere, poate și datorită locului acesta magic, Centrul Mihai Eminescu, păstrător și depozitar de comori de artă, de literatură clasică, dar mai ales actuală. Toți invitații noștri vin cu o mulțime de cărți și reviste de-ale dumnealor, sau de-ale prietenilor scriitori din localitatea dumnealor, pentru a le dăru. Prin aceasta un strop din harul poetic rămâne pe rafturile instituției de cultură din Bârlad, materializat prin cartea tipărită.

Aproape zilnic aici își așteaptă cititorii o mulțime de cărți și de reviste ce pot fi răsfoite sau studiate în scopul informării și documentării.

Învitata lunii septembrie, în calitatea sa de poetă a fost scriitoarea din Slobozia Florentina Loredana Dalian (poet, prozator și publicist) colaboratoare la Revista "Viața Noastră" a Casei de Ajutor Reciproc a Pensionarilor din Bârlad. Dovada faptului că este cunoscută, apreciată și citită în orașul nostru a fost faptul că în sală au fost multe persoane ce o cunosteau, i-au citit creațiile publicate în revistă, dar și mulțimea de flori pe care le-a primit. Poeta, o femeie frumoasă, talentată și cu simțul umorului, a cucerit publicul recitând din creațiile sale și apoi a oferit cea mai recentă carte a sa, unora dintre cei prezenți în sală.

Au fost îmbățișări, schimburi de numere de telefon, de cărți cu autograf, dialoguri îndrăznețe și momente amuzante, ca între prieteni, s-au făcut o mulțime de poze. O autentică atmosferă de club literar! La sfârșitul întâlnirii literare invitata noastră a primit diplomă, cel mai recent număr al revistei și daruri din partea Casei de Ajutor Reciproc a Pensionarilor din Bârlad. Bucuria a fost reciprocă iar prietenii literare s-au consolidat. Ne-am bucurat de prezența activă la întâlnirea noastră a domnului prof. Gruia Novac, scriitor și critic literar, cunoștință mai veche a invitatei ce a colaborat și la Revista "Baaadul literar".

Iată cu ce impresie a plecat scriitoarea Florentina Loredana Dalian de la această reîntâlnire cu bârlădenii iubitori și creatori de poezie: <<Bârlad e locul unde merg întotdeauna cu bucurie, unde știu că mă așteaptă cititorii, alți scriitori, prieteni, realizatori de reviste, într-un cuvânt oameni adunați ca pe o insula culturală, „ciudați” ai acestor vremuri bune, care se încâpățânează să aducă poezia la masa vieții. Pentru aceasta - și nu numai - le mulțumesc tuturor, cu recunoștință.>>

Avem speranța că această lăudabilă inițiativă ce poartă numele, Clubul de poezie "Cristian Simionescu" va rezista și va avea rezultate conform așteptărilor, că demersul nostru va da roadele așteptate, că volumele de debut ale participanților nu vor întârzia să apară, că nu vor apărea oricum și că din generația de poeți mai tineri

decât noi se va remarca un nume, poate mai multe și va străluci pe cerul poeziei contemporane românești.

Mulțumim în primul rând autorităților locale, pentru sprințul constant pe care îl acordă ca astfel de activități să se desfășoare, presei ce de fiecare data face ca momentele frumoase să dăinuie peste timp prin poze și filmări. Mulțumim Consiliului Director al Casei de Ajutor Reciproc din orașul nostru ce sprijină, inițiază și generează activități culturale de calitate. O mare recunoștință avem pentru poeții ce au răspuns cu bucurie invitației noastre, au străbătut (unii dintre ei), drum lung pentru a ne oferi bucuria întâlnirii cu poezia și au adus cu ei multă, multă dragoste pentru cultură. Mulțumim și iubitorilor de poezie ce înfrumusețează de fiecare data, astfel de activități prin prezența lor, mulțumim lui Dumnezeu că am revenit la o viață normală după doi ani de restricții cauzate de pandemie.

FAMILIA ÎNVĂȚĂTORILOR EUDOXIU ȘI NATALIA CANTEMIR ȘI CEI MAI DE SEAMĂ URMAȘI AI EI

**Prof. Mihai și Maria
BOCANCEA**

Învățătorii Eudoxiu și Natalia Cantemir au fost numiți la Școala Părhăuți - Suceava în 1908 și au condus destinele acestei școli până în 1935 când s-au pensionat. Pe lângă activitatea la clasă desfășurată cu cel mai înalt simț profesional și ca adevărați părinți spirituali, au crescut și educat cei trei copii ai lor, între care s-a remarcat Traian, care a ajuns profesor universitar. Fiul lui Traian și Tatiana Cantemir, Lorin a studiat la Institutul Politehnic „Gheorghe Asachi” din Iași, unde remarcându-se în timpul studiilor superioare, a rămas și a desfășurat o impresionantă și bogată activitate didactică și de cercetare științifică, parcurgând toate treptele didactice ale învățământului superior. A fost distins cu mai multe titluri și premii. Este inițiatorul Simpozionului internațional „Cucuteni 5000 Redivivus: științe exacte și mai puțin exacte” care este

organizat de către Universitatea „Gheorghe Asachi” din Iași în colaborare cu Universitatea Tehnică a Moldovei din Chișinău și care a ajuns la a XV-a ediție.

Familia învățătorilor Eudoxiu și Natalia Cantemir a educat un număr mare de generații de elevi la școala din Părhăuți - Suceava. Eudoxiu Cantemir a fost directorul (dirigentul) școlii din 1908, când vine de la Pătrăuți, și până în 1935, când se pensionează.

Locuitorii în vârstă ai satului își aminteau de acești învățători cu deosebită plăcere și respect, deoarece erau conștiincioși, cu dragoste față de copii, buni gospodari și buni administratori ai școlii. De la Eudoxiu Cantemir băieții au deprins cunoștințe de tâmplărie, în atelierul pe care acesta l-a înființat în cadrul școlii. Natalia Cantemir a învățat fetele să coase în stil național. Ambii învățători organizau frumoase serbări școlare

Învățătorii Eudoxiu și Natalia Cantemir (în stânga) și împreună cu cei trei copii ai lor (dreapta jos): Traian, Liviu și Viorica

care cuprindeau recitări, cântece, dansuri, teatru.

Natalia Cantemir predă mai mult la clasa întâi, reușind să dea următorilor învățători copii bine pregătiți, cu temeinice cunostințe la scris-citit, socotit etc.

Eudoxiu Cantemir era fiul Mariei și al lui Mihai Cantemir, funcționar la căile ferate din Cernăuți, iar soția sa Natalia, era fiica familiei Victor și Maria Tușinschi, proprietari din Mihalcea. Erau înrudiți cu membrii cunoscutei familii a avocatului cernăuțean Voronca. Natalia Cantemir a studiat la Școala de fete din București „Elena Doamna”, aflată sub patronajul reginei Elisabeta.

Pe toată perioada cât a funcționat la Părhăuți au stat în locuința directorului școlii. Pe lângă celelalte atribuții pe care le avea învățătorul care locuia în școală era și aceea de a anunța copiii satului, cu ajutorul unui clopot, ora când trebuia să vină la școală.

Despre sunetul acestui clopot, preotul profesor doctor Vasile Ignătescu, fost elev al școlii, își amintea: „În adâncul ființei mele, la 80 de ani impliniți, imi răsună și acum glasul clopoțelului plantat în porțița de la intrare în curtea școlii, pe stâlpi de stejar cu acoperiș ca de troiță. Era legănat în fiecare dimineață de un lanțisor, de către învățătorul care locuia în clădirea școlii. Glasul lui cu adânci rezonanțe, ca de schit, în mijlocul străvechiului sat Părhăuți, era îndrăgit de toți copiii. Era ca o chemare de ființă vie, adunând în curtea școlii copiii veseli din toate clasele, băieți și fete îmbracați în hăinuțe țărănești și cu trăistuțe frumos împodobite cu flori cusute de mamele lor”.

La pensionare, în 1935, familia Cantemir a plecat cu trenul la Suceava și apoi la Cernăuți, fiind însoțiți la gară de un număr mare de foști elevi, cuprinși de regretul că se despart de această familie de învățători care le-au fost adevărați părinți spirituali.

Fiica acestei familii, Viorica, îl caracteriza pe tatăl său în felul următor: „Tatăl, un om dedicat muncii sale, care intuia aptitudinile elevilor săi și îi îndruma spre studii superioare pe cei talentați”.

Tot atât de mult s-au remarcat cei doi învățători și în calitate de părinți ai celor trei copii pe care i-au avut: Traian, Liviu și Viorica. Doi dintre cei trei copii ai lor, Traian și Viorica, au ajuns personalități ale învățământului românesc. Liviu a profesat avocatura.

În cele ce urmează vom prezenta câteva date din viața lui Traian Cantemir, fiul cel mare al familiei Eudoxiu și Natalia Cantemir. A fost critic literar, istoric literar, dialectolog, folclorist, doctor în litere și filosofie al Universității din Cernăuți, conferențiar universitar cu specializare la Roma (1931-1933) și altele.

În registrul matricol, volumul I, al Școlii Părhăuți, la data și locul nașterii este notat: 7. 09. 1907, Pătrăuți pe Suceava, Bucovina. Se face această mențiune deoarece în unele lucrări apare ca dată a nașterii 20. 09. 1907 (aceasta fiind socotită, probabil, pe stil nou). Specificăm în baza Registrului matricol nr. 1 al școlii din Părhăuți,

că primele patru clase primare le-a urmat la această unitate de învățământ și nu la Pătrăuți (comună din apropierea orașului Suceava), cum se menționează în anumite lucrări biografice.

Este înscris în clasa întâi în anul școlar 1913-1914. Urmează primii patru ani la școala condusă de tatăl său, din Părhăuți. Școala își desfășura activitatea după Legea generală asupra învățământului pentru Imperiul austro-ungar din 1869, în care sistemul de notare era de la 1 la 5. Nota 1, pe scara notelor era echivalentă cu calificativul foarte bine. Urmărind notele din registrul matricol amintit, observăm că în toți cei patru ani de studii la Părhăuți, Traian Cantemir a primit numai nota maximă 1, la toate obiectele de învățământ. Datorită acestor rezultate, în anul școlar 1918-1919, după cum este însemnat în registrul matricol „A depus examenul pentru cl. I liceală la Suceava” iar în anul școlar 1919-1920 „Cercetează cl. II. liceală în Cernăuți”. Mențiunile din registrul matricol sunt scrise de Eudoxiu Cantemir, directorul școlii, învățător superior. În clasa a treia revine la Liceul „Ștefan cel Mare” din Suceava, pe care îl va absolvi în anul școlar 1925-1926. Atât în timpul studiilor liceale, cât și al celor superioare își petrecea majoritatea vacanțelor în satul Părhăuți.

Un bătrân, Vasile Romega a lui Alexandru (1916-2011), își amintea de când era elev la școala din satul natal „că l-a văzut deseori pe studentul Traian Cantemir, în ținută elegantă, participând la activitățile culturale pregătite de părinții săi”.

De asemenea, Ana Ignătescu (născută Bădăluță, 1920-2013), și-a amintit că „atunci când eram în clasa a II-a sau a III-a, în vacanța de vară, Traian Cantemir, fiind student la Cernăuți, împreună cu alți studenți din sat, au organizat o serbare în șura lui Vasile a lui Taval, chiar în centrul satului, unde s-a făcut o scenă din scânduri. Programul serbării a cuprins mai multe cântece, dansuri și scenete. A fost foarte frumoasă. Au luat parte foarte mulți săteni îmbrăcați în costume naționale, pentru că așa se umbla atunci. Pentru că eu învățam bine la școală, m-a pus cu un alt băiat de-o seamă cu mine, Loghin Bocancea, să spunem chiar la începutul serbării câte o poezie. Serbarea a fost deschisă de studentul Traian Cantemir care a vorbit despre familia de Hohenzollern”.

Între anii 1926-1931 urmează cursurile Facultății de Litere și Filosofie în Cernăuți. După absolvire a fost asistentul profesorului Leca Morariu. Între anii 1931 și 1933 este bursier al Școlii române de la Roma, unde a învățat și limba italiană. Revenit în țară susține doctoratul cu tema *Istoromânii* (1937), la profesorul Leca Morariu.

Pierderea definitivă a Bucovinei de nord din martie 1944 a însemnat pentru multe familii de intelectuali din Cernăuți un refugiu plin de lipsuri și suferințe. Cei care nu se supuneau decretului autorităților sovietice de a deveni cetățeni sovietici, însemna trădare de țară și îi aștepta deportarea în Siberia.

Profesorul Traian Cantemir și situația sa școlară pentru clasele I-IV de la Școala Părhăuți

Între cei care au reușit să fugă în România, cât mai departe de zona Bucovinei au fost mai multe familii de intelectuali, printre care și familiile profesorului Cantemir, a lui Leca Morariu și altele. Au ajuns la Râmnicu - Vâlcea, unde și-au găsit loc de popas vremelnic, la început, sub protecția episcopului de atunci Atanasie Dincă. În continuare, familia profesorului Cantemir a rămas pentru mai mult timp în acest oraș. Traian Cantemir a fost profesor în învățământul secundar, până în 1964, fiind chiar director al Liceului Comercial. A îndeplinit mai multe funcții în viața culturală și literară din acest oraș.

Cu ocazia înființării Institutului Pedagogic din Bacău, în 1963, a fost chemat aici pentru a preda ore la catedra de limba română în calitate de lector (1964), devine conferențiar titular (1968), șef de catedră (1964 -1973), secretar științific al Institutului (1966 -1974). În 1974, când s-a pensionat avea funcția de conferențiar universitar. Putea rămâne în învățământ până la vârsta de 70 de ani, dar consiliul profesoral băcăuan i-a respins dosarul. A fost un profesor „discret, misterios și aparte”.

După pensionare, profesorul Traian Cantemir s-a mutat la Iași la fiul său, Lorin Cantemir, împreună cu doamna sa, Tatiana Cantemir, care fusese profesoară de biologie. Au participat la mai multe manifestări științifice ale Universității din Iași cu diverse comunicări: despre istroromâni, folclor, scriitori bucovineni etc. A murit la 7 august 1998, în vârstă de 91 de ani, nu la mult timp, l-a urmat și soția sa, Tatiana, petrecându-și somnul de veci în Cimitirul „Eternitatea” din Iași. A fost socotit un „profesor între domnitori și domnitor între profesori”, „un apostol (...) dăruit trup și suflet carierei didactice”(Marga, fostă studentă).

A donat o parte din biblioteca sa cu tot ce i-a fost lui mai drag: cărți valoroase, scrieri proprii, publicații care formează Fondul documentar *Traian Cantemir* al

Catedrei de Română a Universității „Vasile Alecsandri” din Bacău.

În timpul vieții, fiind un învățat erudit, a scris un număr mare de cărți, a colaborat cu studii și cercetări proprii la publicații de specialitate, ziare și reviste. A condus mai multe publicații, între care: „Comunicări de istorie și filologie”, „Revista Bucovinei”, „Studii și cercetări științifice” și altele.

A participat la cercetări de folclor cu echipele sociologice ale profesorului Dimitrie Gusti în comunele Voroneț și Mănăstirea Humorului - Suceava (1939). A fost interesat și de folclorul din satul Părhăuți, dovadă *Cântecul ginerelui*, baladă culeasă din acest sat și publicată în „Anuarul Muzeului Bucovinei” nr. XVII – XVIII – XIX din anii 1990 – 1991 – 1992.

O mare personalitate a învățământului și tehnicii românești este profesorul universitar doctor inginer Lorin Cantemir, fiul lui Traian și Tatiana Cantemir, nepot al familiei Eudoxiu și Natalia Cantemir, născut la 17 martie 1934, la Zelena – Hotin. După cum am arătat familia sa s-a refugiat în România în 1944, stabilindu-se la Râmnicu – Vâlcea. După absolvirea studiilor liceale a urmat cursurile Facultății de Electrotehnică din Iași, pe care le-a absolvit în 1957, în specialitatea Electrificarea Industriei și Agriculturii, doctor inginer din 1973, stagiar la Liege – Belgia.

A desfășurat activitate didactică neîntreruptă la Institutul Politehnic (azi Universitatea Tehnică) „Gheorghe Asachi” din Iași unde a fost preparator principal (1958 -1960), asistent din 1960, șef de lucrări din 1964, conferențiar din 1975, profesor și conducător de doctorat din 1990, în specializarea inginerie electrică. A îndrumat 35 de doctoranzi, a înființat și organizat laboratoare de specialitate, a elaborat și publicat, în țară și străinătate, peste 185 de articole, a obținut 20 de brevete de invenție, a publicat în jur

de 20 de cărți. Invențiile tehnice au fost dublate de importante aplicații practice.

Pentru laborioasa activitate didactică și științifică a fost distins cu numeroase titluri și premii, fiind membru al Academiei Tehnice din România, Doctor Honoris Causa al Universității Tehnice din Chișinău – Republica Moldova, al Universității „Ștefan cel Mare” din Suceava și al Academiei Navale „Mircea cel Bătrân” din Constanța. Universitatea din Suceava a motivat în felul următor acordarea acestui titlu „Se acordă titlul de „Doctor Honoris Causa” al Universității „Ștefan cel Mare” din Suceava pentru meritele sale deosebite și contribuțiile diverse la dezvoltarea învățământului superior, în domeniul ingineriei electrice, a materialelor lineare de inducție, utilizării energiei electrice, luminotehnicii și tracțiunii electrice, pentru spiritul său novator și remarcabila activitate de creație științifică, pentru sprijinul consecvent acordat Universității noastre”.

Cu prilejul împlinirii a jumătate de secol de activitate didactică, științifică, teoretică și aplicativă în domeniul tracțiunii electrice, terestre, navale, și nu numai, profesorului Lorin Cantemir, i s-a înmănat Premiul de excelență în domeniul feroviar pentru întreaga activitate” de către Asociația Generală a Inginerilor din România (AGIR).

Pe lângă studiile din domeniul tehnicii, unde a excelat, a avut și alte preocupări, dând dovadă de un înalt patriotism și de bun român. Este inițiatorul Simpozionului internațional „Cucuteni 5000 Redivivus: științe exacte și mai puțin exacte” care este organizat de către Universitatea „Gheorghe Asachi” în colaborare cu Universitatea Tehnică a Moldovei din Chișinău, care a ajuns la a XV-a ediție, într-un an se ține în România, în anul următor la Chișinău. Simpozionul se bucură de un înalt prestigiu. În cadrul lucrărilor acestuia sunt prezentate lucrări de mare valoare științifică de către profesori universitari, înalți demnitari de stat și alte personalități ale culturii și științei.

Profesorul Traian Cantemir (al patrulea din dreapta, în rândul de sus), cu echipa sociologică a profesorului Dimitrie Gusti, în vara lui 1939, la Voroneț și Mănăstirea Humorului

A studiat și publicat lucrări privind vechimea locuirii teritoriului patriei noastre, apoi din istoria Basarabiei și Bucovinei iar altele se referă la momente controversate din istoria poporului român.

Despre familia Eudoxiu Cantemir și străluciții săi urmași sunt foarte multe de spus, dar în această lucrare s-au prezentat doar câteva aspecte care se vor a fi un scurt omagiu adus acestor personalități.

Bibliografie

Bocancea, Mihai – Bocancea Maria - *Școala din Părhăuți – peste o sută de ani de cultură și educație*, Editura George Tofan, Suceava, 2008;

Bocancea, Mihai – *Familia Cantemir și Școala Părhăuți*, Crai nou, 28. 02. 2012, pag. 5;

Cantemir, Lorin – *Documente de familie*;

Ciobanu, Nicolae – *Traian Cantemir (profesor între domnitori și domnitor între profesori)*, Revista *Plumb*, Bacău, an. V, nr. 45, decembrie 2010, pag. 8;

Satco, Emil – *Arta în Bucovina*, vol. I, Suceava, 1984.

Profesorul universitar doctor inginer Lorin Cantemir, în vizită la Școala Părhăuți – Suceava (2011), unde au activat buncii săi, Eudoxiu și Natalia Cantemir.

„Consilier în domeniul adicțiilor” – veritabil model de tămăduire

Andrei-Nicolaie MIHAI

Asistent social - Teologie, *Consilier în adicții*

În perioada 15 septembrie – 25 octombrie 2022, în cadrul Centrului de Formare Continue al Arhiepiscopiei Iașilor a avut loc primul curs de „Consilier în domeniul adicțiilor”, alcătuit și predat de părintele Iulian Negru și care reprezintă o premieră absolută pe piața asistenței sociale și consilierii de tip profesionist din România.

Cursul a reprezentat o adevărată desfătare, atât din punct de vedere profesional și intelectual, cât și duhovnicesc. Modul în care a fost gândit, metodologia și forma de predare au fost unele cu adevărat harismatice și inspirate, cei cinsprezece cursanți ai primei grupe dobândind pe lângă informații și metode de consiliere, ocazia unei introspecții profunde și a unei veritabile treziri spirituale. A fost primul curs – sau printre foarte puținele – la care eu însumi am participat, la sfârșitul căruia cursanților le-a părut rău că acesta se termină.

Am putut vedea, atât în mine, cât și în **toți** ceilalți, pe lângă acumularea prețioaselor informații și a metodelor de consiliere, că acest curs, prin alcătuirea lui și metoda de predare a produs în noi o transformare duhovnicească și de viziune. De altfel, părintele Iulian Negru a subliniat ciclic și frecvent ideea că terapeutul, fie el cleric sau mirean trebuie a fi el însuși tot timpul într-un proces viu de recuperare și vindecare continuă din păcat, tot timpul **în recunoștință** și legătură **reală** (nu prefăcută sau simulată) cu Dumnezeu. „Doctore, vindecă-te pe tine însuși” (Luca 4, 23), „ia seama deci ca lumina din tine să nu fie întuneric” (Luca 11, 35), „de aceea, cel căruia i se pare că stă neclintit să ia seama să nu cadă” (Corinteni 10, 12) – aceste cuvinte sfinte au reverberat adânc inclusiv în inimile celor mai puțin obișnuiți cu citirea Scripturii și cu atât mai mult în suflete cursanților practicanți ai credinței.

În concret, s-au predat și s-au elucidat mai multe concepte, precum dependența, sindromul de dezobișnuire (sevrăjul), tipurile de dependențe (alcool, droguri) – inclusiv cele comportamentale (precum dependența digitală, sexuală sau jocurile de noroc, co-dependența) și gestionarea acestora: prin prevenție, recuperare și prevenirea recăderii. Desigur că un accent deosebit a fost pus pe conceptul și metodele de consiliere – atât individuale, cât și de grup – cu particularitățile fiecăruia. Inima acestui program de consiliere și cadrul de desfășurare a recuperării dependentului este reprezentat de modelul Minnesota

– cei **12 pași ai Alcoolicilor Anonimi** din America, un program în sine spiritual, dar mult înduhovnicit de părintele formator Iulian Negru, dar fără a-i modifica sau submina esența.

Un factor inedit, determinant al cursului a fost reprezentat de mărturiile cutremurătoare ale dependenților în recuperare. În funcție de modulul predat, și-au deschis sufletele pe rând: un dependent de alcool, un dependent de sex și pornografie, un dependent de droguri, un dependent de jocuri de noroc, dar și o persoană ce suferă de co-dependență – toți în recuperare (adică în abstenență lucrătoare) de cel puțin doi ani. Aceste mărturisiri au zguduit din temelii ideile preconceptuate pe care cursanții le aveau despre dependență și despre dependenți. Cu toții am realizat că aceasta este o patimă – care începe ca păcat, dar se termină într-o boală cronică, progresivă și (care poate fi) fatală. Dependența – odată dobândită – nu are vindecare, ea poate fi cel mult tratată, într-un proces continuu de rugăciune, consiliere și abstenență. Singurul leac al dependenței: abstenența! Dar – așa cum am învățat în curs, abstenența senină – închinată tot timpul și în fiecare clipă lui Dumnezeu. Programul, la prima vedere poate părea simplu: *nu beau (nu consum) astăzi primul pahar de alcool (drog)*.

Puțini sunt cei care cunosc zbuciumul unui dependent, lupta sa, dar și eroismul celui aflat în recuperare. Și mai puțini – poate – cei care știu că la nivel mondial **gradul de recuperare a dependențelor oscilează între 2 și 6 %**.

Toți cursanții au rămas impresionați de cât de nobilă și grea poate fi această lucrare a consilierii în domeniul adicțiilor, dar și câte satisfacții profesionale și sufletești unice și nebănuite poate aduce. Dar cel mai mult, cu toții am constatat cu uimire cât de mult sunt nedreptățiți acești oameni, frații noștri căzuți în dependență; cu toții am realizat că boala judecării, marginalizării și osândirii e cu mult mai grea și gravă decât dependența lor – aceasta cu atât mai mult cu cât am văzut seninătatea, smerenia, dragostea, bucuria duhovnicească și apropierea de Hristos a celor care cu dăruire au pornit pe drumul tămăduirii. Atitudinea de scârbă și judecată față de dependent, de cele mai multe ori decompensează și abate pacientul din drumul său către recuperare și chiar din drumul către Dumnezeu,

de aceea considerăm că această atitudine este extrem de periculoasă, reprezentând în fapt o abdicare de la valorile hristice, o abandonare a menirii creștinului în lume, aceea de tămăduitor al acestora întru Duhul Sfânt.

Acesta este și motivul pentru care, pe tot parcursul cursului, rând pe rând, fiecare din cei șapte preoți cursanți adeseori exclama cu uimire: „Părinte, cu adevărat că vameșii și desfrânatele vor merge înaintea noastră în Împărăția lui Dumnezeu!”

Momente cu adevărat puternice au fost acelea în care și noi, cursanții, în lumina celor învățate la curs și având drept model curajul, credința și asumarea mărturisitorilor din dependență, am ales a ne deschide și mărturisi adevăruri ascunse, dependențe pe care nu realizam sau nu acceptam că le-am dobândit – un motiv în plus spre a crede în eficiența metodelor de consiliere propuse în cursul pe care părintele Iulian Negru l-a alcătuit.

Un alt punct forte a cursului a fost partea practică (în cadrul căreia s-au desfășurat și mărturiile dependenților în recuperare). Astfel, toți cei cinsprezece participanți la curs am avut ocazia, prin mijlocirea părintelui Iulian Negru și a prezbiteriei Antoneta Negru, a participa la Zilele Institutului de Psihiatrie „Socola” din Iași, la întâlniri ale grupurilor de suport AA (Alcolicii anonimi), JA (Jucătorii de noroc anonimi), DSA (Dependenții de sex anonimi), dar și la lecții de prevenție în școli și licee, în parohii și chiar și în penitenciar. De asemenea, jocurile de rol au reprezentat pentru noi toți o binecuvântată provocare!

Toate acestea ne-au ajutat a înțelege mai bine conceptele predate în curs – așa putea spune că practic ne-au ajutat a **le trăi**, încurajându-ne a lucra cu omul întru maximă responsabilitate, empatie și profesionalism, respectându-l pe Dumnezeu întru fiecare: „*întrucât ați făcut unuia dintr-acești frați ai Mei, prea mici, Mie Mi-ați făcut.*” (Matei 25, 40)

De la primul și până la ultimul curs am avut puternica senzație că tot ceea ce ni se predă a existat dintru început în Biserica primilor creștini, acolo unde comuniunea era reală și deplină și Hristos viu în fiecare și întru toți deodată, fiecare parohie fiind în fapt un imens și desăvârșit grup de suport! Iar astăzi, din pricina patimilor și delăsării noastre, a dragostei noastre creștine care proporțional cu trecerea timpului s-a răcit, orto-praxia tot diluându-se, a fost nevoie – precum pe vremea vechilor farisei – ca unii din afară să ne „tragă de mânecă”, aducându-ne aminte adevăruri creștine vii, de mult uitate și de mult timp nelucrate. (Bineînțeles că acest lucru nu știrbește cu nimic Biserica cea Una a lui Hristos, singura – Ortodoxia, ci cu atât mai mult adevărește lucrarea necontenită a lui Dumnezeu, care nicidecum nu ne lasă în întuneric).

Într-un cuvânt: nimic nu a fost făcut doar „ca să fie făcut”, nu a existat limbaj de lemn, totul a fost interactiv, îmbibat cu rugăciune, provocator – dar în Hristos, și

– cel mai important – cursul a lucrat (în primul rând) și pentru noi, așa cum sperăm că va lucra și pentru viitorii noștri beneficiari.

Miron Marcel

Miron Marcel din Huși, s-a născut în 29.10.1951 la Cozmești, județul Vaslui, poet.

Este membru al Uniunii Scriitorilor din România, Filiala Iași.

A publicat șapte cărți de poezii, ultima fiind: "Vise pe Tabor" Ed. Timpul, Iași, 2021.

În prezent, lucrează la volumul „Dialogurile speranței”, din care va face parte și poemul *Fișă de analiză*.

De-a lungul activității literare a primit premii și distincții.

Excursie cu seniori

Stăm într-o aerogară
ca niște stele obosite
cu puțină lumină.

Înainte de zborul
intergalactic
refacem traseele inițiale
înscrise în adn-ul fiecăruia;
este marea plecare
a unui grup de stele rătăcite
spre constelația mamă.

Multe vor pierde învelișul princeps
în această ultimă călătorie
dar va rămâne
nucleul de metal prețios
fierbinte magmă
în care s-au scris
destinele razelor luminoase.

Tot ce au mângâiat
au văzut
au luminat
și au suferit
s-a însemnat
în această inimă de stea
care așteaptă într-o aerogară
să vină steaua ghid
steaua înger
singura care știe
calea către izvorul luminii.

Griji

Ai grijă de poet!
numără-i zilele și anii.

Nemuritorul te poate întreba
în ce an suntem
și când se deschid
ferestrele galaxiei de iubire.

Caută în bagaje!
Trebuie să aibă harfa
pentru somnul străjilor
vămirilor văzduhului
și iarba fiarelor
impregnată în amprente de lui.

Când va vorbi în limba păsărilor
fiarele i se vor gudura la picioare.

Darul poezilor -
să-și deschidă singuri raiul.

Reviste

Revistele literare
doamne inteligente
frumoase
îmbrăcate exotic
ori clasic
circulă în lume
discret.

Din cap
și până în călcâi
pe față sau pe dos
sute de ochi
te învață să culegi
mărgăritarele
din flori de minte
flori de inimă
flori de cântec
flori de dor.

Un fagure de miere
sufletul!

În vremuri covidene
revistele au nevoie de oxigen
și seva vieții cititorilor.

Iar coloratele doamne
revarsă discret
parfum de minte

parfum de inimă
parfum de dor.

Uneori își mută nemurirea
în raiul revistelor
unde îngerii le răsfoiesc paginile de
aur.

Iar cuvintele
și literele
luminează până departe
în Calea Lactee.

Vise pe Tabor

Capul tău
jumătatea soarelui
spre cărarea luminii.

Către noi curg stele!

Dincolo de tine
pacea vieții.

Conturul tău
pe visul asfințitului lumii!

Când mă apropii
nu mai exist.

Pe Tabor
călugărițele române
bat toaca și frământă pâine.

Uneori îl găsesc pe Hristos
dormind în cuptorul fierbinte
și cântă
și băguie
și strigă:
Scoală-Te Doamne
pregătește-Te
iară și iar te vom înjunghia
ne este poftă de Viață!

HOREB nr. 3

revistă de referință a Episcopiei Hușilor

„Diaspora. Departe casă. Acasă prin credință”

Prof. dr. Nicolae IONESCU

Pentru revitalizarea Eparhiei Hușilor, încă de la întronizarea ca Episcop titular la 22 octombrie 2017, Preasfinția Sa Ignatie, a inițiat un amplu program pastoral-misionar și spiritual. Pe lângă vizitarea parohiilor sărace, mărginașe, cu mari probleme sociale, vlădica a demarat numeroase acțiuni de sprijinire a copiilor nevoiași și a familiilor acestora, la care se adaugă o vastă activitate cultural-spirituală a zonei. În această direcție, se înscrie repunerea în valoare a ultimului ierarh, Grigorie Leu, pe nedrept uitat, decedat în condiții tragice în 1949, când a fost desființată și eparhia, de regimul comunist. La inițiativa Preasfințitului Ignatie, au fost publicate documente inedite din activitatea sa, noul ierarh luându-l ca model încă de la instalare ca episcop. La acestea se adaugă publicarea recentă a unui volum omagial dedicat monahului Mina Dobzeu - simbol al Episcopiei, cel care l-a botezat în închisoare pe marele învățat evreu, Nicolae Steinhardt, (Adrian Nicolae Petcu, pr. Nicolae Cătălin Luchian, Maria Buțcă, „ Părintele Mina Dobzeu - Duhovnicul Hușilor. Documente (1946-2011) ”, Editura Horeb, 2021) și a unui volum de „Documente privind istoria Episcopiei de Huși” întocmit de prof. Costin Clit, cu prilejul împlinirii a 25 de ani de la reactivarea Eparhiei.

Totodată, a fost înființată o editură a Episcopiei, cu o revistă anuală de spiritualitate și actualitate, intitulată ca și editura, **Horeb**. Acest nume vine de la un munte din Arabia, la NV de Sinai, unde Dumnezeu s-a arătat lui Moise. Colegiul de redacție este prezidat de Preasfințitul Părinte Ignatie, Episcopul Hușilor, având în componență reputați teologi, cadre didactice universitare, dintre care amintim: Teodor Baconschi, Daniel Benga, Adrian Papahagi, Radu Preda, Mihai Neamțu, Sever Voinescu și personalități culturale locale (Theodor Codreanu, Costin Clit). Redactorul șef al revistei este preotul Cosmin Gubernat - consilierul cultural al Episcopiei.

Al treilea număr al revistei Horeb a apărut în 2021, când Biserica Ortodoxă Română a omagiat „Anul Pastorației Românilor din afară României și a celor adormiți în Domnul”. Cu acest prilej, publicația a abordat o temă de mare actualitate, intitulată : „Diaspora. Departe de casă.

Acasă prin credință”. Recentul volum este consistent, are 330 de pagini și cuprinde opt rubrici, subsecvente problematicii dezbătute. La abordarea temei și-au adus contribuția 25 colaboratori din diverse medii academice.

Revista se deschide cu un studiu al Arhiepiscopului și Mitropolitului *Nifon Mihăiță* de la Facultatea de Teologie Ortodoxă și Științele Educației de la Universitatea „Valahia” Târgoviște, intitulat „Etosul misionar al Ortodoxiei românești în diaspora contemporană” (pp.11-

18), unde se relevă rolul Bisericii de îndeplinire a misiunii încredințate de Mântuitorul Iisus Hristos Apostolilor, ucenicilor Săi și prin ei urmașilor, episcopi și preoți din toate timpurile până la înnoirea deplină a chipului acestei lumi. Prin urmare, misiunea ortodoxiei românești a fost și rămâne o vocație apostolică, un scop al Bisericii, care ține de rostul ei în această lume, fiind o necesitate stringentă a lumii contemporane și o expresie a dinamismului societății actuale, conchide Sfinția Sa.

Preasfințitul *Ignatie Trif*, Episcopul Hușilor, cadru didactic la Facultatea de Teologie Ortodoxă „Dumitru Stăniloae”, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” Iași, abordează o temă inedită, incitantă: „Diaspora ortodoxă românească: un „ exod fără Moise ” într-un „timp fără patrie” sau o migrație a cărei patrie sunt credința și limba ? ”, în care se evidențiază că „ numitorul comun al celor care aleg să emigreze și al celor care vor să rămână în țară este dorința întoarcerii acasă”. Cu exemple din Biblie, ierarhul realizează o paralelă între „migrantul identitar” și „migrantul rătăcitor”, amintind eforturile Bisericii Ortodoxe Române de a răspunde nevoilor spirituale ale românilor plecați în străinătate sau aflați în jurul granițelor țării noastre, prin înființarea de episcopii și parohii în diaspora. Mulți ortodocși români veniți în diaspora se deschid față de credință și de trăirea în Dumnezeu, asumându-și o viață duhovnicească concretă și conștientă, iar participarea la viața spirituală a parohiei nu mai este una decorativă, ci una vie, lucrătoare. Acolo îl întâlnesc pe Hristos, pe frații lor în credință, tradiții și limbă.

În continuare, ambasadorul *Ion I. Jinga*, reprezentantul permanent al României la O.N.U, în articolul „ Diaspora:

un univers într-un cuvânt”, conchide că pentru majoritatea românilor trăitori peste hotare, depărtarea de Țară generează, aproape instinctiv, o intensificare a conexiunilor mentale și afective cu locurile natale, prin rădăcinile care te cheamă, din nostalgie și din patriotism - un cuvânt care ar trebui să fie în fiecare dintre noi.

Reputatul diplomat și teolog *Teodor Baconski*, în eseu „Românii plecați prin întreaga lume. Status quaestionis în primul sfert din veacul XXI” (pp.35-41), consideră că singurul mod eficient de a-i determina pe românii plecați să revină ține de capacitatea celor rămași de a le prezenta, pe termen mediu și lung, o țară atrăgătoare nu numai prin frumusețile ei naturale, ci printr-o democrație funcțională, o economie dezvoltată, o infrastructură modernă și o societate prosperă cu o civilizație apreciată pe plan internațional.

Universitarul *Lucian Turcescu* din Montreal- Canada, abordează tema „Predarea Religiei în Quebec” cu un studiu de caz interesant între populația majoritară francofonă și Biserica romano-catolică după 1960. Arată că în această provincie sunt aproximativ 3.000 de lăcașuri de cult goale, nefolosite și neîngrijite, predarea religiei în școlile și universitățile din Quebec fiind necesară într-o societate secularizată, unde oamenii nu mai înțeleg propria cultură bazată pe simboluri și valori din trecut. În schimb, Ortodoxia este studiată și iubită de străini (atât de ortodocși și neortodocși), cât și de românii din diaspora. Ei sunt dornici să mențină tradițiile de acasă și să le facă cunoscute lumii. Parohiile românești din Canada au devenit numeroase, ceea ce indică un interes sporit în rândul emigranților români pentru religia majoritară din țara de origine.

Bogdan Bucur, teolog român în SUA, descrie într-un eseu problematica complexă a identității etnice și duhovnicești a românilor ortodocși din diaspora nord - americană. Sunt reflecții personale asupra unei experiențe de viață de două decenii ca soț, preot și profesor de teologie într-o societate foarte diferită de cea a propriei copilării și adolescențe din România.

Cercetătorul *Mirel Bănică* de la Institutul de Istorie a Religiei la Academiei Române, în articolul „Diaspora și cele două patrii ale Ortodoxiei românești” (pp. 58-61), subliniază că emigrația românească prin preoții și credincioșii ei, a redescoperit locul și rolul parohiei, puterea integratoare a acesteia, ca punct de întâlnire, spiritual și comunitar. Românii din diaspora practică un altfel de ecumenism decât cel de acasă, din România, unde termenul suferă o depreciere continuă. În diaspora, în ultima vreme, s-au înmulțit parohiile în spații închiriate sau cedate de bisericile catolice sau protestante, mai mult decât consulatele și ambasadele țării noastre, spre lauda Patriarhiei Române.

Nu lipsite de interes sunt și considerațiile lui *David Ephrem Berryman* din Marea Britanie, ateu convertit la religia ortodoxă, în care insistă pe perspectivele și provocările Bisericii din diaspora lumii anglicane.

Teologul *Radu Preda* de la Facultatea de Teologie Ortodoxă, Universitatea „Babeș-Bolyai” Cluj – Napoca, în eseu „Diaspora românească. Prolegomene social-teologice” (pp.79-94) afirmă, printre altele, că pe românii

din diaspora nu trebuie nici să-i invidiem și cu atât mai puțin să-i disprețuim sau să-i considerăm cetățeni de mână a doua. Ei nu trebuie să devină minge electorală și nici masă de manevră din pricina distanței geografice. Prin urmare, Biserica îi ajută pe românii din lumea largă să facă față provocărilor, ispitelor și încercărilor societății contemporane.

În continuare, cercetătorul *Ionuț-Florin Biliuță* de la Institutul de Cercetări Socio-umane „Gheorghe Șincai” din Târgu Mureș, subliniază că diaspora română răspândită pe continentele Pământului, constituie una din componentele cel mai dinamice și mai vii ale corpului eclezial al Bisericii Ortodoxe Române. Plecați din țară, dar nu dezrădăcinați de Tradiția creștinismului ortodox, românii din diaspora au reușit să depășească crizele adaptării la contextul occidental secularizant și agresiv.

Preotul *Dragoș Herescu* de la Institutul Creștin Ortodox din Cambridge în studiul „Diaspora și redescoperirea Occidentului”, relevă că orice persoană care a trăit experiența emigrării într-o altă țară, poate mărturisi că emigrarea înseamnă o schimbare vizibilă a contextului social, politic, cultural și religios, dar și o schimbare la nivel identitar determinată de adaptare la un nou mediu comunitar. Potrivit autorului, migrația este o ocazie de redescoperire a Ortodoxiei în diaspora, la nivel instituțional și personal. Mai mult, este un prilej pentru Biserica din țară să redescopere Ortodoxia prin experiența diasporei, adică să se redescopere de sine.

Actorul și cântărețul american *Jonathan Jackson* convertit la religia ortodoxă și întâlnit de Preasfințitul Ignatie în spațiul anglo-saxon, în eseu său „Agonia și măreția Diasporei”, evidențiază că Ortodoxia este vindecătoare într-o lume secularizată, tot mai nihilistă, el fiind atras de sfinții români, de tradițiile și obiceiurile românești.

Cunoscutul jurnalist *Traian Ungureanu* consideră că Diaspora este un nume al unui „utilaj plăcut și docil, inventat pentru a face jocul puterii ce îi va lua locul” (p.135).

La rubrica **Varia**, renumitul jurnalist și ambasador *Emil Hurezeanu*, consideră, pe bună dreptate, că în Europa de azi nu poți să fii european de nicăieri în nevoia regăsirii unei identități, conectată cu un loc al nașterii. De aceea, este necesar ca diaspora academică românească, de excelență profesională să devină un jucător și un actor major în lumea contemporană prin promovarea permanentă a culturii și a patrimoniului tradițional românesc.

Theodor Damian, cunoscut teolog și poet român din S.U.A, apreciază importanța crucială a jurnalismului cultural în diaspora și mai ales în Biserică pentru a produce roadele dorite asupra românilor departe de țară.

Theodor Codreanu, membru al Academiei de Științe din Republica Moldova și cel mai important scriitor vasluian contemporan, în eseu său despre „Spinoasa problemă a evlaviei” (pp.169-173) face pertinente aprecieri la gândirea teologico - filosofică a scriitorului și universitarului ardelean George Remete, care preferă în cărțile sale calea Adevărului, riscând punerea la stâlpul infamiei în locul unei glorii efemere.

Teologul *Răzan Andrei Ionescu* de la Centrul Ortodox de Studii și Cercetări „Dumitru Stăniloae” din Paris, în

articolul „Acasă, între geografic și lăuntric”, subliniază că acest „acasă” din țară nu intră în contradicție cu „acasă” din diaspora, ci îl sublimează și îl face lucrător în mântuire. La modul concret, aceasta se traduce prin faptul că multe comunități românești sunt compuse din oameni care au descoperit credința în străinătate, ca pe o comoară pe care o ignorau atunci când trăiau în țară și această descoperire îi face mai mărturisitori pentru cei de altă limbă și simțire, cu care trăiesc într-un spațiu geografic nou (p. 179).

La rubrica **Spiritualia**, ieromonahul *Serafim Aldea*, ctitorul Mănăstirii „Tuturor Sfinților Celți” (Scoția) este de părere că o discuție pe tema diasporei este un nonsens. Mai mult, în disertația sa, „Acasă în Lumina Duhului” opoziția celor doi termeni, „diaspora” versus „acasă” este fără sens, întrucât singura „casă” a omului este Dumnezeu. Nu este o casă proprie firii noastre, însă este o casă dăruită umanității prin har de către „proprietarul său după fire, Dumnezeu Însuși” (p. 188).

În **Biblica**, renumitul pr. prof.univ.dr. *Ioan Chirilă* de la Facultatea de Teologie Ortodoxă a Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca în eseu intitulat sugestiv „Departate de noi, El mereu aproape, căci pretutindeni ești - *ars pastoralia Dei*” relevă importanța cuvântului lui Dumnezeu care ne adună în aceeași gândire, ne unește în aceeași trăire și ne poartă de aici dincolo, din lumea fizică în lumea spirituală. Pe calea înfăptuirii virtuților, oamenii sunt chemați să progreseze spre cunoașterea lui Dumnezeu, să înțeleagă că El niciodată nu este departe de noi. Aceasta pentru că în Biserică suntem în prezența lui Dumnezeu ca lumină și har. Ne aflăm în prezența Lui ca și comuniune, liniște și aici transcendem timpul și spațiul, fiind eterni cu strămoșii prin El și suntem în fața Lui cu toată ființa noastră (p.195).

În cadrul secvenței **Liturgica**, pr. prof. univ.dr. *Ioan Sauca*, de la Institutul Ecumenic din Bossey (Elveția) și Secretarul General al Consiliului Mondial al Bisericilor, în articolul „Efectul migrației asupra vieții parohiale astăzi” subliniază că migrația este un fenomen istoric complex, care a avut și are influențe profunde asupra misiunii Bisericii, a vieții liturgice și a manifestării ei în parohie. Drept urmare, preoții trebuie să dovedească tact pastoral, slujire cu devotament, smerenie și flexibilitate, înțelepciune în a integra obiceiuri și expresii culturale în viața parohiei, răspuns înțelept în „războiul limbilor” și la căutările identității culturale. Se impune, prin urmare, nevoia de promovare a unei ortodoxii vii, active și participative, iar familia, fie de acasă sau din diaspora, rămâne adevărata școală de formare, de hrănire, de creștere a creștinului activ de mâine și locul de transmitere a tezaurului de limbă și cultură românească.

La **Historica** sunt abordate alte probleme importante. Astfel, cercetătorul *Gabriel Gărdan* se oprește asupra emigrației și americanizării, insistând pe dilemele identitare, îndeosebi asupra vieții bisericești a românilor din America. Consideră că mișcarea migratorie europeană din secolulul al-XIX-lea către Statele Unite ale Americii a început după înfrângerea lui Napoleon și restaurarea păcii în Europa prin Congresul de la Viena din 1815. Timp de un secol peste 38 de milioane de emigranți s-au revărsat din toate colțurile Europei spre

Lumea Nouă. Se știe că emigrația europeană peste ocean a fost un fenomen complex, de durată, cu asemănări și deosebiri de la o țară la alta. Fiecare emigrant care a pășit pe tărâmul făgăduinței a trecut printr-un proces de transformare și experiența americană a lăsat urme asupra fiecărei persoane care a luat contact cu ea, iar organizarea vieții bisericești a emigranților români a fost un proces îndelungat. A devenit clar pentru românii ortodocși din America și pentru Biserica Ortodoxă din România, că nu poate exista progres în viața comunităților ortodoxe, fără o organizare temeinică și fără asumarea unor roluri bine definite, atât de laici, cât și de clerici (p. 224).

Mai departe, istoricul hușean *Costin Clit*, într-un studiu amplu intitulat „Sfântul Teodosie de la Brazi. Documente inedite” (pp. 225-299), se apleacă cu osârdie asupra unui mitropolit care a păstorit și în Moldova, fiind, totodată, unul din ctitorii mănăstirii Brazi, de lângă orașul Panciu, județul Vrancea, din cadrul Arhiepiscopiei Buzăului și Vrancei. Tradiția perpetuată în rândurile monahilor de la acest lăcaș de cult, menționează memoria martiriului mitropolitului ucis de tătari prin decapitare. Viața sa duhovnicească, râvna pentru construirea sfintelor lăcașuri, smerenia, chivernisirea eficientă a obștilor monahale, prigonirile la care a fost supus și moartea martirică au fost motivele canonizării de către Biserica Ortodoxă Română în 2003, cu zi de sărbătoare la 22 septembrie. Personalitatea complexă a ierarhului martir este întregită prin publicarea a 58 de documente inedite din Arhivele Naționale de la București și Iași.

Într-o altă secvență a revistei, teologul *Bogdan C. Bucur* insistă pe rolul Bisericii în lumea complicată de astăzi, când războiul a început la granițele țării noastre prin invadarea Ucrainei de armata rusă, la 24 februarie 2022. Președintele Putin invocă pericolul extinderii N.A.T.O până în coasta Rusiei și contestă legitimitatea statului ucrainian. Pentru patriarhul Kiril, însă, „operațiunea militară specială” a Kremlinului este extensia necesară a unei bătălii de a apăra Lumea rusă de amenințarea decadenței morale occidentale.

Revista la final, cuprinde și două recenzii ale prosiughelului *Maxim Morariu*. Prima dintre ele, analizează cartea „Șocul referendumului” a jurnalistului Cristian Curte, care consideră că referendumul din anul 2018 a reprezentat un moment de încercare, chiar de cotitură pentru Biserica Ortodoxă Română și pentru creștinismul din țara noastră. Cealaltă recenzie se oprește asupra însemnărilor autobiografice și spirituale ale teologului francez Olivier Clement, îndrăgostit de lumea ortodoxă. Cartea oferă soluții la marile probleme cu care oamenii se confruntă sau îi poate ajuta pe cei aflați în căutare să-și ostoiască neliniștile în Domnul.

Prin urmare, studiile, eseurile, articolele și recenziile revistei Horeb nr. 3 sunt de stringentă actualitate într-o lume tulburată de război și de ură. Este o revistă de înaltă ținută științifică în peisajul publicațiilor teologice din cadrul Bisericii Ortodoxe Române și nu numai. Autorii oferă un dar prețios, asemenea unei raze de lumină, din prinosul inimii și ostenelii, iar cititorii resimt bucuria regăsirii și trăirii vieții spirituale autentice.

Jenică RUSU

Viața omului LIVIU ȚĂȚAN

Printre cei mai valoroși profesori ai țării, care a format și inspirat generații de elevi în municipiul Bârlad și nu numai, se numără și domnul profesor doctor în biologie Țățan Liviu.

Liviu Țățan s-a născut la 8 mai 1943 în localitatea Tâmboiești, județul Vrancea. A urmat ciclurile primar și gimnazial la Școala 2 Râmnicu Sărat, studiile liceale 1957-1961 la C.N. „Al. Vlahuță” Rm. Sărat - șef de promoție, studiile superioare 1961-1966 la Facultatea de Biologie Iași; definitivatul în 1970 și gradul al II-lea în 1975, având cele mai mari medii pe sesiune. Primul doctorand din județul Vaslui, fiind doctor în biologie din 1978, la vremea aceea cel mai tânăr doctor în specialitatea respectivă.

Profesia de bază a exercitat-o ca profesor de biologie la Complexul Școlar Bârlad 1966- 1990, apoi la Râmnicu Sărat la Grupul Școlar Agricol 1990 - 1992 și C.N. „Al. Vlahuță” 1992-2007, ocupând funcțiile de director adjunct de 2 ori (1968 - 1969, 1979 - 1982) și director 4 ani (1982 -1986) la Complexul Școlar (ce includea și Liceul Pedagogic) Bârlad, director la G.Ș.A. Râmnicu Sărat 2 ani, inspector școlar 4 ani la I.S.J. Vaslui, metodist I. S. J. Vaslui, I.S.J. Buzău și M.E.Î. 35 de ani, mentor, formator de categorii superioară, lider sindical, șef de catedră, comandant P.T.A.P la cel mai mare centru din țară etc. La Complexul Școlar din Bârlad, în urma inspecției M.E.Î. în 1979 catedra de biologie - al cărei șef era - a fost apreciată drept cea mai puternică din România. A contribuit la formarea a mii de educatoare și învățători, a sute de medici, a mai multor doctori în științe, miniștri, parlamentari etc.

Stimatul profesor doctor Țățan Liviu a elaborat și tipărit în 1996 primul manual de teste grilă pentru biologie de liceu, care a deschis drumuri noi în docimologia biologiei prin abordarea nouă a problematizării, algoritmizării și autocontrolului predării - învățării. Cartea dumealui de teste grilă din 1996 a fost recomandată câțiva ani la admitere la medicină și farmacie. În 1999 a elaborat 3 volume cu peste trei mii de teste grilă de biologie umană, cea mai completă lucrare la data respectivă.

A fost desemnat profesorul anului pe țară în 2005 la biologie și a primit Diploma de Excelență a ministrului în 2006, iar în 2007 Diploma de Excelență din partea Primăriei Râmnicu Sărat. A făcut parte din zeci de comisii de examene și de acordare a gradului I în învățământ pe linie M.E.Î., a

fost cooptat în comisiile de la Universitatea din Iași pentru examinarea profesorilor, iar în 2007 s-a pensionat mulțumit și împlinit sufletește de realizările profesionale de-a lungul vieții.

A susținut zeci de comunicări științifice la Universitate, având lucrări publicate în Analele Universității Iași și alte publicații, cu o bogată activitate socială și culturală ca președinte al Comisiei de profil a C.L. Bârlad din 1974 până în 1987.

În anul 2005 a făcut parte din comisia restrânsă de 5 membri care a redactat cartea de teste pentru bacalaureat 2006. A fost în România printre promotorii metodei testelor grilă la biologie, formă de examinare generalizată azi în toată țara.

Sub aspect jurnalistic, încă din clasa a X-a, a fost doi ani (1959 -1961) realizator și crainic la postul local de radioficare Râmnicu Sărat, mai târziu a publicat articole în presa centrală și locală - Vaslui, Buzău, Râmnicu Sărat - a luat, respectiv a acordat interviuri la radio și TV centrale și locale, membru (brevet 9240) al Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România, cu colaborări frecvente la „Glas râmnician” - director C. Marafet. A contribuit la lucrarea monumentală în 3 volume „Bârladul odinioară și astăzi” - cea mai reprezentativă operă colectivă a culturii bârlădene din anii '80, pentru

care a acordat și un interviu lui O. Ciucă.

Despre activitatea domnului profesor doctor Liviu Țățan s-a scris în „Analele” Universității Iași, în cartea „Istoria I.S.J. Vaslui” de M. Ciobanu, în cartea Centenarul Școlii Normale Bârlad 1970 de Șt. Cucos, în volumul „Torțe” de T. Cristea, în „Dascăli buzoieni” de R. Stoica, în presă; mun. Râmnicu Sărat și jud. Buzău au fost prezente prin persoana acestuia la Gala Finală „Profesorul anului” 2005, transmisă de TVR și TVRI .

În ceea ce privește activitatea strict literară a domnului profesor doctor Liviu Țățan - în afara celei științifice, didactice, metodice, culturale, jurnalistice, manageriale, sociale etc, a participat la Râmnicu Sărat la cinaclurile conduse de T. Cristea, V. Ghinea și C. Marafet, însă a fost influențat și ghidat în tinerețe de colegii bârlădeni Harry Zupperman și dr. Constantin Parfene (director al Complexului Școlar, director al Teatrului „V. I. Popa” Bârlad) - ulterior profesor universitar; nu s-a lăsat antrenat de pseudocurențe de malaxor lingvistic, nu s-a alăturat unora care confundă temporar cu temporal,

ci a exprimat poate prea direct trăirile personale dintr-o viață de om, aflat pe trepte profesionale și sociale de unde i se părea că se vede altfel în jurul dumnealui;

A finalizat în ultimii câțiva ani mai multe lucrări și a publicat următoarele 12 cărți:

- „Triumful luminii visate”, 304 p., EDITGRAPH Buzău, 2020;

- „Amarul pelinului virginei”, 140 p., EDITGRAPH Buzău, 2020;

- „Întoarcerea renegatului”, 376 p., Editura RAFET, Râmnicu Sărat, 2021;

- „Destinul omului”, 184 p., Editura RAFET, Râmnicu Sărat, 2021;

- „Umbrelele speranțelor deșarte”, 304 p., Editura RAFET, Râmnicu Sărat, 2021;

- „Cronici asimetrizabile (I)”, 170 p., Editura RAFET, Râmnicu Sărat, 2021;

- „Albastrul mării logodit cu speranța. Poeme libere -vol. I Tanka”, 146 p., Editura RAFET, Râmnicu Sărat, 2021;

- „Albastrul mării logodit cu speranța- vol.II Haiku”, 132 p., Editura RAFET, Râmnicu Sărat, 2021;

- „Albastrul mării logodit cu speranța -vol . III - O mie de gânduri haikuiforme”, 218 p., Editura RAFET, Râmnicu Sărat, 2022;

- „Cronici asimetrizabile (II)” , 190 p., Editura RAFET, Râmnicu Sărat, 2022;

- „Îmblătoarea fără de ștaif” , 152 p., Editura RAFET, Râmnicu Sărat, 2022;

- „Cronici asimetrizabile” (III), 202 p., Editura RAFET, Râmnicu Sărat, 2022.

De mai mult timp, în afară de calitatea de membru al U. Z. P. R., este membru al U.S.L.R și al Comunității Scriitorilor Europeni.

Din activitatea de scriitor vă prezint pe scurt cartea „AMARUL PELINULUI VIRGINEI”, Cartea este o tentativă de portretizare a unei vieți dedicate nobilei profesii de șlefuitor de caractere, în creuzetul profesional de la cel mai mare liceu civil din România - vorbim de Complexul Școlar fost „Gh. Gheorghiu-Dej” Bârlad, în perioada ceaușistă, cu sacrificii personale inegalabile. Urmărind un țel bine precizat, sub aspect profesional - Aurelia, personajul feminin - a ajuns pe merit membru al comisiei de profil a ministerului, pentru a afla din presă - după o slujire exemplară a țării - că a fost dată afară de peste tot, prin aranjamente de culise, în vremea unei guvernări postdecembriste eșuate. Nu era primul caz de aruncare la gunoia a unui profesor.

În carte, autorul fixează bine cadrul istoric al devenirii personajului, începând chiar cu prima pagină. „Războiul - debutat în 1939 - continuă la fel de neîndoios. Se părea că balanța victoriei se înclină de o parte, darta lăgăratului învingătorului se dăruia imediat părții adverse.

Spectrul victoriei hrănea copios fiecare tabără, deoarece se punea la cale reîmpărțirea lumii și halca cuvenită fiecăruia se arăta extrem de generoasă. Toată lumea era într-o neostoită și căutată frământare.

Dintotdeauna războaiele au avut urmări terifiante de ordin economic, politic și socio-uman – mai ales pentru această parte a Europei. Din Europa au pornit ambele conflagrații mondiale, iar pacea postbelică avea să fie cea mai cruntă nu numai după prima înclăștare - ci, probabil, și de după acest al doilea război global, care se tot prelungea și lățea cu victoriile și trădările aferente.

Linia frontului era aproape de vatra noastră, urmând ca rodnicia și echilibrul învrednicite nouă - deja înlocuite de mult timp prin distrugere, haos și mizerie - să se înstăpânească sub comandă străină, aducătoare de nesiguranță și moarte, într-o lume democratoidă și perversă.”

Apoi, la p. 56, autorul arată că „În colectivul de catedră nu era o atmosferă constructivă, colegială, propice perfecționării. Tânăra noastră profesoară era permanent frustrată, nemulțumită, agasată. Orele ei de chimie erau deseori ratate...”, încât „era necesară o schimbare de atitudine”. Profesoara Aurelia și-a pus în joc onoarea și personalitatea sa, „... convertind toată energia disponibilă într-o forță profesională demnă de invidie, manifestându-și capabilitatea de a învinge greutățile și de a se afirma în plan local și național.

Și, totuși, pentru verticalitatea sa, pasiunea investită în muncă și sociabilitatea manifestată în relațiile de serviciu i-au adus carate în plus în aprecierile elevilor și colegilor profesori, fiind numită director adjunct...”

Doresc să mai amintesc câteva aspecte din cele două volume de „CRONICI ASIMETRIZABILE” (I, II) care conțin cronici literare și eseuri privind activitatea unor personalități din partea de țară unde locuiește în prezent, cu contribuții semnificative la afirmarea literaturii. A făcut aprecieri asupra creațiilor scriitorilor prof. univ. dr. Nicolae Georgescu, regizorului Titel Constantinescu (1927 – 1999), dr. Petrache Ploeanu - membru U.S.R., Nicolai Țăicuțu - membru U.S.R., Constantin Marafet - membru U.S.R., președinte al Filialei U.Z.P.R. „Victor Frunză”, dr. M. Homescu, Elena Condrea , Ecaterina- Speranța Chifu – membru U. Z. P. R., Mihail C. Constantinescu - membru U.Z.P.R., Vasile Ghinea - membru U.Z.P.R., Viorel Dodan - membru U.Z.P.R., L. Nicolae, Dumitru Dănilă - membru U. S. L. R., Traian Cristea – membru U.Z.P.R., Floarea și Grigore Radu Stănescu (1942- 2011), Ecaterina Irimia, Mihai Corneanu (1947- 2021), Gheorghe Petcu, Sorin Călin, drd. Cristi Rusin, A. Lascu - Togan, L. - E. Ivanof, M. Dicu, P. Coman, V.- L. Năstase, Șt. Selegean, I. Bâsceanu, M. Ilie, P. Dimitriu, M. Voicu, G. Nechifor, L. Răileanu și mulți alții.

Printre elevii domnului profesor doctor Liviu Țățan, ajunși oameni de seamă, se numără și magistratul Nicolaie Mihai, președintele Asociației Casa de Ajutor Reciproc a Pensionarilor „Elena Cuza” Bârlad, alături de magistratul Aionița Veronel, consilier în cadrul Asociației, promoția 1976, absolvenți ai Liceului Pedagogic „Alexandru Vlahuță” Bârlad, actual Liceul Pedagogic „Ioan Popescu” Bârlad.

Pentru cei care vor să depeze amintiri, pentru cei care l-au avut ca profesor, pentru cei care a însemnat ceva în formarea lor profesională, domnul profesor doctor Liviu Țățan poate fi contactat telefonic la numărul 0769470474 sau pe e-mail liviuttn43@gmail.com.

Cinste OAMENILOR ca domnul profesor doctor Liviu Țățan!

Jenică RUSU

Mândria todireștenilor prof. GHEORGHE ONOFREI

Reporter: Domnule profesor Gheorghe Onofrei, pentru început, vă rog să faceți o descriere a instituției pe care o reprezentați în calitate de director și a sălii în care ne aflăm.

Prof. Gheorghe Onofrei: Ne aflăm în Centrul Cultural Todirești „Profesor Nicolaie Hânceanu”, instituție care are ca obiectiv fundamental cunoașterea prin cercetare, păstrarea prin conservare și valorificarea prin modalități specifice de promovare a tradiției și creației cultural-artistice, patrimoniului culturii și artei tradiționale de pe teritoriul comunei Todirești, a tradițiilor și obiceiurilor, a stilurilor de viață ale comunității. Căminul Cultural are în administrație: sala de spectacole cu 300 de locuri care găzduiește și colecția de obiecte tradiționale. Atât sala cât și scena sunt folosite pentru spectacole, simpozioane, lansări de proiecte, ședințe publice, întâlniri, festivaluri, concursuri, serbări școlare; sala Căminului Cultural mai este folosită pentru mese rotunde, lansări de carte, seminarii, evocări, expoziții temporare. Separat de această sală, dar în aceeași clădire mai găsim Biblioteca care este amplasată la etajul Căminului Cultural, unde se mai află și sala de ședințe a Consiliului Local, precum și spațiul de lucru în cadrul biroului amenajat pentru directorul Căminului Cultural.

Reporter: Ce reprezintă pentru dumneavoastră cultura?

Prof. Gheorghe Onofrei: Cultura este un factor al calității vieții cotidiene, astfel că orice evaluare a standardelor de calitate a vieții individului, a colectivității și a societăților trebuie să țină seama de acest indicator-factor; cultura trebuie privită ca mod de viață al individului și al societăților, un element prin care acestea se diferențiază și își pot crea avantaje competitive; cultura este expresia identității, în diferitele ei trepte de la individ la național și miza a diversității, capabil să accepte diferența, acestea fiind valori esențiale care trebuiesc asumate și susținute prin

demersuri și programe proactive; Cultura contribuie la structurarea societății și a personalității umane; Cultura are un rol important în realizarea integrării sociale și în respingerea oricărei forme de excluziune și marginalizare; Cultura este o forță de coeziune socială, care respectă valoarea și diversitatea.

Reporter: Care sunt ansamblurile/ formațiile care activează sub tutela dumneavoastră?

Prof. Gheorghe Onofrei: La Centrul Cultural Todirești „Profesor Nicolaie Hânceanu” activează următoarele formații artistice: Ansamblul Folcloric „Todireșteanca”, Ansamblul Folcloric „Todireșteanca” Junior, Fanfara „Todireșteanca”, Grupul de fluierași „Doina”, Grupul de muzicuțe „Dorulețul”, Corul Bisericesc, Ansamblul de Datini și obiceiuri de iarnă.

Reporter: Care sunt principalele tradiții de la Todirești?

Prof. Gheorghe Onofrei: Colindul este întâlnit în toate satele comunei. Față de trecut, obiceiul are o oarecare restrângere, nu mai colindă grupuri mari de gospodari, ci grupuri mici de copii și tineret. Marea răspândire și varietate a jocurilor cu măști este o altă dominantă a obiceiurilor de iarnă vasluiene, și implicit a celor din comuna Todirești. Originea acestor obiceiuri

este foarte îndepărtată. Un loc aparte în aria jocului cu măști îl ocupă capra, termen folosit pentru orice alai chiar dacă aceasta lipsește din compunerea lui. Capra de la Todirești confecționată din hârtie creponată de diferite culori tăiată în benzi înguste și lungi fixate pe o pânză. Capul din lemn are maxilarul de jos mobil, tras cu o sfoară, pentru a putea produce efecte de mișcare și sunet caracteristice, în ritmul melodiei. Dimensiunile sunt neobișnuit de mari având o înălțime de 5 - 6 m numindu-se și capra pe prăjină. Ursul, un alt obicei al jocului cu măști, este frecvent prezentat și în Todirești ca și în întregul județ Vaslui. Ursul este confecționat la Todirești din blană naturală de urs brun. Un fenomen specific datinilor și obiceiurilor de iarnă la Todirești îl constituie Vălăretul, format din: fluierași, urători, dansatori, harapi, turci, mascați, capre, moșnegi, ursari, urși și fanfară. Căntecele, strigăturile, jocurile populare sunt, alături de celelalte creații populare, o dovadă în plus despre optimismul și încrederea în viața neamului nostru.

Despre acest tezaur național amintește, pentru prima dată într-o operă cultă, ilustrul cărturar moldovean Dimitrie Cantemir, în *Descriptio Moldaviae*. Aici sunt enumerate jocurile populare, dintre care, la loc de frunte, se află Hora - organizată duminica sau în alte sărbători și în satele comunei Todirești. Alte jocuri specifice în comuna Todirești la Ansamblul Folcloric Todireșteanca sunt: Mușamaua, Hangul, Chindia, Grâu mărunt, Ițele, Coasa, Lelea Alba, Topăita, etc – suită de dansuri care-și demonstrează și astăzi valoarea în confruntările artistice pe plan local, județean și intrajudețean. Hangul, spre exemplu, este un străvechi dans bărbătesc – practicat și de dacia liberi – interpretat de un număr variabil de dansatori sub comanda unui conducător de joc. Dansatorii se așează în semicerc cu mâinile prinse pe umerii partenerului, melodia - ritmată și din patru părți - solicitând mișcări deosebite ca dinamism, viguros marcate prin strigături. Și multe altele...

Reporter: Explicați-mi cum are loc un eveniment

organizat de dumneavoastră?

Prof. Gheorghe Onofrei: Așa cum am mai amintit la început... Centrul Cultural Todirești „Profesor Nicolaie Hânceanu” se implică în organizarea și desfășurarea diverselor acțiuni cu caracter cultural-artistic din comună, dar are și disponibilitate în organizarea manifestărilor culturale pe baza de parteneriat, în limita bugetului alocat instituției, având relații de colaborare cu toate instituțiile de cultură județene și răspunde oricărei solicitări venite din partea acestora, privind realizarea în comun a unor manifestări artistice prin care să fie valorificată cultura perenă, astfel că instituția noastră își include în programul de activitate festivaluri, spectacole, sărbători și alte manifestări de activare a talentelor din toate genurile artei. Din acest punct de vedere trebuie menționat că, prin natura sa, Centrul Cultural Todirești este singura instituție din comuna Todirești, organizatoare de spectacole, abordând toate genurile artei. Aceste tipuri de manifestări se adresează unei largi categorii de public interesat de folclor și păstrarea tradițiilor populare în toată diversitatea sa. Vor fi intensificate modalitățile de identificare a necesităților culturale ale cetățenilor, astfel încât acțiunile desfășurate să constituie răspunsuri ale acestor dorințe interioare ale cetățenilor comunei, și nu numai. Bineînțeles pentru susținerea oricărui spectacol se fac pregătiri și iar pregătiri, pentru oferirea unor spectacole de calitate, iar aprecierile sunt pe măsură.

Reporter: Vă rog să enumerați câteva locuri și evenimentele anuale pe care le organizați sau la care participați?

Prof. Gheorghe Onofrei: În primul rând, Centrul Cultural Todirești participă pe plan local la toate evenimentele oficiale: Ziua Națională a României, Ziua Imnului, Ziua Drapelului, zile de comemorare a eroilor, festivități și altele, portul tradițional al membrilor inspirând cu sentimente patriotice pe cei prezenți, dar, atunci când ni se asigură transport, cazare, hrană și o anumită remunerație necesară bunei organizări, participăm cu mult drag la invitațiile adresate de autorități sau reprezentanții unor instituții, astfel am susținut spectacole în Vaslui, unde cu domnul Lucian Onciu, directorul Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Vaslui, avem o colaborare foarte bună, dar și în București, Galați, Iași, Botoșani, Bacău și alte localități. Mergem cu drag oriunde, în condițiile de mai sus.

În al doilea rând, Centrul Cultural Todirești „Profesor Nicolaie Hânceanu” participă la toate celelalte activități pe care am să le enumăr în continuare.

Festivalul „Sărbătoarea satului Todirești” care oferă posibilitatea și cadrul propice pentru afirmarea și descoperirea tinerilor artiști. Pe lângă acestea, festivalul oferă publicului tânăr șansa de a viziona spectacole și de a participa la manifestări culturale care să fie în ton cu preferințele acestei generații. Scopul festivalului este

de a educa prin artă, de a promova arta spectacolului todireștean atât pe plan local cât și la nivel județean și de a stimula schimburile culturale dintre comune și orașe. Festivalul are misiunea de a educa, de a implica, informa și încânta copiii și adulții din Todirești.

O altă manifestare deosebită se desfășoară anual pe data de 15 ianuarie, „Eminescu, poet nepereche” în colaborare cu Biblioteca școlară și instituțiile școlare din comună. Cu acest prilej se organizează recitaluri de poezie, expoziții de grafică din lirica eminesciană și expoziție de carte.

La fel și pe 1 iunie (ziua copilului), 1 octombrie (ziua pensionarului) sau cu ocazia sărbătorilor pascale și celor de iarnă, de asemenea organizăm programe de incluziune socială ce au ca scop interacțiunea dintre bătrâni și copii, care se materializează printr-o serie de manifestări culturale (spectacole de dans, muzică, poezie) ale copiilor adresate vârstnicilor.

Mai există activitățile reprezentative de pe plan local, cum ar fi Sărbătorirea cuplurilor cu 25 de ani de căsătorie, respectiv 50 de ani de căsătorie, Festivalul Folcloric „MUZICĂ ȘI TRADIȚII LA TODIREȘTI”, Festivalul Folcloric „JOCUL NOSTRU CEL STRĂBUN LA SĂLCĂMUL DE LA DRUM” din satul Huc, FESTIVALUL „DATINI ȘI OBICEIURI DE IARNĂ”.

La acestea se mai adaugă ateliere de creație și cursuri diverse care au drept scop revitalizarea tradițiilor, îndeletnicirilor și meseriilor tradiționale, susținerea și promovarea meșterilor populari și a micilor meseriași în împletitul răchitei, țesutul ștergarelor, cusături.

Amintesc și faptul că în data de 24 februarie sărbătorim Dragobetele, contrabalansând cu sărbătoarea occidentală „Valentin's Day”, Sărbătoarea Mărțișorului.

„Ferestre în timp”, program complex de realizare a bazelor de date cultural-locale în colaborare cu Muzeul Județean „Ștefan cel Mare” Vaslui. Expoziții foto-documentare, organizarea bazelor de date conținând arhivele culturale ale comunei, documente, fotografii, schițe, hărți.

Cu prilejul Sărbătorilor Pascale, cu sprijinul Parohiilor din localitate, organizăm expoziții de ouă încondeiate, concerte religioase, lansări de cărți religioase.

Ziua Universală a iei care are ca obiectiv principal păstrarea tradiției și promovarea acestei piese tradiționale de vestimentație în rândul tinerilor.

În perioada mai-august se organizează proiectul cultural „Hai la șezătoare”, constând în spectacole în aer liber ce au loc în comuna Todirești, cu scopul promovării folclorului autentic și a valorilor artei populare, oferind în același timp un bun prilej de petrecere a timpului liber.

Un alt eveniment, Tabăra de creație, se desfășoară în luna iulie și are ca scop îndrumarea și șlefuirea copiilor înclinați spre arta populară. Organizăm și drumeții

în vederea promovării localității cu vizitatori din ale localități, județe și chiar din afara țării, comuna noastră fiind vizitată chiar și de ambasadorul Statelor Unite ale Americii (SUA) în România, Hans Klemm, impresionat în mod plăcut de tradițiile comunei noastre.

FESTIVALUL „DATINI ȘI OBICEIURI DE IARNĂ” este o manifestare de promovare a tradițiilor și obiceiurilor practicate de Sfântul Nicolae, Crăciun și Anul Nou. Manifestarea prezintă în fiecare an tradițiile de iarnă în toată diversitatea și autenticitatea lor.

Reporter: Domnul director... câteva date despre dumneavoastră?

Prof. Gheorghe Onofrei: M-am născut la data de 5 ianuarie 1957 în comuna Țibănești, județul Iași. Am absolvit clasele I-VIII la Sofronești, iar la Negrești Liceul Teoretic, am intrat în învățământ ca profesor suplinitor, după care am absolvit Facultatea de Educație fizică și sport, iar din anul 1990 am preluat activitatea Căminului Cultural Todirești cu tot ceea ce v-am descris, astfel că am o activitate neîntreruptă de peste 32 ani aici. La început a fost foarte, foarte greu, dar, încrezător, am început cu copiii de la școală, apoi am inițiat ansamblul cu obiceiurile de iarnă, muzicuțe, fanfară și tot ce ați văzut și dumneavoastră de peste 10 ani de când ne cunoaștem, filmați sau scrieți articole cu privire la activitatea noastră, astfel că avem membri ai ansamblurilor între 70-100 de persoane, cei mai mulți strângându-se în perioada sărbătorilor de iarnă, alături de alte sute de cetățeni ai comunei care participă cu mult drag la programele noastre, la care se mai adaugă și locuitori ai comunelor din jur, dumnealor neavând asemenea ansambluri, așa că vin tot la noi în comuna Todirești să se bucure când organizăm vreun eveniment.

Reporter: Ar mai fi ceva de adăugat?

Prof. Gheorghe Onofrei: Da. Îmi cer iertare, sunt puțin emoționat și mi-au dat lacrimile când spun aceste cuvinte la încheierea acestui interviu. Mi-aș dori ca după retragerea mea din activitate, având în vedere că am 65 ani, să fie numită o persoană în locul meu iubitoare de folclor, care să lupte pentru promovarea tradițiilor noastre de aici, cel puțin așa cum am făcut eu. Eu cu o activitate de peste 30 ani am reușit, dar doresc ca tot ce am făcut să nu se piardă, ci să dăinuie din generație în generație, fiindcă este identitatea noastră culturală strămoșească. De peste zece ani în comuna Todirești este primar domnul Simiuc Petrică căruia îi mulțumesc pentru atenția pe care o acordă culturii. Fără

susținerea dumnealui nu aș fi putut face toate acestea în ultimii ani. Și după retragerea mea să procedeze în același fel.

Doresc să mai adresez mulțumiri speciale domnului magistrat Nicolaie Mihai, președintele Asociației Casa de Ajutor Reciproc a Pensionarilor „Elena Cuza” Bârlad care ne-a invitat în mod repetat și am participat cu toată inima cu ansamblul complet de câteva zeci de persoane în perioada sărbătorilor de iarnă la Bârlad, unde am susținut spectacole atât în public, cât și pe scena Teatrului „Victor Ion Popa”, dar și pentru mediatizarea constantă a activităților noastre, prin filmările de calitate pe care ni le faceți an de an, precum și pentru acest interviu care va apărea în ediția tipărită și online a revistei culturale „Viața Noastră”, fiindcă avem nevoie de o asemenea mediatizare de calitate, de acest lucru depinzând într-o anumită măsură și invitațiile care ni se adresează de către instituții din alte județe ale țării, care văd programul nostru, rămân încântați și ne cheamă să le susținem și la dumnealor.

Vă mulțumesc și dumneavoastră, domnule jurnalist Rusu Jenică, din tot sufletul că ați venit la mine și oricând sunteți bine primit, dumneavoastră și toți membrii Asociației Casa de Ajutor Reciproc a Pensionarilor „Elena Cuza” Bârlad, alături de domnul magistrat pensionar Nicolaie Mihai care are toată considerația mea pentru ceea ce organizează la Bârlad, în vederea promovării valorilor naționale.

Reporter: Domnule director profesor Gheorghe Onofrei, vă mulțumesc pentru interviul acordat și vă promit să onorez în continuare invitațiile dumneavoastră.

SCRISUL ESTE HAR SAU ABILITATE DOBÂNDITĂ?

Mihai BATOG-BUJENIȚĂ

Fără îndoială, evoluția tehnologiilor a modificat întotdeauna comportamentul uman, iar aceste modificări produse permanent au, de altfel ca tot ce ne însoțește în viață, părți bune, dar și mai puțin bune. De la plugul de lemn al strămoșilor nu foarte îndepărtați, până la mijloacele tehnice de ieșire în spațiul extra-atmosferic, de la opaițul cu seu la mijloacele de iluminare cu leduri comandate prin voce, totul a fost și este evoluție tehnologică care produce nu numai efecte economice, ci și modificări comportamentale cu implicații psiho-afective.

În ultimii ani se vorbește tot mai mult și foarte justificat despre dispariția scrisului de mână, devenit și el destul de ineficient după ce au apărut felurite device-uri corespunzătoare, făcându-ne din ce în ce mai dependenți de tastaturi, cele care nu numai că ne ajută enorm în comunicare, dar au dat și un avânt de neconceput până acum creației literare sau celei științifice.

Poate mulți dintre noi nici nu-și mai pot aminti ce însemna publicarea unei teze de doctorat sau a unei cărți în urmă cu nu mai mult de douăzeci de ani, cu toate că și în aceste cazuri trebuie să menționăm efectele pozitive în context cu cele negative (furtul intelectual, impostura, submediocritatea unor scrieri ori plagiatul). Aceste tare morale sunt însă absolut specifice omului așa că nu trebuie să le condamnăm fără să ne asumăm răspunderea!

Ce ar însemna însă dispariția scrisului de mână dacă vom gândi în aceeași idee a antinomiilor? Pentru un răspuns mai complet consider că este bine să amintim unele lucruri referitoare la scrisul de mână din perspectivă istorică, deși pentru unele idei nici legende nu sunt lipsite de importanță. Mai ales cele Biblice!

Așadar, despre Tablele Legii (Tablele Legământului!), ambele variante (și cea spartă, scrisă de **Mâna** Domnului pe muntele Sinai numit și Horeb, dar și cea întreagă, cioplită mai târziu de Moise și rescrisă de Dumnezeu) fiind așezate în Chivotul Legii, se poate afirma că au fost scrise de mână, deși folosirea unor unelte, cel puțin în cazul lui Moise, este lesne de înțeles și pe deplin asimilabilă modului în care (mai) folosim astăzi stiloul sau pixul. Și este bine de făcut precizarea că la acea vreme scrisul era de foarte multă vreme cunoscut omenirii fiindcă, în conformitate cu dovezile istorice de

până acum, scrisul apăruse cel puțin în Uruk (nedescifrat încă!) acolo unde s-au descoperit cele mai vechi tăblițe scrise, cu mai bine de două mii de ani înainte de Moise. Nu putem să nu amintim însă că și în Egipt, locul de naștere și de formare a acestui mare conducător, tot cam în urmă cu aproximativ un mileniu, apăruse deja scrierea demotică, adică cea care folosea semne și pentru sunete nu doar pentru imagini precum cea hieratică, folosită mai târziu doar pentru textele religioase.

Un alt caz deosebit de interesant și prezentat tot în Biblie, este acela al regelui Baltazar (Belșazar) care, pe când se afla la un ospăț și bea folosind vasele furate de tatăl său din templul din Ierusalim, a văzut cum o **mână** de foc a scris pe peretele sălii unde avea loc banchetul câteva cuvinte (de fapt litere), cele al căror înțeles doar profetul Daniil, cunoscător al regulilor scrierii ebraice, le-a putut descifra. Máne, Tékhel, Fáres (**cântărit, numărat, împărțit**), sentința judecătii divine a devenit astfel și pedeapsa cuvenită regelui pentru nelegiuirile sale. Cu toate imperfecțiunile sale istorice (Baltazar era doar prinț moștenitor și a fost ucis în somn de perși, tatăl său Nabonid fiind cel detronat de Cyrus al II-lea), povestea biblică aduce în fața cititorului două aspecte foarte asemănătoare cu episodul de la muntele Sinai și anume: scrisul unei mâini divine, dar și reticența oamenilor cu privire la mesaj. Prin urmare, era un scris care nu putea fi înțeles decât de cei care aveau o inițiere în acest domeniu. Ambele constatări vor face însă obiectul unei abordări ulterioare. Oricum, important este faptul că se vorbește despre scrisul de mână, o activitate care, lucru demonstrat de-a lungul istoriei, a produs prima și cea mai importantă revoluție în societatea umană, permițând apariția și mai ales dezvoltarea conceptului de cultură, cel fără de care umanitatea nu ar fi putut evolua spre conceptul de societate și ar fi rămas la cel numit grup sau chiar turmă.

Scrisul de mână este definit ca fiind acela realizat manual cu un instrument, de la pană la stilou sau de la daltă la pensulă, cum vedem în filmele chinezești, cele în care scrisul ține loc și de antrenament de luptă cu sabia. Stilurile scrisului de mână sunt foarte diferite, însă cert deosebite de arta caligrafiei, o activitate legată de scris, dar plasată la nivelul creațiilor artistice.

Această activitate intelectuală, scrisul, are o importanță deosebită pentru fiecare individ în parte, fiind unic și specific persoanei, putând fi folosit și în

analiza unui profil psihologic sau a unor trăsături de caracter. De aceea vom constata că odată cu vârsta sau în cazul apariției unor boli scrisul se modifică uneori atât de mult încât devine ilizibil, pierzându-și claritatea și coerența, această maladie având propriul său nume: disgrafie.

Ce se va întâmpla însă în viitorul destul de apropiat și chiar predictibil atunci când oamenii, în marea lor majoritate, nu vor mai scrie de mână, ci vor folosi doar tastaturile pentru a rezolva o sarcină care implică un mesaj scris? Și poate că ar fi bine să corelăm această interogație cu observația firească asupra prezenței în orice societate, dar mai ales în cele subdezvoltate economic, a numeroși indivizi care, din diferite motive, dar mai ales de analfabetism, nu scriu de mână și nici nu sunt preocupați de acest aspect al vieții lor, un comportament devenit uneori, din păcate, tradițional.

Un studiu realizat în Marea Britanie arată că o mare parte dintre adulții acestei țări au devenit aproape dependenți de tastaturi pentru a comunica în scris, iar cei care au răspuns chestionarului nu mai scriseseră nimic de mână de șase săptămâni, în medie, și atunci când au folosit scrisul de mână pe hârtie a fost doar în cazul unor scurte note menite să-i ajute la memorarea unor date necesare în viitorul apropiat (notițe!).

Mai mult de jumătate dintre cei prinși în acest studiu au recunoscut că scrisul lor de mână s-a deteriorat considerabil, mulți admitând că le este greu lor înșiși să înțeleagă ce au scris. Rezultatele conduc spre concluzia că în timp foarte scurt, un timp determinat de explozia mijloacelor de scris pe tastatură și texte expediate spre destinatar tot în acest mod, generațiile viitoare au toate șansele să devină complet dependente de tastaturi pentru a comunica în scris. Desigur la generalizarea unui asemenea comportament contribuie foarte mult și ritmul vieții civilizate, cel care impune o comunicare rapidă și clară cu mai multe persoane simultan. Și chiar dacă nu este uitat, faptul că scrisul de mână are o puternică încărcătură emoțională și o certă valoare sentimentală (a se vedea diferența care se mai păstrează încă între o felicitare scrisă de mână și una tipărită!) este sigur că paradigma este pe cale de a se estompa în fața nevoilor de eficiență, chiar dacă, strict în planul comunicării, putem considera că efectele sunt mai degrabă pozitive. Nici nu mai vorbim de faptul că tastatura și ecranul îți oferă posibilitatea de a corecta oricând ce ai scris fără ca acest lucru să lase urme inestetice pe text.

Dispariția treptată a scrisului de mână este vizibilă încă de la primele niveluri ale educației (tot mai multe scrisori către Moș Crăciun, provenite de la copii, au fost trimise prin e-mail!), până la nivelul universitar (în general este încurajată redactarea pe calculator chiar și a lucrărilor de examen), dar nu trebuie atribuită exclusiv tinerilor. Nici adulții, inclusiv aceia care în tinerețe nu au avut alte mijloace de scris decât tocul sau tăblița cu tibișir, folosesc acum, ai putea spune cu voluptate, scrisul pe ecran cu ajutorul tastaturii, transformându-se în adevărate modele pentru urmași. Ce-i drept este

și mult mai comod, mai ales pentru cei care au trăit vremurile când pentru a scrie un text sau chiar pentru exercițiile de linioare și bastonașe din prima clasă trebuia să scoți călimara, să verifici dacă tocul are o peniță bună, dacă hârtia nu suge cerneala și apoi să trudești din greu pentru fiecare semn care apărea pe caiet, fiecare deosebit de altul, totul, de regulă, cu limba scoasă de efort! Și cu grija enormă ca nu cumva să verși călimara ori să faci „purceluși” (petele de cerneală de pe suprafața de scris!).

Cu toate acestea specialiștii atrag atenția că eficiența și lejeritatea scrisului cu tastatură nu este o simplă manifestare benefică a progresului fără efecte majore asupra intelectului. În contrast, scrisul de mână dezvoltă capacitatea de a **“crea o imagine mentală a lumii și evenimentelor descrise”**, lucru pe care redactarea digitală, dar mai ales procesul de copy-paste nu-l mai poate realiza. Așa se explică de ce copiii care sunt lăsați și chiar încurajați să deseneze, să mângălească sau să picteze, chiar dacă, deseori, suprafața aleasă este nisipul unei plaje sunt, de regulă, mai bine dezvoltați intelectual, mai creativi. Explicația ar fi că exercițiul scrisului manual activează o anumită zonă din creier și stimulează atât dezvoltarea cognitivă, cât și pe cea fizică, pentru că dezvoltă coordonarea mișcărilor fine ale mâinii, simțul ritmului și postura corpului.

Pentru că într-adevăr scrisul este o activitate manuală, iar exersarea acestuia determină în modul cel mai firesc cu putință dezvoltarea unei structuri neuronale specifice în creier. Cum nu voi folosi, din motive justificate, formula: **inventarea scrisului**, consider că respectiva zonă din creier numită *centrul scrierii* este prezentă încă înainte ca omul să cunoască scrisul, ea aflându-se și la analfabeți. Dar există și o relație directă cu această activitate, *centrul* dezvoltându-se sau regresând funcție de folosirea mâinii ca instrument principal al scrierii.

Se poate observa destul de simplu faptul că pe măsură ce scriem sau desenăm mai puțin nu doar mâna „tremură”, dar nici centrul de comandă nu mai poate gestiona eficient o activitate care cu un timp în urmă părea cel mai firesc lucru cu putință. Cei care fac zilnic exerciții de scriere sau desen nu au nici o problemă de realizare a ceea ce doresc, însă cei care, din diferite motive, suferă de o afectare cerebrală, chiar dacă fac exerciții zilnice de scriere ori desen rezultatele nu sunt deloc la înălțimea celor anterioare. Prin urmare, consider că există o legătură de funcționalitate cu feedback pozitiv între centrul scrisului din creier și capacităților mâinii de a executa mișcărilor necesare.

Există desigur și un studiu aparținând caligrafului și expertului grafolog dr. Marc Seifer, cel care spune, în deplină cunoștință de cauză, că scrisul de mână este relaxant și te îndeamnă la introspecție fiind benefic pentru combaterea deficitului de atenție deoarece coordonează cele două emisfere ale creierului. Tot el afirmă că în procesul de învățare, copilul care scrie de mână litere, cuvinte, apoi propoziții și fraze își antrenează

mai bine creierul decât atunci când învață folosind tehnologiile de scris, deoarece el este concentrat asupra textului scris, iar regiunile din creier responsabile de gândire, memorie și limbaj sunt activate, implicând în acest proces complex și creativitatea.

Și neurologul Damian Popescu este de părere că: **„Pierderea abilității de a scrie de mână duce la niște modificări în arhitectura creierului, a limbajului, la nivelul memoriei, dar și la nivelul fluenței verbale”**. Fenomen de altfel destul de ușor observabil atunci când este deschis un front conversațional cu tineri preocupați excesiv de universul virtual.

Se poate concluziona că scrisul de mână este vital în dezvoltarea unei diversități de aptitudini umane, incluzând atenția, concentrarea, memoria, organizarea și metodologia. Scrisul fiind un precursor al învățării favorizează dezvoltarea psihomotorie esențială asociată cu această activitate, iar copiii, atunci când renunță la el, sunt mai puțin capabili să-și fixeze în memorie subiectele și materialul lecțiilor.

Din păcate, cu mult înainte de pierderea abilităților scrisului de mână cu tot cortegiul adiacent, se va pierde și caligrafia, acea activitate care duce scrisul de mână în zona artelor vizuale. Deși am fi tentați să credem că, în context, nici nu ar fi o mare pierdere, nu ar trebui să uităm că orice formă de artă ajunsă în uitare este o pierdere a societății în ansamblul ei, de regulă pentru totdeauna, prin urmare o absență din patrimoniul cultural universal. Și, cu toate că rețelele ne oferă nenumărate variante caligrafice ale scrisului de mână, pierderea regulilor și a rafinamentelor legate de arta caligrafiei vor deveni irecuperabile. Exact așa cum sunt în prezent imposibil de reprodus manual acele opere de artă caligrafică apărute prin truda unor anonimi care toată viața lucrau în condiții greu de închipuit, în mănăstiri, la lumina lumânărilor, fără ochelari, dar în urma lor au rămas cărți (codex-uri) pe care le putem considera capodopere ale artelor scrisului de mână.

Consider însă că vom avea o perspectivă mai aprofundată referitoare la dimensiunea reală a pierderilor omenirii atunci când scrisul de mână va deveni doar o amintire, dacă ne propunem o intersectare, chiar superficială, cu istoria scrisului.

În principiu, istoria didactică, dând deoparte o serie de dovezi, inclusiv celebrele tăblițe de la Tărtăria, precum și informațiile despre scris pe care le avem din zonele îndepărtate cultural de Europa, de exemplu, China, Japonia sau Coreea, ne învață că locul nașterii scrisului este zona Mesopotamiei, respectiv Sumerul. Sistemul de scriere dezvoltat de vechii sumerieni, respectiv scrierea cuneiformă, este plasat ca apariție între 3500 și 3100 î.Hr. Modalitatea lor de scriere consta în adâncituri în formă de cuie, săpate în piatră sau imprimate pe tăblițe de argilă. În principiu putem vorbi despre un singur semn care combinat cu el însuși formează un foarte interesant alfabet cu care sumerienii puteau face socoteli, dar și lăsa moștenire o uriașă informație de tip cultural precum epopeea lui Ghilgameș, considerată cea mai veche scriere literară a umanității (mileniul al III-lea î.e.n.).

Desigur toate aceste aprecieri nu iau în considerație informațiile despre scrierile Orientului Îndepărtat ci

Celebrele tăblițe de la Tărtăria, cultura Turdaș - Vinča, considerate anterioare scrierii cuneiforme (circa 5.500 î.e.n.)

Model de scriere cuneiformă, considerată, conform istoriei didactice a scrisului, cea mai veche din lume (mileniul al III-lea î.e.n.)

se rezumă, destul de arogant, doar la spațiul cultural european, deși surprizele aceluia spațiu extrem-oriental pot fi unele dintre cele mai neașteptate.

Nu am folosit în text ideea de inventare sau descoperire a scrisului deoarece, studiind diferite modalități de scriere (alfabete) această aserțiune pare discutabilă. Dacă am lua în considerație numai alfabetele fonetice „inventarea” lor de către oameni pare cât se poate de plauzibilă și logică. Numai că atât legende cât și complexitatea unor tipuri de alfabete poate duce și la construirea altor ipoteze de lucru.

Dicționarele menționează că un alfabet este un gen de **manuscris** segmentat la nivelul fonemului – adică are litere/insemne separate pentru sunete individuale și nu pentru unități mai mari, cum ar fi silabele sau cuvintele. Lucrurile par simple, însă în practică există alfabete, deci sisteme de consemnare a cuvintelor pe un suport (piatră, coajă de copac, papirus, pergament, tăbliță de ceramică, hârtie, etc...) atât de complicate pentru noi, cei obișnuiți cu alfabetele fonetice, încât par illogice și chiar lipsite de pragmatism.

Se consideră că primul alfabet funcțional a fost creat de fenicieni, navigatori și comercianți care aveau nevoie de un sistem flexibil de înregistrare, influențat desigur de scrierea sumeriană și de cea egipteană, însă foarte diferit de acestea întrucât avea un alt scop și anume facilitarea tranzacțiilor comerciale. Desigur această categorisire este una mult ulterioară, așa că motivele pot fi și de altă natură decât cele prezentate de istorici.

Mult mai fascinantele hieroglife egiptene par a avea o cu totul altă idee de bază, ele fiind structurate încă de la apariția lor într-un sistem lingvistic ce alătură ideograma (semnul-cuvânt) și imaginea fonetică (semnul-sunet). Chiar dacă a existat un număr relativ mic de semne alfabetice, suficiente pentru a scrie orice, nu au fost folosite pentru crearea unui alfabet propriu-zis.

Un alt alfabet cu o mare vechime, alfabetul ebraic, este format din seria de litere folosite în limba ebraică. Acesta este considerat un **abjad**, conținând exclusiv consoane, douăzeci și două la număr, fiecare având o triplă semnificație: un singur semn grafic reprezintă un sunet, un număr, dar și o idee. Acestea se scriu de la dreapta la stânga, fiind specifice mai multor limbi, inclusiv limba ebraică modernă, ivrit, limba idiș și ladino. Literele nu au forme majuscule. Nu sunt folosite în ebraica veche semnele de punctuație, iar singura vocală, Alef, este mai mult un concept (extrem de complex) decât o literă.

Alfabetul tradițional coreean, Hangul, este unul dintre cele mai complicate pentru înțelegerea noastră, a celor obișnuiți cu logica alfabetelor fonetice. El are nouăsprezece consoane și douăzeci și una de vocale care în scriere se grupează pe blocuri formate din două până la șase litere conținând cel puțin o vocală sau cel puțin o consoană, iar fiecare cuvânt constă din mai multe silabe, deci mai multe blocuri. Se consideră că scrisul coreean conține 11.172 de blocuri. Cu alte cuvinte, pentru noi

europenii este un adevărat coșmar!

Nici cu scrierea japoneză lucrurile nu sunt mai simple, întrucât limba are foarte multe cuvinte omofone fiind destul de săracă în silabe. Astfel, chiar și pentru un japonez este greu de înțeles care este adevărata semnificație a unui cuvânt și de aceea ei folosesc de multe ori degetul arătător pentru a „scrie” în palmă sau în aer semnul kanji al cuvântului.

În afară de acest aspect în Japonia există două feluri de scriere: Hiragana, care apare cam prin secolul al IX-lea și prin evoluție are un semn pentru fiecare silabă, dar și Kana, scrisul folosit de poeții de la curte când au început să folosească semnele chinezești, însă numai pentru pronunție, considerând că acest lucru creea efecte artistice deosebite în poeziile lor. Destul de greu de înțeles pentru gândirea europeană care a mers pe simplificarea pentru mai multă eficiență comunicatională!

Cât despre scrierea chineză merită să amintim faptul că în anul 1954 a fost nevoie de o legislație fermă pentru simplificarea scrisului, legislație care a avut ca rezultat alfabetaizarea în masă a populației. Fără îndoială, acest fenomen a contribuit semnificativ în anii imediat următori la avântul economic al țării și, pentru prima oară în istoria sa multimilenară, prosperitatea a eliminat sărăcia endemică a uriașei țări asiatice.

Să amintim și faptul că sistemul de scriere tradițional care a apărut pe la sfârșitul dinastiei Han (206 î.e.n.-220 e.n.) este folosit mai ales de chinezii aflați în afara Chinei continentale și că un chinez cult recunoaște aproximativ șase-șapte mii de semne, însă pentru a citi un ziar ai nevoie de cunoașterea a mai mult de trei mii de semne. Dicționarul de bază Kangxi conține peste patruzeci de mii de semne, dar mai puțin de zece mii sunt folosite în mod obișnuit. Devine astfel de înțeles de ce pe harta nivelului de inteligență planetară japonezii și chinezii se plasează pe locuri fruntașe.

Interesant este însă că mai toate culturile vechi fac referiri explicite și insistente asupra faptului că scrierea le-a fost dată (inspirată) de zei. Basoreliefurile babiloniene, stelele egiptene, legende chinezești și japoneze sugerează acest fapt cu o mândrie absolut justificată. Mai mult, stela Codului lui Hammurabi, reproducă în mai multe exemplare, dintre care unele se află în muzee de prestigiu ale lumii, îl arată pe rege primind codul juridic din mâna zeului Samash, zeul soarelui și al justiției.

Nu se poate să nu luăm în seamă faptul că aceste reprezentări sau trimiteri către zei ar putea fi doar metafore menite să sublinieze importanța scrisului, respectiv a codului juridic. Dar evocarea Biblică a evenimentului Tablelor Legii are o și mai mare putere de a ne convinge că apariția scrisului în istoria omenirii, alături de influența pe care acesta o are în dinamica dezvoltării sociale, poate implica cel puțin o moștenire lăsată de străvechile civilizații anterioare, acelea despre care avem informații că aveau un surprinzător nivel de dezvoltare tehnologică, însă nu așa cum percepem noi acum acest concept, dar și că au dispărut în urma unor

Hammurabi primind Codul din mâna zeului Samash (cca. 1760 î.e.n.)

cataclisme planetare. Personal nu neg nici intervenția a ceea ce numim divinități pentru că așa erau considerate în acele vremuri de la începuturile civilizației actuale ființele despre care știm că s-au manifestat în contact cu civilizațiile antice.

Episodul Tablelor Legii are însă mai multe semnificații majore. Coborârea lui Moise de pe munte este posibil să fi produs și multă nedumerire în rândurile poporului răzvrătit deoarece, așa cum relatează tradiția biblică, tablele erau scrise de mâna Domnului, dar într-o grafie cel mai probabil necunoscută. Mai ales că, până atunci, este de crezut că evreii folosiseră scrierea cuneiformă deoarece proveneau din Ur, oraș aparținând culturii sumeriene, iar mai târziu, în Egipt, este firesc să gândim așa, folosiseră sistemul de scriere demotic, acesta fiind accesibil maselor largi, dar și foarte funcțional, inclusiv pentru activitățile comerciale. Scrisul de pe Tablele Legii era configurat însă în ceea ce mai târziu se va numi ebraică. Moise, un conducător de excepție, își propunea astfel să folosească o nouă scriere (să nu uităm, inspirată de Dumnezeu!), fiindcă a considerat acest lucru extrem de important pentru a crea o nouă și puternică identitate poporului său, cel care avusese tendința de a-și pierde personalitatea și moștenirea culturală în lunga perioadă de timp petrecută în Egipt. Cert este că înainte de acest eveniment nu există dovezi ale unei scrieri cu caractere ebraice, un alfabet destul de complicat chiar și în zilele noastre, însă păstrat cu sfințenie deoarece se considera că limba ebraică este limba în care Dumnezeu a vorbit

cu oamenii. Așa se face că această limbă, păstrată ca atare peste milenii, este în prezent singura limbă antică rămasă încă funcțională.

Desigur ipoteza unei moșteniri în ceea ce privește scrisul sau chiar o intervenție divină care ar transforma

acest act într-un har ar putea fi doar atât: o simplă idee bazată pe interpretarea unor legende, scrieri sau informații care circulă pe diferite rețele mai mult sau mai puțin argumentate științific. Numai că, dacă luăm în considerație faptul că scrisul, rămas vreme de milenii la stadiul de activitate manuală, este forța motrice care a dus societatea umană, în ansamblul său, la performanțele tehnice și culturale ale prezentului, ne putem întreba dacă nu cumva pierderea acestei abilități exersate în milenii ar putea

avea efecte greu de anticipat.

Se poate afirma că unele zone ale Terrei, cele plasate acum în infamanta poziție de țări aparținând lumii a III-a, vor păstra scrisul de mână cu întreaga sa forță de mobilizare a potențelor intelectuale având ca efect direct progresul societății, pe când regiunile considerate acum tehnologizate vor cunoaște declinul indus exact de acest fenomen, cel despre care Einstein spunea că odată cu dezvoltarea lui ar crea și o lume a stupidității, o lume a celor care încep să depindă din ce în ce mai mult de tehnologii avansate.

Și astfel, având în vedere nivelul actual de civilizație tehnologică extrem de diversificat la nivel planetar, nu avem dreptul să ignorăm o posibilă pierdere a unei moșteniri responsabilă de ceea ce am devenit astăzi.

Geografia comunei Grivița din județul Vaslui (I)

Prof. **Vasile CÂRCOTĂ**

În acest an calendaristic (2022), doctorul în geografie Viorel Rîmboi, președintele filialei județene a Societății de geografie, profesor la Liceul „Petru Rareș” din Bârlad, a scos la editura PIM din Iași volumul „Comuna Grivița, județul Vaslui. Pagini de monografie”. În acest volum de 158 de pagini, părții geografice îi revin 39 de pagini. Urmând cutuma analizei, cititorul va întâlni: așezarea geografică, particularitățile cadrului natural, geologia regiunii, geomorfologia sa, caracteristicile climatice ale zonei, hidrografia și hidrologia locală, aspectele biogeografice și solurile, toate ținând de partea fizico-geografică pe care le-am luat în observație, urmând o analiză ulterioară a aspectelor de populație, așezări omenești și viața economică.

La prezentarea poziției geografice a teritoriului de numai 6214,57 ha, din care 481,95 ha. reprezintă intravilanul celor trei sate ale comunei (Grivița, Odaia Bursucani, Trestiana), autorul recurge la coordonatele matematice: 46° și 07' - 46° și 12' latitudine nordică și 27° și 37' - 27°

și 43' longitudine estică. Prin trei hărți însoțitoare, indică poziția UAT în România, județ și spațiul limitrof. Comuna este situată în partea sudică a Dealurilor Fălciului, parte a Podișului Bârladului din Podișul Moldovei. O caracteristică geologico-stratigrafică a acestui podiș este înclinarea straturilor alcătuitoare de la nord spre sud (structură monocinală) care se reflectă în evoluția reliefului, caracteristicile straturilor acvatice de adâncime și vârstei straturilor alcătuitoare.

Autorul numește dealurile alcătuitoare ale spațiului studiat, *cuestice*, sugerând de la început cititorului una din caracteristicile reliefului evoluat sub acțiunea apelor curgătoare.

Pe lângă observațiile personale din teren, autorul recurge la o bogată bibliografie de specialitate. Printre autorii citați îl amintim pe geologul Academician Nicolae Macarovici, născut la Negrești și unde numele său este pe frontispiciul Bibliotecii orașenești. De la autor aflăm succesiunea stratigrafică din zonă. În adâncime sunt

depozite Permiane care, în succesiune sunt urmate de cele Triasice, Jurasice, Cretacice, Eocene, Badeniene, Romaniene, scoase adesea la zi de apele curgătoare. În ansamblu se poate aprecia că în această unitate administrativă este un relief variat cu valori altimetrice

între 62 m în lunca râului Bârlad și 262m în dealul Boghiului.

Cele două ape curgătoare care afluează în râu pe teritoriul comunal, Jeravățul și Trestiana au caracter subsecvent, mărginite spre sud de relief de coaste cu înclinații până la 10 grade. Jeravățul are în amonte, pe teritoriul comunei Vinderei, doi afluenți cu scurgere consecventă (de la N spre S) Valea Lungă și Risipa. Văile obsecvente, cu scurgere de la S spre N nu lipsesc dar sunt scurte și cu scurgere temporară, la ploi abundente sau la topirea zăpezilor.

Condițiile climatice ale zonei sunt analizate pe seama observațiilor meteorologice de la stația orașului Bârlad. Graficul intitulat Precipitații medii și valori termice medii și extreme lunare

la Bârlad, servește cititorului să aprecieze caracteristica climatică a unui spațiu mai larg.

Aspectele biogeografice pun în evidență existența silvostepii, dar și pătrunderea dinspre sud, pe valea râului, a stepei. Asemenea aspecte sunt atât la covorul vegetal, puternic modificat antropic, cât și la lumea animală și ea puternic afectată de factorul om.

Solurile sau învelișul (geosfera), pedologic(ă), sunt analizate și apreciate procentual în acest spațiu.

Meritul remarcabil al autorului studiului, Viorel Rîmboi, este însoțirea textelor, cu evident conținut științific, de bogate materiale cartografice și fotografii ilustrative. Pe lângă hărțile amintite privind poziția geografică, în textul de analiză sunt cinci hărți, patru fotografii și deja amintitul grafic.

Analiza geografică a celorlalte componente, populația, așezările, viața economică, se vor face într-un alt articol.

PERFORMANȚĂ ÎN MATEMATICA VASLUIANĂ

Prof. **Maximilian OPAIT**

Sub semnul SĂRBĂTORILOR DE IARNĂ, proiectul „PERFORMANȚĂ ÎN MATEMATICA VASLUIANĂ” a continuat, aducând de această dată, o mare bucurie seniorilor, slujitori ai educației pentru performanță în matematică în județul Vaslui, care, de-a lungul anilor, au obținut rezultate deosebite cu elevii pregătiți pentru confruntările județene, interjudețene, naționale și internaționale, de la care, au adus numeroase medalii și premii.

În perioada 24-26 octombrie 2022, într-o atmosferă excepțională creată de tabloul autumnal stăpânit de culoare și de căldura unui soare blând, la inițiativa președintelui S.S.M.R.-filiala Vaslui, prof. Adrian Talașman și cu sprijinul doamnei prof. Manuela Iacob, directorul Colegiului Național „Cuza Vodă” din Huși s-a organizat și desfășurat o excursie deosebit de reușită, în nordul Moldovei.

Sponsorizat integral de Firma „RADICAL GRUP”, prin amabilitatea managerului general, domnul IONEL SANDU, participanții la excursie au vizitat, în perioada premergătoare Sfințelor Sărbători de Iarnă, câteva dintre cele mai cunoscute mănăstiri din șiragul de perle ale Bucovinei: Mănăstirea VORONEȚ, Mănăstirea HUMOR și Mănăstirea SUCEVIȚA, dar și renumitele ateliere de prelucrare a ceramicii negre de la Marginea.

Din grupul de excursioniști au făcut parte profesorii de matematică: Gheorghe CĂRJĂ (fost Inspector General al I.S.J. Vaslui), Victor AILIOAEI (Secretarul

S.S.M.R. – filiala Vaslui), Neculai SOLOMON (distins în 2004 cu Ordinul „MERITUL PENTRU ÎNVĂȚĂMÂNT” în grad de CAVALER), de la Vaslui; Petrică BALTAG de la Huși și Dumitru MIHALACHE, Aurica DELIU și semnatarul acestui material de la Bârlad.

Invitatul de onoare a fost cunoscutul profesor ARTUR BĂLĂUCĂ de la Botoșani, cel care a pregătit peste 1000 de elevi pentru concursurile naționale și internaționale de matematică, la care a obținut peste 80 de medalii și premii, fiind în același timp autorul a peste 140 de titluri de carte de specialitate și distins în anul 2000 cu Ordinul Național „SERVICIUL CREDINCIOS” în grad de CAVALER de Președinția României.

Aflați la vârsta senioratului, acești minunați dascăli, au petrecut într-o atmosferă prietenească momente speciale, bucurându-se de magia sărbătorilor de iarnă, în preajma Crăciunului, în ținutul Bucovinei, unde tradițiile și obiceiurile specifice păstrează un parfum special, care te încarcă cu emoție.

Evenimentul a fost o premieră în cadrul proiectului și a însemnat recunoașterea și susținerea PERFORMANȚEI ÎN MATEMATICA VASLUIANĂ.

Folosesc acest prilej pentru a transmite tuturor slujitorilor școlii, dascălilor de profesie care se află acum la vârsta pensionării

MULTĂ SĂNĂTATE și BUCURII alături de cei dragi.
LA MULȚI ANI, 2023!

MINISTERUL EDUCAȚIEI INSPECTORATUL ȘCOLAR JUDEȚEAN VASLUI SOCIETATEA DE ȘTIINȚE MATEMATICE - Filiala Vaslui
COLEGIUL NAȚIONAL CUZA VODĂ HUȘI DIRECȚIA SILVICĂ A JUDEȚULUI VASLUI SOCIETATEA „RADICAL GRUP” VASLUI

La Colegiul Național „Cuza Vodă” din Huși se va derula în perioada (19 august 2022 – 30 iunie 2023)

PROIECTUL „PERFORMANȚĂ ÎN MATEMATICA VASLUIANĂ”

Proiectul își propune să *identifice copiii cu pasiune pentru matematică, să-i ajute să-și îmbunătățească nivelul de pregătire și să le ofere șansa de a primi sfaturi de la profesori excepționali*

Care cuprinde următoarele activități:

Tabăra de Vară pentru pregătirea elevilor capabili de performanță în matematică (19-26 august 2022) • Conferința de matematică MMV (4-6 octombrie 2022)
Simpozion „Radu Miron” (4-6 octombrie 2022) • Concursul interjudețean de matematică MMV (17-19 februarie 2023)
Revista MMV, ediție nouă (1 aprilie 2023-30 iunie 2023)

Cornelia URSU

Conf. univ. dr.

Amețeala și vertijul

Amețeala este un fenomen subiectiv, cu diferite grade de intensitate, perceput și descris în diferite moduri de bolnav: senzație de nesiguranță, de echilibru instabil, de suspendare în vid, de plutire în aer, de înțețoșare a minții, de sfârșeală, senzație complexă de teamă nedefinită etc. Pentru amețelile violente, severe, impresionante, încadrabile într-un complex simptomatic amplu este rezervat termenul de vertij.

Vertijul traduce o suferință a aparatului vestibular constând în senzația subiectivă de deplasare în diferite planuri ale spațiului, de obicei cu caracter rotator; se confundă cu termenul de dezechilibru, deși au semnificații cu totul diferite: termenul de vertij trebuie rezervat senzației de deplasare, pe când termenul de dezechilibru semnifică o tulburare obiectivă a echilibrului. Vertijul este un conflict vasculo-nervos și este considerat a fi o boală psihosomatică: în 63,4% din cazuri se identifică tulburări psihice de tip depresie, anxietate, atac de panică, cu implicații profunde în activitatea socio-profesională a pacienților respectivi.

Puțini oameni există care să nu fi experimentat o dată în viață senzația de vertij. Există totuși mai multe situații total diferite care sunt considerate a fi vertij: de la o instabilitate ușoară, o senzație de amețeală sau beție la amețeala puternică încât „se învâрте casa cu mine”. Vertijul este o senzație eronată de deplasare a corpului în raport cu spațiul înconjurător sau al spațiului în raport cu corpul. Este definit ca obiectiv dacă pacientul „vede mediul înconjurător mișcându-se” și subiectiv când pacientul „se vede în mișcare față de mediu”. Acest simptom implică imposibilitatea menținerii stabilității ochilor.

Vertijul adevărat este numele dat unei iluzii a mișcării propriului corp sau a obiectelor de jur împrejur. Astfel de fenomene apar, de exemplu, atunci când ne învârtim cu viteză la carusel. Totuși, dacă vertijul apare fără nici un motiv plauzibil, atunci poate să fie simptomul unei afecțiuni vestibulare. Adeseori vertijul este însoțit de grețuri, vărsături, transpirații, paloare și anxietate, dar se mai pot asocia uneori acufene sau hipoacuzie unilaterală. De asemenea, este acompaniat frecvent de manifestări ale patologiei coloanei vertebrale cervicale. Mecanismele fiziopatologice care stau la baza apariției vertijului pot implica atât disfuncția porțiunii periferice a sistemului vestibular (vertijul periferic) cât și a porțiunii centrale (vertijul central). Aceasta se poate explica prin relația strânsă dintre aparatul vestibular și sistemul nervos vegetativ. Orice fel de agresiune la nivelul aparatului vestibular provoacă imediat tulburări vegetative.

Una dintre cauzele cele mai comune responsabile de instalarea unui vertij o reprezintă patologia coloanei cervicale. Coloana cervicală, împreună cu aparatul vestibular și sistemul vizual, joacă un rol în menținerea echilibrului persoanei. Există o serie de receptori localizați în discurile intervertebrale și în mușchii coloanei cervicale. Acești receptori sunt activați în timpul mișcărilor coloanei cervicale și transmit informații asupra poziției capului în spațiu. În cazul modificărilor patologice din zona coloanei cervicale, informația care ajunge la creier este distorsionată și, în consecință, creierul nu poate să definească corect poziția capului în spațiu, ceea ce poate fi interpretat în mod subiectiv ca vertij. Mai mult decât atât, în cazul diferitelor afecțiuni ale coloanei cervicale, este tulburat drenajul venos din cavitatea craniană, ceea ce conduce la o creștere pe termen scurt a presiunii intracraniene și la nivelul urechii interne. Aceasta va avea ca rezultat o senzație de greutate, percepția unor zgomote în urechi sau tulburarea coordonării mișcărilor.

S-a observat că orice criză de vertij se însoțește, de regulă, și de o severă stare anxioasă. Starea anxioasă poate să dispară odată cu încetarea crizei de vertij. Din nefericire, la unii pacienți, aceste stări persistă sau chiar se complică, descriindu-se tablouri complexe gen: tulburare anxioasă, tulburare depresivă, teama de a mai ieși singur din casă sau de a fi singur în diverse situații sau locuri etc. Aceste stări patologice pot întârzia recuperarea pacienților cu vertij și necesită tratament specializat psihoterapeutic. În plus, una dintre consecințele de a avea o tulburare vestibulară este faptul că simptomele îi determină în mod frecvent pe oameni să adopte un stil de viață sedentar, pentru a evita apariția sau agravarea amețelii și a dezechilibrului. Ca rezultat pot apărea scăderea forței musculare și flexibilitatea, rigiditatea crescută a articulațiilor și rezistența redusă. Simptomele datorate tulburărilor vestibulare pot diminua calitatea vieții și influența toate aspectele legate de traiul de zi cu zi. Strategiile de tratament utilizate în reabilitare pot fi benefice și pentru aceste probleme secundare. Tratamentul vertijului implică obligatoriu tratamentul acut sau cronic al afecțiunilor care l-au generat pe lângă tratamentul de recuperare a funcției de echilibru. Evident, un loc important îl deține și regimul alimentar și de viață.

Doar medicul care examinează pacientul în cauză poate face recomandări personalizate și poate prescrie medicamentul sau medicamentele potrivite diagnosticului formulat. Reabilitarea vestibulară reprezintă o componentă importantă a tratamentului

ce are ca scop, așadar, recuperarea funcției echilibrului. S-au formulat o serie de reguli de bază de respectat în efectuarea exercițiilor pentru rezultate vizibile în ameliorarea simptomelor vertijului: pacientul să înceapă exercițiile imediat după terminarea crizei severe de vertij, în ședințe repetate de două ori pe zi; să repete fiecare exercițiu de tratare a vertijului de câteva ori la rând și reia-l după o pauză; să conștientizeze faptul că exercițiile care îi provoacă senzația de amețeală sunt cele care îl vor ajuta pe termen lung la recâștigarea echilibrului; să accelereze viteza de execuție a fiecărui exercițiu de tratare a vertijului în momentul în care acesta nu îi mai declanșează nici o simptomatologie; să urmeze programul de reeducare vestibulară minimum șase săptămâni.

Terapia de reabilitare vestibulară începe cu o evaluare clinică cuprinzătoare, care ar trebui să includă înregistrarea istoricului detaliat al simptomelor pacientului și modul în care aceste simptome afectează activitatea lor de zi cu zi. Terapeutul va documenta tipul și intensitatea simptomelor și va discuta despre circumstanțele de apariție. Suplimentar, vor fi colectate informații despre medicamentele utilizate, problemele de auz sau de vedere, alte probleme medicale, istoricul căderilor, nivelul activității anterioare și actuale, precum și situația socială a pacientului.

Tehnicile de reeducare sunt multiple și trebuie adaptate fiecărei patologii, fiind personalizate pentru fiecare caz în parte: tehnica compensării, tehnica planurilor înclinate, tehnica rotatorie, tehnica planurilor instabile, tehnica stimulării opto-cinetice, tehnica urmăririi, tehnica feed-back, tehnici sau manevre eliberatoare. Exercițiile pentru acomodare sunt indicate pentru pacienții care raportează un grad crescut de amețeală atunci când se deplasează și mai ales atunci când execută mișcări rapide ale capului sau când își schimbă poziția capului, de exemplu atunci când se apleacă sau când privesc în sus, deasupra capetelor lor. De asemenea, exercițiile pentru acomodare sunt adecvate pentru pacienții care raportează un grad crescut de amețeală în medii stimulante vizual, cum ar fi mall-uri sau magazine alimentare, atunci când vizionează filme de acțiune sau se uită la televizor ori merg pe suprafețe cu model sau podele lucioase.

Exercițiile de stabilizare sunt folosite pentru a îmbunătăți controlul mișcărilor oculare astfel încât văzul să poată fi clar în timpul mișcării capului. Aceste exerciții sunt adecvate pentru pacienții care raportează probleme în a vedea clar atunci când citesc sau atunci când încearcă să identifice obiectele din mediul înconjurător, în special atunci când se deplasează. Exercițiile de antrenare a echilibrului sunt utilizate pentru a îmbunătăți stabilitatea, astfel încât activitățile de zi cu zi pentru auto-îngrijire, muncă și de petrecere a timpului liber să poată fi realizate cu succes. Exercițiile utilizate pentru a îmbunătăți echilibrul ar trebui să fie concepute pentru a

aborda problema specifică fiecărui pacient. De asemenea, exercițiile trebuie să fie moderat de solicitante, dar suficient de sigure astfel încât pacienții să nu cadă în timp ce le execută.

O parte importantă a terapiei de reabilitare vestibulară este stabilirea unui program de exerciții care pot fi efectuate în mod regulat la domiciliu. Respectarea programului de exerciții este esențială pentru a ajuta la realizarea reabilitării și atingerea obiectivelor propuse.

Împreună cu exercițiile, educarea pacientului și a aparținătorilor este o altă parte integrantă a terapiei de reabilitare vestibulară. Educația este importantă pentru pacienți, deoarece diminuează multe dintre necunoscutele problemei cu care se confruntă,

ceea ce ajută la reducerea anxietății ce poate apărea ca urmare a tulburării lor vestibulare.

Afecțiunile vestibulare au un impact major asupra calității vieții pacienților respectivi. Vertijul acut sau cronic este invalidant, provoacă imposibilitatea desfășurării activității profesionale, absența de la locul de muncă și implicit costuri economico-sociale mari.

Pacienții afectați de vertij nu au voie să șofeze, nu este recomandat să desfășoare activități în spații iluminate slab sau pe suprafețe instabile, nu pot face sporturi și este indicat să urmeze un regim alimentar. Pacienții se pot recupera dacă urmează un tratament medicamentos adecvat combinat cu exerciții de reabilitare vestibulară și psihoterapie.

Reabilitarea vestibulară sau terapia de reabilitare vestibulară este o formă specializată de terapie destinată să atenueze atât problemele primare cât și pe cele secundare determinate de existența unor tulburări vestibulare. Este un program bazat pe exerciții destinate în primul rând pentru a reduce vertijul și amețelile, instabilitatea privirii și /sau dezechilibrul și căderile.

Pentru cei mai mulți pacienți cu o tulburare vestibulară deficitul este permanent, deoarece posibilitatea de restabilire a funcției vestibulare este foarte redusă. Cu toate acestea, în ciuda unei deteriorări a sistemului vestibular, funcția poate reveni prin fenomenul de compensare. În consecință compensarea are loc în mod natural în timp, dar pentru persoanele ale căror simptome nu se reduc și care continuă să aibă dificultăți în a reveni la activitățile de zi cu zi, terapia de reabilitare vestibulară poate ajuta recuperarea prin promovarea compensării.

În concluzie, se poate afirma că vertijul, una dintre cele mai frecvente cauze de adresabilitate medicală, întâlnită la aproape orice grupă de vârstă, este apanajul mai multor specialități medicale și poate reprezenta o provocare și pentru activitatea de restabilire a echilibrului și diminuare a simptomelor asociate vertijului prin exerciții de reabilitare vestibulară, în cadrul unui protocol bine codificat.

CÂND SUNTEM FERICIȚI ?!

Daniela Tudorița TEODORU

Specialist în kinetoterapie și motricitate specială

Știm oare cu adevărat când suntem fericiți noi cu noi? Știm oare? Închideți ochii și faceți un exercițiu de sinceritate răspunzându-vă la întrebare. E greu!!!!... Nuuu?!

Bine ne-am regăsit, dragii mei!

De-a lungul carierei mele, prin frumoasa meserie pe care o practic, cea de fizio-kinetoterapeut, am observat, ba chiar am fost foarte atentă, nu numai la afecțiunile cu care s-au prezentat pacienții la cabinet, cât și la profilul lor psihologic. Îmi permit să fac acest lucru deoarece în portofoliul meu există și o specializare în psihologia aplicată pe pacient. Și... da... chiar mă ajută.

Nu este ușor să lucrezi cu oamenii și mai ales când sănătatea lor este pusă sub semnul întrebării. Cu cât un pacient conștientizează mai mult, cu atât este mai dificil pentru noi, ca și terapeuți, să lucrăm cu ei (este strict punctul meu de vedere). Poate unii dintre domniile voastre veți spune... cum așa?

Da, din motivul că o parte dintre ei, pacienții, nu-și acceptă boala, nu-și acceptă suferința. Aș putea spune că cei mai „cumiți”, cei mai „liniștiți”, transmit un zâmbet nevinovat, un zâmbet pe care, poate nici nu-și dau seama că-l au - sunt acei pacienți cu probleme neuro-psihice.

La orice indicație, la orice sfat pe care eu îl dau, răspunsul lor este unul inofensiv. Se uită în ochii tăi „zâmbind” și imediat spun... da, da, da! Mă refer strict la pacienții cu Alzheimer, demență...

Ce este grav, este faptul că în ultima perioadă s-au înmulțit cazurile, iar vârsta de instalare a bolii a scăzut.

Să ne întoarcem la titlu. Poate că unii dintre dumneavoastră v-ați dat seama la ce mă voi referi – la o paralelă între cei care-și induc și care „intră” fără voia lor în „starea de bine”.

Sunt persoane cărora le place să zică că au probleme cu capul și atunci, pe fondul acesta, încep să deranjeze, voit, pe cei din jur. Tot timpul sunt nemulțumiți, tot timpul obosiți, îi auzi că ei muncesc cel mai mult, dar în fond nu fac mai nimic. În schimb, au o scuză... da, v-ați dat seama... că au probleme cu capul. Diferența dintre falșii pacienți și adevărații pacienți este că pot fi recunoscuți foarte ușor.

Falsitatea lor, jocul lor murdar, nu poate merge până la capăt. La un moment dat – obosesc – se încurcă în

minciunile lor. Fețele lor îi dau de gol: întunecate, apar grimase spontane, incursiuni în voci, priviri ascunse, crezând că pot păcăli starea de bine.

Și atunci? Cine sunt cu adevărat „fericiții”??

Făcând comparația cu adevărații pacienți, mi-aș permite să zic, cu scuzele de rigoare, că daa!... sunt mult mai fericiți și împăcați cu ei. De ce? Pentru că odată instalată boala, e ca și cum te-ai desprinde dintr-o lume, îndreptându-te spre o altă lume. Este foarte greu, aș zice imposibil, să te pui în pielea lor, să înțelegi dacă conștientizează anumite situații, anumite probleme.

„Trăiesc” într-o lume liniștită, o lume fără griji... Total absenți!

Păi și atunci, să fie asta fericirea?

Când vorbim de boli neuropsihice, vorbim de boli care se caracterizează prin afectarea semnificativă a memoriei, atenției, cogniției și limbajului.

Demența este cauzată de atrofierea cerebrală. Factorii favorizați care contribuie la apariția bolii: consumul de alcool, regim alimentar necorespunzător cu aport crescut de colesterol, malformații arteriale cerebrale, traumatisme

cranio-cerebrale, anevrisme, HTA, diabet zaharat.

Diagnosticul se stabilește cu ajutorul datelor de anamneză oferite de către aparținători, îngrijitori. Examenul fizic include testarea neurologică. Demența este progresivă, simptomele se pot agrava în timp.

Comunicarea poate fi frustrantă, atât pentru persoana cu demență, cât și pentru familie. Ori de câte ori vorbiți cu o persoană cu demență, păstrați-vă limbajul corpului deschis. Tonul vocii ușor, pozitiv și încrezător, expresia facială caldă și veselă. Evitați să puneți prea multe întrebări. Vorbiți încet, clar și în propoziții scurte. Folosiți numele persoanei la care vă referiți.

Kinetoterapia contribuie la îmbunătățirea vieții pacientului prin exerciții care acționează atât asupra funcției cognitive, cât și a celei motorii. Chiar dacă nu elimină problema, are un efect pozitiv semnificativ în întârzierea instalării demenței.

Da! Știu și chiar îi înțeleg pe cei care se confruntă și care au în îngrijire persoane cu asemenea afecțiuni. Este... nu greu... foarte greu!!!

Vă doresc sănătate, liniște, înțelepciune!

Fiți buni!!!

Ritualul tăierii porcului de Crăciun

Tradiții de Ignat, sfaturi la sacrificare și pregătirea porcului după tăiere

prof. **Neculai CURELEA**

Tăierea porcului de Crăciun se face într-un moment de sărbătoare denumită Ignat, pentru că în calendarul creștin-ortodox, ziua îi corespunde Sfântului Ignatie Teoforul. Este un obicei păstrat încă de pe vremea dacilor și romanilor.

În vremurile mai apropiate de noi, obiceiul tăierii porcului de Crăciun cu păstrarea tuturor datinilor își are izvorul în îndestularea cu carne și produse tradiționale la mesele de sărbători, dar nu numai, pentru că o serie de preparate vor fi păstrate și consumate până aproape de vară și chiar la seceriș, de exemplu slănina.

Tăierea simbolică a porcului se face prin înjunghiere, apoi animalul este pârlit, spălat cu mălai și acoperit cu o pătură. În cele mai multe locuri, i se face o crestătură în formă de cruce pentru ca produsele, carnea lui să fie binecuvântate. Apoi se scot intestinalele și măruntaiele, se tranșează carnea și se trece la prepararea produselor tradiționale: sângerete, lebăr, cârnați, caltaboși etc. În ziua în care se taie porcul, se face și „pomana porcului” cu toți cei care participă, dar și cu cei ai casei și vecini.

În zilele noastre, cel mai adesea, porcul este tăiat cu câteva săptămâni înainte de Crăciun, pentru ca o parte din preparate să aibă timp să stea la afumătoare și să fie numai bune pentru masa de Crăciun și cea de Anul Nou.

Sfaturi la tăierea porcului

- Cu o zi înainte de tăiere, porcul nu se mai hrănește, astfel încât curățarea mașelor să se facă mai ușor;
- În unele zone ale țării, proprietarii îi dau porcului să bea țuică sau vin. Carnea va fi mai fragedă, iar porcul poate fi manipulat mai ușor, beat fiind;
- Porcul nu este tăiat de proprietar, ci de o persoană străină, pricepută;
- La tăiere, se vor lua măsuri corespunzătoare de imobilizare a animalului, pentru a evita accidentele neplăcute;
- Șoriciul capătă cel mai bun gust dacă porcul este pârlit cu paie sau cu lemne;
- După pârlire, porcul se freacă cu o perie aspră și se spală cu apă caldă. La final, șoriciul se freacă cu făină de porumb și sare grunjoasă, pentru frăgezire și un gust mai bun;
- Atât la sacrificare cât și la tranșare se vor folosi trei

cuțite de calitate, foarte bine ascuțite, și anume:

- *cuțitul de înjunghiat*: are lama de 16-19 cm lungime și 2-2,5 cm lățime, mânerul cu prindere sigură în mână;
- *cuțitul de despicat*: are lama de 16 cm lungime și 2,5-3 cm lățime;
- *cuțitul de dezosat*: are lama de 12 cm lungime și 1,7 cm lățime.
- Pe lângă cuțite, este necesar un *masat* (ascuțitoare) din oțel magnetic;
- În caz că porcul va fi opărit și nu pârlit, avem nevoie și de un *clopot răzător* pentru înlăturarea părului;
- Uneltele mecanice constau din mașina de *tocat carne* (care este bine să fie cât mai mare) și *mașina de umplut*;
- Mai este nevoie de vasele corespunzătoare: *lighene* și *oale emailate* de diverse mărimi;
- Cine vrea să știe greutatea unui porc tăiat, să-i cântărească numai capul, restul va fi de 10 ori mai greu decât capul.

Tradiții de Ignat

Sacrificarea porcului nu poate fi începută înainte de răsăritul soarelui și nici nu poate depăși apusul soarelui. Trebuie să aibă loc pe lumină, întrucât numai lumina poate ține la distanță spiritele malefice ce ar încerca să anuleze virtuțile sacrificiului. Totodată, locul ales pentru tăierea porcului este supus unui ritual de purificare, fiind tămâiat și stropit cu apă sfințită sau cu apă neîncepută, pentru a îndepărta duhurile necurate.

Bărbații sunt cei care se ocupă de sacrificarea

animalului, iar tradiția cere ca acela care taie porcul să fie un om curat, care înainte de sacrificiu trebuie să meargă la Biserică, să se spovedească, părintele iertându-i și păcatul uciderii porcului. În unele regiuni, chiar și gospodăria este sfințită înainte de sacrificare. Se spune că femeile nu au voie să participe la tăierea porcului, nici măcar pentru a turna băutură în paharele bărbaților, deoarece, fiindu-le milă, animalul nu poate muri. Rolul femeilor începe în momentul în care carnea de porc ajunge pe masa din bucătărie, pentru a fi preparată.

Pentru ca cei care taie porcul să fie iertați de uciderea voită a animalului, este bine ca ei să rostească cuvintele: „Ignat, Ignat/ Porc umflat”, iar înainte de a-l sacrifica să spună: „Doamne-ajută, să-l mâncăm sănătoși!”.

Dacă sângele scurs la momentul tăierii este mult, înseamnă că va veni un an bogat.

Bătrânii de la țară spun că după ce porcul este tăiat, pârlit și spălat, se recomandă punerea unei pături peste el și un copil să-l încalce. Astfel, anul viitor va fi unul lipsit de boli și plin de bogății, sănătate și prosperitate.

Sunt zone din țară, așa cum este Teleorman, unde există o datină veche care spune că pe fruntea copiilor trebuie făcut semnul Crucii cu sângele animalului sacrificial de Ignat. Astfel, se crede că aceștia vor fi sănătoși și roșii în obraz în anul care vine.

Unul dintre momentele unice în cadrul ritualului tăierii porcului este scosul splinei. Se obișnuiește ca toți participanții să amuțească preț de un minut, pentru că e lucru mare. Astfel, conform tradiției populare, splina porcului de tăiat reprezintă cel de mai de încredere „oracol” de consultat când vine vorba de năprăsnicia iernii. Dacă la partea dinspre capăt splina este groasă, iarna va fi una grea, cu multă zăpadă, în timp ce vara va oferi o recoltă bogată. Dacă splina este subțire, iarna nu va aduce foarte mult omăt, ci va fi mai degrabă geroasă, iar primăvara își va face apariția mai repede. În schimb, anul nu va fi la fel de îmbelșugat.

Femeia, de obicei, se ocupă de împărțirea cărnii pe categorii, dar numai după ce bărbatul face semnul Crucii cu cuțitul pe fruntea animalului, zicând: „Doamne-ajută, să-l mâncăm sănătoși!” și termină de tranșat porcul. Se pune deoparte carne pentru cârnați, caltaboși, tobă, pentru friptura de la „pomana porcului”. Picioarele se folosesc pentru piftie. Se spune că românul știe să folosească fiecare bucată din porc, mai mult decât orice națiune din lume care mănâncă acest fel de carne. Începând de la urechi și coadă, mâncată de obicei de copii, la carnea macră și slămina pusă la afumat, până la intestinele folosite pentru a fi umplute cu carnea tocată, totul este folosit de gospodina casei, pentru bucatele din care toți vor degusta la masa din Ziua Nașterii Domnului. După tranșarea și sortarea cărnii, gospodina casei pregătește o masă, numită tradițional „pomana porcului”, pentru toți oamenii care au ajutat la tăierea porcului. Astfel, într-un ceaun

mare, de tuci, se pregătește carne din porcul proaspăt sacrificial, tăiată din toate părțile porcului: mușchi, ficat, slănină, coastă. Odată cu friptura, gospodina face și o mămăligă mare, cât să ajungă pentru toți mesenii și, în mijlocul mesei, pune și un castron cu murături. De obicei, masa se așază în curte, în fața casei, se mănâncă în picioare și, alături de mâncare, se bea țuică fiartă.

Sărbătoarea Crăciunului, din punct de vedere culinar, se caracterizează prin abundența preparatelor din carne de porc. Se prepară cârnați, caltaboși cu păsat de mălai sau orez, sângerete, preparat din sângele scurs la sacrificarea porcului, tobă sau chișcă, preparată din carne de porc și slănină, fiartă și afumată, jumări, obținute prin topirea grăsimii de porc din care se obține mai întâi untura și, nu în ultimul rând, sarmalele tradiționale de Crăciun, făcute tot din carne de porc cu varză murată. O parte dintre aceste preparate au o perioadă de valabilitate relativ scurtă, de câteva săptămâni, proces ajutat și de perioada rece a iernii.

Unele gospodine prepară pateuri la borcan pe care le depozitează în cămară, la rece. O rețetă reușită de pate de ficat de porc trebuie să conțină: 2 kg de ficat, 2 kg de carne slabă și grăsime de la gât (câte 1 kg din fiecare), 1,5 kg de ceapă, 50 ml de rom brun sau coniac de calitate, condimente (sare, piper, nucșoară, ienibahar), toate după gust. Carnea, ficatul și grăsimea se fierb, apoi se toacă la mașina cu sită deasă, împreună cu ceapa călită. Se adaugă romul brun sau coniacul și condimentele și se omogenizează totul foarte bine.

Amestecul, gata preparat, este pus în borcane cu filet și se dau la cuptor, la foc mic, timp de două ore. Borcanele se verifică dacă grăsimea a ieșit deasupra. După ce se răcesc, se depozitează în cămară, la loc uscat, rece și întunecos.

Tăierea porcului de sărbători a devenit una dintre legăturile noastre cu trecutul, o legătură puternică ce credem că nu va pieri niciodată.

Prof. Ion DOBRIN

UMORISTICE

Vine iarna

Vine iarna și ghețușu',
Stingem becu, oprim dușu'.

Când afară urlă geru',
Contemplăm caloriferu'.

Căutăm paltoane vechi
Și căciula cu urechi.

Și vorbim cu „a bătrână”
Pentru ciorăpei de lână.

Și cu gândul la căldură,
Toți vom clănțâni din gură.

Acceptând viața barbară,
Cu gândul la primăvară.

Că noi ne-am deprins cu viciu,
De-al iubi pe cel cu biciu'.

Așa face azi românul:
Își venerează stăpânu'.

Și-aproape ar fi în stare
Să-i ridice sanctuare.

Chiar de-i o monedă calpă,
Îl sărută-n tur și-n talpă.

Și-apoi lacrimi curg „pârău”
Că-i beteag și-o duce rău.

Dar va pune piedici fricii,
În campanie, cu micii.

Când zburda-va ca prin târlă,
Că berea va curge gărlă.

Și-o bască și vreo doi bani-
Odată la patru ani.

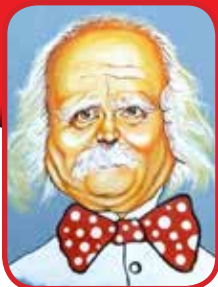
Șansa la acest popor?
Haos purificator!

Plugul de azi

Aho, aho, dragi camarazi
Haideți la plugul de azi
Leșiți toți în băătură
Nu fugiți pe curmătură
C-am venit c-o urătură
Nu v-aducem vreo factură.
Stingeți becul, opriți gazul
Și lungiți-vă grumazul,
Nu vă uitați la TV-eu
Ascultați ce vă spun eu:
Luați un pix și vă notați
Nu cumva să confundați:
Pantalonii și cu fusta
Și nici porcul cu lăcusta.
Greierii să stea-n pridvor
Dar să cânte-n legea lor,
Pentru dor și relaxare,
Nicidecum pentru mâncare.
C-anul ăsta porc mai gustă
Omul „prost” fără lăcustă,
Geniul stă fără căldură
Cu insecte pe la gură,
Că i-e greață de colaci
De brânză de oi și vaci
Și a dat-o pe gândaci.
Dânsul nu-și mai strigă oful,
C-o face pe filozoful,
Și ne-ndeamnă cu ardoare
Să trecem la cumpătare,
Să facem economie
De mâncare, energie,
Să mâncăm doar luni și joi
Valabil doar pentru noi,
Că ăla de la putere
Ce ne-ndeamnă și ne cere,
Are strânse-atâtea rații
Pe vreo zece generații!
la mai mânați măi flăcăi
Și sunați din zurgălăi
Și puneți mâna pe bici
Să mânăm boii de-aici!
Hăi! Hăi!

Aho, aho, stimați români,
Mai tineri și mai bătrâni
Dați-vă pe la perdele
Și-nveliți-vă cu ele
C-o să vină vremuri grele!
Sărăcie, boli și criză
Fără aparate-n priză,
Doar cu televizorul,
Ca să mai știe poporul
Cât de mare e ROBORUL,
Când ne mai zice Ursula
Cum să ne purtăm căciula,
Cum să mergem, cum să stăm,
Ce să bem, ce să mâncăm,
Cum să devenim mai buni
Fără apă și cărbuni,
Cum să șadă orice ins
În casă cu becul stins
Și baia la lighean
Cam de două ori pe an
Câte cinci la simultan.
Iaca ce vremuri te-așteaptă,
Lume ce te dai deșteaptă!
Dați cu biciul, măi flăcăi,
Cu zgarda de clopoței
Să pocnească fierea-n ei
Hăi! Hăi!

Mihai FRUNZĂ

DRACULA

Nici n-a coborât bine din avion și americanul îmi zice:

- Prietene, cât stau în România, doresc din abundență trei lucruri: sarmale, țuică bătrână și Dracula.
- Dracula? zic. De unde dracu?
- Lasă că știu eu, mă liniștește yankeul. La voi, mai toate casele au vampiri prin poduri și prin pivnițe. Aș dori unul autentic, care să mă sperie strașnic și să-mi sugă sângele, vârandu-mi colții în gât. Dacă s-ar putea, aș prefera o vampiriță. Plătesc oricât!

Am bătut țara în lung și în lat. Peste tot l-am îndopat cu sarmale și l-am aghesmuit cu țuică. Cu Dracula a fost mult mai greu. La castelul Bran am vorbit cu portarul.

- Domnule, nu cunoști vreo femeie rea de prin partea locului?

- Ba da! zice. Soacră-mea!

- Perfect. Îi ofer o sută de dolari, dacă la noapte intră în camera americanului și-l sperie de moarte.

- Lasă pe mine! zice portarul. Dacă o mai călca picior de american pe aceste meleaguri, să-mi zici mie cuțu!

A doua zi americanul era întreg. Viu și nevătămat. Dezamăgit îmi declară:

- Cine dracu a mai văzut vampir fără niciun dinte în gură? M-am enervat și l-am aruncat pe fereastră.

La plecare, portarul ne-a mulțumit cu lacrimi în ochi:

- Sărut mâna, domnule american! zice. La anul vă invit să-mi cunoașteți și nevasta.

Într-un pitoresc orașel din Transilvania am angajat-o pe Lili, una dintre fetițele dulci ale localității. O sfătuiesc:

- N-avem de ales! Intri peste el, îl seduci, îl îmbeți și cu acest cuțitaș îi crestezi jugulara. Nu uita să-i sugi cam trei sferturi din sânge!

Dis-de-diminează apare obosită și palidă.

- A fost atât de drăguț! zice. Nu i-am mai supt și sângele.

Situația se complică. Măine americanul pleacă și nu l-a văzut pe Dracula. Este nemulțumit și nervos. Turismul nostru este în vădit pericol.

- Nici nu gândeam, zice, să vin în acest paradis al vampirilor și să nu întâlnesc niciunul. La noapte mă mut în hotelul „Liliacul roșu”. Sper să dorm bine. Mă așteaptă o călătorie lungă. Zbor spre Noua Guinee. Am

auzit că acolo mai trăiesc, încă, triburi de canibali.

Ne despărțim puțin jenați. A doua zi în zori intru în camera lui spre a-l lua și a-l conduce la aeroport. Ceea ce văd, nu-mi vine să-mi cred ochilor! Americanul zace întins pe jos într-o baltă de sânge. Este alb ca varul și sleit de puteri. Pereții sunt însângerați. Cearșafurile, de asemenea. Cu o mână tremurândă îmi arată două semne caracteristice prezente pe gât. În mâna cealaltă ține un certificat medical care atestă nivelul catastrofal al hemoglobinei și al globulelor roșii. Cu o voce stinsă, dar fericită, îmi spune:

- Dracula! În sfârșit m-a vizitat! Vă mulțumesc!

Apoi cade într-o lungă nesimțire. Nedumerit, mă reped în biroul directorului.

- Domnule, declar într-al nouălea cer, ai salvat emblema turismului românesc! Dar spune-mi, cum a fost posibil?

- N-a fost nicio problemă, zice liniștit. Hotelul nostru este celebru în toată Europa. Colcăie de ploșnițe!

Zilele trecute am străbătut din nou traseul descris mai sus, de această dată fără american. În poarta castelului Bran l-am reîntâlnit pe Dracula, cu care m-am fotografiat zâmbindu-ne reciproc. Când l-am întrebat cum face de arată atât de fioros, mi-a răspuns că îi este groază de fisc pentru că apare mereu și îi sugă sângele.

PLUGUȘORUL

Gheorghe ENĂCHESCU

Aho, aho! De Anul Nou
Vin să vă aduc cadou
Plugușorul din străbuni.
Vreau să vă urez ani buni,
Spor în toate, fericire,
Să fim toți într-o simțire,
Pace-n lume, bucurie
Și tot ce-ați dori să fie:
Mărimea salariului –
Cât plinul hambarului;
Pensiile ca să vină
Și de două ori pe lună;
Sporuri, prime, ajutoare
Date de la mic la mare;
Sănătoși mereu să fim
Banii ca să-i cheltuim;
Să fie locuri de muncă,
Nimeni șomer să n-ajungă;
Să se-ntoarcă toți românii
De prin colțurile lumii;
Să domnească amonia
Peste toată România.
Hai, băieți, veniți încoace
Și de ce spun nu vă place,
Să vă certe ciorile
Și plângă viorile.
De sunteți de-acord cu mine,
Strigați „hăi” cum se cuvine.
Hăi, hăi!

Pentru-a se bucura toți frații,
Să urăm cu dedicații.
Să-ncepem, se potrivește,
De la Cotroceni, firește.
Lucrul de-aici a-nceput
Să fie bine făcut;
De aici se vede bine
Cum, clar, o schimbare vine
Ce ne tulbură în viață –
Schimbarea noastră la față,
După ce ni se arată
România educată.
Urați! Aici se zvonește
Că se plătește nemțește:
Doi colaci mie, unul vouă

Și acela rupt în două.
Haideți, măi! Veniți grămadă
C-au început să se vadă
Câinii cu colacii-n coadă.
Cine n-a primi plocon,
Ce să facă? Ghinion.
Strâneți rândul mari și mici
Care ați urat aici,
Că de-acum începe greul
Trezindu-se S.P.P-ul.
Ca să-i îmbunăm pe ei,
Strigați înc-o dată „hăi”.
Hăi, hăi!

Hai, încetul cu încetul,
Să urăm și Parlamentul.
Nu faceți zgomot prea mare
Să nu-i trezim din visare
Pe acei căror’ le-am dat
Credit pe buletin la votat
Și când pleacă (de-nțelegi)
Ne lasă fără...de...legi.
Când ieșim, ne pierdem maul –
Ne-ntâlnim cu D.N.A.-ul
Ce ură din ușă-n ușă
Cu zornăit de cătușă.
Aleșii, în grabă mare,
Fac planuri editoriale
Și aloc-o sumă mare
Pentru penitenciare.
Nu că s-ar teme de ceva,
Dar prevederea nu-i rea,
Chiar de-s îmbrăcați, măi frate,
În strai de imunitate.
Haideți, să terminăm treaba!...
Oricum, am urat degeaba,
Fiindcă ce aveau de dat,
Pentru dâșii au luat.
Își tot iau drept după drept
Și pe noi ne trag în piept;
Suferă, așa spun unii,
Pentru starea națiunii.
Hai de-aicea și-om pleca
Să nu ne vadă cineva
Cu ei să nu ne confunde.

Strigați „hăi” și ne-om ascunde.
Hăi, hăi!

Cum orele-ncet s-aștern,
Să ne grăbim la Guvern,
Că ne prinde Anul Nou
Și nu-i mai găsim la birou.
Ne întâmpină cu-avânt
Purtătorul de cuvânt
Ce ne spune că anu-acest
Este cam scos din context
Și, după a lui știință,
Se ură-n teleconferință.
După cum uri, primești dreptul
Când se alocă bugetul;
Ținând cont de circumstanțe,
Vin cadouri – ordonanțe;
Se face salariul mare
Celor ce strigă mai tare;
Pe miniștri, de-și spun vrerea,
Îi paște remanierea.
De urat am mai ura,
Frică ni-i c-or declara
Situatie de-urgență
Văzând a noastră prezență
Și, de continuăm reproșu,
Vor activa codu roșu.
Fiindcă nimeni nu ne-mparte
Nimic, hai în altă parte!
Să vedem unde ne-oprim
De ceva vrem să primim.
Ca să plecăm, mai întâi,
Să strigăm din piepturi „hăi”:
Hăi, hăi!

La D.N.A. nu ne dau bani,
Ci ne promit câțiva ani.
Tot la fel și la D.I.I.C.O.T.,
Darul în ani îl socot.
Nu urăm cu vreo scofală
Nici la Curtea Consituțională
Un’se lucrează cu folos
La întors legea pe dos.
La S.R.I., este știut,
Ei deja au cunoscut

Urătura, cum le place,
Încă-nainte de-a o face
Și-n loc să ne dea bomboane,
Ne-ascultă la telefoane.
Ca totul complet să fie,
Urăm și la Patriarhie,
Dar ne cam mănâncă sfinții
Până să urăm părinții.
Cu mai multă insistență,
Facem și-aici act de prezență
Și-aducem recunoștință
Celor care, cu credință,
Au nălțat, cu sârg și fală,
Neamului o catedrală.
Fiindcă noaptea-ncet se lasă,
Ne întoarcem către casă
Nu nainte, dragii mei,
De-a striga cu-ardoare „hăi”:
Hăi, hăi!

Pân' a serba cum se cuvine
Anul Nou ce-acuma vine,
Facem ultima urare
Pentru familia cea mare
A celor ce-au înălțat
Țara noastră-n lung și-n lat,
Care viața și-au trăit
Pentru-n timp mai fericit,
Au muncit cu drag și spor
Pentru-al nostru viitor.
De pensionari vorbim
Căroră, ca să-i cinstim,
Să le facem viața plină
De bucurii și lumină,
Să le-nchinăm o urare
Ca s-ajungă fiecare
Tot mai sus pe scara vieții
Și, sub aura blândeții,

Să-și crească cu drag nepoții,
Să se bucure cu toții
Numai de zile senine.
Acum s-auzim de bine
Și-n clinchet de zurgălăi
Să mai strigăm iarăși „hăi”:
Hăi, hăi!

De urat am mai ura,
Dar s-a înnoptat deja
Și-Anul Nou stă să ajungă
Pentru-o petrecere lungă
Pe doi ani desfășurată.
Vom lăsa pe altădată
Să continuăm urarea,
Iar voi s-ascultați urmarea.
De aici și de colo,
Veniți să strigăm: Aho!

Gheorghe ENĂCHESCU

CATRENE CU TRENE

CONCLUZIE

- Cel mai greu e, vreau să zic,
Atunci când nu faci nimic...
- Dar, oare, din ce pricină?
- Nu prea știi când se termină...

AUTODIDACTUL

Cu câteva pahare
Se ajută
Să-nvețe-a număra
Din sută-n sută.

SURPRIZĂ

Au constatat,
Văzând de-unde-a furat,
Că au în fața lor
Un hoț de... procuror.

POLITICIAN PE DRUMURI DE CAMPANIE

Cu promisiuni deșarte,
Zilnic ne îndopi;
Se vede de departe,
Cum dai din gropi în gropi.

FIECARE CU CE N-ARE

Spui că nu ai milioane
Adunate peste ani?
Însă nu vezi, măi loane? –
Minte n-ai nici de doi bani!

ÎN ȘOMAJ

A simțit dureri la rânză
Când, după o săptămână,
A fost demis de la stână
Că n-a făcut nicio brânză.

EXAGERARE COSMETICĂ

- S-a-nroșit la față!...
E timidă ea...
- S-a dat dimineață
C-un kil de vopsea.

DUPĂ REABILITAREA COLOANEI INFINITULUI

De ce s-a făcut la Coloană,
Brâncuși în cer s-a mâniat
Și-altă Coloană-a înălțat
Din supărări și din dojană.

SOLUȚIE

Capră vecinul de n-are
Să te rogi a se sfârși,
Iai tu una, cât mai mare,
Ca să aibă ce-i muri.

CARTOFORUL

În cercu-i era cunoscut
Că e un tip cu mult noroc,
Până când i s-a prăbușit
Castelul său din cărți de joc.

NECAZUL CONSTRUCTORULUI DE DRUMURI

Chemat urgent la D.N.A.,
O veste șoc el va afla...
(Că drumul i s-a înfundat
Pentru mulți ani. Nu-i de mirat...).

LITIGIU

Un popă e c-un medic în război –
Are dreptate medicul mi-am zis;
Pop-a uitat la comision vreo doi
Din cei ce anul ăsta i-a trimis...

CATRENE DE SĂRBĂTORI

Prof. **Maximilian OPAIȚ**

OMAGIU

În atmosfera de Crăciun,
Oricine bea un păhărel,
Dar, doar epigramistul bun,
Închină pentru...PĂSTOREL.

BĂTRÂNII NOȘTRI

Bunicii spun povești
Și dau cadouri la nepoți
Și-n liniște, așteaptă vești
.....și câțiva zloți!

UNUI SOLITAR

Nefiind dator, se pare,
Fără griji așa de mari,
S-a-ncurcat de Sărbătoare
cu o GRASĂ... de Cotnari!

FEERIE DE IARNĂ

La sărbătorile de iarnă,
În brad, lumina se aprinde,
Începe neaua să se-aștearnă
Afară, când sosesc COLINDE!

Urare corupților de Anul Nou

Au afișat doar aroganța,
Iar în popor au tras cu bice;
Dar „La mulți ani!”, voioși le-or zice
Nu urătorii, ci... instanța!

Fidelitate între politicieni

E un angajament fratern
Și-i respectat cu strășnicie:
Stau împreună în guvern,
Apoi la fel...și-n pușcărie!

Unui politician Șmecher

Ești o mare secătură,
De te-a prins ca mafiot:
Una-i să te ștergi la gură
Și-alta-i să te ștergi pe bot!

Geometrie Elementară

Îmi amintesc, chiar foarte bine,
Din vremea când eram școlari:
Trapezul este, după mine,
Pătrat ce are șolduri mari.

STEUA CRĂCIUNULUI

Luminată, Steaua spune
Să privim la EA, pe cer.
Nu e steaua ce apune,
Că e plină de ... mister!

MENIU TRADIȚIONAL

Aleșii noștri sunt dibaci
Că-s pregătiți să-nceapă ANUL
Lăsând fasolea la săraci,
Iar pentru ei, păstrând...ciolanul!

POLITICĂ DÂMBOVIȚEANĂ

De sărbători, o ducem bine!
Speranțe sunt, promisiuni;
Guvernu-n schimb, ne va susține,
Că pun (mai nou), sub brad...minciuni!

CONSOLARE DE SĂRBĂTORI

Nu mai am acum fiori
Și mă bucur ca nebunul,
C-am luat de sărbători
Un porc mare, ca... vecinul!

Asemănare

Vorbei să-i găsesc eu rostul,
Spun pe-un ton deloc strident:
E primejdios și *prostul*,
Dar și cel *intelligent*!

Pensionarul veșnic amăgit

„O ce veste minunată!”:
Pensia a fost mărită,
Însă nu-i nici calculată,
Iar minciuna-i poleită!

Elena MÂNDRU

CRIZĂ LA GUVERN

La Guvern, mai nou, se face
Treabă cu economie
Fi-ndcă tuturor le place
Totul... fără energie!

CADOURI DE SĂRBĂTORI

MOȘ CRĂCIUN aduce-n spate
Sacul plin, dar presupun,
Că venind dinspre Palate
Dă... „baloane de săpun”!

SĂRBĂTORI CU SURPRIZE

Când vine an de an Crăciunul,
Mi-e teamă să nu strâng centura,
Că-n loc de Moșul vine unul,
Și-aduce-n sacul lui... factura!

Diferențe

Ca ilustru corifeu,
De la Păstorel se știe:
Un catren *ușor* se scrie,
Epigramă... mult mai *greu*.

Recomandare unui epigramist

Umblând doar după rime rare,
Cuvintele îți sunt cam boante;
Ți-ar trebui, așa se pare,
Și-un mic dicționar de poante.

Să râdem cu... Gheorghe Niculescu

APUCĂTURI

Taică-său îi tot zicea:
Apucă-te de ceva!
Și el s-a și apucat
De băut și de furat

URARE

Celor ce au mari foloase
Dar tot umblă după oase,
Eu le urez doar atât :
Să le stea un os în gât !

ÎN TRAFIC

Dacă circuli beat, firește,
Că legea te pedepsește;
De ești prost - Doamne ferește! -
Fiola nu se înverzește.

RESPECT

Mereu, tu și el și eu,
Îl tutuim pe Dumnezeu,
Dar când e vorba de-o lichea,
Îi zicem domnia sa.

PROPUNERE DE SCHIMB

De la egipteni, vrem coptii,
Împrumut ca să ni-i dea,
Iar noi să le dăm necopții
Care-au sărăcit Țara.

GHIDUȘERIE

Zise ghidul: Acum vom
Merge noi, încă odată,
Drept pe unde, niciodată,
N-a călcat picior de om.

UNUI „NOROCOS”

Are-acasă : struguri, prune,
Și-încă alte poame bune,
Cum ar fi : Nevastă-sa,
Soacră-sa și noră-sa.

AVEM

Noi avem parlamentari
Mulți și cu salarii mari,
Dar unii sunt, știi matală,
Ca satul lui Caragiale.

POPEASCĂ

Să vă spun ce am pățit :
Popa - deși nu-i tâmpit -
După ce m-a împărțășit,
Mi-a zis să pasc fericit.

UNUI CHEL

Chelul zice c-are păr.
Cine vrea, poate să-l vadă
Că-i sădit lângă un măr,
La el în livadă.

CA SCAIUL

La noi, unul Barabete,
Ce-i urât ca un ciumete,
Se tot ține scai de fete;
Însă, cu una ciufută,
Pe care voia s-o bată,
Că vrea plata în valută,
Nu i-a mers de astă dată.

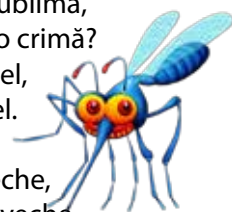
SÂNGE DIN SÂNGELE MEU

Astăzi, vecina mea Veta,
M-a întrebat unde-i paleta
Fiindcă voia, așadar,
Să omoare un țânțar.

I-am zis : Vecină sublimă,
De ce vrei să faci o crimă?
Lasă-l că el e Costel,
Eu îl știu de mititel.

El îmi cântă la ureche,
Seara, o romanță veche
Și-și face infuzie,
Adică transfuzie.

E lăsat de Dumnezeu
Să sugă sângele meu,
Așa că, vreau sau nu vreau,
Este ca și fiul meu.

CREIONĂRI ÎNCONDEIATE CU PIXUL

- * Ar putea face rost de cai verzi, dacă ar avea pereți.
- * Nu țin morțiș la defectele mele. Doritorii le pot obține gratuit.
- * Vorbind numai despre cai putere, discriminăm iepel.
- * Cum vrei să ai răbdare și tutun dacă te-ai lăsat de fumat ?
- * Ea nu avea ochi să-l vadă, iar el n-avea încotro.
- * Mirii și miresele, de bună voie și nesiliți de nimeni, devin dadaști.
- * Călător este cel ce călătorește în cala vaporului.
- * Leana lenevea, iar Zoli zolea.
- * Fiecare a primit câte ceva: ea-100 de lei, iar el-blenoragie.
- * Tot ce avea ea, era pe ea. Inclusiv el.
- * Fiindcă voia să devină un om însemnat, tâmpitul s-a tatuat.
- * Este sănătos tun, însă a terminat muniția.
- * Culmea trezirii: Să te scoli cu noaptea-n cap, ziua-n amiaza mare.
- * Pe cine nu-l lași să moară, te omoară.
- * Nu ai voie să n-ai voie să-ți ceri voie să-ți faci o nevoie.

IARNA, VĂZUTĂ DE EPIGRAMIȘTI

Selecție de Nelu Vasile - NEVA

Rânduri către Moș Nicolae

La ghetete nu mai am pingele,
Ciorapii nu poți să-i încalți,
Dar, pun la geam niște obiele,
Poate le duci la guvernanți.

Guvernul

E un fel de Moș Crăciun,
Ce promite-un trai mai bun.
Dar ajuns la noi în casă
Ne ia și ce-avem pe masă.
Virgil PETCU

La mulți români, de Sf.Nicolae

Bocancii, fata cea săracă,
I-a pus la geam într-o extremă;
De-ar avea Moșu bani să-i facă
Măcar cu... cremă.
Mitică ION

De Moș Nicolae

Pentru darul ce-l speram
Puneam ghetete în geam,
Azi, când moșul nu se-ndură,
Nu le pun. Că mi le fură.

Întâmplare

Fermecat, vecinul Ghiță,
Ca mai an, ce să vă spun,
A fugit c-o Crăciuniță
Chiar în seara de Crăciun.

Cadou de la guvern

Să-și respecte iar blazonul
Dă cadou în tot sezonul,
Anul Nou o să ne fie
Cu scumpiri la energie.

Musafiri uituci

Anul Nou e bucurie
Cu friptură și vin rece
Și-i atâta veselie,
Unii uită să mai plece.

Previziune pentru la anul

Anul ăsta ce-a trecut
Îl știm bine cum a fost,
Am trăit din împrumut,
Iar la anul ținem post.
Vasile ȚINCAȘ

Iarnă grea

Criza în mormânt te bagă,
Foamea-a declarat Jihad:
E nevoie azi de șpagă
Pentru-un loc calduț în lad.
Valentin DAVID

Previziuni

Crăciunul care va veni
Se întrevește c-un sindrom:
Nici brad nu vom împodobi
Că suntem și așa în pom.

Cadouri de Crăciun

Patronul, de Crăciun, în dar
Mi-a dat un pix și-un calendar,
Iar el, din munca mea umilă
Și-a mai făcut cadou o vilă.

De sezon

Acum, când iarna dă să vină,
Eu pot să o aștept senin,
De ieri cămara mea e plină:
Mi-a inundat-o un vecin.
Florin ROTARU

Premoniție de Moș Nicolae

Așez pantofii lângă ușă
Așa, să-i vadă și nevasta.
Prevăd că-mi pune o păpușă
Cu eicheta: „Ea-i năpasta!”
Gheorghe CIREAP

Microcolind de Crăciun

Prieten nu ți-am fost, Isuse,
Iar viața fără rost se duse
Și-acum, la bătrânețe-aș vrea
Să mi te naști și-n casa mea.

Beneficiile unei nenorociri

Eu, la Crăciun scot din dietă,
Cârnați, sarmale și slănină
Și poate fac și siluetă;
Noroc cu molima porcină.

Stare de necesitate

De Anul Nou, că-i sărbătoare,
Sosi-n Sinaia-o garnitură,
Cu opt vagoane cu mâncare
Și douăzeci cu băutură.
Ion MICUȚ

Pomana porcului

Când la noi Crăciunul vine,
Pregătim cârnați, sarmale,
Dar mâncăm chiar și mai bine
La pomeni electorale.
Florina DINESCU

De Moș Nicolae și Moș Crăciun

Se tot uită într-un fel
Baba surdă, dar fudulă,
Vrea cadou un tinerel,
Că de moși, e cam sătulă.

Revelion

Sărbătoarea-i între ani,
Dans, antren și băutură,
Să fiți veseli și spontani...
Trîști poimăine, la factură.

După Revelion

După cum nu-i tace gura
Și cu aprig ton vorbește,
Cred c-a întrecut măsura:
De trei zile-l sorcovește!
Valentin URSU

Iarnă, iarnă

Afară ninge abundent,
Dar, cum meteahna nu e nouă,
Primarii noștri, evident,
Se fac, la unison, că plouă!

Iarna, definiție

O iarnă-i anotimpul democrat
Când ninge, zi și noapte-n lung și-n lat,
E perioada când, binențeles,
Ne înjurăm primarii mult mai des!

La vot, în prag de iarnă

Cum al iernii frig sporește
Și-s alegerile-n toi,
Talpa țării se grăbește
Să-și aleagă... cizme noi!

De Moș Nicolae

Cătarăm cizme, mult și bine,
S-avem de Moș, de jucării,
Dar n-am găsit prin magazine,
Căci noi le-am pus în primării!
Janet NICĂ

CATRENE HIBERNALE

Gheorghe NICULESCU

FRIG

Afară frig, în casă frig
Prin toate ungherele,
Doar caloriferele
Nu prea frig!

VICTIMĂ

Sunt o victimă a stihiei:
Frig și-n casă, frig afară...
Până și-n ochii soției
Văd o doză de răceală!

IARNĂ COȘBUCIANĂ

A-nceput de ieri să cadă
Câte-un el și câte-o ea,
Că e gheață sub zăpadă
Și nimeni măsuri nu ia.

INDIFERENȚĂ

Orice casă-i un ghețar;
Iarna parcă nu mai trece,
Însă asta, pe primar,
Îl lasă cu totul rece!

FĂRĂ SPERANȚĂ

- Lemnele de foc se duc
Și cărbunii se duc iară;
Ce faci până-n primăvară?
- Păi ce, crezi c-o mai apuc?

CU PLUGUȘORUL

Copiii, și-n acest an,
Urează dup-un rit străbun
Dar nu aud nimic ce spun
Că geamu-i de termopan.

NINGE, NINGE, NINGE...

Când văd cum cade fulg cu fulg,
Mă ia cu frig și mă-nfioară
Căci nu știu dacă mai ajung
Să mai apuc o primăvară.

VIZITĂ INTEMPESTIVĂ

Eram foarte fericit
C-am scăpat de iarna grea,
Dar atmosfera s-a răcit
Că a venit soacră-meal!

FĂRĂ ȚÂNTĂRI

Veni iarna cu stihia,
Omături și geruri mari,
Însă și cu bucuria
Că am scăpat de țăntări!

LIPSĂ DE AGENT TERMIC

Agent termic nu-i în baie,
Prin calorifere, nu...
Așa că te-ntreb, tataie,
Stai în bloc sau în iglu?

DE MOȘ CRĂCIUN

De-ale gurii primi-n dar
Familia lui Ion:
Dumneaei, un fermoar,
Iar dumnealui, un trombon!

ANOTIMPURI

„Locuința mea de vară
E la țară!”
Fiindcă iarna stau în ger
Deși am calorifer...

HOTĂRÂRE

Dacă scap de iarna asta,
Și de frigul de la bloc,
Îmi iau copiii și nevasta
Și plec în Țara de Foc.

PRETENȚII

Cad fulgii ca hulubii,
din norii iernii reci;
Au amorțit omături
prin codri, pe poteci
Și fluieră pe-afară
austrurile reci
Iar tu vrei, cu căldură,
Să te tratez eu, deci?!

SFATURI

- * Cu ursul să nu te pui că legea-i de partea lui.
- * Prostului nu-i stă frumos dacă nu-i orgolios.
- * Scapă-te de sărăcie prin muncă nu prin hoție.
- * În lupta cu sărăcia te încurcă rău prostia.
- * Să nu îi dai prostului postul comandantului.
- * Nu-l lua-n derâdere pe cel cu o plângere.
- * Dacă râzi când trândăvești, ai să plângi când flămânzești.
- * Dacă vara nu muncești, iarna sigur pătimești.
- * Degeaba ai nas frumos dacă n-ai miros.
- * Mi-e rușine mie că nu ți-e rușine ție.
- * Îmbracă mortul frumos, să pară mai sănătos.
- * Când șefu-i mai prost ca tine, nu te-astepta la mai bine.
- * Când deșteptu-și face-un rost, prostul rămâne ce-a fost.
- * Ia-te după horoscop și n-ai s-ajungi la nici un scop.
- * Trândăvia și prostia, sunt surori cu sărăcia.

IAnuarie-n hlamidă albă
NUtrește-o vrere ideală:
AR vrea din fulgi să-și facă salbă!
I-E totuși frică de... răceală!

FEBruarie-i mai mică decât toate;
RUmoarea zice (și-i cunosc pricina):
AR vrea și ea să crească dar nu poate,
I-E frică să ne-ntârzie chenzina!

MArtie oferă-un mărtișor,
 Răspândit firesc în toată țara,
TIneresc, pe placul tuturor;
 Este vestea: „Vine primăvara!”

APrilie, copil poznaș,
RIscând montează farse-n ramă:
 Li-e tuturor un fel de naș;
I-E frică doar de-o epigramă!

MAI soarbe din paharul plin;
 (MAI amărui că-i vin pelin!);
 „MAI lasă nene băutura!”
MAIcuțăăă... s-a-nverzit natura!

IUnie sosește cu cadouri
 Noi pentru copii. E o măsură
 Iscusită, plină de ecouri...
 Este deci un fel de... MOȘ CĂLDURĂ!

IUlie e caldă ca o mare,
 Largă, plină de tentații noi;
 Iar de-am dat toți banii pe mâncare
 Ea ne lasă chiar să mergem goi!

AUgust este ca un vârf de munte;
 Grav îndeamnă lumea să-l înfrunte:
 Un urcuș cam greu, pierdut în cețuri...
STiu că depășit e doar de... prețuri!

SEPtembrie-a intrat la facultate;
TE Minunezi de-atâta competență.
BRevetul instruirii și-l va scoate...
I-E frică, totuși de o... corijență!

OCTombrie-a deschis, mai jos de vie,
O Mustărie foarte pitorească;
BRumate cupe-oferă, bucurie...
I-E teamă totuși să nu... amețească!

NOIembrie îmbracă-un impermeabil,
E Mai prudent să-și ia și niște cisme;
BRavează ploaia, vântul mizerabil...
I-E totuși frică de... reumatisme!

DEcembrie promite-o sărbătoare
CE-Mbracă-n vise bradul din incintă;
BRiliante de lumini trimite-n zare...
I-E dor și de răvașul din plăcintă!

Vine plin de forță azi Gerar,
 Startul dând la noul calendar.

Iarna este tere-n Făurar,
 Unii se-ncălzesc chiar la amnar.

Altfel este treaba-n Mărțișor,
 Are darul pentru-un senior.

Țațoș, Prier vrea să păcălească,
 Spre-a avea motive să zâmbească.

Astăzi vine tare chiar Florar,
 În arome vagi de Murfatlar.

Ne oferă roade Cireșar,
 Care se prezintă ca un star.

Omul se topește în Cuptor,
 nici oțelul n-are prea mult spor.

Are multe fructe și Gustar,
 gust ar mai avea dar foarte rar...

Se arată vesel și Răpciune,
 chiar de n-are multe a ne spune.

Toamna-ncepe acum cu Brumar,
 însă nu-i un joc prea temerar.

Rece vine-ndată Brumărel,
 și n-avem acum nici turburel.

Asta-i deci finalul : cu Ningău
 și omăt ce-astupă orice hău.

Aristotel PILIPĂUȚEANU

MEDALIOANE

GEORGE TUTOVEANU (Un romantic tardiv)

Pe adevăratul său nume, Gheorghe Ionescu, poetul George Tutoveanu (1872-1957), institutor, revizor școlar, profesor la Craiova, Oltenița, Fălticeni, Bârlad, prefect al județului Tutova, a fost o lungă perioadă spiritul dinamizator al vieții culturale bârlădene. Prin prezența sa și a colaboratorilor Emil Gîrleanu, Dimitrie Nanu, Corneliu Moldovanu, orașul a devenit pentru o vreme un fel de Weimar. Fire sociabilă, Tutoveanu a legat benefice prietenii cu Vlahuță, Ștefan Petică, Vasile Voiculescu, Sadoveanu, dr. C.I. Parhon ș.a. În casa lui, adevărat salon literar, cu o amfitrionă impecabilă, Zoe Frasin-Tutoveanu, Șt. O. Iosif, însoțit de frumoasa Natalia Negru a făcut cunoștință cu protipendada culturală din localitate. Pentru a promova „cultura de aproape a patriei mici, provincia”, G. Tutoveanu adaugă publicației „Paloda” (nume de cetate romană) un supliment literar. Acesta își încetează apariția după 19 numere făcând loc revistei „Făt-Frumos” inclusă în constelația „Sămănătorului” și socotită de N. Iorga la fel de performantă ca și „Luceafărul” budapestan. Membru fondator al Societății Scriitorilor Români, G. Tutoveanu înființează, împreună cu Tudor Pamfile și Toma Chiricuță, „Academia Bârlădeană”, alegându-l ca președinte de onoare pe Alexandru Vlahuță. Sub egida societății apar succesiv alte publicații: „Freamătul”, „Florile dalbe”, „Graiul nostru”, „Scrișul nostru” ș.a.

Ca poet, romantic tardiv și admirator al lui Leconte de Lisle, impunându-și însă disciplina clasică, George Tutoveanu a cultivat oda, pastelul și lirica erotică. Versurile sale se derulează calm, sub un soare autumnal cu medie incandescentă. Se simt ecouri din idilica lui Alecsandri, Eminescu și Coșbuc, stilul fiind „de o cumințenie desăvârșită”, zice Călinescu. Doar uneori anacreontismul sparge monotonia tiparului rural, aerul

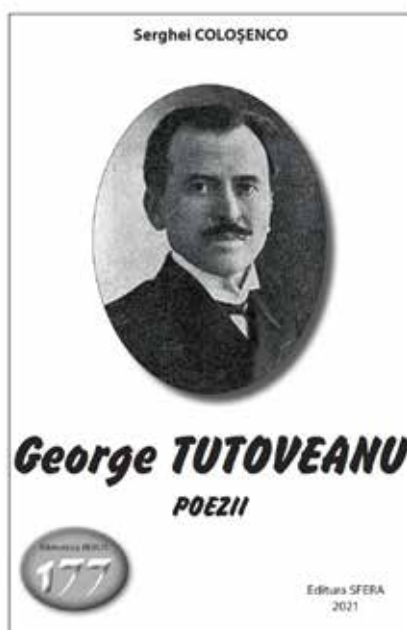
de fericire personală. Volumele publicate cu titluri concise: „Albastru” (1910), medaliat cu „Benemerenti”, „Balade” (1919), „Tinereță” (1924), cu o anumită duiosie plus putere evocatoare, „Patria” (1924), „Sonete” (1938) și chiar un volum în limba germană.

Pentru placheta sa dedicată poetului, Serghei Coloșenco a selectat 9 poezii reprezentative. „Povestea Oituzului”, râu drag rebusistului, este o evocare istorică impregnată de fior patriotic, eșafodată pe imagini vizuale, auditive și motorii. Natura maternă ocrotește fiinta umană. Brazii sunt „plăieși fără teamă,

cu frunțile-n cer”, munții „noian de cetăți”. Altădată, prin codri se aude o doină despre legendarul Domn Rareș. Ceahlăul măreț străjuiește anotimpurile. Într-un soi de benignă megalomanie, simțind îmbrățișarea naturii, poetul are impresia că aceasta există spre a-i asigura lui confortul existențial, pentru a-l iubi și a-i închina imnuri de slavă.

Serghei Coloșenco solicită pentru careurile sale cuvinte omise anume din texte. Problema se complică însă când trebuie descoperite două sau chiar trei cuvinte din finalurile versurilor, rima nemaifiind un prețios ajutor.

Impresionează dexteritatea și lejeritatea cu care Serghei Coloșenco poate încrucișa, în primele trei coloane/ rânduri orizontale, patru noțiuni din trei versuri. În general, procesul dezlegării urmează câteva etape: poemele fiind mai puțin cunoscute, primele soluții le descoperim bănuind rimele; apoi ne bazăm pe „alte definiții” (accesibile), finalizarea fiind o plăcere garnisită cu satisfacții și auto-laude; reîntorcându-ne la text, ne putem bucura de lectura integrală, cu consecințele de rigoare. Oferta finală a dezlegărilor constituie un avantaj, cititorul, dacă este novice, nemaifiind supus chinuitoarei așteptări a numărului viitor, iar dacă este superficial, uitând cu totul că a forțat cândva îndărătnicul grilaj. O propunere: la aritmogrife, eliminarea indicației inițiale, AB, ar cere un plus de efort, dar și de interes.

VICTOR ION POPA, „POEZII” („Mi-e dor să mă întorc în mine”)

Victor Ion Popa a fost prin excelență un om de teatru, profesor de dramă, cronicar literar, regizor, director de teatru, unul dintre cei mai populari dramaturgi din România interbelică, pentru care simpatia publicului nu s-a stins nici astăzi. S-a născut în 1895. Tatăl său era învățător în comuna (pe atunci) Puiești, județul (tot pe atunci) Tutova, fiu de plugari din Dudești, județul Fălciu, ajuns ulterior director al Școlii primare model din Călmățui-Tecuci. Scriitorul a fost elev al Liceului Internat din Bârlad, apoi a frecventat cursurile Conservatorului din Iași, jucând și mici roluri la Teatrul Național local. Profesor de „dicție și psihologie teatrală” îi era poetul Mihai Codreanu. După Primul Război Mondial, la care a luat parte ca ofițer, luptând la Oituz, unde a fost și rănit, s-a stabilit pentru o vreme la Bârlad. A frecventat Societatea literară „Academia bărlădeană” și a publicat poezii în revista „Florile dalbe”, fiind remarcat de Alexandru Vlahuță, George Tutoveanu și Tudor Pamfile. Din această perioadă fastă datează prietenia cu Vasile Voiculescu. Apoi, Victor Ion Popa s-a dedicat aproape total teatrului, activând la Cernăuți, Craiova și București. Chiar și căsătoriile sale țin de lumea teatrului, mai întâi cu actrița Getta Kernbach, apoi cu o altă actriță, Maria Mohor dintr-o viguroasă familie de ardeleni. A fost profesor la Conservatorul bucureștean, director al Oficiului Național Cinematografic, co-organizator al Muzeului Satului împreună cu Dimitrie Gusti în ale cărui anchete de sociologie rurală s-a implicat cu entuziasm. În calitate de emisar al Expoziției Românești de la Paris (1937), a fost distins cu Legiunea de Onoare.

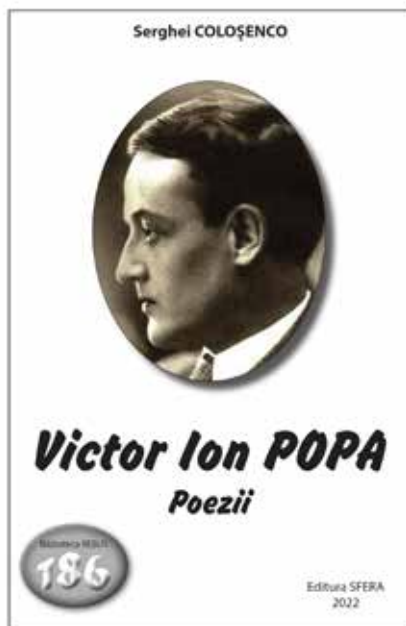
A debutat în 1912 cu versuri și în 1914 cu desene, căci avea și acest dar, dovadă că George Călinescu utilizează în monumentală sa „Istorie” portretele lui Octavian Goga și Adolf de Herz schițate de Victor Ion Popa. Ca prozator, este cunoscut prin „Velerim și Veler Doamne”, roman senzațional, aproape polițist, solid, obiectiv și „Sfârlează cu Fofează”, povestea unui tânăr analfabet care, la modul empiric, face invenții și săvârșește minuni în domeniul aviației. Ca dramaturg, a transfigurat atmosfera idilic-patriarhală de târg moldovenesc, profund individualizată în istoria teatrului românesc. Piesa „Ciuta” (1922) își bazează conflictul dramatic pe contrastul dintre existența cotidiană plibilă compromisurilor și aspirația spre puritate. „Mușcata din fereastră” (1929) ilustrează ideea repetiției principalelor acte ale existenței într-un

univers care trăiește sub semnul tradiției. „Tache, Ianke și Cadâr” (1932), jucată cu succes garantat de public, înlocuiește intoleranța fanatică și tragică printr-o cumsecădenie acomodabilă care biruie cu umor prejudecățile. O pledoarie în favoarea toleranței într-o perioadă care numai tolerantă nu era.

Creația lirică a lui Victor Ion Popa, risipită în mai toate revistele vremii, a fost adunată parțial în volumul postum „Cântecele mele” (1946). Adevărata restituire a realizat-o Editura „Sfera”, în 2022 printr-un volum pertinent prefațat de Simion Bogdănescu, volum pe care l-am comentat într-un recent număr din „Academia

Bârlădeană”. Serghei Coloșenco, el însuși contribuitor la ediția din 2022 prin recuperarea de texte, s-a orientat către 10 poezii care vin bine la îndemâna unui rebusist. Cititorul plachetei sale, rezolvând cele 10 careuri dar și alte enigme, va observa tematica variată: soarta, setea de absolut, dorința de autodefinire, natura, iubirea, patriotismul. Poemele sunt în general descriptive, unele trimitând aluziv la prozodia lui Coșbuc (*Pastel, Liniște*), altele ilustrând o specie favorită a scriitorului, sonetul. Un dor nestins reclamă „apa limpede a verii”, „răcoarea serii”, „vorbele livezii”, dar mai ales reîntoarcerea în sine, reintegrarea ființei. Stejarul este un simbol al tradiției ce unește

generațiile. Toamna beneficiază de un poem alcătuit exclusiv din terține cu monorimă. Natura întreagă e o grădină paradisiacă: „*Pârâu-și murmură în vale cântul,/ Când freamăt prin frunziș pornește vântul/ Și pe nemărginire ninge*”. Sarcina rebusistului nu-i tocmai ușoară. În careuri, el trebuie să complinească spații ample, uneori coloane întregi. Să caute definiții istețe gen „Istria”=AAA. Să încurce dezlegătorul printr-un vertical „perete” a cărui soluție nu este RT, ci PRT. Sau printr-o „goală”, tradusă rapid sub delicioasă visare în NUDĂ, apoi VANĂ și, în cele din urmă corect, VIDĂ. Să întindă capcanele debusolării: „Pleosc!” = LEAP!, „urmări” = UR (mari!). Să scormonească ascunzișurile sau neglijențele dicționarelor, descoperind termeni ciudați, ARIMOR=muncitor stivuitor, ALNIC=viclean. Lăsând cititorul să se întrebe de ce LIR este „prietin cu tibișir”. Uneori ajunge unde nici cu gândul nu gândești, într-o alimentară, la un pachet de făină, inscripționat cu OOO, adică trei nule convertibile în UNELTIRE. Probează imaginație și măiestrie când construiește două careuri pornind de la același text („Sonet/ Pe creasta codrului). Dincolo de finalitatea ludică, se vede admirația și respectul față de o ilustră personalitate a culturii românești, cu adânci rădăcini în solul rodnic bărlădean.

G. G. URSU, „POEZII” (Pătimaș cântăreț al urbei Bârladului)

Poet și istoric literar, membru al Uniunii Scriitorilor, profesor universitar și cunoscut publicist, G.G. Ursu s-a născut la Bârlad în 1911. Absolvind cursurile Colegiului Național „Gh. Roșca-Codreanu”, a urmat Facultatea de litere din Iași. Profesorul său, Garabet Ibrăileanu i-a intuit talentul poetic încurajându-l în ambiția de perfecționare. Licențiat în litere și filozofie, G.G. Ursu a activat ca profesor de liceu în Tecuci, Bârlad, Bolgrad, Galați, Fălticeni și București. A fost inspector școlar al regiunii Galați și inspector general în Ministerul Învățământului. Și-a încheiat cariera în calitate de conferențiar și profesor universitar la Institutul Central pentru Perfecționarea Cadrelor Didactice (IPCD).

Animator al unor reviste de provincie, mai ales din Bârlad și Tecuci, G.G. Ursu, caracterizat printr-o incontestabilă erudiție, putere de a sonda esența fenomenelor, sobrietate, discreție, dragoste de țară și de limba română, a fost și un valoros cercetător literar. „Memorialistica în opera cronicilor” (1972), teza sa de doctorat, este un studiu de popularizare a unei teme dificile. Alte lucrări se referă la istoria literară a orașelor Bârlad și Tecuci, analizează operele semnate de Hogaș și Sadoveanu sau sunt studii monografice: „Ștefan Petică” (1936), „N. Beldiceanu” (1961). A publicat o antologie a scriitorilor bârlădeni și studii privind relația unor mari personalități precum G. Ibrăileanu sau N. Iorga cu orașele Bârlad și Tecuci.

Ca poet, G.G. Ursu debutează în „Dimineața copiilor” (1925) și primește un premiu pentru sonet al revistei „Vremea”. Volumele „Salcâm uituc”, „Dealul brândușelor”, „Fulgi de zăpadă” conțin versificări exclusiv rimate, influențate de Mihai Codreanu și de mentorul său, George Tutoveanu. Rondelul este forma literară cea mai îndrăgită de G. G. Ursu, poet solar, cultivator de bucurii, realizator al unor stări de elevație, calm și meditație. Uneori elegiac, pătrunde în sfera delicată a melancoliilor. Contemplativ și evocator, caută grațiosul, seraficul, cuvântul pur. Omul cu vorbă sfătoasă, domoală, cu o fermecătoare sonoritate moldovenească, a fost cel mai pătimaș cântăreț al urbei Bârladului. Este ceea ce demonstrează și Serghei Coloșenco cu placheta dedicată profesorului și poetului. Țara de Jos a vrednicei Moldove, „patria mică”, Bârladul, „ciorchine de floare cu miros dulceag”, „grădină de molcom salcâm”, fântâna de viață

reprezintă subiecte de aproape mistică adorație. Dealul brândușelor, cu clinchete de clopoței, ne investesc fabulos cu cai năzdrăvani și aripi de arhangheli spre a ne întoarce în lumea copilăriei cu „azurul palatelor albastre”. Versuri omagiale sunt închinare lui George Tutoveanu, veneratul său magistru, și consoartei sale, Zoe Frasin, cu „inima ca o amiază de vară”, amfitrionă perfectă a întrunirilor literare bârlădene, precum

și lui Vlahuță. Inspirat, Serghei Coloșenco angajează în jocurile rebusiste și o sentimentală evocare a prietenului drag lui G.G. Ursu, C.D. Zeletin. De astă dată, careurile propriu-zise sunt mai puține, dar nu lipsite de formulări istețe: „Para!”, „Cucerește!”. Domină peisajul aritmogribele, monoverbele și criptografiile. Artizan al cuvântului încifrat, Serghei Coloșenco deține magia de a înnobila arghezian banalitatea: un motan, un răs și-o oaie se convertesc în TOAMNĂ și SOARE, un măgar, un terier și-un cal devin gingașe MĂRGĂRITĂRELE, o ceașcă în nota muzicale re – CEREASCĂ. O LACRIMĂ se naște din buchețele de maci și laur. Dar în această ambianță în care versul se

îmbină cu enigma stăruie dragostea celor doi creatori pentru cetatea iubită. „Au înflorit salcâmi la Bârlad,/ Orașul e-o legendă de ninsoare...”

C. D. ZELETIN (Cartea este altarul la care ne închinăm)

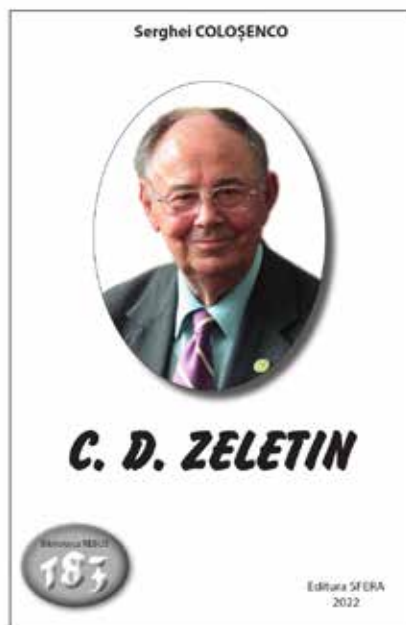
C.D. Zeletin este pseudonimul adoptat de Constantin Dimoftache, rudă cu filosoful Ștefan Zeletin și nepot al laureatului Nobel, George Emil Palade. Medic și biofizician, profesor universitar, poet, eseist, traducător, s-a născut la Burdusaci, lângă Tecuci, în 1935. Urmează școala primară în satul natal, având-o ca învățătoare pe mama sa, Maria, și ca inițiator în muzică și spiritualitate pe tatăl său, preotul Nicolae. Își continuă studiile la Colegiul Național „Gheorghe Roșca-Codreanu” din Bârlad, apoi la Facultatea de Medicină din București, dar se specializează și în fizica nucleară. Practică medicina la Hunedoara și Mangalia, devine doctor în științe medicale, dar marea lui pasiune este biofizica. Urcă spectaculos treptele carierei universitare până la rangul de șef al catedrei de biofizică al UMF București. De factură enciclopedică, savantul este pasionat și de literatură, afirmându-se ca un model de erudiție și rafinament. La cele 70 de lucrări științifice în domeniul medicinei nucleare și ciberneticii, implicând numeroase contribuții personale, se adaugă 40 de cărți

cu caracter cultural. Cifre incredibile pentru o viață de om! Tânărul Zeletin debitează cu versuri în revista „Luceafărul” (1959), apoi colaborează la alte publicații, fiind remarcat de Tudor Vianu, Perpessicius, Philippide, Doinaș, Baconsky și alții. Realizează transpuneri elegante din sonetele lui Michelangelo, din alte sonete ale Evului Mediu și ale Renașterii, traduce din Tomaso Campanella și din proza lui Roman Rolland. Multe dintre volumele sale sunt premiate în străinătate, la Edinburgh („Sonete” – 1965) sau Leipzig (1971), dar și în țară, de către Asociația Scriitorilor din București („Sonete și crâmpie de sonet” – 1975) sau Uniunea Scriitorilor (traducerea integrală a volumului „Florile răului” de Charles Baudelaire). Nu și-a uitat niciodată ținutul natal și Bârladul adolescenței, pe care l-a onorat nu numai cu frecventa prezență, ci și prin patetice evocări și substanțiale contribuții. A fost investit președinte de onoare al Academiei Bârlădene, dar a prezidat și alte însemnate foruri științifice și culturale. A fost decorat cu înalte ordine ale României.

În poezie, C.D. Zeletin dovedește o categorică originalitate, fiind adept, în egală măsură, al reflecției și metaforei. Serghei Coloșenco a ales pentru realizarea unei plachete două volume reprezentative, „Andaluzia” (1977) și „Călătorie spre transparență”, axându-se doar pe acele poezii „care au în ele un fior enigmatic”. În unele se vede puterea de stăpânire a versului clasic („Măinile lui Enescu”). În altele, poetul depășește formula tradițională a maestrului său, G. Tutoveanu, orientându-se inspirat și profitabil spre versificația modernă. Deși uneori forma amintește de un Șt. O. Iosif, conținutul se înalță prin idee: *„E noroc/ arsei speranțe,/ să stea în loc,/ râvnind distanțe./ Văd și prin rocă,/ prezență – absență,/ o reciprocă,/ grea transparentă.”* Contemplarea naturii cheamă dulci amintiri „c-un pâlț sonor de plopi: a fost odată...”. Viziunea este cu totul originală: *„Curg arborii din cer pân-la pământ,/ pun răni pe stânci, valea o alină,/ se prăbușesc în ei cu legământ/ să urce iar lumina la lumină”*. Printre plastice descrieri și scurte evocări se strecoară câte o undă umoristică mergând până la sarcasm sau fulgi de gingășii sentimentale. Capacitatea de manevrare a registrelor lexicale impresionează: *„Desăvârșirea capătă reticul/ pe umeri de cristal răsare brumă/ și ies, când ora-i tremură nimicul,/ în lumea nestatornică de pumă”*.

În demersul său de comentator special, Serghei Coloșenco se bazează preponderent pe jocurile enigmatice: rebo, mai ales, monoverbe, biverbe, triverbe, metagramă, scart. Soluția lor rezidă în noțiuni care-și caută în text locul potrivit. Aritmogrifele obligă la

o continuă conexiune cu poemele, iar citirea și recitirea lor deschide poarta interpretărilor și a descoperirilor de ordin stilistic. Careurile clasice sunt puține, doar 4, dar cu definiții atractive, creatoare de bună dispoziție: „Se bat în floare”, „Creasta cocoșului!”, „Curea la frac!”, „Cupeu!”, „Aproape mov!”, „Bice!” etc. Reversul îl constituie cuvintele rarissime, căutate cu lumânarea, precum ARISTA, ultima vocabulă, din ultimul glosar, „oală de fier”, dar și posibilă pereche pentru ARISTO (tel) sau greu descoperibilul EPIBAT, „soldat din marina grecească”. Cu o redactare empatică, placheta constituie un gest de caldă recunoștință pentru C. D. Zeletin, cel ale cărui legături cu viața culturală a Bârladului se convertesc într-o frumoasă idilă cu sclipiri mitice.

EMINESCU 39...

VOLUMUL IX

(JOCUL COINCIDENȚELOR)

Decis ferm să ducă până la capăt intenția de a construi cel mai mare monument rebusistic închinat vreodată geniului absolut al culturii române, Serghei Coloșenco ignoră toate semnalele care îndeamnă la prudență privind propria-i sănătate la o vârstă venerabilă. Cu volumul al IX-lea din seria tematică, el atinge incredibila cifră de aproape 500 de careuri, la care se adaugă un număr similar de producții enigmatice. Avem în față o „carte aparte”, cum specifică autorul într-un autograf, cel puțin din două motive. Primul, viața fizică a poetului a numărat doar 39 de ani și, coincidență, 39 este numărul de volume și broșuri publicate pe teme eminesciene de Serghei Coloșenco. Al doilea, autorul rupe propria-i tradiție care presupune două apariții în volum pe an, la 15 ianuarie și la 15 iunie, capete de arc existențial. Captiv dorinței irepresibile de a exterioriza rezultatele unui teribil clocot interior, găsește în Sărbătoarea Sfinților Arhangheli Mihai și Gavril un bun prilej de a grăbi editarea vastului material.

Primele careuri sunt inspirate din versurile închinare poetului național sub formă de ode sau poeme omagiale de către mari nume ale creației lirice românești, izvoditoare de frumoase cuvinte pline de tâlc: *„Și-nsetat pe drumurile țării/ Dibui urma ta de blând lisus”* (Radu Gyr); *„acela care a zguduit lumea în veci,/ înălțând-o”* (Emil Botta). Dar și autori mai puțin cunoscuți remarcă supremația eminesciană: *„versul cel mai plin, mai blând, mai pudic”* (Felicia Giurgiu);

„Odiseea – Faust – Luceafărul, tulburătoare capodopere ale cuvântului, ale gândirii, înțelepciunii și poeziei eminesciene” (Nicolae Bellu).

Interesantă și binevenită este asocierea dintre Eminescu și Enescu, creatori de frumuseți nepieritoare, fii ale acelorași meleaguri cu șiruri de dealuri împădurite de secole, aceleași stele și aceleași raze de lună, bătând în misterioase ferestre.

Prin intermediul unui careu, luăm act de intervenția lui Cezar Ivănescu într-o interesantă dispută care pornește de la ideea că fiind un spirit novator, progresist, Eminescu ar fi trebuit să se înregistreze politic în tabăra liberală. Poetul bârlădean vine cu o nuanțare: Eminescu a știut întotdeauna să aibă ceva care-l deosebea în toate circumstanțele. Nu poate fi disociat de Maiorescu și „Junimea”, dar trebuie ținut cont că totdeauna lua o anumită distanță față de conservatori. Aria de inspirație a rebusistului cuprinde și alte arte: muzică, teatru, cinema.

Dificultatea medie a definițiilor face accesibilă dezlegarea careurilor, îndemnând la atentă lectură și profundă cugetare. Câte o isteță formulare încântă: „Inițial de... inițial!”. Asocieri negândite în alte împrejurări dau rezultate miraculoase. Într-un biverb eliptic anagramat, câțiva „sconși”, o „hienă” și un „tatu”, banale viețuitoare terestre se sublimează într-un nume celest, NICHITA STĂNESCU. Atât careurile cât și metagramele, triverbele și alte alcătuiți enigmatice ne transmit într-o manieră specifică încărcătura energetică, emoțională și poetică a operei eminesciene.

Există oameni care după o sumă apreciazabilă de realizări se consideră mulțumiți că și-au plătit datoriile față de cerințele vieții și se retrag la o binemeritată odihnă. Dimpotrivă, Serghei Coloșenco n-are stare. În concepția lui, prin care îi influențează pozitiv și pe alții, totul abia acum începe. Fiecare zi este momentul debutului unei noi concretizări sau o treaptă în eșafodarea proiectelor începute deja. Cu o impresionantă cultură enciclopedică, Serghei Coloșenco se dovedește un magician al cuvântului plasat în grilă, capabil să sondeze depozitul nostru neuronal până la ultimul axon.

MIHAI EMINESCU, „FLOARE ALBASTRĂ”

(Un nou ram la un arbore enigmatic)

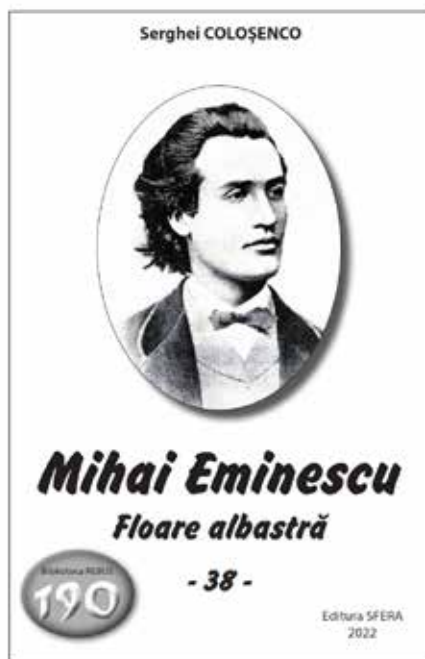
Ca și cum volumele compacte și substanțiale, conținând inspirate demersuri enigmatice privind opera eminesciană s-ar dovedi neîncăpătoare pentru preaplinul efervescent al gândirii și fanteziei sale, Serghei Coloșenco atașează un nou ram la arborele principal sporindu-i bogăția și frumusețea prin tratarea enigmatică a poemului „Floare albastră”.

Autorul, profesor de meserie, procedează metodic. Indică împrejurările apariției, semnificația titlului, influențele și valoarea versurilor. Este vorba de „poezia embrion a întregii creații eminesciene având ca factori structurali antinomiile viață/moarte, timp/eternitate”. Citatul aparținând lui Vladimir Streinu, devine imediat o bună ocazie pentru Serghei Coloșenco să creioneze rapid un biverb eliptic anagramat marcând numele criticului și un monoverb cu incastu anagramat, cheia pentru a descoperi titlul unui eseu. Preluând primele trei strofe din poem, autorul întâlnește noțiunea „piramide” și brusc favorizează o întâlnire fotografică între Al. Dima și Ilia Repin.

Poezia „Floare albastră” fiind foarte cunoscută, de unii chiar memorată, soluționarea primelor careuri se face în ritm alert, generând o stare de bună dispoziție, dezlegătorul fiind satisfăcut de confirmarea cunoștințelor sale, de victorie, căci orice rezolvare a unui careu este o bătălie, uneori crâncenă, cu inamici iluzorii sau invizibili, prin labirintice tenebre. Cititorul-jucător trece ușor peste piedici de genul „a concepe, a

proiecta” = IDEA și în plus află că o femeie „cu privirea încrucișată” este frumos alintată LUȘA. Sau că Artur Enășescu a descris și el o „Floare albastră”.

Apar definiții agreabile: „Acum, la amiază!”, „Reîntors”, „Lugojana din Banat!”, „Oprește!” = HO!; „Pluralul scurt!” În schimb, autorul pierde ocazia de a

numi „o comună din județul Vaslui”, TANACU, „locul unde se scot dracii din om”. Sau pe „vestitul rege hun”, ATTILA, „biciul lui Dumnezeu”.

Aproape fiecare careu este însoțit de câte un joc enigmatic, având ca soluție o noțiune din strofele nutritive. Greu de închipuit, dar posibil, ca periculosul RÂS și mortala înfruntare dintre doi tauri să se metamorfozeze prin retortele enigmisticii în inefabile SĂRUTĂRI. Arghezieană sublimare!

De la un timp însă, operațiunile descifrării întâmpină dificultăți. Careurile bazate pe studii critice pun în evidență valoarea poemului. „Floare albastră, cu jocul inocent al refuzului care cheamă, este una din cele mai senine și mai optimiste idile eminesciene” (Alexandru Teodorescu). „Dincolo de fascinația «depărtării», în care poetul caută fericirea, există o nostalgie a «apropierii», un semn al «deromantizării» și al anticipării unei linii de sensibilitate specific modernă” (Doru Scărlătescu). Dar eforturile explorative devin și mai complicate când

este vorba de traduceri ale poemului în alte limbi. Cerințele impun nume străine de edituri, tălmăciri ale titlului sau chiar ale unor versuri. Însă, ca de obicei, temerarul dezlegător primește un eficient ajutor prin „alte definiții”.

Extinzând aria de cunoaștere, autorul valorifică și domeniul muzical, căci poemul a fost pus și pe note. Sau își concretizează plăcerea gratuită a încrucișărilor de cuvinte în careurile „Floare...” și „Albastră...”, făcând „artă pentru artă”, recte „rebus de dragul rebusului”, o nobilă inutilitate ca și poezia.

Nu putem încheia fără a remarca precizia și agilitatea rebusistului de a plasa lejer cinci cuvinte cu un număr apreciabil de litere din primele cinci versuri în numai patru coloane pe orizontală. Asemenea performanțe nu pot fi atinse decât prin fericita îmbinare dintre harul nativ și experiența îndelungată, calități pe care Serghei Coloșenco le dovedește din plin.

PLUGUȘORUL REBUSIȘTILOR

Aho, aho, copii și frați,
Stați puțin și nu mânați,
Careuri să dezlegați,
De rebusiști consacrați
Și-apoi tare să strigați,
Să se-audă peste văi:
Hăi! Hăi! Hăi!

În rebusul actual,
Călare pe un mare cal,
Coloșenco-i mareșal
(Să nu citiți: mare șal!)
Și amiral de uscat,
Un deștept adevărat,
Deci merită să-l stimăm
Și, musai, să-l onorăm
Ca pe-un mare împărat,
Rebusist neegalat
Ce merită premiat
Fiindcă este unicat,
Deci, trageți brazdă, măi flăcăi,
Zdrăngănind din zurgălăi,
S-audă cu toții măi:
Hăi! Hăi!

Sunt mulți care țin aproape,

Prin munți, văi, țarmuri de ape...
Precum Guinea sau Matei
Și-încă foarte mulți ca ei:
Deutsch și Andronescu,
Dumitriu și Livescu,
Nemeș, Gâzea, Enăchescu,
Artene, Romete, Constantinescu.
Pentru toți la fel ca ei,
Trageți brazde, măi, flăcăi!
Hăi! Hăi!

Și-apoi vom continua:
Gherasim, Boboc, Roman,
Preda, Pricop, Hurtupan,
Botea, Chifor și Mutașcu,
Dănilă, Mihu, Toderașcu,
Bușe, Nicula. Bocan,
Cioflica, Oancea, Rodean.
Și alții, tot ca și ei,
la mai strigați, măi, flăcăi!
Hăi! Hăi!

Domnul Pilipăuțeanu
Postelnicu – pârscoveanu,
Novac – bârlădeanu,
Vasile – turbureanu,

Manea – gălățeanu,
Todor, Șut și alții în escu...
Chiar și... Gheorghe NICULESCU!

Dacă pe unii i-am sărit
Asta e: m-am cam grăbit,
Am făcut-o neintenționat
Așa că, să fiu iertat!
Mânați, măi!
Hăi! Hăi!

Iar acum, dragi rebusiști,
Strângeți-vă lângă buhai!
Să-i urăm Domnului Mihai
Sănătate, voie bună!
Să-și vadă mari nepoții!
Iar noi, am vrea cu toții
Ca „Viața noastră” s-o lungească
LABIRINT și CRYPTO să le tipărească!
Dați din bice măi flăcăi,
Și mânați voinicii mei...
Hăi! Hăi!

Sănătate și „La mulți ani !”

Gheorghe NICULESCU

CRĂCIUNUL CULINAR

Serghei COLOȘENCO

(Triverb reflexiv: 4, 2, 7)

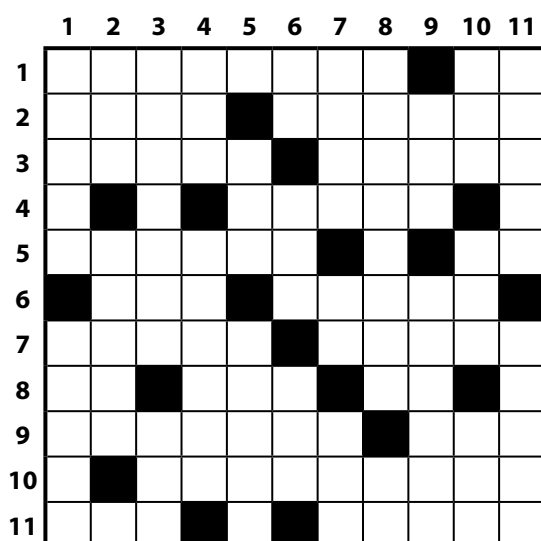
R C D M

(Monoverb reflexiv: 3-5)

U M

INVITAȚIE LA MASĂ

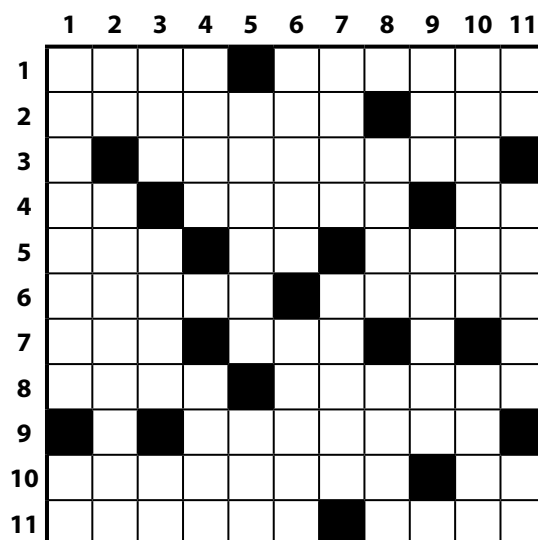

ORIZONTAL: 1) Vă invit la o gustare înainte... – ...de masă! 2) Primul fel, fierbinte... – ...apoi o friptură la grătar... 3) ...cu garnitură de cartofi fierți și zdrobiți... – ...și cu murături. 4) Ca desert: o prăjitură făcută cu aluat fraged, acoperită cu fructe și cu cremă... 5) ...având alături o căniță... – ...de cafea! 6) ...cu filtru!... – ...și cu zahăr în bucățele... 7) ...sau produse apicole... – ...care dau un miros plăcut. 8) Merge și o țigară!... – ...aprinsă și făcută scrum (masc.)... – ...pusă în scrumieră! 9) După o așa masă se ascultă melodii... – ...se oferă un cadou gazdei... 10) ...și se poartă o discuție normală... 11) ...cu însoțire... – ...pe un fond muzical cam tare.

VERTICAL: 1) Gelatina de la răcitură – Ac feroviar. 2) Boboc de rață sau de gâscă – A alungi fibrele sintetice. 3) Curățire – Nota redacției române (abr.). 4) Deosebit de des – Prietenă bună (pop.). 5) Și celelalte (presc.) – Pasăre răpitoare. 6) Tudor Florescu – „Anno ante Christum” (abr.) – A ști din vechime. 7) Vesel – Unu și una! – Aurora, la greci (mit.). 8) Oasele în care se află măduva spinării – Canoe simplu! 9) Ridat la mijloc! – Slujbă religioasă care se face la Bobotează. 10) Bolduri – Fotbal Club Municipal (siglă) – Vorbă pe fir. 11) Însoțește totdeauna șurubul – Ține de pământ.

Dicționar: SCI, EOS, IDA.

CIORBĂ

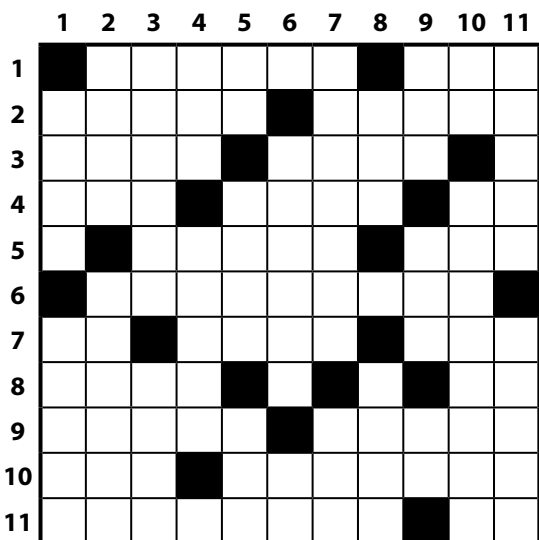

ORIZONTAL: 1) Ciorbă acra preparată din tărate fermentate, cu legume și carne – Legumele puse în oala în care fierbe ciorba. 2) Liliacee care dă gust supelor și ciorbelor – Ținut prea mult la foc intens! 3) Lingurile mari prevăzute cu găuri, cu care se ia stratul în plus de pe mâncărurile care fierb. 4) Puse în supă! – Masă gelatinoasă obținută din zeamă de oase și carne – Zece! 5) Din ciorbe! – Fata cu zeama! – Gen de coleoptere. 6) Închis ermetic la oala minune – Locul de aprovizionare cu legume, carne și alte alimente. 7) Cod aeroport Tokyo (Japonia) – Ieșită din casă! 8) Unul din regii ludeii – A oferi ca mâncare ciorbă, fripturi și desert. 9) Partea din spate a păsărilor, care fiartă în supă sau în ciorbă, constituie deliciul unora. 10) Ciorbă de burtă... – ...rece! 11) Ciorbe sau supe – Pus cu măsură în ciorbă sau în supă, dă gust mâncărurilor.

VERTICAL: 1) Termen generic pentru zarzavaturile din ciorbe – Sabina Zamfir. 2) Ciolanul care dă gust supei la fiert, prin măduvă – Ciorbe acre preparate din măruntaie de pasăre, servite după un chef. 3) „Romanian Trainz Studio” (siglă) – Pasăre a cărei carne dă gust ciorbei sau supei – Horia Moculescu. 4) Fiurtură de carne sau de legume, cu adaos de paste făinoase – Alt nume dat în popor știrului, folosit cândva la unele fierturi. 5) Borșul cu multe legume, carne, dres cu sfeclă roșie și cu

Dicționar: APIE, NRT, CSA, IOAS, ȘTIU, AMR, ECAI, PIAU, NAR.

SARMALE

Orizantal: 1)A servi musafirii de la masă și cu platoul plin cu sarmale – Are un gol (nu la stomac!). **2)**Maiorul din romanul „Locul unde nu s-a întâmplat nimic”, de Mihail Sadoveanu, căruia îi plăceau sarmalele (Irimie) – Intră tocată în compoziția sarmalelor. **3)**Scriitorul ieșean care în „Umbre”, carte de evocări, redă catrenul: „Către rai mai scurtă cale/ Alta nu găsești mai bună,/ Vino drept „La trei sarmale”/ Și-o să meargă totul strună”(Aurel) – În fruntea celor o sută de bucătari erau numai zece din aceștia mai buni ca ei, aduși de Macone să pregătească supeul, din relatarea lui Leon Negruzzi „O nuntă de unde lipsesc sarmalele”. **4)**Compozitor francez (sec. 18) – A învățat sarmalele de mărimea

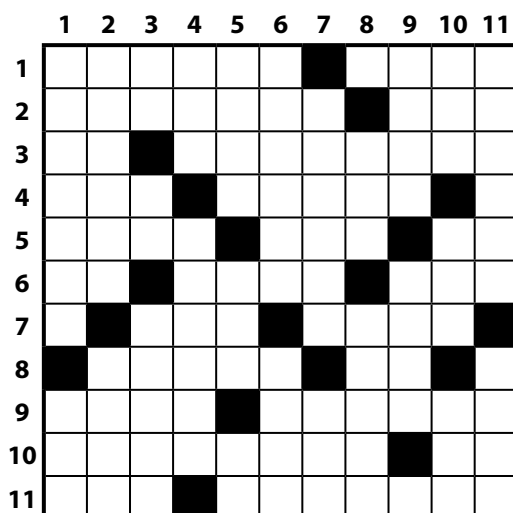
unor mititei – Rază medie! **5)** Legumă ce se căleşte la foc mic, bună pentru pregătirea sarmalelor – Ultimele drame! **6)** Pictor ieşean, realizează în 1883 tabloul „Trei sarmale”, înfăţişând clădirea şi atmosfera plină de viaţă de odinioară a vestitului han (Emanoil). **7)** În plus, două sărmăluţe! – A îngălbeni – Şoldul pus la sarmale! **8)** Salcâm (reg.) – Un simplu zece! **9)** Condiment pisat obligatoriu pus în tocătura pentru sarmale – Bucătarul cucoanei Profiriţa, care-i făcea acesteia în perioada şederii lor la Paris, „când sarmale, când ostropel, când iahnie, când musaca...”, din „Suvenire contimpurane”, de George Sion. **10)** Vorbeşte vrute şi nevrute (reg.) – „La Paradis...”, romanul lui Cezar Petrescu, din care spicuim: „Toate trei feluri de sarmale. Ş-o mai pus dumneaei a faci şi nişte sărmăluţe di piept di gâscă, lucru fain!” **11)** Bunul prieten al lui Creangă, din perioada ieşeană, care l-a ridiculizat pe D. Petrino, spunându-i că este „Baron de trois sarmaux” (Mihai) – Bucăti de carne!

Vertical: 1) Oală mare din pământ ars, folosită la fiertul sarmalelor (reg.) – Din el se face smântâna, ce drege gustul sarmalelor. **2)** Materie primă ce intră în alcătuirea sarmalelor – Podgorie ieșeană în apropierea căreia se află vestitul han „La Trei sarmale”. **3)** În cartea sa „De-a gurii din bătrâni”, acest prozator născut la Bârlad, ne oferă rețete pentru pregătitul sarmalelor (Octavian) – Capabili. **4)** Nobil polonez – Scuze tipografice. **5)** Bold – Erou din romanul „Iubire în septembrie”, de Mircea Marian, care află de la Tereza că aceasta este o bună gospodină, neîntrecută în pregătirea sarmalelor – Republica Guineea Ecuatorială (siglă). **6)** „S-au... profesorii”, schiță de Al. O. Teodoreanu, din care aflăm că unele cadre didactice vor participa la o agapă comună la hanul „La Trei sarmale” (inf.) – În rest! **7)** Care este la fel ca mai înainte – Insecticid. **8)** Teafără la trup! – Sat în Maramureș. **9)** Cântecul greierului – Sărat la miez! – Nina Romașcu. **10)** Întâmpinarea lui se face, pe lângă alte bunătăți, și cu sarmale în foi de viță sau în foi de varză – Locuitorul din această țară de peste ocean o voia pe Tereza de soție numai ca să-i facă sarmale, așa de mult i-au plăcut, din romanul „Iubire în septembrie”, de Mircea Marian. **11)** Altă materie primă folosită la sarmale (pl.) – Mămăliguța pentru sarmalele drese cu smântână.

Dictionar: OZI, AME, TUT, OLOC, DNC, AFA, SIEU.

PREPARATE din CARNE

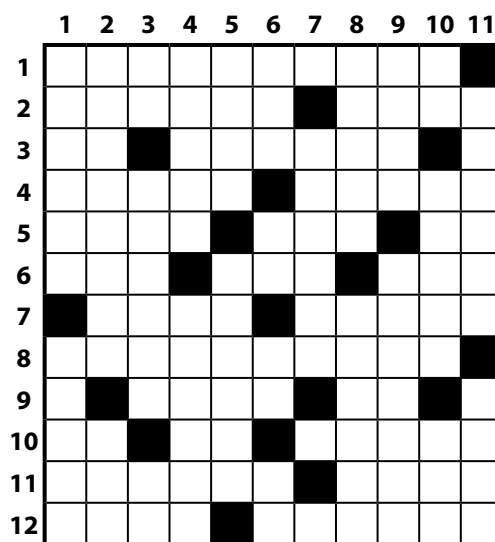
ORIZONTAL: 1) Friptură la frigare, pregătită cu mirodenii, după rețeta bucătăriei turcești – Bucată de carne de porc din regiunea primelor vertebre. 2) Carne de vită friptă înăbușit, cu multă ceapă – Materie primă pentru carnea friptă la grătar. 3) Ultimele bucăți de cotlet! – Mâncăruri preparate din carne de bovine, de porcine, obținute din zona gambei, fierte bine și servite cu hrean sau cu usturoi. 4) Prefix cu sensul „de circuit” – Carne sau costiță de porc sărată și afumată. 5) Cel mai mare carnivor din insula Madagascar – Carnea acestui crustaceu se înroșește la fiert – Teșite! 6) Aurel Giroveanu – Porțiune rezultată din tranșarea carcasei de bovine – Porumb, în idiomul araucan, din Argentina. 7) Cartofii prăjiți ce azonează o friptură aburindă – Rumegător cu coarne mari, a cărui carne o consumă locuitorii din țările nordice. 8) Preparat culinar din aluat cu mult unt, așezat în foi și umplut cu carne – Se vede antricotul! 9) Localitate în Finlanda – Felie subțire de carne bătută cu ciocanul de lemn, trecută succesiv prin făină, ou și pesmet și prăjit în grăsime. 10) Carne de vacă, de oaie sau de porc provenită din zona intercostală, prăjită pe grătar – Aproape gol! 11) Ață ce se desprinde de la fasolea verde (reg.) – Cârncior subțire și uscat, preparat din carne de vită și porc.

VERTICAL: 1) Se hrănește cu carne – Umplut cu carne tocată și cu ingrediente, devine cânat. 2) Cânat sau crenvurst cald, servit cu muștar într-o chiflă – Carne prăjită în grăsime, după ce a fost dată prin făină, ou și pesmet. 3) Puțin escalop! – Ciolanul de pe care a fost luată carnea – Sărbătoarea creștină unde se mănâncă tradiționala friptură de miel (var.) 4) „Blugul Boggerilor Români” (siglă) – Furnizor de carne de animal. 5) Poporul ce consumă numai carne de oaie – Ultima felie! – Conținutul unor mici! 6) Carnea lor este albă, ușoară, gustoasă, indicată în alimentație (sg.) – A dehidrata carnea de pește pentru a o conserva. 7) Carnea tăiată în bucăți foarte mărunte (pl.) – Localitate legendară în Palestina. 8) Spațiu – Banca de la poartă (reg.). 9) Post negru – Carne (reg.). 10) Distanțat – Carne de...

expresie militară – Eu, în limba latină. 11) Carne prăjită – Foarte lacom.

Dicționar: ODO, HUA, MASO, TEI, NOB, HANȚ.

GARNITURI

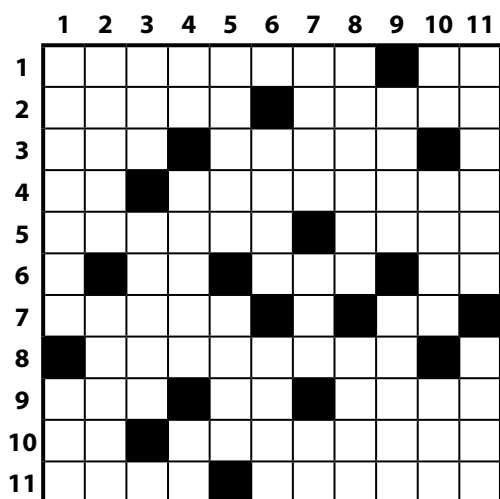

ORIZONTAL: 1) Erbacee cu rădăcini cărnoase și cu frunze nedezvoltate, cultivată pentru lăstarii ei tineri, foarte gustoși. 2) Legumă cultivată pentru păstăile și pentru boabele sale, folosite în felurite mâncăruri – Pasărea bună pe varză. 3) Eugen Tudose – Erbacee cu frunze lungi și înguste, cu flori violet de care se extrage o substanță aromatică folosită drept condiment. 4) Grămadă mare din snopi de cereale – Scriitor indian, autorul romanului „Șapte veri” (Mulk Raj). 5) Varietate de fasole, după boabele din păstăi (pl.) – În felul acesta – Ardei puși în dreapta! 6) Pseudonim al folcloristului român Artur Gorovei – „Curent de înaltă tensiune” (abr.) – Cod aeroport Grenville (S.U.A.). 7) Suffix românesc pentru substantivele feminine – Asemenea. 8) Legumă acoperită cu peri aspri, cu fructul de formă lunguiață de culoare verde, care se consumă crud, murat sau gătit. 9) Gen de insecte coleoptere – Din țelină! 10) Timp la spanac! – Vasile Teodoru – Usturoiță. 11) Lagăr tehnic – Varietate de struguri hibrizi. 12) Pe urmă – Frunzele acestor plante sunt mari, comestibile, de un verde închis.

VERTICAL: 1) Plantă erbacee cu frunze lucioase, verzi sau roșii, folosită în alimentație – Legumă biennială, comestibilă, cu miros specific... și lacrimogenă. 2) Roșie sau tomată – Gulie. 3) Campion la... castraveți! – Tip de păstăi de fasole – Vârf de lobodă! 4) Culoarea unor gogoșari – Legume de primăvară, ca urzicile, folosite mai ales la ciorbe. 5) Plantă exotică cu frunze cărnoase – Varietate de morcovi timpurii, cu rădăcini scurte globuloase, de culoare galbenă-roșiatică (pl.). 6) Navă din evul mediu – Usturoi, în popor – Alee cu salată! – Rodica Stavăr. 7) Fâșâie de pământ pe care se cultivă un singur fel de legume. 8) Legumele ca alimentație pentru om – Umbeliferă aromatică, cu frunze mari, cu

un rizom gros, globulos și cărnos, cultivată ca plantă culinară. **9)**Derivat din numele loana – Legumă din aceeași familie cu dovleacul, având mărimea unui măr și forma unei farfurii răsturnate, cu marginile dințate. **10)**Asalt final! – Varietăți de fasole, cu un punct mic, alb, pe boabe – Echina capitelului, în arhitectură. **11)** Erbacee cu frunze albe, cărnoase, comestibile, folosită ca salată (pl.) – Susținător pentru fasolea urcătoare.
Dicționar: AGO, PGV, EASA, AEOL, NOVA, NEF.

DULCIURI

ORIZONTAL: **1)**Prăjitură făcută dintr-un aluat moale și pufos copt în forme speciale, care se îmbibă cu sirop de zahăr amestecat cu rom și se servește cu frișcă – ...la desert! **2)**Produs de cofetărie făcut dintr-o cremă de ciocolată – Partea oului folosită la diferite prăjituri. **3)**Băutura de la savarină sau din unele bomboane de ciocolată – Produs dulce preparat din tahân sau din semințe de floarea soarelui și din zahăr, eventual cu adaos de alvișă. **4)**Sumă medie! – Produs zaharos obținut dintr-un amestec de zahăr și de miez de migdale. **5)** Sunt linse când se mănjesc de dulciuri – Prăjitură făcută din mai multe straturi de aluat, având între ele straturi de cremă, de dulceață etc., acoperită cu o glazură sau cremă, ornamentată. **6)**Picături de esență! – Produse avicole necesare prăjiturilor – Servește! **7)**Lichidul alb folosit la cozonaci și la alte prăjituri – Simona Lungu. **8)**Bolnavul care n-are voie să consume dulciuri. **9)**Fără gust – Compot pe terminate! – Una din nereide (mit.). **10)**Ouă la cozonac! – Prăjitură din foi de aluat coapte între care se pune cremă de vanilie. **11)**Nume masculin – Prăjituri făcute dintr-o foaie de aluat, înfășurate în formă de suluri și umplute cu dulceață, cremă etc.

VERTICAL: **1)**Plăcintă făcută din foi subțiri umplute cu mere, brânză, nuci etc. și rulate în formă de sul – Strat de aluat, subțiat cu vergeaua, din care se fac plăcinte (pl.). **2)** Mirosurile plăcute – Supliment. **3)**Zgomot caracteristic produs de avalanșe – Ins germanic. **4)**Miez de vafel! – Erbacee cu frunze și cu flori puternic mirositoare din care se fac bomboane aromate – Margini de chec! **5)**

Produs de cofetărie cu aspect gelatinos, fabricat din sirop de zahăr, amidon și diferite substanțe aromatice și prezentat de obicei în formă de cuburi mici – Localitate în Canada. **6)**Prefix pentru „puțin dens” – Lichid foarte volatil. **7)**Cum e tortul miresei (pop.) – Grăsime naturală folosită la unele prăjituri – Mușcă primul! **8)**Produs de cofetărie din caramel, miere, nuci aromate etc. – ”Institutul internațional de drept spațial” (siglă). **9)**Grup etnic din Liberia – Întâmplare interesantă. **10)**Capăt de sugiuc! – Îmbrăcămintea externă, cărnoasă a fructelor – Cută pe față. **11)**Lichidul volatil (de rom, de vanilie etc.) folosit la prăjituri – Preparat culinar din aluat cu mult unt, așezat în foi și umplut cu brânză etc. (var.).

Dicționar: IERA, VUM, EBOR, AREO, BAPO.

Dezlegări

Enigme: MASA DE CRĂCIUN; MENIU. **Careuri:** INVITAȚIE LA MASĂ: APERITIV, AS, SUPA, FLEICA, PIURE, ARDEI, I, R, TARTA, B, CEASCA, E, FA, TRU, CUBIC, MIERE, AROMA, AR, ARS, ER, G, CANTECE, DAR, A, RATIONALA, ZOR, E, SONOR; **CIORBĂ:** BORS, PLANTE, USTUROI, ARS, R, SPUMIERE, UP, ASPIC, ZC, IOR, EA, APIE, ETANS, PIATA, NRT, CSA, S, P, IOAS, OSPATA, A, TARTITA, SCHIMBEA, RC, ZEMURI, ULEI; **SARMALE:** OSPATA, CAV, ORTAC, CARNE, LEON, SEFI, R, OZI, RULA, AZ, C, CEAPA, AME, BARDASARE, LU, AURI, ARM, ACAT, A, S, IO, PIPER, DINCA, TUT, GENERAL, EMINESCU, NE; **PREPARATE din CARNE:** CHEBAP, GARF, ROSBRAT, JAR, ET, RASOLURI, ODO, BACON, P, FOSA, RAC, TT, AG, BLET, HUA, G, PAI, ELAN, PATEU, AN, A, MASO, SNITEL, ANTRICOT, GO, TEL, CABANOS; **GARNITURI:** SPARANGHEL, FASOLE, RATA, ET, SOFRAN, N, CLAIE, ANAND, LATE, ASA, EI, AGO, CIT, PGV, EASA, ATARE, CASTRAVETE, E, AEOL, LI, A, AN, VT, AISOR, PALIER, NOVA, APOI, SPANAC; **DULCIURI:** SAVARINA, SE, TRUFA, ALBUS, ROM, HALVA, E, UM, MARTIPAN, DEGETE, TORT, E, EN, OUA, IA, LAPTE, N, SL, DIABETIC, P, FAD, OT, IERA, OO, CREMSNIT, ISAC, RULADE.

Alin PĂUN

Despre luptă, sport, coduri de onoare și cafteala metodică

*„Cu samurarii lupți ca samurarii, cu
tâlharii lupți ca tâlharii.”*

(proverb japonez)

Lupta, bătaia, cafteala, își au locul și importanța în orice cultură și în orice areal uman. Făcând o incursiune spre origini, putem observa că, civilizația s-a dezvoltat, a înflorit și s-a cristalizat în jurul luptei, ca motiv al evoluției și ca instinct primar de supraviețuire, pe meterezele unei societăți dornice de metamorfoze utilitariste. Etimologic, analizând cuvântul „luptă” își are etimonul în latina veche și anume cuvântul „luctare”, semantic, însemnând o înfruntare între două sau mai multe persoane care căutau să se învingă una pe alta sau unele pe altele.

Conotațiile luptei sunt diverse, în funcție de timpul istoric, etica aplicată luptei sau spațiul geografic analizat, numitorul comun al luptei fiind însă universal valabil în toate culturile, acela de a desemna un învins și un învingător, în funcție de abilitățile folosite în înțeleștare. Lupta este parte integrantă a spiritului uman, având atât componente psihologice cât și fizice, totul gravitând în jurul instinctului antrenat sau neantrenat de a-ți învinge eventualul adversar.

Încă din copilărie, lupta își face simțită prezența, pregătind copilul prin joaca „trântelor” pentru o adolescență sănătoasă cu un statut aparte. Mai târziu, adolescentul va îmbrățișa ideea de înțeleștare, de luptă sistematizată în încercarea de a deveni un adult sănătos cu responsabilități pe plan social. Acum apare diferențierea dintre lupta empirică (instinctuală) și lupta organizată (sistematizată prin procesul antrenamentului). Pasul de la bătaia empirică la lupta organizată s-a făcut datorită dorinței de victorie și apariției modelului social al virtuții aplicat luptei prin coduri de onoare.

Vechii bățăuși s-au transformat în aprigi luptători, ciomăgarii au fost devansați de către stiliști, iar cafteala s-a transformat încet-încet într-un veritabil duel al spiritului. Chezășie a acestei treceri în filosofia luptei pe plan existențial este însăși codul Bushido al samurailor care încă mai dăinuie printre secole arătându-ne

latura spirituală a luptei în raport cu planul social. De la „orice prost poate da cu pumnul” la „numai o minte sclipitoare poate lupta” a fost o trecere de tip practic și romantic în egală măsură, împingând evoluția umană spre noi cote.

Demne de amintit aici sunt cele șapte virtuți ale codului samurailor care au dat luptei alte valențe: Corectitudine, Curaj, Bunăvoință, Respect, Onestitate, Onoare, Loialitate, transformând individul dintr-un om instinctual într-un luptător desăvârșit aflat în căutarea Victoriei, ghidându-se după principii și onoare.

Făcând o mică sinteză, putem observa că evoluția s-a făcut în etape, ajutată de catalizatori etici și practici, astfel încât rudimentara „bătaie” din faza de tranziție a „caftelii metodice” ce a urmat un sistem de dezvoltare pe bază de principii s-a transformat în sport sau, mai bine zis, bătaia s-a transformat într-un duel acceptat de către toți actorii sociali. Indiferent de unghiul din care analizăm acest subiect, lupta își are locul ei într-o societate sănătoasă, punând bazele unei evoluții armonioase, atâta timp cât se ghidează după anumite norme de conduită intrinseci (coduri) sau principii universale acceptate. De la cafteală la luptă nu e decât un singur pas și câteva principii sănătoase.

De aceea, sporturile de contact, tot mai promovate în societatea de astăzi, trebuie privite din perspectiva artei, care educă luptătorul în spiritul loialității și-i formează o bază solidă de valori.

„VIAȚA NOASTRĂ” nr. 56

Ilustrația copertei prime, inspirat aleasă, degajă aerul autenticității. Necosmetizați, bătrânii își lasă ridurile la vedere cu un soi de mândrie parcă. Hainele, proteguitoarele flaneluțe, în special, exclud un aranjament studiat al fotografului. Copilul și câinele, simboluri anexe, conferă armonie și unitate grupului.

Două doctorițe pricepute în tratarea maladiilor sufletești, Alexandrina Pascal și Livia Andrei, ne întâmpină cu un vaccin antipesimist și, imediat după administrare, devenim convinși de un calmant adevăr: cea mai frumoasă vârstă este cea pe care o ai; principalul este să știi să o trăiești. Sau, cum ne demonstrează, cu argumente științifice dar și de suflet, Ecaterina Teletin, *„cea mai fericită zi din viața mea este prezentul”*, idee ce făcea parte și din arsenalul optimist al lui Chaplin: *„Viața este doar o călătorie! Așa că trăiește ziua de azi! Măine s-ar putea să nu mai fie!”* Și de aici la Horațiu, *„carpe diem”* nu mai este decât un pas. Alte persoane preocupate de ravagiile și minunile vârstei a treia strecoară printre poncife (eternul *„Cine n-are bătrâni să și-i cumpere”* este reluat până la sațietate) mici cristale de gând productiv: *„Am cules de la bunicii paterni liniștea și pacea, am învățat să ocretesc; bunicul patern, etern pierdut în cărțile de istorie, a făcut să crească în mine dragostea pentru carte, în timp ce comportamentul constant al bunicii m-a făcut să înțeleg că oricine merită o a doua șansă și că iertarea eliberează”* (Irina Nechifor). *„A îmbătrâni nu este o condamnare, a îmbătrâni este o binecuvântare!”* (Roxana Miron-Feraru). Sau adoptă un ton jucăuș precum poetul-bunic Petruș Andrei. Mi-l și închipui făcând ordine în casă după trecerea „zmeilor”: *„Că au intrat în casă câțiva zmei/ Și vor să fure fata dempărat,/ Tu, fără frică, luptă-te cu ei/ Și-n urma bătăliei fă curat:/ Așază pernele unde au fost/ Și-ntinde bine pătura pe pat/ C-apoi bunica mi te ia la rost,/ De nu cumva te lasă nemâncat.”* Reușita primei secvențe este interviul luat de Ada Mioara Timofte cosmonautului Dumitru-Dorin Prunariu (care spre onoarea lui nu acceptă rostirea bolnăvicioasă cu accentul pe i), iar cel mai prețios material este *„Cicero și bătrânețea”*, un subtil dialog cu anticul gânditor, al cărui preopinent peste milenii, Andrei Pleșu, nu știu din ce motive, nu este menționat.

Ziua Educației dă prilej profesorului univ. dr. Vlad Ciurea să-și amintească de mentorii săi. Ana Aslan, *„femeia care a învins bătrânețea”*, era convinsă că actul scrisului este un procedeu excelent de a crea legături neuronale, sinapse și de a activa mii de celule. Ea însăși a întreținut o corespondență însumând 1300 de scrisori. Cât despre citit, Constantin Arseni zicea, în stilul său caracteristic: *„Dacă un doctor nu*

pune mâna pe o carte timp de câteva luni, poate să se ducă cioban la oi!”. Președintele Academiei, Ioan Aurel Pop, onorează paginile revistei atacând o falsă problemă a școlii românești: noi discipline (educația sexuală, șah, circulație rutieră etc.). O face cu atâta competență, logică și seriozitate, cu simț al echilibrului și înțelepciune, dovedind că-și merită rangul de rector al culturii române.

Neclară este sursa poemului *„Ultimele cuvinte ale unui mare bărbat al României”*. Eminescu n-a scris așa ceva; nici un manual școlar n-ar fi ocolit versuri excelente prin forța de sintetizare și prin cantabilitate, adevărat monument statuar zidit din cuvinte. Autorul o fi Păunescu? Ori Petruș Andrei, cel care închină ode fierbinți limbii române? Limba de care se ocupă cu uimitoare pricepere Mihai Batog-Bujeniță pigmentând cercetarea științifică din când în când cu elemente-surpriză: nu putem explica enigma statuilor din Insula Paștelui deoarece limba dăltuitorilor a dispărut; graiul berberilor nord-africani conține și cuvinte românești. N-aș fi de acord cu reproșul că s-a studiat insuficient fenomenul indo-european sau originea limbii române, dar mă raliez la ideea că forurile în drept ar trebui să aloce resurse substanțiale pentru revigorarea cercetării în domeniul lingvistic.

Evocarea lui Păstorel de către Mihai Livescu se parcurge pe nerăsuflăte. Atât peripețiile scriitorului, unele cunoscute, altele nu, cât și stilul captivant și vioi, antrenant de relatare nutresc părerea de rău că materialul este prea scurt. Capacitate de atracție dovedește și Alexandrina Pascal povestind cu farmec și vizibilă participare emoțională cunoscuta dramă a poetilor Șt. O. Iosif și D. Anghel. Din reflecțiile autoarei merită a fi reținute cel puțin două: *„Atunci când destinul vorbește, îngerii tac”*; *„Aproape niciodată, când te trezești din beția sentimentelor, finalul nu este fericit.”*

Din considerente personale am citit cu interes mesajele adresate Zânei Tămășanu (născută în același an cu mine dar, regretabil în ce mă privește, faptul că n-am cunoscut-o în perioada studenției ieșene), Gheorghe Enăchescu (posibil dorohoian) autorul unei proze de tipul *„poveste în poveste”* sau *„povestire în ramă”* cu final surpriză, proză care ar fi avut nevoie de un epic superior pentru a convinge și Ion Todor, evocator al satului Mărișel din Ardeal (unde una dintre fetele mele a fost profesoară de limba română câțiva ani. Ce mică e lumea!).

Din „legendele Bârladului” rețin atenția evocarea vechiului cartier Podeni, loc al copilăriei și sursă de inspirație pentru Victor Ion Popa (Simona Mihăilă)

și portretul lui Grigore Gafencu (Maria Marin), personalitate cu adevărat remarcabilă.

Supărarea de a nu afla în paginile revistei mai multe cronici literare mi-a fost atenuată de consemnările lui Mihai Batog-Bujeniță despre „cetatea din depărtare”, Soroca. Mi-am lămurit sensul cuvintelor „palancă” și „posadă”, m-am distrat cu încercările de a defini toponimia, dar argumentele conului Alecu, cunoscut personaj al autorului, în favoarea ne-unirii cu Basarabia mi-au dat dureri de cap și m-au terorizat tot restul zilei

Numărul 56 al revistei se încheie vesel cu umoristica lui Ion Dobrin, epigramele dulci-amăru scrise de Maximilian Opaț și producțiile generatoare de râs (medicamentul ideal) scornite de Gheorghe Niculescu. Nu lipsesc așteptatele careuri ale lui Serghei Coloșenco, ornamental claste pe rudă pe sămânță, doldora de informații oferite, dar și de cerințe asemenea.

În ce mă privește, nu găsesc vorbe potrivite spre a-i mulțumi lui Iustin Bușe pentru gestul generos de a lansa cartea „Marin Preda. Univers enigmistic” de Serghei

Coloșenco taman în satul marelui prozator român. M-a binedispus și calificarea prefetei drept „condensată” vocabulă cu multe înțelesuri. Mai adaug faptul că redactorii i-au făcut o mare bucurie poetului oneștean Dan Sandu. Însă cu adevărat copleșitoare a fost surpriza finală din două motive: alăturarea insignifiantului meu nume de cel al marelui scriitor și general maior Radu Theodoru ale cărui cărți cu întâmplări senzaționale, polițiste, le citeam cu aviditate în adolescență și publicarea în facsimil a unei ciorne care-mi aparține. Căci este o cioră pe care, considerând-o „de uz intern”, n-am retranscris-o așa cum fac acum. Dacă aș fi știut... etc., etc. Oricum, poate că așa dă girul autenticității și sincerității.

Urez sănătate colectivului redacțional și aștept numărul următor.

Onești, 20 octombrie 2022

Aristotel PILIPĂUȚEANU

Plugușorul seniorilor

Seniori și senioare,
Că e zi de sărbătoare,
Am venit la voi cu plugul
Ca să vă sporim belșugul,
Că nu-i plug pentru arat
Ci e plug pentru urat,
Și nu-i plug cu patru boi,
Ci e plug cu „Vai de noi!”
Că am construit o țară
Iară alții ne-o furară,
Când munca era virtute,
Noi munceam pe întrecute
Și-am făcut școli și spitale
Și multe hidrocentrale
N-am fugit de treburile grele
Și-am făcut pe munți șosele
Uzine și combinate
Și ogoare irigate
Ia mai ziceți urători
Să ne-audă seniori
Și sunați din zurgălăi
Să răsună munți și văi!
Hăi! Hăi!

Astăzi însă, bată-i Domnul,
Se întrec unii cu somnul
Și în țara jefuită
Lenea este răsplătită
„Cine-i harnic și muncește
Ori e prost, ori nu gândește.
Țara noastră-i colț de rai
Fură dacă vrei să ai,

Țara noastră-i ca o floare
Numai cine fură are!”
Guvernanți, luați aminte,
C-aveți un cartof fierbinte
Și pe mâini o să vă frigă
De nu este mămligă.
De nu vi-s mințile treze,
Iarăși o să explodeze.
Să aducem toți țărani
Să vă-ntrebe: „Unde-s banii?”

Că n-aveam vreo datorie
Iar acum stăm cu chirie,
Fiindcă țara e vândută
Iară legea-i prost făcută
De la munți și până la mare
Cine fură-acela are
De la mare până la munți
Hoții și cu proștii-s mulți
Iară noi umblăm desculți!
Ia sunați din clopoței
Să-i trezim din somn pe ei
Să le dăm de cap bățai,
Sunați măi!
Hăi! Hăi!

Să nu dea Domnul cel Sfânt
Să mai vindeți din pământ
C-atunci nația română
Vă astupă cu țărână.
Ia mai îndemnați cu gura
Că se termină friptura

Și picioarele ne-ngheață,
Tu-i amarul ei de viață!
Ia umpleți-ne paharul
Să ne înecăm amarul
Iar la anul care vineri
Să o ducem toți mai bine
Frații buni să se împace
Și să fie-n lume pace
Să cinstim colindătorii
Și să prețuim seniorii
Că ei sunt părinți, bunici
Și au grijă de cei mici
Băiețelul și cu fata
Îngeri sunt, mânca-i-ar tatal
Noi să-i ajutăm să crească
Țara toată să-nflorească,
Dacă e omătul mare
Semne bune anul are
Ca să fugă sărăcia
Dincolo de România.
Cei plecați să vină-acasă
Pe când iarba e de coasă.
Cât mai e ceva pământ,
Și în noi ceva e sfânt:
Drag de glia strămoșească
Și de limba românească
Peste veacuri să trăiască!
La anul, de sărbători,
Să venim din nou, seniori,
Să beți să vă-nveseliți
Și „LA MULȚI ANI !” „SĂ TRĂIȚI!”

Petruș Andrei

SORCOVA – FLOARE MĂIASTRĂ

Pentru toți din VIAȚA NOASTRĂ

Prof. Alexandrina Pascal

Bună seara, bună seara,
Rog mai poposiți un pic,
Dați-vă mai lângă mine
Și-ascultați ce vreau să zic,
C-am venit cu SORCOVA
Precum zice datina.
Plugușoru-i cu aratul,
Sorcova-i cu semănatul
Și vă seamănă urare
Sorcovind pe fiecare,
Și-am venit cu drag la voi.
Înfruntând griji și nevoi.
Iarna-i grea, povara-i mare,
Bate vântu-n buzunare,
N-avem lemne, n-avem vin,
Dar avem scumpiri din plin
N-am mașină, n-am benzină,
Totu-i raționalizat,
Dar eu m-am modernizat
Și cu drona am zburat
Ca în zi de sărbătoare,
Să vin să vă fac urare!...
Datina ne povestește
Că-n orice sfârșit de an,
Din Crăciun la Bobotează,
Românașul tot serbează:
Plugușorul îl pornește
Sau în prag te sorcovește.
Eu doi ani am colindat,
La ferestre am urât,
Acu m-am reprofilat,
Că genunchii nu mă lasă
Ca să merg din casă-n casă
Și atunci – măcar așa –
Am venit cu SORCOVA:
Sorcova, vesela
Să trăiți, să-nfloriți
Ca un măr, ca un păr,
Ca un fir
De trandafir!...
Asta-i sorcova eternă
Eu vă spun una modernă!
Deci, la sediu vă poftesc
Pe toți, să vă sorcovesc,
De la mic – la cel mai mare

Din birouri, filiale
Seniori și senioare,
Sponsori, colaboratori
Și masa de cititori,
Toți membrii CE-A-RE-PE
Care fac ca să trăiască
Și-s-apară „VIAȚA NOASTRĂ”
Pentru fiecare,
Sinceră urare!...

Și-ascultați acum, așa,
Ce vă zice Sorcova,
Mândră și împodobită,
Ca o ie înflorită.
Spusa ei devine faptă
Și tot ceea ce menește
Dumnezeu îndeplinește
Și pe loc blagoslovește.
Așa că, fiți pregătiți,
Ascultați – și-o s-auziți
Cum e dat și ce-o să fie
La anul care-o să vie
La noi în gospodărie:
În suflet – gânduri frumoase –
Vacile-n ocol – lăptoase,
Ce vor face
Toate câte doi viței,
Oi lănoase,
Ce-or făta câte trei miei,
Iar scroafele cele grase
Câte optășpe purcei!
Și voi veți fi sănătoși
Veseli, fericiți, rodași
Ca vița de vie
La Sfânta Mărie,
Cu copii zglobii
Și cu nepoții
Precum ghiociei!
În viață s-aveți noroc
Și în beci un poloboc
Mare, plin de tămâioasă,
Fericire-n orice casă,
Dragoste și armonie,
Da-nainte de-astea toate
Multă, multă sănătate...

An Nou plin de rodnicie
Brazda să rodească-n glie
Spicul greu – cât vrabia
Și înalt – cât salcia,
Știuleții cu boabe mari
Și cînsteții gospodari
Să-i ducă cu carele
Să-și umple hambarele.

Sorcovă cu frunze verzi
Doamnelor ce le urezi?

Doamnele-să înflorească
Ca o florică-n glastră,
Să-și păstreze frumusețea,
Harul, nurea, tinerețea,
Fiindcă știți, așa se zice,
Ele sunt ale Evei fiice.
Și dacă-i așa, mări vere,
Apoi sunt puțin viclene!
Să fiți, doamnelor, frumoase
Roșii, rumene-n obraz,
Cum e macu-n lan de grâu
Între spice, pân-la brâu!
Sorcovă, măi Sorcoveață,
Să dăm fetelor povață:
Fiți cochete și discrete,
Pân' va fi argint în plete.

- Sorcova, vesela
De băieți nu spui ceva?
- Păi spun, la sfârșit de an
Și de fii lui Adam,
O urare milenară
Zisă-n prag
În fapt de seară:
Mări băieți, fiți tari ca fierul
Dar și iute ca oțelul
Căci o astfel de tărie
E a casei bucurie...
Falnici ca merii
Și mândri ca perii
În arșița verii,
Aromați – ca izma creată

Și cu dragoste de viață,
În familie să fie
Numai spor și rodnicie,
S-aveți feți – logofeți
Și nepoți cu părul creț,
Să luați exemplul, hai,
De la șef, domnul Mihai
Să vă fie casa plină
De nepoți – cam o duzină
Să trăiască, să-nflorească
Neamul să-l înveșnicească.

Sorcova, vesela,
La sfârșit mai zic ceva
Dragilor pensionari,
Care n-au venituri mari
Precum la parlamentari...
Dar să nu uitați, firește,
Domnul Sfântul, vă iubește
Chiar dacă ei au palate
Tot aici le lasă, toate,
Voi să aveți sănătate
Nu averi și multe case
S-aveți oase sănătoase,
Tensiunea să nu crească,
Doar cuponul să sporească,
Mult, mult, până va putea

S-acopere inflația,
Dar de nu va fi așa
Treceți pe leguminoase
C-astea-s mai sănătoase
Și-o să fiți mai viguroși,
Ca salcia mlădioși,
Ca stejarul de făloși!

Mulți ani, doamne profesoare,
Seniori și senioare,
Mulți ani și în muncă spor
Drag Consiliu Director,
Mulți ani la Casierie,
Magazine, tâmplărie
Filiale, cabinete.
La băieți – dar și la fete,
La toți, de la mic la mare
Străvechea noastră urare:
Să ntrăiți, să-nfloriți,
Sănătoși mereu să fiți!

Sorcovesc și Primăria,
Muzeul, Protoieria,
Teatrul, Cercul Militar
Că ne sunt parteneri, doar
Și-n muncă, de multe ori,
Ne sunt colaboratori.

Sorcovitul e cam gata,
Hai, ieșiți acum cu plata
Și, fii gazdă generoasă
Dă cât inima te lasă:
Mere, pere, colăcuț,
Pune-acolo și-un bănuț
Da dacă nu-l voi avea,
Să știi că pot aștepta
Până vei împrumuta
Chiar aici, la CE-A-RE
Fiindc-aici, la o adică
E dobânda cea mai mică!...
Și dacă nu e să fie
Sorcovesc pe datorie,
Dar dacă nu îmi dați banul
O să vin din nou la anul
Și după ce zic colinda
Pretind să-mi dați și dobânda
Așa că nu vă zgârciți,
Scoateți banul și plătiți
Dați colaci și caltaboși
Mulți ani să fiți sănătoși!

Cât mai mulți, cu bucurie,
Dă, Doamne, așa să fie!

**Mulțumim membrilor, colaboratorilor, voluntarilor, simpatizanților și angajaților
Asociației Casa de Ajutor Reciproc a Pensionarilor „Elena Cuza” pentru sprijinul
acordat de-a lungul timpului.**

Țara mea,
s-a născut de multă
vreme...cam de când e
veșnicia.

A creat-o însuși
Domnul
și-a numit-o
ROMÂNIA!

La Mulți Ani, ROMÂNIA!

**La Mulți Ani,
Români Frumoși!**

„Te binecuvântează, iubită Românie, țara bucuriilor și durerilor mele, frumoasă țară, care ai trăit în inima mea și ale cărei cărări le-am cunoscut toate. Frumoasă țara pe care am văzut-o întregită, a cărei soartă mi-a fost îngăduit să o văd împlinită. Fii tu veșnic îmbelșugată, fii tu mare și plină de cinste, să stai veșnic falnică printre națiuni, să fii cinstită, iubită și pricepută.”

Regina Maria